

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

3650.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ (*)

Се прогласува Законот за управување со отпадот (*), што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 15 септември 2021 година.

Бр. 08-4072/1
15 септември 2021 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ (*)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на уредување

Со овој закон се уредуваат начелата и целите за управување со отпад, стратегиите, плановите и програмите за управување со отпадот, правата и обврските на правните и физичките лица во врска со управувањето со отпадот, начинот и условите под коишто може да се врши собирање, транспортирање, повторна употреба, третман, складирање, преработка и отстранување на отпадот, увозот, извозот и транзитот на отпадот, воспоставување на информативниот систем, како и финансирањето и надзорот над управувањето со отпадот.

Член 2

Примена на законот

Одредбите од овој закон се применуваат на сите видови отпад наведени во Листата на видови отпад од членот 15 од овој закон, освен на:

- 1) гасови што се испуштаат во атмосферата;
- 2) земјиште, вклучувајќи неископана контаминирана почва и земјиште под згради кои се трајно поврзани со истото;
- 3) неконтаминирани почви и други природни материјали ископани во текот на градежни активности, кога е сигурно дека материјалот ќе биде користен за целите на градежништвото во неговата природна состојба на локацијата од која е ископан;
- 4) радиоактивен отпад;
- 5) деактивираните експлозивни и распрскувачки средства и материји;
- 6) отпадните води, со исклучок на течниот отпад;

* Со овој закон се врши усогласување со Директивата 2008/98/ЕС на Европскиот Парламент и на Советот од 19 Ноември 2008 за отпад и укинување на одредени директиви (CELEX бр. 32008L0098).

7) животински производи, вклучувајќи преработени производи опфатени со прописите за нуспроизводи од животинско потекло, освен оние кои се наменети за согорување, депонирање или употреба во постројки за биогаз или компостирање;

8) трупови на животни кои се отстрануваат во согласност со прописите за нуспроизводи од животинско потекло;

9) отпадот што настанува како резултат на истражување, експлоатација, преработка и складирање на минералните сировини и работа на каменоломи согласно со прописите за минерални сировини;

10) седименти преместени во внатрешноста на површински води заради управување со водите и водните текови или за спречување на поплави или за ублажување на ефектите од поплави и суши или за мелиоризација на земјиштето, доколку се докаже дека седиментите не се опасни и

11) фекални материи, доколку не се опфатени со точка 7) на овој член, слама и други природни земјоделски или шумарски материјали кои не се опасни и се користат во земјоделството, шумарството или за производство на енергија од биомаса преку процеси или методи кои не го загрозуваат човековото здравје и не нанесуваат штета на животната средина.

Член 3

Целите на законот

Целите на овој закон се да се обезбеди:

- 1) избегнување и во најголема можна мера, намалување на количеството на создадениот отпад;
- 2) искористување на употребливите состојки на отпадот;
- 3) одржлив развој, преку зачувување и заштеда на природните ресурси;
- 4) спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето во согласност со принципите на циркуларната економија;
- 5) отстранување на отпадот на начин што е прифатлив за животната средина и
- 6) висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Член 4

Дејност од јавен интерес

Управувањето со отпадот е дејност од јавен интерес, којшто се врши во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 5

Примена на одредбите од законот

- (1) Во управувањето со отпадот се применува и Законот за животната средина, доколку поинаку не е уредено со овој закон.
- (2) На постапките утврдени со овој закон се применува Законот за општата управна постапка, доколку поинаку не е уредено со овој закон.

Член 6

Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Отпад“ е секоја супстанција, материја или предмет од категориите на отпад наведени во Листата на видови на отпад од членот 15 од овој закон, коишто создавачот или поседувачот ги исфрла, има намера да ги исфрли или од него се бара да ги исфрли;

2. „**Опасен отпад**“ е отпадот што согласно со своите карактеристики поседува едно или повеќе опасни својства кои можат да предизвикаат опасност по животната средина, животот и здравјето на луѓето согласно со членот 51 од овој закон;

3. „**Неопасен отпад**“ е отпадот што не поседува ниту едно од својствата на опасниот отпад;

4. „**Отпад од домаќинствата**“ е отпад кој редовно се собира од домаќинствата, вклучувајќи го и отпадот што се остава на собирните места и собирните центри и одделно собраниот опасен отпад од домаќинствата, кабаст отпад, отпадот од градинарството и така натаму;

5. „**Комунален отпад**“ е отпадот од домаќинствата, како и друг отпад кој се создава во комерцијалниот и индустрискиот сектор кој поради неговите карактеристики, состав и количина е сличен со отпадот од домаќинствата;

6. „**Изолирана населба**“ е населба со повеќе од 50 жители, но не повеќе од 500 и не повеќе од 5 жители на километар квадратен, која е оддалечена од најблиската урбана агломерација со најмалку 250 жители по километар квадратен, на не помалку од 50 км или каде што пристапот е отежнат во одреден временски период од годината поради хидрометеоролошките услови;

7. „**Инертен отпад**“ е отпадот што е отпорен и не подлежи на никакви значителни физички, хемиски или биолошки трансформации, не се раствора, не согорува и не реагира на друг физички или хемиски начин, не се биоразградува, а отпадот и неговиот исцедок не влијаат на друга материја со којашто доаѓаат во допир, на начин на кој може да ја загрози животната средина, животот и здравјето на луѓето при што вкупното количество и содржина на загадувачките супстанции во отпадот и екотоксичноста на процесот мора да биде незначителен за да не го загрозува квалитетот на површинските или подземни води;

8. „**Комерцијален отпад**“ е секој друг отпад кој се создава од правните и физичките лица при вршење на комерцијални, индустриски, трговски, услужни, административни и слични дејности и е сличен по природа или состав со отпадот од домаќинствата (дејноста трговија на големо и мало, угостителски услуги и барови, канцеларии и пазари, како и остатокот од услужниот сектор);

9. „**Биоразградлив отпад**“ е секој отпад што може да биде разграден со анаеробни (без присуство на кислород) или аеробни (со присуство на кислород) процеси на разградба, како што се отпадот од храна или градинарски отпад, како и хартија и картон;

10. „**Био – отпад**“ е биоразградлив градинарски отпад и отпад од паркови, храна и кујнски отпад од домаќинствата, ресторани, угостителски и малопродажни објекти и отпад којшто е споредлив со отпадот што се создава од преработувачките капацитети на храна, како и друг отпад со слични биоразградливи својства што е споредлив по природа, состав и количина;

11. „**Градежен шут**“ е отпад кој се создава при градење и рушење;

12. „**Индустриски отпад**“ е отпадот кој се создава во производствените процеси во индустријата и се разликува од комуналниот отпад според неговите карактеристики, состав и количество;

13. „**Медицински отпад**“ е отпадот што се создава во здравствените установи и ветеринарните установи и настанува како производ на употребени средства и материјали при дијагностицирањето, лекувањето, третманот и превенцијата на болестите кај луѓето и кај животните;

14. „**Полихлорирани бифенили**“ се:

- полихлорирани бифенили (во натамошниот текст: ПХБ),

- полихлорирани терфенили (во натамошниот текст: ПХТ),

- монометилтетрахлородифенил метан,

- монометилдихлородифенил метан,

- монометилдибромодифенил метан,

- како и секоја смеса којашто содржи некоја од гореспомнатите супстанции, во вкупно количество од над 0,005 масени проценти;

15. „**Опрема која содржи ПХБ**“ е опрема којашто содржи или содржела ПХБ, на пример, трансформатори, кондензатори, контејнери и други садови коишто содржат остатоци од ПХБ, друга опрема што содржи или содржела ПХБ и што не била деконтаминирана, како и друг вид на опрема што може да содржи ПХБ која се третира како да содржи ПХБ, освен ако постои основа да се претпостави спротивното;

16. „**Искористени ПХБ**“ се сите ПХБ коишто создавачот или поседувачот ги исфрла, има намера да ги исфрли или од него се бара да ги исфрли;

17. „**Отпаден титаниумдиоксид**“ е секој остаток од производството, преработката и употребата на титаниумдиоксидот, што создавачот или поседувачот ги исфрла, има намера да ги исфрли или од него се бара да ги исфрли;

18. „**Отпад од азбест**“ се остатоци од производството, преработката и употребата на азбест, како и супстанциите, материјалите и производите коишто содржат азбест, а кои создавачот или поседувачот ги исфрла, има намера да ги исфрли или од него се бара да ги исфрли;

19. „**Отпадни масла**“ се прехранбени минерални, синтетички или индустриски масла, во течна или во полутечна состојба, кои станале непогодни за употребата за којашто првично биле наменети, а особено употребените масла за моторите со внатрешно согорување, маслата за менувачките кутии, како и маслата за турбини и хидрауличните масла вклучувајќи ги и масните остатоци од резервоарите, мешавини од вода и на масла и емулзии;

20. „**Отпад од храна**“ е отпад дефиниран согласно со прописите за храна;

21. „**Создавач на отпад**“ е правно или физичко лице коешто создава отпад како резултат на дејноста или активноста што ја врши (првичен создавач) и/или секое лице кое изведува операции на пред-преработка, мешање или некои други операции поради кои се менува карактерот или составот на првично создадениот отпад (секундарен создавач);

22. „**Поседувач**“ е правно и физичко лице кое има отпад во свое владение;

23. „**Посредник е правно лице**“ кое организира преработка и отстранување на отпадот, во име и за сметка на друг субјект, вклучувајќи ги и посредниците кои не го поседуваат отпадот;

24. „**Трговец со отпад**“ е правно лице кое во свое име и за своја сметка купува и последователно продава отпад и тогаш кога не е поседувач на отпадот;

25. „**Посебни текови на отпад**“ се посебните видови на отпад кои поседуваат соодветни карактеристики поради кои се пропишани посебни правила за управување пропишани со овој или посебен закон;

26. „**Давател на услуга**“ е правно лице кое е основано од или склучило договор на определено време со орган на централната или локалната власт за давање на јавна услуга за управување со отпад на одредено подрачје, на одредено или неодредено време;

27. „**Оператор на регионален систем**“ е правно лице кое врши услуга за управување со отпад во регионален систем кое може да е основано од или во кое мнозински удел на управување имаат општините, односно градот Скопје, односно да е основано или во кое мнозински удел на управување има Владата на Репуб-

лика Северна Македонија или пак ја врши услугата со договор склучен во постапка за давање под концесија за управување со регионалниот систем, согласно со прописите за концесии и јавно приватно партнерство;

28. **„Управување со отпадот“** е дејност, односно активност што вклучува операции на собирање, транспортирање, складирање, преработка, повторна употреба, отстранување и промет на отпадот, вклучувајќи го и надзорот над овие операции, како и мерките за заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето за време на работата на објектите и на инсталациите за отстранување на отпадот, како и грижата за инсталациите по престанокот на нивната работа или за локациите каде отпадот е отстранет, вклучувајќи ги и активностите преземени од страна на посредник и трговец со отпад;

29. **„Собирање на отпад“** е збир од организирани активности вклучувајќи ги постапките со кои се подготвува отпадот за селектирање и првично складирање заради негово транспортирање;

30. **„Одделно собирање на отпадот“** (селекција) е собирање на одделно селектиран отпад според видот и карактеристиките на отпадот за да се олесни соодветниот третман;

31. **„Собирно место“** е место каде што се лоцирани еден или повеќе садови кои служат за собирање и за селекција на отпад заради негово преземање со цел спроведување на активности за управување со отпадот или негово транспортирање до собирен центар;

32. **„Собирен центар“** е објект или дел од објект каде комуналниот отпад се остава бесплатно од страна на домаќинствата, вклучувајќи го и отпадот наменет за рециклирање што се собира и складира привремено, кој поради големиот волумен или пак опасните карактеристики што ги поседува отпадот истиот не смее да биде исфрлен во канта или контејнери за отпад кои се поставени на собирните места;

33. **„Собирач на отпад“** е правно лице кое поседува дозвола за собирање и транспортирање на отпад издадена согласно со одредбите од овој закон;

34. **„Спречување на создавање на отпад“** се активности или мерки преземени пред одредена супстанца, материјал или производ да стане отпад, со што се намалува:

- количината на отпад, вклучително и преку повторната употреба на производите или продолжувањето на животниот век на производите,
- негативните влијанија на создадениот отпад врз животната средина и врз здравјето на луѓето или
- содржината на штетни материји во материјалите и производите;

35. **„Повторна употреба на отпадот“** е секоја активност или мерка со која се обезбедува производите или деловите кои не се отпад повторно да бидат употребени за истата цел за којашто првобитно биле наменети;

36. **„Подготовка за повторна употреба“** е секоја активност на проверка, чистење или поправка со која производи или делови на производи кои станале отпад, а кои се собрани од лица кои поседуваат соодветна дозвола за управување со отпад или преку системи за проширена одговорност на производителот воспоставени со прописите за управување со посебни текови на отпад, се подготвуваат за да можат повторно да се користат без дополнителна обработка;

37. **„Третман на отпадот“** се активности на преработка или отстранување на отпад, вклучувајќи ги и подготвителните активности за преработката или отстранувањето на отпадот;

38. **„Преработка на отпадот“** е секоја операција на која главен резултат е отпадот да служи како замена за материјали, кои инаку би биле користени за да се исполни одредена функција или отпадот што се подготвува да ја исполни таа функција, во инсталацијата или за друга економска намена;

39. **„Рециклирање на отпадот“** е секоја активност со која отпадот се преработува во производи, материји или супстанции за првичната или друга намена. Рециклирањето на отпад вклучува и активности за преработка на органски материји, но исклучува активности на преработка на отпад заради добивање енергија или преработка во материји кои се наменети за користење како горива или како материјали за пополнување и насыпување;

40. **„Пополнување и насыпување“** е секоја операција за преработка на отпад кога соодветниот отпад се користи за пополнување на ископини на земјата или за инженерски цели во уредување на пејзажот или изградба, наместо употреба на други не-отпадни материјали кои инаку би биле користени за таа цел;

41. **„Складирање“** е времено и организирано чување на отпад во објекти коишто ги исполнуваат пропишаните услови за таа намена, по претходно добиена дозвола за складирање на отпад издадена согласно со одредбите од овој закон, за период пократок од три години, кога складирањето е наменет за преработка или за период пократок од една година, кога отпадот е наменет за отстранување;

42. **„Обновување на отпадни масла“** е секоја активност на рециклирање со која може да се создадат базни масла со рафинирање на отпадните масла, посебно со отстранување на нечистотии, производи на оксидација и адитиви содржани во овие масла;

43. **„Управител со отпад“** е физичко лице кое поседува уверение и е одговорно за управување со отпадот согласно со членовите 47 и 48 од овој закон;

44. **„Виш управител со отпад“** е физичко лице кое поседува сертификат за оператор согласно со членовите 47 и 49 од овој закон;

45. **„Отстранување на отпадот“** е активност која не претставува преработка на отпадот, дури и тогаш кога со операцијата на отстранување на отпадот како секундарна последица произлегува искористување на супстанција, материја или енергија во согласност со членот 43 од овој закон;

46. **„Депонирање“** е операција за отстранување на отпадот на депониите;

47. **„Депонија“** е инсталација наменета за отстранување на отпадот, која може да биде површинска (над земјиштето) и подземна (во земјиштето) вклучувајќи ги и инсталациите наменети за отстранување на отпад од страна на создавач на отпад на местото на неговото создавање. За депонија не се смета инсталација каде отпадот се подготвува за преработка со цел негово транспортирање до инсталации за третман, преработка или отстранување.

Депонијата ги вклучува и:

- внатрешните локации за отстранување на отпад каде што создавачот на отпад го отстранува сопствениот отпад на местото на создавање и

- определена локација којашто се користи постојано за времено складирање на отпадот (за повеќе од една година) со исклучок на локации за претоварни станици и локации за складирање на отпадот од членот 41 од овој закон;

48. **„Најдобри достапни техники“** се техниките дефинирани со прописите за животна средина;

49. **„Претоварна станица на отпад“** е локација или објект за времено складирање, подготовка и претовар на комунален отпад или комерцијален отпад кој е сличен по својата природа на комуналниот отпад, наменет за транспорт до други објекти или инсталации за складирање, преработка, третман или отстранување од членот 45 од овој закон;

50. **„Инсталација за горење“** е неподвижна или подвижна техничка единица и опрема за термички третман на отпадот, со или без искористување на енергијата добиена при горењето, вклучувајќи го и горење-

то на отпадот по пат на оксидација, како и другите процеси за термички третман, како што се пиролиза, гасификација или плазма-процесите, со тоа што супстанциите добиени со третманот последователно изгоруваат. Инсталацијата ги вклучува и локацијата, сите линии за термички третман, објектите и постројките за прием, складирање и за пред третман на отпадот на локацијата, системите за дотур на отпад, гориво и воздух, котелот, постројките за третирање на отпадните гасови, за третирање и за складирање на отпадните води и остатоците од горењето, како и оцакот, уредите и системите за контрола, бележење и за мониторинг на условите за горење;

51. „**Инсталација за согорување**“ е секоја неподвижна или подвижна постројка чијашто главна намена е создавање енергија или производство на материјални производи, при што отпадот се користи како основно или дополнително гориво или отпадот термички се третира заради отстранување, вклучувајќи ги и локацијата, сите линии за термички третман, објектите и постројките за прием, складирање и пред третман на отпадот на локацијата, системите за дотур на отпад, гориво и воздух, котелот, постројките за третирање на отпадните гасови, за третирање и складирање на отпадните води и остатоците од согорувањето, како и оцакот, уредите и системите за контрола, бележење и за мониторинг на условите на согорување;

52. „**Гориво добиено од преработен отпад**“ е преостанат комунален отпад што е во согласност со спецификациите утврдени во писмениот договор помеѓу производителот на горивото и крајниот корисник кој поседува дозвола за третман на отпадот во инсталација за горење или согорување како што се цементни и варни печки (Residual derivate fuel);

53. „**Цврсто гориво добиено со преработка на отпад**“ е цврсто гориво подготвено од неопасен отпад заради негова употреба за енергија во постројките за горење или согорување, кое е во согласност со класификацијата и барањата утврдени со европските стандарди (Solid recovered fuel);

54. „**Орган за животна средина**“ е органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, односно Министерството за животна средина и просторно планирање;

55. „**Стручен орган**“ е Управата за животна средина, орган во состав на Министерството за животна средина и просторно планирање (во натамошниот текст: стручен орган) формиран согласно со Законот за животната средина;

56. „**Проширена одговорност на производителот**“ (во натамошниот текст: проширена одговорност) е збир на правила и постапки за производителите кои со вршењето на својата дејност и/или активност пласираат одделни производи на пазарот со чија употреба се создава отпад што припаѓа на посебните текови на отпад и со тоа дополнително ја оптоваруваат животната средина поради што имаат обврска да преземат дополнителни мерки согласно со Законот за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпад, како и во прописите за управување со посебните текови на отпад;

57. „**Циркуларна економија**“ подразбира одржување на вредноста на производите, материјалите и ресурсите, што е можно подолго со нивно враќање во производниот циклус на крајот од нивната употреба, минимизирајќи го создавањето на отпад;

58. „**Праг на достапност на домаќинствата**“ е горната граница изразена во проценти на финансиска достапност на услугата за управување со отпад пресметана на ниво на планските региони во Република Северна Македонија во која цената на услугата не го надминува одредениот процент од просекот на вкупниот приход по домаќинство во регионот во кој се обезбедува услугата и

59. „**Увоз**“ во смисла на овој закон е пуштање во слободен промет во Република Северна Македонија согласно со прописите за царинска постапка.

Член 7

Начело на заштита на животната средина при управувањето со отпадот

При преземањето на одредени дејности и активности во врска со управувањето со отпадот, правните и физичките лица се должни да обезбедат висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Член 8

Начело на претпазливост

Доколку, врз основа на современите научни и техничко-технолошки сознанија, се заклучи дека одредена активност или вршењето на одредена дејност при управувањето со отпадот би можеле да предизвикаат штетни последици по животната средина, животот и здравјето на луѓето, ќе се преземат соодветни мерки и активности за отстранување на опасноста, пред да се добијат научни докази дека штетните последици ќе настапат.

Член 9

Начело на „загадувачот плаќа“

Создавачот или поседувачот на отпадот се должни да ги снесат сите трошоци настанати при управувањето со отпадот, вклучувајќи ги и трошоците за собирање, транспортирање, третман, преработка, складирање, повторна употреба, рециклирање, финално рециклирање, отстранување, депонирање, спречување на создавање на отпад, надзор и мониторинг на отпадот, како и трошоците за мерките за ремедијација и санација на штетата којашто е предизвикана од управувањето со отпадот или штетата којашто би била предизвикана со отпадот.

Член 10

Начело на универзалност на услугите

Универзалноста на услугите кои се однесуваат на управувањето со отпадот треба да биде обезбедена преку:

- 1) недискриминација;
- 2) одржливост на услугата;
- 3) квалитет и ефикасност;
- 4) транспарентност;
- 5) економски прифатлива цена која не го надминува прагот на достапност, односно можност на населението да ги плати услугите за управување со отпад и
- 6) целосно покривање на подрачјето на кое давателот ја извршува јавната услуга за управување со отпад, а вклучително и изолираните населби согласно со членот 6 став (1) точка 6) од овој закон.

Член 11

Начело на блискост

(1) Отпадот треба првенствено да биде собран и преработен на местото каде што е создаден.

(2) Отпадот кој поради оправдани техничко-технолошки или економски причини не може да биде преработен на местото каде што е создаден, односно првично во регионот во кој е создаден, мора да биде пренесен за преработка или да биде отстранет во најблиското место определено за таа намена.

(3) Регионалното управување со отпадот се остварува согласно со начелото на блискост преку донесување, развој и примена на стратешки и плански доку-

менти за управување со отпад, како и со донесување на одлуки од органите на централната и локалната власт, при тоа почитувајќи ги оцената на влијанието врз животната средина и прагот на финансиска достапност на цената на услугата за населението што е опфатено со регионалното управување.

Член 12

Начело на одговорност на производителот

Производителот, увозникот или правното лице кое пушта на пазарот на Република Северна Македонија одредени производи кои на крајот на нивниот животен век создаваат отпад, кој припаѓа на посебните текови на отпад согласно со овој закон како и согласно со прописите за посебните текови на отпад, и кој ја оптоварува животната средина, се одговорни за неговото управување согласно со закон.

Член 13

Заседнички начела

Органите на државната управа, општините, општините во град Скопје и градот Скопје и правните и физичките лица коишто управуваат со отпадот се должни при преземањето на мерките и активностите што се однесуваат на управувањето со отпадот да се раководат според начелата и одредбите од овој закон, како и според начелата наведени во Законот за животната средина.

Член 14

Хиерархија при управувањето со отпадот

(1) Заради постигнување на целите на заштита на животната средина и здравјето на луѓето при развојот на политиките за управување со отпадот, се применува хиерархија при управување со отпадот и тоа по следниот редослед и приоритет:

- спречување на создавање на отпад,
- подготовка на отпадот за повторна употреба,
- рециклирање на отпадот,
- други типови на преработка на отпадот, вклучувајќи ја преработката заради добивање на енергија и
- отстранување на отпадот.

(2) Органите на државната управа, единиците на локална самоуправа и други лица кои вршат дејности и активности за заштита на животната средина заради почитување на хиерархијата при управување со отпадот од ставот (1) на овој член, се должни да преземаат мерки со кои ќе се овозможи постигнување на најдобри резултати за животната средина согласно со начелата за заштита на животната средина, начелото на претпазливост и начелото на одржливост, притоа водејќи сметка за заштита на ресурсите, техничката изводливост и економската одржливост, како и влијанието врз здравјето на луѓето, економските и социјалните политики.

(3) Од воспоставената хиерархија за управување со отпад од ставот (1) на овој член може да се отстапи при управувањето со одредени видови на отпад само доколку тоа отстапување се темели на анализа на животниот циклус на вкупното влијание на тој посебен отпад врз животната средина при неговото создавање и управување, земајќи ги предвид принципите на претпазливост и одржливост на животната средина, техничката и економската изводливост, заштита на ресурсите, како и начелото на загадувачот плаќа.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член, на барање на органот за животната средина или стручниот орган создавачот на отпад е должен да достави докази со кои потврдува дека се исполнети условите за отстапување согласно со ставот (3) на овој член.

(5) Заради поттикнување на почитувањето на хиерархијата во управувањето со отпадот, а во насока на изедначување на условите на пазарот, согласно со одредбите од овој закон, може да се воведат посебни давачки кои ќе придонесат кон поголема примена на хиерархијата во управувањето со отпадот, односно ќе ги намалат исклучоците во нејзината примена.

II. ВИДОВИ И КЛАСИФИКАЦИЈА НА ОТПАД

Член 15

Листа на видови на отпад

(1) Отпадот согласно со изворот на неговото создавање, неговите својства, односно карактеристики се класифицира по вид во Листата на видови на отпад и истата претставува збирна листа на видовите на отпад класифицирани во категории, во која секој вид на отпад се означува со посебна ознака.

(2) Отпадот во Листата на видови отпад (во натамошниот текст: Листа на отпад) се класифицира во следниве категории:

01 Отпад кој настанува како резултат на истражување, рударство, експлоатација на камен, физички и хемиски третман на минерали;

02 Отпад од земјоделството, хортикултура, аквакултура, шумарство, ловство и рибарство, подготовка на храна;

03 Отпад од производство на дрво и производство на панели и мебел, пулпа, хартија и картон;

04 Отпад од кожа, крзно и текстилна индустрија;

05 Отпад од рафинирање на нафта, пречиштување на природен гас и пиролитички третман на јаглен;

06 Отпад од неоргански хемиски процеси;

07 Отпад од органски хемиски процеси;

08 Отпад од производство, формулација, набавка и употреба (MFSU) на премази (бои, лакови и стаклени емајли), лепила, заптивки и мастила за печатење;

09 Отпад од фотографска индустрија;

10 Отпад од термички процеси;

11 Отпад од хемиски површински третман и обложување на метали и други материјали како и од хидрометалуршка обработка на обоени метали;

12 Отпад од обликување и физички и механички површински третман на метали и пластика;

13 Отпадни масла и отпад од течни горива (освен масла кои се користат во исхраната, 05 и 12);

14 Отпадни органски растворувачи, средства за ладење и горива (освен 07 и 08);

15 Отпад од пакување, абсорбенти, крпи за бришење, филтер материјали и заштитна облека која не е поинаку наведена;

16 Отпад што не е поинаку специфициран во Листата;

17 Отпад од градежништво и рушење (вклучувајќи ископана почва од контаминирани локации);

18 Отпад од здравствена заштита на луѓето или животните и или сродни истражувања (освен отпад од кујна и ресторан кој не произлегува од непосредна здравствена заштита);

19 Отпад од капацитети за управување со отпад, пречистителни станици за отпадни води надвор од локацијата и подготовка на вода наменета за консумирање од страна на човекот и вода за индустриска употреба;

20 Комунален отпад (отпад од домаќинствата и сличен комерцијален отпад, индустриски и административни дејности) вклучувајќи ги одделно собраните текови;

(3) Во Листата на отпад се класифицира на посебен начин согласно со одредбите од овој закон и отпадот кој според неговите својства односно, карактеристики спаѓа во групата на опасен отпад без оглед на неговото потекло, при што, доколку е неопходно заради негова класификација како опасен отпад, се земаат предвид и граничните вредности на концентрациите на опасни супстанции и материи во отпадот кои имаат опасни својства.

(4) Доколку отпадот кој согласно со Листата на отпад не е дефиниран како опасен, истиот ќе се смета за опасен само доколку со негово испитување се утврди дека поседува едно или повеќе опасни својства.

(5) Се забранува разредување или мешање на опасниот отпад со друг отпад заради намалување на почетната концентрација на опасни супстанции, односно материи на ниво коешто е под граничните вредности за дефинирање на опасниот отпад заради негово класифицирање како неопасен отпад.

(6) Класификација на отпадот врз основа на неговите својства согласно со Листата на отпад ја врши создавачот, односно поседувачот на отпадот.

(7) Создавачот, односно поседувачот на отпад кој врз основа на достапните податоци со кои располага не може да изврши класификација на отпадот, согласно со овој член е должен да ангажира акредитирано правно лице согласно со членот 17 од овој закон, кое во негово име и за негова сметка ќе изврши класификација на отпадот.

(8) Акредитираното правно лице од членот 17 врши испитување и оцена на карактеристиките односно својствата на отпадот и врши негова класификација согласно со Листата од ставот (1) на овој член.

(9) Во Листата на отпад се определуваат категориите на отпад, начинот на означување на отпадот со шифри и начинот на неговото определување во определена категорија која ја пропишува министерот кој раководи со органот за животна средина (во натамошниот текст: министер).

Член 16

Оцена на карактеристиките на отпад

(1) Оцена на карактеристиките на отпадот од членот 15 став (7) од овој закон врши акредитирано правно лице за оцена на карактеристиките на отпадот, за чија метода е акредитирано согласно со членот 17 од овој закон.

(2) Земањето примероци на отпад, како и испитувањето на неговите карактеристики се врши во согласност со релевантните национални и меѓународни стандарди и најдобри меѓународни и европски практики од областа на управување со отпадот.

(3) Оценката на карактеристиките на отпадот се врши за сите видови на отпад, со исклучок на комуналниот отпад.

(4) Доколку постои сомневање дека одреден отпад содржи опасни карактеристики или карактеристиките на истиот не се совпаѓаат со податоците во идентификациониот формулар од членот 50 став (4) од овој закон, поседувачот е должен веднаш да го извести стручниот орган.

(5) Стручниот орган по добивањето на известувањето од ставот (4) на овој член е должен да изврши проверка на карактеристиките на отпад на сметка на поседувачот, од страна на акредитирано правно лице согласно со членот 17 од овој закон.

(6) Акредитираното правно лице од ставот (1) на овој член, подготвува извештај за испитаните карактеристики, односно својства на отпадот и еден примерок од извештајот доставува до стручниот орган.

Член 17

Услови за стекнување на акредитација за оцена на карактеристиките на отпадот

(1) Оцена односно проверка на карактеристиките на отпад може да врши акредитирано правно лице кое поседува акредитација за вршење на оцена на својствата, односно карактеристиките на отпадот согласно со прописите за стандардизација.

(2) Стандардите за акредитација за вршење на оцена на карактеристиките на отпадот кои треба да ги исполнува акредитираното правно лице ги утврдува министерот и истите се објавуваат на веб страницата на органот за животна средина.

Член 18

Секундарна суровина

(1) Супстанција, материја или производ кој е резултат од производствен процес, а чија примарна цел не е производство на таа супстанција, материја или производ, нема да се смета како отпад согласно со членот 6 став (1) точка 1 од овој закон, односно истите ќе се сметаат како секундарна суровина доколку ги исполнуваат следниве услови:

- натамошната употреба на супстанцијата, материјата или производот да е безбедна од аспект на животната средина, односно постојат гаранции дека супстанцијата, материјата или производот нема да бидат отстранети како отпад и дека истите нема да се складираат на неопределено време,

- супстанцијата, материјата или производот може да се користат директно, без дополнителна преработка, во вообичаени индустриски процеси,

- супстанцијата, материјата или производот е составен дел од производствениот процес и

- натамошната употреба на супстанцијата, материјата или производот е дозволена, односно супстанцијата, материјата или производот ги исполнува потребните барања и стандарди пропишани за нивна употреба во однос на квалитет, заштита на животната средина и здравјето на луѓето, како и дека нивната употреба нема да доведе до негативни влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето.

(2) За да може една супстанција, материја или производ да се смета како секундарна суровина, создавачот на отпад е должен до стручниот орган да поднесе барање за упис на супстанцијата, материјата или производот како и производствениот процес во кој се создава секундарната суровина во Регистарот за отпад од членот 100 од овој закон (во натамошниот текст: Регистарот), кое ги содржи следниве податоци:

- назив на секундарната суровина;

- за начинот на настанување, односно опис на производствениот процес од кој се создава секундарната суровина и

- за супстанцијата, материјата или производот за кој се бара упис во регистарот дека ги исполнува условите/спецификациите како другите слични по цел производи на пазарот.

(3) Кон барањето од ставот (2) на овој член, создавачот на отпад доставува и:

- доказ за начинот на настанување, односно опис на производствениот процес од кој се создава секундарната суровина,

- техничка спецификација на супстанцијата, материјата или производот кој ќе се користи како секундарна суровина и

- други документи кои се или може да бидат потребни за да се докаже целта или карактеристиките на супстанцијата, материјата или производот за да се стават во Регистарот.

(4) Стручниот орган е должен во рок од пет дена од денот на комплетирањето на барањето од ставот (2) на овој член со потребната документација од ставот (3) на овој член да го достави до работното тело за отпад од членот 20 од овој закон заради добивање на мислење.

(5) Стручниот орган, врз основа на мислењето од членот 20 став (3) од овој закон е должен во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето да донесе решение за секундарна суровина или да го одбие барањето од ставот (2) на овој член.

(6) Против решението од ставот (5) на овој член, создавачот на отпад од ставот (2) на овој член може да поднесе жалба согласно со прописите за општа управна постапка.

(7) Решението за секундарна суровина од ставот (5) на овој член особено содржи:

- назив на секундарната суровина,
- тарифен став за распределување на стоки согласно со Царинската тарифа,
- производствениот процес од каде произлегува супстанцијата, материјата или производот,
- условите кои треба да ги исполни супстанцијата, материјата или производот за истиот да се третира како секундарна суровина, со појаснување дека доколку супстанцијата, материјата или производот не се користат за предвидената употреба или не ги исполнува условите утврдени во Решението за секундарна суровина од ставот (5) на овој член, ќе се смета за отпад согласно со Законот за управување со отпад,
- моментот во производниот процес кога создадената супстанција, материја или производ престанува да биде отпад, односно од кога истата се смета за секундарна суровина согласно со намената утврдена во решението од ставот (5) на овој член и
- утврдување на начинот на известување до стручниот орган за видот, начинот на создавање и намената за користење на супстанцијата, материјата или предметот како секундарна суровина.

(8) Доколку во производствениот процес се идентификуваат нови видови на секундарна суровина, различни од оние наведени во решението за секундарна суровина од ставот (5) на овој член, се започнува нова постапка за одредување на секундарна суровина.

(9) Секундарната суровина определена со Решението за секундарна суровина од ставот (5) на овој член, задолжително се запишува во Регистарот што го води стручниот орган.

(10) Во Регистарот покрај секундарната суровина се наведуваат и производствените процеси од кои истата се создава.

(11) Создавачите на секундарни суровини од Регистарот се должни да водат евиденција и за истата да известуваат согласно со членот 50 од овој закон.

(12) Стручниот орган за секоја секундарна суровина која е запишана во Регистарот го известува царинскиот орган, а царинскиот орган нема да дозволи извоз на секундарна суровина доколку истата не е запишана во Регистарот.

(13) Подносителот на барањето од ставот (2) на овој член при поднесување на барањето е должен да плати надоместок во износ од 15.000 денари, на посебна сметка на органот за животната средина.

Член 19

Укинување на статусот на отпад

(1) Поедини видови на отпад (хартија, стакло, гуми, текстил, композитни материјали, метал и други) ќе престанат да бидат отпад согласно со членот 6 став (1) точка 1 од овој закон, доколку истите со постапка на преработка, вклучувајќи и рециклирање, ги исполнуваат следниве услови:

- супстанцијата, материјата или производот се користат за определена намена,

- за супстанцијата, материјата или производот постои побарувачка на пазарот,

- супстанцијата, материјата или производот ги исполнуваат техничките барања за намената и ги исполнуваат прописите и стандардите кои се однесуваат на производот и

- употребата на супстанцијата, материјата или производот нема да доведе до негативни влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето.

(2) Министерот ги пропишува техничките барања што треба да се исполнат:

- техничките барања што треба да се исполнат за поедините видови отпад за да не бидат повеќе отпад, во согласност со воспоставената практика и начинот на нивно пропишување во Европската Унија,

- техничките барања за поедините видови отпад кои не се опфатени со алинејата 1 од овој став, односно за кои не е воспоставена практика и не е воспоставен начин на нивно пропишување во Европската Унија,

- граничните вредности за загадувачките супстанции и присутните материји во поедини видови отпад од алинеите 1 и 2 од овој став, притоа земајќи ги предвид можните негативни влијанија на истите врз животната средина и здравјето на луѓето и

- формата и содржината на барањето за укинување на статусот на отпад за поедини видови отпад, потребната документација како и начинот проверка на исполнетост на барањата од алинеите 1 и 2 од овој став.

(3) Управувачот со отпад до стручниот орган поднесува барање за укинување на статусот за отпад.

(4) Стручниот орган е должен во рок од пет дена од денот на комплетирањето на барањето од ставот (3) на овој член да го достави до работното тело за отпад од членот 20 од овој закон заради добивање на мислење од истото.

(5) Стручниот орган, врз основа на мислењето од ставот (4) од овој закон и доколку се исполнети условите за укинување на статусот на отпад согласно со овој член, е должен во рок 60 дена од денот на приемот на барањето да донесе решение за укинување на статусот на отпад за поедини видови на отпад или да го одбие барањето.

(6) Управувачот со отпад против решението од ставот (5) на овој член со кое се одбива барањето за укинување на статусот на отпад може да изјави жалба согласно со Законот за општа управна постапка.

(7) Доколку за одреден вид на отпад не се пропишани услови што треба да се исполнат за да се укине неговиот статус на отпад, стручниот орган од случај до случај одлучува дали на поединиот вид отпад ќе му се укине статусот на отпад имајќи ги предвид условите од ставот (1) на овој член, притоа, водејќи сметка за праксата и искуството кое постои во Европската Унија.

(8) Подносителот на барањето од ставот (3) на овој член при поднесување на барањето е должен да плати надоместок во износ од 15.000 денари, на посебна сметка на органот за животната средина.

(9) Управувачот со отпадот за кој е укинат статусот на отпад се должни да водат евиденција и да известуваат согласно со членот 50 од овој закон.

(10) Количините на отпад кои согласно со овој член престанале да бидат отпад може да се смета дека се подготвени за повторна употреба, рециклирање или преработка заради вклучување во вкупните количини на повторно употребен, рециклиран и преработен отпад согласно со утврдените цели за рециклирање, односно преработка на отпад.

Член 20 Работно тело за отпад

(1) За утврдување на статусот на секундарна суровина од членот 18 од овој закон и за престанување на статусот на поедини видови отпад од членот 19 од овој закон, министерот формира посебно работно тело за отпад составено од претставници на органите на државната управа, научни и образовни институции и организации, експерти од областа на управување со отпадот и претставници од бизнис секторот.

(2) Работното тело за отпад може да има најмалку пет, а најмногу седум членови, со завршено високо образование од областа на природните и/или техничките науки и кои имаат работно искуство од најмалку десет години во областа на управување со отпадот.

(3) Работното тело е должно во рок од 30 дена од денот на добивањето на барањата од членот 18 став (2) од овој закон и членот 19 став (3) од овој закон да достави мислење до стручниот орган за тоа дали една супстанција, материја или производ може да бидат запишани во Регистарот од членот 100 од овој закон, односно дали се исполнети условите за престанок на статусот на отпад на поедини видови на отпад.

(4) Административните работи на работното тело ги врши стручниот орган.

(5) За работата во работното тело, на членовите во работното тело од ставот (1) на овој член им следува надоместок чија висина се определува во зависност од бројот на поднесените барања согласно со членовите 18 и 19 од овој закон.

(6) Составот, начинот на работа на работното тело и висината на надоместокот ги утврдува министерот.

(7) Работното тело се финансира од надоместокот утврден во членот 18 став (13) и членот 19 став (8) од овој закон.

III. СТРАТЕГИЈА, ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

Член 21 Планирање при управувањето со отпадот

(1) Надлежните органи на државната управа на Република Северна Македонија, меѓуопштинските одбори за управување со отпад, општините и градот Скопје, како и правните и физичките лица кои управуваат со отпадот, во согласност со овој закон, се должни да донесуваат и да спроведуваат стратешки, плански и програмски документи за управување со отпадот на територијата на Република Северна Македонија, со цел да се обезбеди:

- заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето,
- анализа на состојбата во областа на отпадот на територијата на Република Северна Македонија,
- дефинирање на мерките за подобрување на животната средина со цел намалување на создавањето на отпадот,
- дефинирање на мерките за преработка, повторна употреба, рециклирање и отстранување на отпадот,
- спроведување на основните начела, хиерархијата во управување со отпадот, насоки за управување со отпадот согласно со одредбите од овој закон и другите прописи за управување со отпад,
- основање на регионални системи за управување со отпад со потребната инфраструктура за собирање, селектирање, складирање, преработка и отстранување на отпадот,
- постигнување на целите за управување со отпадот, утврдени во овој и во другите прописи за управување со отпад,

- непречено движење на отпадот заради негова преработка, рециклирање и третман,

- воспоставување на финансиски самоодржлив, универзален и достапен систем за обезбедување на услуги за собирање на отпадот кој е со квалитет кој ги задоволува минималните услови за управување со отпад,

- остварување на обврските поврзани со управувањето со отпадот, коишто Република Северна Македонија ги презела на меѓународно ниво и

- следење на спроведувањето на стратешките, планските и програмските документи и нивниот придонес кон исполнување на целите и посебните барања утврдени во прописите за управување со отпадот.

(2) Во постапката за донесување на стратешките, планските и програмските документи согласно со одредбите од овој закон се врши стратешка оценка на влијанието врз животната средина, согласно со прописите за животна средина.

Член 22 Стратегија за управување со отпадот

(1) Владата на Република Северна Македонија, по предлог на министерот донесува Стратегија за управување со отпадот.

(2) Со Стратегијата за управување со отпадот од ставот (1) на овој член се определува:

- а) генералната политика за управување со отпад на национално ниво;
  - б) опис и оценка на постоечката состојба за управување со отпадот;
  - в) националните краткорочни и долгорочни цели што треба да се постигнат во процесот на управување со отпадот;
  - г) индикатори за успешност на политиката за управување со отпадот;
  - д) насоки за управување со сите текови на отпадот;
  - ѓ) мерки за реализација на политиката за управување со отпадот;
  - е) критериуми врз основа на кои се определува капацитетот, односно локацијата за преработка и отстранување на отпадот;
  - ж) процена на соодветноста на употребата на економски и други инструменти во справувањето со различни проблеми со отпадот, заради примената на хиерархијата на отпад и постигнувањето на целите во управувањето со отпадот;
  - з) идентификување на активности и мерки со кои ќе се придонесе кон спречување на создавање на отпадот заради негово намалување, идентификување на соодветни специфични квалитативни или квантитативни индикатори за успехот на мерките за спречување на отпадот, со јасно дефинирана временска рамка за нивно постигнување и
  - с) активности за подигнување на свеста и обезбедување информации насочени кон општата јавност или целни групи на потрошувачи) и други прашања значајни за развојот на управувањето со отпадот.
- (3) Стратегијата за управување со отпад се донесува за период од 12 години, а истата се ревидира на најмалку шестата година од нејзиното спроведување.

Член 23 План за управување со отпадот на Република Северна Македонија

(1) За реализација на Стратегијата за управување со отпадот од членот 22 од овој закон, органот за животна средина, донесува План за управување со отпадот на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Планот).

(2) Планот од ставот (1) на овој член се донесува за период од шест години и особено содржи:

1. опис на постоечката состојба за управување со отпадот во Република Северна Македонија;

2. националните цели кои треба да се постигнат во однос на подготовката за повторна употреба, рециклирање, преработка и отстранување на отпадот и временските рокови за нивно спроведување;

3. пристапи за управување со отпадот;

4. правна и институционална рамка за управување со отпадот;

5. обврски на органите на државната управа и единиците на локална самоуправа, вклучувајќи опис на распределба на одговорностите меѓу јавните и приватните учесници што го вршат управувањето со отпадот;

6. регионално планирање за управување со отпад и давање на услуги;

7. одржување на база на податоци за управување со отпадот;

8. мерки и активности за имплементација на хиерархијата за управување со отпадот;

9. мерки и активности за имплементација на проширена одговорност на производителите;

10. мерки за уредување на увоз, извоз и транзит на отпад;

11. мерки за ремедијација на нестандартните и нелегалните депонии и контаминирани подрачја;

12. начин на управување со разните типови на отпад (комуналниот, комерцијалниот, индустрискиот, градежен, опасен, медицински, посебните текови на отпад, како и управување со тињата од прочистителни станици за отпадни води);

13. мерки и активности за основање на депонии;

14. акциски план за управување со отпад;

15. индикатори за мониторинг на Планот и

16. содржината на програмите за управување со посебните текови на отпад и тоа: отпад од пакување, отпадна електрична и електронска опрема, отпадни батерии и акумулатори и други посебни текови на отпад.

(3) Надлежен орган за спроведување на Планот е стручниот орган.

(4) Следење на спроведувањето на Планот врши органот за животна средина.

(5) Стручниот орган може да предложи измени и дополнувања на Планот на секои три години од неговото донесување, а органот за животна средина врши ревизија на Планот.

(6) Стручниот орган подготвува извештај за спроведувањето на Планот на секои три години од неговото донесување.

(7) Органот за животната средина извештајот од ставот (6) на овој член го доставува до Владата на Република Северна Македонија.

Член 24

Регионални планови за управување со отпад

(1) Советите на општините и советот на градот Скопје, на предлог на меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад од членот 32 од овој закон, донесуваат Регионален план за управување со отпад за регионот (во натамошниот текст: Регионалниот план), со кој се уредуваат и усогласуваат заедничките цели во управувањето со отпадот на регионално ниво.

(2) Регионалниот план особено содржи:

- планирани технологии и методи за управување со отпадот,

- опис на постојните системи за управување со отпад и главните инсталации за отстранување и преработка, вклучувајќи ги инсталациите за постапување со посебните текови на отпад,

- процена на потребите за нови системи за собирање, затворање на постојните инсталации за отпад, дополнителна инфраструктура на инсталациите за отпад во согласност со членот 45 од овој закон и по потреба инвестиции поврзани со тоа,

- мерки за едукација и за подигање на јавната свест за управување со отпадот,

- целите што треба да се постигнат во процесот на управување со отпадот во однос на подготовката за повторна употреба, рециклирање, преработка и отстранување на отпадот како и временските рокови за нивно спроведување,

- мерки за собирање, селектирање, рециклирање, преработка и отстранување на отпадот,

- процена на финансиските средства потребни за реализација на Регионалниот план, како и економски инструменти за воспоставување на регионалното управување со отпад,

- индикатори за следење на успешноста за реализација на регионалниот план и

- процена на бројот на изолираните населби и начин за нивно вклучување во системот за управување со отпад.

(3) Регионалниот план се донесува за период од шест години.

(4) Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад од членот 32 од овој закон може по потреба на секои три години да предложи изменување и дополнување на регионалниот план.

(5) Регионалниот план пред да биде донесен од советите на општините, односно Советот на градот Скопје, се доставува на одобрување до органот за животна средина.

(6) Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад од членот 32 од овој закон, на секои три години од почетокот на реализацијата на регионалниот план поднесува извештај за реализација на регионалниот план до советот на општината, односно советот на градот Скопје и до стручниот орган.

(7) Поблиската содржина на регионалниот план ја пропишува министерот.

Член 25

План за спречување на создавање на отпад

(1) Органот за животна средина донесува План за спречување на создавање на отпад во кој се опишани мерките за спречување на создавање на отпад, како и начините на кои се оценува нивната применливост, вклучувајќи примери со кои се врши спречување на создавање на отпад, како и други соодветни мерки.

(2) Во Планот за спречување на создавање на отпад се утврдуваат соодветни квантитативни и квалитативни национални цели за спречување на создавање на отпад, како и одделни индикатори, врз основа на кои ќе се следи и оценува напредокот во спроведувањето на мерките за спречување на создавањето на отпадот.

(3) Националните цели за спречување на создавање на отпад треба да бидат утврдени на начин со кој економскиот развој и влијанието врз животната средина се меѓусебно зависни со количината на создадениот отпад, при што поголемиот економски развој треба да доведе до поголемо спречување на создавање отпад.

(4) Планот од ставот (1) на овој член се донесува за период од шест години.

(5) Органот за животна средина ја следи реализацијата на Планот од ставот (1) на овој член, а стручниот орган го спроведува.

(6) Стручниот орган може да предложи измени и дополнувања на Планот на секои три години од неговото донесување, а органот за животна средина врши ревизија на Планот.

Член 26

Национална стратегија за управување со тиња

(1) Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот донесува долгорочна национална стратегија за управување со тиња.

(2) Стратегијата од ставот (1) на овој член се донесува за период не пократок од десет години.

(3) Стратегијата од ставот (1) на овој член особено содржи:

- опис и оценка на постоечката состојба за управување со тиња,
- правна и институционална рамка за управување со тиња,
- тековно и идно производство на тиња,
- националните краткорочни и долгорочни цели во управувањето со тињата,
- оценка на опциите за реупотреба, третмани и отстранување на тињата и нивен стратешки потенцијал,
- проектирано производство на третирана тиња во пречистителни станици,
- насоки и кодекс на добра практика за користење тиња во земјоделството и за други цели и
- и други прашања од значење за управување со тињата на национално ниво.

(4) Националната стратегија за управување со тиња ќе се ревидира најмалку на петтата година од нејзиното спроведување.

Член 27

Програми за управување со отпадот

(1) Лицата кои во вршењето на својата дејност во текот на една календарска година создаваат повеќе од 200 килограми опасен отпад или повеќе од 100 тони неопасен отпад, донесуваат програми за управување со отпадот во согласност со Стратегијата за управување со отпадот, Планот, Планот за спречување на создавањето на отпад и регионалните планови за управување со отпад.

(2) Програмата од ставот (1) на овој член се донесува за период од три години.

(3) Програмата од ставот (1) на овој член особено содржи:

1) постојно ниво на создавање на отпад, по видови, количини и извори на создавање и предвидување на видот и на количеството отпад што се создава во наредните три години;

2) постојни и планирани технички, организациони и други мерки за избегнување и за намалување на создавањето на отпад и намалување на штетноста на отпадот;

3) податоци за постојни и планирани организационо-техничките капацитети на правните лица;

4) постојни и планирани технички, организациони и други мерки (вклучувајќи и инвестициони зафати) за управување со отпадот (селектирање, третман, преработка искористување на енергијата, складирање и отстранување);

5) временска рамка за спроведување на стандардите кои се однесуваат на составот и изработката на одделни производи и пакувања и нивната соодветност за повторна употреба или преработка вклучително и рециклирањето;

6) мерки за заштита од штетното влијание на отпадот по животната средина, животот и здравјето на луѓето;

7) воведување на меѓународни системи за заштита на животната средина (ISO 14000 и други);

8) планирани активности за едукација и за обука на кадарот што управува со отпадот и

9) други мерки од значење за реализација на програмата за управување со отпадот.

(4) Стручниот орган, може од правните лица од ставот (1) на овој член да бара измени и дополнувања на нивните програми, кога ќе утврди дека тие се спротивни на Стратегијата, Планот, Планот за намалување на создавањето на отпад и Регионалниот план.

Член 28

Обврски на општините и градот Скопје за управувањето со комуналниот и со другиот неопасен отпад

(1) Градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје, во согласност со Планот и регионалниот план, е должен да:

1) се грижи за отпадот што се создава од домаќинствата, како и друг отпад кој се создава во комерцијалниот и индустрискиот сектор кој поради неговите карактеристики, состав и количина е сличен со отпадот од домаќинствата (комуналниот отпад) и од вршење на дејности и активности од подрачјето на општината;

2) обезбедува услови за селектирање и управување со посебните текови на отпадот кои се дел од системот за проширена одговорност на производителот;

3) се грижи за јавната чистота и за собирање и расчистување на напуштениот отпад;

4) предлага и донесува акти со кои ќе го регулира спречувањето, намалувањето, селектирањето, собирањето и транспортирањето на комуналниот отпад и комерцијалниот отпад, како и презема мерки за реализација на донесените акти;

5) задолжително соработува со градоначалниците од другите општини и/или градот Скопје заради воспоставување и функционирање на регионалниот систем за управување со отпад, а во врска со управувањето со комуналниот и со комерцијалниот отпад;

6) реализира проекти и презема мерки за подобрување на општата состојба со управувањето со отпадот;

7) постапува во согласност со општите правила за управување со комуналниот и со другите видови отпад за кои согласно со закон се обврски на општините, односно на градот Скопје за управување и

8) соработува со управувачите со посебните текови на отпад во рамките на системот за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпадот во согласност со прописите за проширена одговорност на производителите.

(2) Со комерцијалниот отпад се постапува на ист начин како што се постапува со комуналниот отпад, освен доколку истиот е создаден од правни лица кои создаваат опасен отпад повеќе од 200 килограми, односно неопасен отпад повеќе од 100 тона годишно.

Член 29

Известувања за спроведување на програмите за управување со отпадот

(1) Лицата од членот 27 од овој закон се должни да поднесат годишен извештај за спроведувањето на своите програми до стручниот орган, најдоцна до 31 јануари во тековната година, за претходната година.

(2) Врз основа на резултатите добиени од извештаите за спроведување на програмите за управување со отпад од членот 27 од овој закон, органот за животната средина може да изврши измени и дополнувања на планските документи кои ги донесува органот за животна средина.

Член 30

Примена на стратешките и планските документи за управување со отпадот

(1) Органите на државната управа, единиците на локална самоуправа, јавните установи, претпријатијата и организациите се должни да ги следат и соодветно да се грижат за примена и спроведување на мерките и целите воспоставени во стратешките, планските и програмските документи од овој закон за управување со отпад.

(2) Правните и физичките лица кои создаваат или управуваат со отпад се должни мерките и активностите кои ги преземаат да се во согласност со целите и мерките во стратешките, планските и програмските документи од овој закон.

IV. УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД НА РЕГИОНАЛНО НИВО

Член 31

Управување со отпад на регионално ниво

(1) За поттикнување и развој на управувањето со отпад на регионално ниво согласно со Планот, советите на општините и Советот на градот Скопје од соодветниот регион за управување со отпад донесуваат одлука за склучување на спогодба за здружување за воспоставување на систем за управување со отпад на регионално ниво (во натамошниот текст: регионален систем).

(2) Со спогодбата од ставот (1) на овој член особено се уредуваат меѓусебните права и обврски на општините и градот Скопје во здружување за воспоставување и обезбедување на условите за функционирање на регионалниот систем од ставот (4) на овој член, како и други прашања од заеднички интерес за организација и спроведување на управувањето со отпадот на регионално ниво (во натамошниот текст: регионално управување).

(3) Спогодбата од став (1) на овој член задолжително содржи:

- минимални количества на отпад отстапени на претоварна станица на општинско ниво или централен објект за отстранување на отпад на регионално ниво и

- други одредби кои го уредуваат можното учество на приватниот сектор во управувањето со регионалниот систем во зависност од регионалниот план.

(4) Регионалниот систем се состои од централен објект за управување со отпад (регионална депонија за отпад), претоварни станици и други објекти и инсталации за управување со отпад.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член, советот на општината и Советот на градот Скопје, можат да одлучат да се здружат кон друг регион за управување со отпад различен од регионот утврден со Планот, доколку тоа не ја попречува, односно не ја отежнува постапката на воспоставување или организирање и функционирање на регионалниот систем во соодветниот регион за управување со отпад, како и по претходно добиена согласност од министерот.

(6) Општините и градот Скопје коишто се здружиле за воспоставување на регионално управување се должни да го известат органот за животна средина и да ги достават актите за воспоставеното здружување, во рок од 30 дена од денот на здружувањето.

(7) Во случаите кога сите општини, односно градот Скопје кои припаѓаат во еден регион, нема да се здружат, односно нема да ја склучат спогодбата од ставот (1) на овој член во рокот кој е утврден со Планот, односно нема да го воспостават регионалниот систем во рок од две години од денот на донесувањето на спогодбата од ставот (1) на овој член, на предлог на министе-

рот, Владата на Република Северна Македонија донесува одлука за воспоставување на систем за управување со отпад за определен регион.

(8) Со одлуката од ставот (7) на овој член, Владата на Република Северна Македонија го определува регионот, како и општините и/или градот Скопје кои задолжително ќе влезат во регионалниот систем за управување со отпад, начинот на кој ќе го воспостави и финансира системот за управување со отпад на регионално ниво, начинот на управување со системот и временскиот период на управувањето, организациската поставеност, како и други прашања што се од значење за системот за управување со отпад на регионално ниво.

Член 32

Меѓуопштински одбор за управување со отпад

(1) За спроведување на регионалното управување, спроведување на регионалниот план од членот 24 од овој закон и реализација на спогодбата од членот 31 од овој закон, за секој регион за управување со отпад утврден во планот се формира меѓуопштински одбор за управување со отпад (во натамошниот текст: одбор).

(2) Членови на одборот се градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје кои припаѓаат во регионот или други лица овластени од градоначалниците на општините и на градот Скопје.

(3) Со одборот претседава претседавач избран од редот на членовите на одборот, за период од една година на принцип на ротација.

(4) Одборот заседава на седници за чие одржување е потребно присуство од најмалку половина од членовите на одборот.

(5) Одлуките на одборот се донесуваат со двотретинско мнозинство од присутните членови на седницата.

Член 33

Надлежности на одборот

Одборот ги врши следниве работи:

1) го утврдува нацртот на регионалниот план за управување со отпад;

2) врши надзор над активностите за спроведување на регионалниот план;

3) ги одобрува предлог - проектите за реализација на регионалниот план, како и други проекти од интерес за развој на регионалниот систем, освен во случаите кога Владата на Република Северна Македонија има донесено одлука согласно со членот 31 став (7) од овој закон;

4) предлага на советот на општините и Советот на градот Скопје донесување на одлуки за прашања кои се поврзани со дејностите и услугите за управување со отпадот кои се во нивна надлежност согласно со овој закон, Законот за концесии и јавно приватно партнерство, јавни набавки, како и други прашања поврзани за развој на регионалното управување и други прашања од нивна надлежност;

5) ја одобрува студијата за изводливост со која се воспоставува и организира регионалниот систем за управување со отпад;

6) го одобрува договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство, односно за давање под концесија за управување со регионалниот систем кога постапката е водена од страна на општините односно градот Скопје, освен во случаите кога Владата има донесено одлука согласно со членот 31 став (7) од овој закон;

7) го одобрува нацртот на годишниот извештај за реализација на регионалниот план;

8) ги координира активностите за спроведување на инвестиционите проекти за поттикнување и развој на регионалното управување со комунален и друг вид на неопасен отпад финансирани од изворите наведени во членот 104 од овој закон;

9) врши избор на оператор на регионалниот систем и го предлага на советите на општините и градот Скопје за одлучување;

10) иницира разгледување на прашања поврзани со регионалниот систем за кои е неопходна координација меѓу општините или градот Скопје, државни агенции и институции и партнери од приватниот и граѓанскиот сектор и

11) врши и други работи од областа на управувањето со отпадот во соодветниот регионален систем, кои ќе му ги делегира советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

Член 34

Начин на работа на одборот

(1) Начинот на работа на одборот се уредува со деловник.

(2) Стручните административно-технички работи, планирање, водење на инвестициони проекти и работи од значење за регионалното управување, реализацијата на регионалниот план и развој на регионалниот систем, мониторинг над обемот и квалитетот на извршените услуги и други работи од значење за развојот на регионалното управување ги врши организационата единица за регионално управување со отпад основана во Центарот за развој на планскиот регион од членот 35 од овој закон.

Член 35

Организациона единица за регионално управување со отпад

Во рамките на Центарот за развој на секој плански регион во кој е склучена спогодба согласно со членот 31 од овој закон, се формира Организациона единица за регионално управување со отпад (во натамошниот текст: Организациона единица).

Член 36

Надлежности на организациона единица за регионално управување со отпад

Организационата единица во координација со општините од соодветниот регион ги врши следниве работи:

1) го изготвува регионалниот план за управување со отпад, вклучувајќи ги и годишните цели кои треба да се постигнат со управувањето со отпад на регионално ниво согласно со Планот од членот 23 од овој закон;

2) подготвува и предлага проекти и други активности за реализација на регионалниот план, како и други проекти од интерес за развој на регионалниот систем;

3) спроведува и управува со проекти и презема други активности поврзани со спроведувањето на регионалниот план и развој на регионалниот систем;

4) обезбедува договорни услуги и капацитети за управување со отпад во регионалниот систем;

5) подготвува и спроведува постапки за избор на оператор на регионалниот систем и предлага избор на оператор на регионалниот систем;

6) спроведува и управува со инвестициони проекти за поттикнување и развој на регионалното управување со комунален и друг вид на неопасен отпад, финансирани од изворите пропишани во членот 104 од овој закон;

7) го следи спроведувањето и подготвува извештај за реализацијата на регионалниот план;

8) подготвува годишен извештај за работа на Организационата единица;

9) подготвува годишна програма за работа на Организационата единица;

10) води база на податоци за управување со отпад на регионално ниво и обезбедува информации до заинтересирани страни за прашања поврзани со регионалниот систем, како и други активности на комуникација со јавноста;

11) подготвува предлог-одлуки за прашања кои се поврзани со дејностите и услугите на управување со отпадот од членот 33 точка (4) од овој закон, како и други прашања за развој на регионалното управување;

12) врши и други работи од областа на управувањето со отпадот во соодветниот регионален систем кои ќе му ги довери одборот и

13) го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и општините кои го основаат одборот на годишна основа за постигнатите цели, со препораки за подобрување на најдобрите практики и инвестициите во управувањето со отпад.

V. ОПШТИ ПРАВИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД

Член 37

Правила за управување со отпадот

(1) Управувањето со отпадот мора да се изведува со должно внимание и на начин со кој се избегнува:

1) загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето;

2) загадување на медиумите на животната средина над пропишаните граници согласно со прописите;

3) создавање бучава, непријатна миризма или зголемување на бројот на птици, инсекти и штетници;

4) уништување на природните услови за живот на животните и на растенијата;

5) уништување на заштитеното природно и културно наследство и

6) нагдување и неуреденост на објектите и просторот во урбаните зони и во подрачјата надвор од урбаните зони.

(2) Создавачот на отпад е должен да се грижи за отпадот што го создал сè до неговото крајно отстранување, односно до последната операција на управување со отпадот, без оглед дали тој управува директно со отпадот или го дал на управување на посредник, трговец со отпад или управувањето го доверил на трето лице кое управува со посебен тек на отпад во рамките на системот за проширена одговорност на производителот.

(3) Создавачот на отпад е должен да се грижи за обезбедување на податоци за отпадот што го создава што ќе му овозможат да се увери дека е веројатно управувањето со неговиот отпад да се врши согласно со закон.

(4) Се забранува горење или согорување на отпад на локации кои не се наменети за таа цел, како и користење на уреди и инсталации за кои не е издадена соодветна дозвола согласно закон или во кои горењето или согорувањето на отпадот може да ја загрози животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(5) Субјектите кои вршат дејности на управување со отпад, отпадот може да го откупуваат од физички и правни лица доколку истиот го стекнале во согласност со закон.

(6) Забрането е оставање, фрлање и напуштање на отпадот на локации кои не се утврдени за таа намена, како и негово спалување или отстранување спротивно на прописите за управување со отпадот.

Член 38

Управување со отпадот што се наоѓа на имот во приватна сопственост

(1) Управувањето со отпадот што се наоѓа на приватен имот, а кој може да предизвика штета врз животната средина или здравјето на луѓето, е обврска на сопственикот или корисникот на имотот.

(2) Доколку сопственикот или корисникот на имотот на кој се наоѓа отпадот не го отстрани или одбие да го отстрани отпадот на начин предвиден со овој закон, отпадот ќе го отстрани давателот на услугата, односно овластено лице за собирање и транспортирање на отпад, врз основа на правен акт за отстранување издаден од градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје или општините во градот Скопје, на трошок на сопственикот или корисникот на имотот.

(3) Доколку отпадот е оставен на приватен имот без одобрение од сопственикот или корисникот на имотот, сопственикот или корисникот на имотот го информира градоначалникот на општините и општините во градот Скопје и градот Скопје, кој треба да преземе соодветни мерки за отстранување на отпадот, како и мерки согласно со закон против сторителот.

(4) Доколку постојат сознанија дека на имот што е во приватна сопственост се врши складирање и собирање на отпад спротивно на одредбите од овој закон, овластениот инспектор за животна средина или државниот инспектор за животна средина има право да изврши инспекциски надзор во имотот што е во приватна сопственост согласно со овој закон.

Член 39

Преработка на отпадот

(1) Отпадот што содржи употребливи материји треба да се преработи, доколку е возможно натамошно искористување на неговите состојки и ако постојат соодветни технички и технолошки услови за тоа.

(2) Преработката на отпадот мора да се врши без примена на процеси или методи кои ја загрозуваат животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(3) Доколку преработката на отпадот може да предизвика загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето или трошоците за преработка на отпадот се несразмерно големи и економски неисплатливи, отпадот може да се отстрани или да се извезе од Република Северна Македонија во држави каде што истиот може да се преработи или отстрани на начин кој е безбеден за животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(4) Обврската за задолжително преработување на отпадот од ставот (1) на овој член нема да се применува, доколку отстранувањето на отпадот предизвикува помало загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето отколку неговата преработка, при што треба да се има предвид:

- 1) искористувањето на природните ресурси;
- 2) енергијата којашто би била употребена за преработка или добиена од отпадот;
- 3) содржината на опасни материји во отпадот создаден по преработката и
- 4) емисијата на супстанции и енергија во медиумите на животната средина.

(5) Заради подобрување и олеснување на процесот на преработка, отпадот треба да се собира одделно доколку е тоа технички, еколошки и економски изводливо и да не се меша со друг отпад или други материјали со поинакви својства и карактеристики.

Член 40

Операции за преработка на отпадот

(1) Отпадот се преработува со примена на една или повеќе од следниве операции:

- R1 - користење како гориво за примарна намена или како некое друго средство за производство на енергија,

- R2 - регенерација/подобрување на својствата на растворувачите,

- R3 - рециклирање/подобрување на својствата на органските материји коишто не се користат како растворувачи (вклучувајќи ги тука и компостирањето и другите процеси на биолошка трансформација),

- R4 - рециклирање/подобрување на својствата на металите и на металните соединенија,

- R5 - рециклирање/подобрување на својствата на другите неоргански материјали,

- R6 - регенерација на киселините или на базите,

- R7 - преработка на состојките што се користат за намалување на загадувањето,

- R8 - преработка на состојките од катализаторите,

- R9 - прерафинирање на користена нафта и масла или други форми на повторно користење на нафта и масла,

- R10 - третирање на земјиштето, во полза на земјоделството и на животната средина,

- R11 - користење на отпадот добиен од некоја од операциите наведени во точките од R1 до R10 на овој став,

- R12 - размена на отпадот заради подложување на некоја од операциите наведени во точките од R1 до R11 на овој став и

- R13 - складирање на отпадот којшто треба да биде подложен на некоја од операциите наведени во точките од R1 до R12 на овој став (со исклучок на временото складирање, пред собирање, на местото каде што е создаден отпадот).

(2) Операциите од ставот (1) на овој член, при увоз, извоз и транзит на отпад во пропратните документи се означуваат со латинична буква „R“ по која следи бројот на соодветната операција за преработка од ставот (1) на овој член.

(3) Министерот поблиску го пропишува начинот на преработка на отпадот за добивање на енергија или користење на отпадот како некое друго средство за производство на енергија од ставот (1) од точка R1 на овој член.

Член 41

Складирање на отпадот

(1) Отпадот што може повторно да биде употребен, преработен или искористен како извор на енергија, може да се складира на посебни места предвидени за таа намена, доколку складирањето не предизвикува опасност по животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(2) Отпадот се складира на места кои се технички опремени за привремено складирање на отпадот, на локации на создавачот на отпадот, во местата за собирање, претоварни станици и други локации за собирање во согласност со овој закон.

(3) Правните лица кои создаваат отпад можат отпадот привремено да го складираат на местото на неговото создавање, но најдолго една година сметано од денот на неговото создавање доколку отпадот е наменет за отстранување, односно најдолго до три години сметано од денот на неговото создавање доколку отпадот е наменет за третман и преработка.

(4) Привременото складирање на отпадот од ставот (3) на овој член лицата го вршат на начин и на места кои ги исполнуваат минимално техничките услови во однос на заштитата на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(5) Начинот на складирање на отпадот како и минимално техничките услови што треба да ги исполнуваат местата на коишто се врши складирањето на отпадот од ставот (4) на овој член, ги пропишува министерот.

Член 42

Повторна употреба и рециклирање

(1) Заради постигнување на високо ниво на користење на ресурсите и поттикнување на економски развој, правните и физичките лица преземаат мерки и активности во насока на постигнување на повторната употреба и рециклирање на отпадните материјали особено хартијата, металот, пластиката и стаклото.

(2) Со цел постигнување на високо ниво на ефикасност на ресурсите и поттикнување на циркуларната економија, во Планот од членот 23 од овој закон, регионалните планови од членот 24 од овој закон и Планот за спречување на создавање на отпад од членот 25 од овој закон треба да бидат содржани мерките и целите за подготовка за повторна употреба, повторна употреба и рециклирање.

Член 43

Отстранување на отпадот

(1) Отпадот што не може повторно да се употреби, рециклира, преработи или да се искористи како извор на енергија, се отстранува со примена на посебни операции за отстранување, определени во согласност со членот 44 став (1) од овој закон.

(2) Пред да се отстрани, отпадот треба да биде подложен на механички, физички, хемиски, термички или биолошки третман, со цел да се намали количеството на отпадот, неговиот волумен и негативните влијанија врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(3) Пред да се пристапи кон отстранување на отпадот, тој треба да биде селектиран и класифициран во согласност со Листата на видовите отпад од членот 15 од овој закон.

(4) На отпадот што не може да се селектира и да се класифицира според Листата на видовите отпад, задолжително се прави оценка на неговите карактеристики согласно со членот 16 од овој закон, со цел да се утврди како ќе се постапува со истиот.

(5) Отстранувањето на отпадот се врши во посебно определена инсталација најблиску до местото на настанување на отпадот која е наменета за отстранување на отпадот, и која поседува соодветна дозвола согласно со одредбите од овој закон.

(6) Во Планот од членот 23 од овој закон се пропишани целите за намалување на депонирањето на комунален отпад како посебна операција за отстранување на отпадот.

Член 44

Операции за отстранување на отпадот

(1) Операции за отстранување на отпадот се:

- D 1 - депонирање - полагање во или над земјата (на пример, депонија итн.),

- D 2 - третман на земјиштето (на пример, биоградување на течниот или кашест отпад во почвата итн.),

- D 3 - длабинско инјектирање (на пример, инјектирање на отпадот што може да се испумпува во бунари или во природни шуплини - пештери, јами итн.),

- D 4 - површинско каптирање (на пример, сместување на течниот или кашест отпад во јами, езерца или во лагуни итн.),

- D 5 - посебно конструирање депонија (на пример, сместување во обложени поединечни ќелии кои се затворени и изолирани една од друга и од животната средина итн.),

- D 6 - полагање во големи водни тела освен мориња/океани,

- D 7 - полагање во мориња/океани вклучувајќи вкопување во морско дно,

- D 8 - биолошки третман што не е дефиниран на друго место во овој закон, а од кој произлегуваат финални соединенија или смеси кои се отстрануваат со некоја од операциите наведени во точките од D1 до D12 на овој став,

- D 9 - физичко-хемиски третман што не е дефиниран на друго место во овој закон, а од кој произлегуваат финални соединенија или смеси кои се отстрануваат со некоја од операциите наведени во точките од D1 до D12 на овој став (на пример, испарување, сушење, калцинирање итн.),

- D 10 - горење на копно, во согласност со одредбите од овој закон и другите прописи кои се однесуваат на горење,

- D 11 - горење на море,

- D 12 - трајно складирање (на пример, поставување контејнери во рудник итн.),

- D 13 - мешање пред подложување на некоја од операциите наведени во точките од D1 до D12 на овој став,

- D 14 - препакување пред подложување на некоја од операциите наведени во точките од D1 до D12 на овој став и

- D 15 - складирање до извршување на некоја од операциите наведени во точките од D1 до D14 на овој став (со исклучок на временото складирање, пред собирање на местото на коешто е создаден отпадот).

(2) Отстранувањето на отпадот со примена на операциите од ставот (1) од точките D1 до D12 на овој член ќе се смета за трајно решение при управувањето со отпадот по што не може да се примени ниту една друга операција за управување со отпадот.

(3) Операциите од ставот (1) на овој член при увозот, извозот на отпадот во пропратните документи се означуваат со латинична буква „D“ по која следи бројот на соодветната операција за отстранување од ставот (1) на овој член.

Член 45

Интегрирана мрежа за управување со отпадот

(1) Со цел да се овозможи најбезбедно и најекономично собирање, селектирање, преработка, како и отстранување на отпадот во инсталации кои се најблиску до местото на создавање на отпадот, како и користење на најсоодветни методи и технологии со кои се обезбедува високо ниво на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето, управувањето со комуналниот отпад се организира, во согласност со хиерархијата за управување со отпад, во интегрирана мрежа за управување со отпад.

(2) Инсталациите наменети за отстранување на отпадот можат да бидат поврзани со претоварни станици, како и со друга инфраструктура за собирање, селектирање и преработка на отпад во интегрирана мрежа за управување со отпадот.

(3) Интегрираната мрежа за управување со отпад може да биде организирана на ниво на еден или повеќе региони за управување со отпад.

(4) Во интегрираната мрежа за управување со отпад која е организирана на ниво на еден или повеќе региони, може да се вклучи инсталација за отстранување на градежен шут.

(5) Министерот ги пропишува начинот и поблиски-те услови на функционирање на интегрираната мрежа за управување со комуналниот отпад организирана на регионално ниво, односно на ниво на една или повеќе општини или градот Скопје, во согласност со Планот од членот 23 од овој закон.

Член 46

Претоварни станици за отпад

(1) Комуналниот отпад и комерцијалниот отпад кој е сличен по својата природа на комуналниот, наменети за складирање, преработка или за отстранување, може да бидат транспортирани од местото на создавање до претоварни станици, од каде се транспортираат до објектите и до инсталациите за складирање, преработка или за отстранување.

(2) Претоварните станици се дел од интегрираната мрежа за управување со отпадот од членот 45 од овој закон.

(3) Претоварните станици треба да бидат лоцирани на места што ќе обезбедат транспортирањето на отпадот да биде ефикасно и економично и да обезбедува самоодржливо функционирање на интегрираниот систем за управување со отпад, имајќи ги предвид начелата на универзалност на услугата и начелото на близокост, како и да бидат лоцирани на места и да работат на начин со кој ќе се овозможи најмалку можно влијание врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(4) Министерот ги пропишува поблиските минимално технички услови од ставот (3) на овој член кои треба да ги исполнуваат претоварните станици во поглед на заштита на животната средина, поблиските услови што треба да ги исполнуваат локациите на коишто се градат односно се поставуваат претоварните станици, како и начинот и роковите за чување на отпадот во претоварните станици според видовите на отпад.

Член 47

Стручен испит за управување со отпад

(1) За безбедно и соодветно управување со отпадот, правните лица кои управуваат со отпад задолжително треба да ангажираат стручно оспособено лице за управување со отпад.

(2) Стручно оспособено лице за управување со отпад е лице кое има положено стручен испит за проверка на потребното стручно знаење од областа на управување со отпадот и се стекнало со:

- Уверение за управител со отпад или
- Сертификат за виш управител со отпад.

(3) Стручното оспособено лице полага стручен испит за управител или виш управител со отпад по претходно завршена обука за управител, односно виш управител со отпад.

(4) За кандидат за полагање на стручниот испит може да се пријави само лице кое поседува потврда за завршена обука спроведена од овластено правно лице од страна на министерот.

(5) Овластувањето од ставот (4) на овој член со кое се стекнува правното лице за да може да врши обука од ставот (4) на овој член се издава со важност од најмногу пет години и може да се даде на домашно или странско правно лице кое располага со:

- 1) простор опремен за одржување на обука;
- 2) технички капацитети за спроведување на обука;
- 3) курикулум наменет за обука и
- 4) минимум три лица ангажирани за спроведување на обуката со минимум десетгодишно искуство од областа на техничките и природните науки, а поврзано со управувањето со отпад.

(6) Уверението односно сертификатот од ставот (2) на овој член се добива по претходно положен стручен испит, кој се полага пред комисија формирана од министерот, составена од петчлена и нивни заменици, кои имаат најмалку пет години работно искуство во областа на управувањето со отпадот или животната средина.

(7) Тројца членови и нивните заменици во комисијата од ставот (6) на овој член се од органот за животната средина, а двајца членови и нивните заменици се избираат од редот на истакнати експерти од областа на управување со отпадот кои имаат најмалку пет години работно искуство во управување со отпад врз основа јавен оглас.

(8) Комисијата од ставот (6) на овој член за својата работа донесува деловник.

(9) На членовите во Комисијата од ставот (6) од овој член им следува надоместок чија висина се определува во зависност од бројот на кандидати кои се пријавиле за полагање на испитот.

(10) Кандидатот за полагање на испит плаќа надоместок на посебна приходна сметка на органот за животна средина.

(11) Висината на надоместокот од ставот (9) на овој член се определува врз основа на реалните трошоци направени за полагање на стручниот испит.

(12) На лицето кое го положило стручниот испит органот за животната средина му издава уверение за управител со отпад, односно сертификат за виш управител со отпад.

(13) Министерот донесува програма за полагање на стручен испит.

(14) Министерот го пропишува начинот на полагање на стручниот испит, образецот на уверението и сертификатот, како и висината и начинот на плаќање на надоместокот за полагање на стручниот испит.

(15) Органот за животна средина води Листа на експерти за управување со отпад во која се регистрираат стручно оспособените лица од ставот (2) на овој член како и овластени правни лица за спроведување на обука од ставот (5) на овој член.

(16) Листата од ставот (15) на овој член се објавува на веб страницата на органот за животна средина и редовно се ажурира.

Член 48

Управител со отпад

(1) Лицата од членот 27 и членот 64 став (1) од овој закон се должни да назначат најмалку едно стручно оспособено лице - управител со отпад кој има овластување за управител за отпад.

(2) Стручен испит за управител со отпад може да полага лице кои ги исполнува следниве услови:

- да има живеалиште во Република Северна Македонија,

- да има завршено најмалку VI степен вишо образование или високо образование со најмалку VII/1, односно диплома со најмалку 180 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС),

- да не му е изречна забрана за вршење на професија, дејност или должност сè додека траат последиците од забраната и

- да има најмалку три години работно искуство по дипломирањето во управувањето со отпад или животната средина.

(3) Управителот со отпад е одговорен за вршење на следниве активности:

- ја изработува и се грижи за спроведување на програмата за управување со отпадот на лицата,

- ја следи тековната состојба во управувањето со отпадот,

- презема активности и мерки за намалување на создадениот отпад,
- се грижи за спроведување и примена на постапки-те за управување со отпадот во согласност со овој закон или друг пропис,
- води евиденција и изготвува извештаи согласно со членот 50 од овој закон и прописите за управување со отпад,
- изготвува извештаи за несреќи или хаварии кои можат да настанат при управувањето со отпадот,
- го контролира создавањето на отпадот во технолошките процеси,
- ги информира одговорните органи, односно одговорните лица во правното лице за можното загрозувања на животната средина, животот и здравјето на луѓето што е резултат на производството, третманот, преработката и отстранувањето на отпадот и предлага конкретни решенија и
- ги контролира видот и количеството на отпадот што се создава, преработува и се отстранува, како и на секундарната суровина.

Член 49 Виш управител со отпад

- (1) Правните лица кои управуваат со отпад и кои вршат дејности и активности од членовите 65, 71, 72 и 73 од овој закон, назначуваат најмалку еден - виш управител со отпад.
- (2) Виш управител со отпад може да биде лице кое поседува сертификат за виш управител со отпад, има положено стручен испит за виш управител со отпад.
- (3) Стручен испит за виш управител со отпад може да полага физичко лице кое:
  - има завршено најмалку VI степен вишо образование или високо образование со најмалку VII/1, односно диплома со најмалку 180 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) или постдипломски студии, од областа на техничките науки,
  - да не му е изречна забрана за вршење на професија, дејност или должност сè додека траат последиците од забраната и
  - да има најмалку пет години работно искуство по дипломирањето во управувањето со отпад и животната средина поврзано со работи и задачи поврзани со практично управување со отпад.
- (4) Вишиот управител со отпад при вршењето на својата работа е задолжително присутен на терен и е одговорен за управување со инсталацијата во текот на работното време.
- (5) Виш управител со отпад е должен да ги врши следниве активности:
  - се грижи за техничкиот аспект на работење и вршење на дејноста,
  - организација и управување со регионалниот систем/инсталацијата,
  - се грижи за безбедно и непречено функционирање на регионалниот систем/инсталацијата,
  - примена на техничка експертиза /знаење на техничката опрема и оперативните средства,
  - врши технички надзор и увид на видот и количеството на отпадот што се управува во инсталацијата/регионалниот систем,
  - подготвува оперативна програма за следење и контрола на работењето на регионалниот систем/инсталацијата дали е во согласност одредбите од овој закон и донесените прописи;
  - е одговорен за подготовка на програми за стручно оспособување и образование за вработените во инсталацијата/регионалниот систем и

- е одговорен за изготвување и усвојување на планови и програми за избегнување и намалување на последиците од хаварии и и несреќи.

(6) Правното лице од ставот (1) на овој член може да ангажира странско физичко лице за виш управител со отпад доколку истото ги исполнува условите за виш управител со отпад и поседува соодветни квалификации од земјата чиј државјанин е согласно со законот.

Член 50

Обврска за водење евиденција и известување

(1) Субјектите кои управуваат со отпадот согласно со одредбите од овој закон се должни да водат евиденција за:

- 1) видот, количеството и потеклото на отпадот со кој управуваат;
  - 2) видот и количеството на привремено складира-ниот отпад;
  - 3) видот и количеството на отпадот што му е преда-ден на собирачот и на транспортерот на отпад;
  - 4) видот и количеството на отпадот што е искорис-тен или преработен;
  - 5) количеството и видот на отпадот што е предаден на други правни лица кои преработуваат отпад;
  - 6) податоците за примената на операциите за прера-ботка од членовите 39 и 40 од овој закон;
  - 7) видот и количеството на отпадот што е наменет за отстранување согласно со членовите 43 и 44 од овој закон;
  - 8) видот и количеството на отпадот што се прерабо-тува или се отстранува надвор од земјата;
  - 9) податоци за почетната и за крајната дестинација на транспортирањето на отпадот;
  - 10) видот и количеството на отпад кој е регистри-ран како секундарна суровина, односно отпадот кој престанал да биде отпад согласно со членовите 18 и 19 од овој закон и
  - 11) други податоци за управување со отпад.
- (2) Лицата од членот 27 од овој закон се должни да водат евиденција за:
- 1) видот, количеството и потеклото на отпадот кој го создаваат;
  - 2) видот и количеството на привремено складира-ниот отпад;
  - 3) видот и количеството на отпадот што му е преда-ден на собирачот и на транспортерот на отпад;
  - 4) видот и количеството на отпадот што е искорис-тен или преработен од самите создавачи;
  - 5) видот и количеството на отпадот што е предаден на други лица кои преработуваат отпад, доколку прера-ботувањето не е извршено од самиот создавач на от-пад;
  - 6) видот и количеството на отпадот што е отстра-нет;
  - 7) видот и количеството на отпадот кој е извезен за преработка или отстранување во странство;
  - 8) видот и количеството на отпад кој е регистриран како секундарна суровина односно отпадот кој преста-нал да биде отпад согласно со членовите 18 и 19 од овој закон и
  - 9) други податоци за управување со отпад.
- (3) Евиденцијата од ставот (1) на овој член, лицата ја водат секојдневно во дневник.
- (4) Субјектите од ставовите (1) и (2) на овој член се должни, на лицето задолжено за транспорт на отпад при предавањето на отпадот за транспорт да му изда-дат идентификациони и транспортни формулари за от-падот.
- (5) При увоз, извоз или транзит на отпад, субјектите кои го вршат транспортот на отпад се должни, копија од обрасците од членот 96 ставови (7) и (8) од овој за-

кон при влезот, излезот и транзитот на отпадот од/низ територијата на Република Северна Македонија да ги достават до органот надлежен за вршење на царинските работи.

(6) Субјектите од ставовите (1) и (2) на овој член се должни формуларите од ставовите (4) и (5) на овој член да ги чуваат како составен дел на целокупната евиденција за управување со отпадот.

(7) Субјектите од ставовите (1) и (2) на овој член се должни, еднаш годишно, податоците од евиденциите во вид на консолидиран извештај на пропишан образец да ги доставуваат до стручниот орган, најдоцна до 31 јануари во тековната за претходната година.

(8) Субјектите од ставот (1) на овој член кои вршат дејност на собирање и транспортирање на комунален отпад се должни податоците од евиденциите од овој член да ги доставуваат до стручните единици од членот 35 од овој закон, најдоцна до 31 јануари во тековната за претходната година.

(9) Организационите единици од членот 35 од овој закон се должни податоците од ставот (7) на овој член, во вид на годишен консолидиран извештај подготвен на пропишан образец, да ги достават до стручниот орган, најдоцна до 31 март во тековната за претходната година.

(10) Лицата од ставовите (1) и (2) на овој член се должни податоците од евиденцијата да ги чуваат најмалку пет години, освен операторите на регионален систем за управување со отпад кои имаат обврска податоците од евиденциите да ги чуваат пет години по завршувањето на рокот определен за работа на регионалниот систем, како и сè додека трае фазата на натамошна грижа по затворањето.

(11) Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот за водење евиденција од ставовите (1) и (2) на овој член, формата, содржината, како и начинот на водење на дневникот од ставот (3) на овој член, формата, содржината и начинот на управувањето со формуларите од ставот (4) на овој член, како и формата и содржината на образецот од ставовите (7) и (9) на овој член.

VI. ПРАВИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОПАСЕН ОТПАД

Член 51

Општи правила за управување со опасниот отпад

(1) Управувањето со опасниот отпад се врши одвоено од другите видови отпад.

(2) Се забранува истурање и фрлање на опасниот отпад во почвата, во водите, во садовите за собирање на друг вид на отпад, системи за собирање и одведување на урбани отпадни води, како и негово складирање и отстранување на места кои не се определени за таа намена.

(3) Министерот ги пропишува својствата на опасниот отпад и поблиските правила за управување со опасниот отпад.

Член 52

Забрана за мешање на опасен отпад

(1) Се забранува мешање на опасниот отпад со други видови опасен отпад, како и мешање на опасниот отпад со други видови на отпад, супстанции или материји.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, стручниот орган, по писмено барање од создавачот или поседувачот на опасниот отпад, може да даде согласност за управување со опасен отпад со која се одобрува мешањето на опасниот отпад со други видови опасен отпад,

како и мешање на опасниот отпад со други видови на отпад, со супстанции или со материји, доколку утврди дека:

- активноста на мешање се врши од субјект кој согласно со членот 64 од овој закон има добиена дозвола за вршење дејност управување со опасен отпад,

- со тоа ќе се подобри безбедноста при управувањето со опасниот отпад и дека мешањето не ги загрозува животната средина, животот и здравјето на луѓето и

- операциите на мешање на отпадот се вршат согласно со најдобрите достапни техники.

Член 53

Управување со мешан отпад

(1) Во случај кога опасниот отпад е мешан со други видови отпад, супстанции и материји, задолжително се известува стручниот орган.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, мора да се пристапи најпрво кон издвојување на отпадот, доколку постапката на издвојување е технички изводлива и економски исплатлива и ја намалува опасноста по животната средина, животот и здравјето на луѓето и кога е неопходно за исполнување на правилата за управување со отпад од членот 37 од овој закон.

(3) Управувањето со опасниот отпад и започнувањето на постапката од ставот (1) на овој член, се врши врз основа на добиена писмена согласност за управување со опасен отпад која ја издава стручниот орган по поднесено барање до стручниот орган.

(4) Кон барањето за издавање на согласност од ставот (3) на овој член, барателот е должен да достави и извештај за извршена процена на карактеристиките на отпадот согласно со членот 16 од овој закон.

(5) Кон барањето од ставот (3) на овој член особено се наведува видот на отпадот, причината за мешање на опасниот отпад и натамошното управување со опасниот отпад.

(6) Министерот ги пропишува формата и содржината на барањето за управување со опасен отпад од ставот (3) на овој член, потребната документација, како и формата и содржината на согласноста за управување со опасен отпад од ставот (3) на овој член.

Член 54

Задолжително пакување и означување на опасниот отпад

(1) Опасниот отпад наменет за транспортирање, преработка, складирање и отстранување ќе се пакува и означува на начин со кој ќе се овозможи целосна заштита на животната средина и здравјето на луѓето.

(2) Пакувањето на опасниот отпад ќе се врши во специјални контејнери дизајнирани согласно со видот на отпадот, на кој мора да стои ознаката „Опасен отпад“, да биде означено согласно со степенот на опасност на отпадот, да има ознака за мерките за безбедност, како и други ознаки со кои се обезбедува безбедно управување со опасниот отпад.

(3) Се забранува транспорт на опасен отпад кој не е пакуван и означен во согласност со овој закон.

(4) Министерот го пропишува начинот на пакување и означување на опасниот отпад.

Член 55

Управување со опасен отпад од домаќинствата

(1) Членовите 51, 52, 53 и 54 од овој закон, не се однесуваат за мешан опасен отпад создаден од домаќинствата.

(2) Опасниот отпад од домаќинствата се собира одделно од другиот отпад што се создава од домаќинствата на собирно место каде се лоцирани садови кои служат за собирање на опасен отпад или во собирен центар.

(3) Физичките лица се должни да го селектираат опасниот отпад и одвоено од останатиот отпад од домаќинствата да го остават на најблиското собирно место или собирен центар.

(4) Давателот на услуга е должен да го собере и транспортира опасниот отпад од домаќинствата од собирното место или собирниот центар и да го предаде на операторот на регионалниот центар.

(5) Операторите на регионалните центри за управување со отпад се должни да го селектираат и да го предадат собраниот опасен отпад од домаќинствата на правни лица кои поседуваат соодветни дозволи за вршење на дејност управување со отпад.

Член 56

Управување со медицински отпад

(1) Со медицинскиот отпад се управува согласно со одредбите за опасен отпад од овој закон и прописите од областа на управување со отпадот.

(2) Медицинскиот отпад од објектите во кои се спроведува здравствена и ветеринарна заштита ги вклучува инфективниот, хемискиот, отпадот од лекови, како и цитостатици, остри предмети и друг вид на опасен отпад.

(3) Отпад од лекови кој потекнува од домаќинствата не смее да се отстранува заедно со комуналниот отпад, туку се предава бесплатно во аптеките кои постапуваат согласно со прописите за лековите и медицинските средства.

(4) Лицето или здравствената установа која создава или поседува отпад од ставовите (2) и (3) на овој член изготвува програма за управување со отпад и истата ја доставува на одобрување до стручниот орган.

(5) Лицето или ветеринарната установа која создава или поседува отпад од ставовите (2) и (3) на овој член изготвуваат програма за управување со отпад и истата ја доставува на одобрување до стручниот орган.

(6) Министерот во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на ветеринарното здравство го пропишува начинот на управување со медицински отпад, како и начинот на пакување и означување на медицински отпад.

Член 57

Управување со титаниум диоксид

(1) Се забранува отстранување на отпад од титаниум диоксид и отпад создаден при производство на титаниум диоксид, како и неговите преработки, во водните површини.

(2) Лицата кои создаваат, произведуваат или преработуваат титаниум диоксид се должни до стручниот орган да достават податоци за отпадот од титаниум диоксид, кој е наменет за отстранување.

(3) Податоците од ставот (2) на овој член се однесуваат на:

- 1) физичките, хемиските, биохемиските и биолошките својства на отпадот;
- 2) физичката состојба на отпадот;
- 3) токсичноста, физичката, хемиската и биолошката стабилност на отпадот;
- 4) акумулација и биотрансформација кај живите организми или седименти;

5) склоноста на отпадот кон физички, хемиски и биохемиски трансформации и нивното однесување при допир со одреден медиум или со други органски и неоргански супстанции;

6) начинот на пакување и методите со кои ќе се заштити растурањето на отпадот и

7) мерките на претпазливост за заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(4) Создавачот, поседувачот и преработувачот на титаниум диоксид и на отпад од титаниум диоксид се должни да вршат мониторинг на почвата, водите и на воздухот на местата каде што се преработува, складира и се отстранува отпадот од титаниум диоксид, како и на околната зона којашто се смета за загадена.

(5) Лицата кои произведуваат титаниум диоксид се должни во извештаите кои ги доставуваат до стручниот орган да ги наведат и дополнителните информации за содржината на сулфатите и на хлоридите во отпадот, за секој произведен тон титаниум диоксид.

(6) Доколку врз основа на податоците добиени од мониторингот се утврди дека опасните својства и ефектите од отстранувањето на отпадот од титаниум диоксид можат да предизвикаат штетни и долгорочни последици врз животната средина, животот и здравјето на луѓето, министерот во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на економијата може да го забрани производството и преработката на титаниум диоксид, како и отстранувањето на отпадот од титаниум диоксид.

(7) Лицата кои произведуваат и преработуваат титаниум диоксид се должни да вршат дополнителни анализи на отпадот од титаниум диоксид и на неговите ефекти врз водите, почвата, воздухот, како и условите за мониторинг на депониите и на складиштата за отпад од титаниум диоксид.

(8) Министерот го пропишува начинот на управување со отпадот од титаниум диоксид, начинот на вршење на мониторинг од ставот (4) на овој член како и формата, содржината и начинот на доставување на податоците од ставот (2) на овој член.

Член 58

Правила за управување со отпад од азбест и со отпад од производи кои содржат азбест

(1) Лицата кои управуваат со отпад од азбест и со отпад од производи кои содржат азбест се должни да постапуваат внимателно и да ги преземат сите неопходни мерки за заштита со кои се спречува ослободување на азбестни честици, влакна и азбестен прав во воздухот, како и спречување на излевањето на течности што содржат азбестни влакна.

(2) Отпадот што содржи и ослободува азбестни честици, влакна или азбестен прав може да се складира и да се отстранува на места предвидени исклучиво за таа намена, како и да биде одделен од другите видови отпад, селектиран и соодветно спакуван на начинот пропишан во ставот (3) од овој закон и согласно со одредбите на овој закон

(3) Министерот ги пропишува начинот на управување со отпад од азбестот и со отпадот од производи кои содржат азбест.

Член 59

Управување со ПХБ

- (1) Се забранува:
- 1) производството, увозот и прометот на ПХБ;
  - 2) повторната употреба и преработката на отпадните ПХБ и

3) повторното полнење и дополнување на опремата со ПХБ.

(2) Видот на опремата која може да содржи ПХБ се третира како да содржи ПХБ освен ако не постојат причини и податоци кои укажуваат на спротивното.

(3) Лицата се должни да извршат попис на опремата од ставот (2) на овој член која ја поседуваат и да водат евиденција за истата, редовно да ја ажурираат и дополнуваат во согласност со одредбите на овој закон и со други прописи.

(4) Лицата се должни согласно со овој закон и други прописи да изготват план за деконтаминација и/или отстранување на попишаната опрема и на ПХБ содржани во неа, како и шеми за собирање и за натамошно отстранување на опремата која не е предмет на попис.

(5) Лицата се должни да ја означат опремата што содржи или содржела ПХБ којашто е предмет на попис, како и да го означат просторот или локацијата каде што е сместена таквата опрема согласно со овој закон и други прописи.

(6) Министерот ги пропишува начинот и условите за управување со ПХБ, начинот и условите што треба да ги исполнуваат инсталациите и објектите за отстранување и за деконтаминација на ПХБ, искористените ПХБ и начинот на означување на опремата којашто содржи ПХБ како и начинот на означување на просторот или локацијата каде што е сместена таквата опрема.

ВИИ. УПРАВУВАЊЕ СО НЕОПАСЕН ОТПАД

Член 60

Начин на остварување на јавната услуга од страна на општините и градот Скопје

(1) Собирањето и транспортирањето на комуналниот отпад, обезбедувањето на селекција на посебните текови на отпад, собирањето на напуштениот отпад, како и ракувањето и одржувањето на садовите за селекција и собирање на комунален отпад, собирните места и собирните центри, како и организирање на интегрираниот систем за управување со отпад на подрачјето на општината односно градот Скопје и од изолираните населби во членот 6 став (6) од овој закон, претставуваат јавни услуги од локално значење кои се спроведуваат согласно со принципот на универзалност на услугата.

(2) На предлог на градоначалникот на општината и градот Скопје, советот на општините и Советот на градот Скопје може да основаат јавно претпријатие за собирање и транспортирање на комуналниот отпад.

(3) Две или повеќе општини, како и општините и градот Скопје можат да основаат заедничко јавно претпријатие за вршење на дејноста од ставот (2) на овој член.

(4) Собирањето и транспортирањето на комуналниот отпад, за една или повеќе општини, градоначалникот на општината и градот Скопје можат да му го доверат на правни лица со склучување на договор, во постапка согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

(5) Собирањето и транспортирањето на селективниот комунален отпад кој претставува дел од посебните текови на отпад се врши во согласност со прописите од областа на проширена одговорност на производителот.

(6) Јавните претпријатија од ставовите (2) и (3) на овој член и правните лица од ставот (4) на овој член (во натамошниот текст: даватели на услуга), мора да поседуваат дозвола за управување со отпад, издадена во согласност со членот 64 од овој закон.

Член 61

Обезбедување на примената на принципот на универзалност на услугата на локално ниво

(1) Советот на општината или градот Скопје, на предлог на градоначалникот на општината или градот Скопје, врз основа на општите правила донесени согласно со членовите 37 и 51 од овој закон, детално ќе ги пропишат условите, начинот и шемите за собирање и за транспортирање на комуналниот отпад во рамките на интегрираниот систем за управување со отпад на подрачјето на општината, односно градот Скопје и ќе ги вклучи изолираните населби од членот 6 став (1) точка б) од овој закон.

(2) Со прописот од ставот (1) на овој член ќе се пропише и:

1) подрачјето каде што ќе се спроведува универзалната услуга;

2) начините и фреквенцијата на собирање на комуналниот отпад во одделни населени места на подрачјето каде што се врши услугата;

3) видовите на стимулативни мерки;

4) техничките и другите барања кои се однесуваат на обезбедувањето на собирните места и центри за услугите за собирање и за транспортирање на комуналниот отпад, како и селекцијата на посебните текови на отпад и

5) други прашања што се од значење за спроведување на интегрираниот систем за управување со отпад.

(3) Градоначалникот на општините или на градот Скопје е должен, покрај објавувањето во службените гласила на општините и на градот Скопје, да ги информира и на друг начин корисниците на услугите за донесените акти од ставот (1) на овој член.

Член 62

Собирање и селектирање на комунален отпад

(1) Давателите на услугите во соработка со поставувачите со посебните текови отпад во рамките на системот за проширена одговорност на производителот, се должни на местата определени од градоначалникот на општината или градот Скопје (собирни места) да постават садови за собирање и за селектирање на отпад со кои ќе се овозможи селектирање на отпадот пред неговото собирање, а особено одделно собирање на опасниот отпад создаден од домаќинствата.

(2) Давателите на услугите се должни на местата определени од градоначалникот на општината или градот Скопје да ги организираат собирните центри од членот 6 став (1) точка 32) од овој закон.

(3) При определување на бројот и локациите на собирните центри се зема предвид бројот на жителите во населеното место, при што се обезбедува најмалку еден собирен центар на 15.000 жители.

(4) Градоначалникот на општините или градот Скопје се грижи за исполнување на обврската од ставот (1) на овој член.

Член 63

Правила за управување со комуналниот и со другите видови неопасен отпад

(1) Субјектите кои создаваат или поседуваат комерцијален отпад се должни да вршат селекција на отпадот на местото на неговото создавање во посебни садови различни од оние наменети за домаќинствата.

(2) Создавачите на комерцијален отпад од ставот (1) на овој член се должни да склучат посебен договор за собирање и транспортирање на отпад со давателот

на услугата или со лица кои поседуваат дозвола за управување со отпад како дел од постапувачите со посебните текови на отпадот во рамките на системот за проширена одговорност на производителот.

(3) Домаќинствата се должни да вршат селекција на отпадот според видот и неговите карактеристики на местото на неговото создавање и да го одлагаат во посебните садови обезбедени од давателот на услугата и постапувачите со посебните текови на отпадот во рамките на системот за проширена одговорност на производителот.

(4) Лицата кои во вршењето на својата дејност во текот на една календарска година создаваат или поседуваат отпад повеќе од количините утврдени во членот 27 од овој закон, можат да склучат договор за собирање и транспортирање на неопасен отпад, со правни лица кои имаат дозвола за вршење на дејност на управување со отпад.

(5) Министерот ги пропишува општите правила за управување со комуналниот и со другите видови неопасен отпад.

VIII. ДОЗВОЛИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД

Член 64

Дејности за кои е потребно добивање на дозвола за управување со отпад

(1) Субјектите кои управуваат со отпад се должни да поседуваат дозвола за управување со отпад доколку:

- 1) собираат и транспортираат отпад;
- 2) складираат отпад или
- 3) преработуваат или рециклираат отпад во стационарни или мобилни постројки.

(2) Дозволата од ставот (1) на овој член ја издава стручниот орган врз основа на барање на посебен образец поднесено од страна на лицето кое управува со отпад.

(3) Барањето од ставот (2) на овој член особено содржи:

- Назив и адреса на барателот,
- Видот на дејноста на управување со отпад за која бара добивање на дозвола,
- Видовите и количествата на отпад со кои ќе се управува,
- Доказ дека локацијата каде што ќе се врши дејноста е согласно со прописите за урбанистичко планирање и животна средина,
- Доказ за исполнување на минимално-техничките услови за вршење на дејноста согласно прописот од ставот (12) на овој член,
- Начинот на вршењето на дејноста,
- Опис на безбедносните мерки и мерките на претпазливост кои се преземаат при вршењето на дејноста,
- Начинот на вршење на мониторинг и надзор над спроведувањето на дејноста,
- Начинот на грижа по затворањето односно престанувањето на вршењето на дејноста и
- Финансиска гаранција, односно осигурување во корист на органот за животна средина.

(4) Субјектот од ставот (1) на овој член може да врши една или повеќе дејности за управување со отпад од ставот (1) на овој член само доколку ги исполнува условите пропишани за секоја дејност одделно.

(5) Доколку субјектот ги исполнува условите за вршење на дејноста, стручниот орган ќе издаде дозвола за управување со отпад во која особено се наведува:

- минимално техничките барања во однос на потребната опрема, кадар и простор за вршење на дејноста
- видовите и количествата на отпад со кои ќе се управува,

- начинот на вршење на дејноста,
- безбедносни и превентивни мерки што треба да се преземат со цел влијанијата врз животната средина да се во согласност со прописите за животна средина и здравјето на луѓето,

- пропишаната висина и видот на гаранцијата односно осигурувањето со кои се обезбедува надоместок на штета врз животната средина од вршењето на дејноста,

- пропишаната висина и видот на гаранцијата со која се обезбедува грижа по затворањето односно престанувањето со вршењето на дејноста и

- други услови кои произлегуваат од спроведената оценка на влијанието врз животната средина согласно прописите за животна средина.

(6) Субјектот од ставот (1) кој врши дејности од точките 2) и 3) на овој член е должен да постави видеонадзор на местото на прием на отпадот, како и на други места на локацијата или објектите преку кои ќе се забележува приемот, ракувањето, чувањето и испораката на отпадот.

(7) Податоците од видеонадзорот од ставот (6) на овој член субјектот од ставот (1) на овој член е должен да ги чува најмалку три години.

(8) Начинот, постапката и условите за добивање на дозвола за управување со посебен тек на отпад во режимот на проширена одговорност на производителите се уредува со прописите кои ги уредуваат посебните текови на отпад.

(9) Дозволата за управување со отпад за дејностите од ставот (1) на овој член се издава за временски период од десет години (вклучувајќи ги и измените на дозволата во наведениот период).

(10) Шест месеци пред истекот на рокот на дозволата од ставот (9) на овој член, субјектот кој поседува дозвола, поднесува барање за обнова на дозволата.

(11) При обновување или пренос на дозволата од еден субјект на друг се применуваат одредбите кои важат за издавање на дозволата согласно со одредбите од овој закон.

(12) Министерот поблиску ги пропишува барањата што треба да се исполнат од страна на субјектите за добивање на дозвола за управување со отпад за секоја дејност од ставот (1) на овој член за секоја дејност одделно.

(13) Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот на барањето, како и начинот на доставување на барањето од ставот (2) на овој член.

(14) Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот на дозволата за вршење на дејност за управување со отпад од ставот (1) на овој член.

(15) Министерот ги пропишува начинот на определување на висината на износот на финансиската гаранција и висината и видот на осигурувањето врз основа на видовите и количините на отпадот со кој управува субјектот од ставот (1) на овој член и видот на управувањето со отпадот, времетраењето, како и начинот на наплата на финансиската гаранција, односно осигурувањето согласно со ставовите (3) и (5) на овој член.

Член 65

Дејност за управување со отпад за инсталации за кои е потребна интегрирана еколошка дозвола

(1) Субјектот кој врши дејност за управување со отпад за која е потребно добивање на А-интегрирана еколошка дозвола согласно со прописите за животна средина, дозволата од членот 64 се издава како дел од постапката за издавање на интегрираната еколошка дозвола и истата е дел од интегрираната еколошка дозвола.

(2) Во случајот од ставот (1) на овој член, органот што ја издава А-интегрираната еколошка дозвола е должен да утврди дали субјектот кој управува со отпад ги исполнува условите од членот 64 од овој закон пропишани за издавање на дозволата за вршење дејност управување со отпад.

(3) Субјектот кој врши дејност за управување со отпад за која е потребно добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола, стручниот орган ја издава дозволата согласно со членот 64 од овој закон, а барањата пропишани во истата ќе се пропишат и како услови во Б-интегрирана еколошка дозвола.

(4) Органот кој ја издава Б-интегрираната еколошка дозвола е должен да го информира стручниот орган дека условите од дозволата од членот 64 од овој закон се вградени во Б-интегрираната еколошка дозвола која се издава согласно со прописите за животна средина.

Член 66

Одобрение за градење на инсталации за вршење на дејност за управување со отпад

(1) Барањето за добивање одобрение за градба на инсталација за вршење на дејност за управување со отпад која се однесува на складирање, третман, преработка и за отстранување на отпадот, инвеститорот го доставува до органот надлежен за издавање на одобрението, согласно со прописите за градење.

(2) Одобрение за градба на инсталација за вршење на дејност за управување со отпад која се однесува на складирање, третман и преработка на отпадот нема да биде издадено доколку инвеститорот не добил решение за одобрување на студијата за оценка на влијанието на животната средина од стручниот орган, односно решение за одобрување на елаборат за заштита на животната средина на начин и во постапка утврдени со Законот за животната средина.

(3) За изградба на инсталации за отстранување на отпад од членот 69 од овој закон пред започнување на спроведување на постапката за оценка на влијанието врз животната средина согласно прописите за животна средина, основачот од членовите 71, 72 и 73 од овој закон, задолжително подготвува студија за изводливост која ја доставува до стручниот орган на одобрување.

(4) Студијата од ставот (3) од овој закон, задолжително содржи податоци за:

- утврдување дали изградбата на инсталацијата за отстранување на отпад е во согласност со стратешките и планските документи од областа на управувањето со отпадот пропишани согласно со одредбите од овој закон и прописите за просторно планирање и

- еколошка и економска оправданост на изградбата на инсталацијата и одржливоста на истата.

(5) Одобрение за градба на инсталација за вршење на дејност за управување со отпад која се однесува на отстранување на отпадот нема да биде издадено доколку инвеститорот не добил одобрение на изготвената студија за изводливост и не добил решение за одобрување на студијата за оценка на влијанието на животната средина од стручниот орган, односно решение за одобрување на елаборат за заштита на животната средина на начин и во постапка утврдени со Законот за животната средина.

Член 67

Постапка за издавање на дозвола за вршење на дејност управување со отпад

(1) Стручниот орган е должен во рок од 15 дена од денот на добивањето на барањето од членот 64 став (3) од овој закон да го извести барателот доколку утврди недостатоци во истото, како и доколку му се потребни

дополнителни податоци да определи рок, кој не може да биде пократок од осум дена, во кој рок барателот е должен да ги отстрани недостатоците или да ги достави бараните податоци.

(2) Доколку на барателот му е потребно повеќе време од рокот утврден во ставот (1) на овој член, за тоа ќе го извести стручниот орган во рок од три дена од денот на приемот на известувањето од ставот (1) на овој член.

(3) Стручниот орган е должен, пред издавање на дозволата за вршење на дејност на управување со отпад од членот 64 став (1) точки (2) и (3) од овој закон, односно службеното лице кое ја води постапката за издавање на дозволата во стручниот орган, да изврши увид на самото место со цел да утврди дали се исполнети барањата за добивање на дозволата за вршење на дејност за управување со отпад и да изготви записник за извршениот увид.

(4) Стручниот орган е должен да ја издаде дозволата за вршење на дејноста за управување со отпад, односно да го одбие барањето за издавање на дозвола за управување со отпад, во рок од 30 дена од денот на добивање на комплетното барање, несметайќи го времето во кое се чекало добивање на дополнителни податоци, односно отстранување на недостатоците од ставот (1) на овој член.

(5) Стручниот орган доколку утврди дека начинот на вршење на дејноста е неприфатлив од аспект на заштитата на животната средина, односно ако вршењето на дејноста е спротивно на прописите и стандардите за животна средина, како и стратешките и планските документи и проектите од областа на животната средина, ќе донесе решение со кое се одбива барањето за издавање на дозвола за управување со отпад.

(6) Доколку дојде до промена на условите утврдени со дозволата, субјектот кој ја поседува дозволата е должен да поднесе барање за измена на дозволата.

(7) Барањето за измена на дозволата се поднесува во рок од два месеца, од моментот на настанување на измените од ставот (6) на овој член.

(8) Во постапката за измена на дозволата се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на постапката за издавање на дозволата.

Член 68

Исклучоци кога не се издава дозволата

(1) По исклучок од членот 64 од овој закон, не е потребна дозвола за вршење на дејност за управување со отпад за следните дејности:

- посредување со отпад (посредувачи),
- управување со секундарни суровини и
- преработка на отпад што настанал во сопствен производствен процес и кој може да се преработи во истиот производствен процес.

(2) Субјектите од ставот (1) на овој член за вршење на дејностите од ставот (1) алинеја 1 на овој член, се должни да достават известување за регистрација до стручниот орган.

(3) Стручниот орган по приемот на известувањето од ставот (2) на овој член во рок од 15 дена издава потврда за регистрација и го внесува лицето во регистарот од членот 100 од овој закон.

IX. ДЕПОНИИ

Член 69

Класи на депонии

Според видот на отпадот што се отстранува, депониите се класифицираат на:

- 1) депонии за неопасен отпад;
- 2) депонии за инертен отпад и
- 3) депонии за опасен отпад.

Член 70

Услови што треба да ги исполнува депонијата

(1) Депонија од членот 69 од овој закон може да биде изградена и да биде ставена во употреба само доколку не предизвикува значителни негативни влијанија врз животната средина, како и не го загрозува здравјето на луѓето.

(2) Заради спречување и намалување на штетните влијанија на отпадот што се отстранува во депонијата врз животната средина, животот и здравјето на луѓето, министерот поблиску ги пропишува критериумите што треба да ги исполнува депонијата, а особено во однос на:

- 1) местоположбата, односно локацијата на депонијата;
- 2) контролата на водите што влегуваат во депонијата;
- 3) контрола на исцедокот;
- 4) заштитата на почвата и на водата од загадување;
- 5) контролата на гасот што се создава од отпадот што е отстранет на депонијата (депониски гас);
- 6) намалувањето на влијанијата што произлегуваат од депонијата, преку контрола на емисијата на прашина, создавањето на миризба и бучава, контрола на сообраќај, контрола на разнесувањето на материјали што произлегуваат од отпадот, како и контрола на настанување на пожари или создавање на аеросоли;
- 7) стабилноста на отпадот во депонијата и
- 8) физичкото обезбедување на депонијата и означување.

Член 71

Основање на депонија за неопасен отпад

(1) Депонија за неопасен отпад може да биде основана како:

- регионална депонија за неопасен отпад и
- депонија за неопасен индустриски отпад.

(2) Депонијата за неопасен отпад од ставот (1) на овој член може да биде основана од:

- домашно или странско правно лице согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство и
- две или повеќе општини или градот Скопје кои основале јавно претпријатие заради основање на регионална депонија за неопасен отпад.

(3) Советот на општините и советот на градот Скопје на предлог на градоначалникот на општините односно на градот Скопје, заради заштита на животната средина и здравјето на луѓето, како и заради управување со отпадот согласно со одредбите од овој закон, можат да донесат одлука со која основањето на регионална депонија за неопасен отпад со регионален систем за управување со отпад го отстапуваат на Владата на Република Северна Македонија.

(4) Владата на Република Северна Македонија може да основа јавно претпријатие заради основање на регионална депонија за неопасен отпад во случаите од ставот (3) на овој член или кога општините или градот Скопје нема да воспостават регионален систем за управување со отпад во рокот утврден во членот 31 став (7) од овој закон.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член, основањето на регионална депонија за неопасен отпад, Владата на Република Северна Македонија може да го довери на домашно или странско правно лице согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

(6) Регионална депонија за неопасен отпад од ставот (1) алинеја 1 на овој член се основа заради постигнување на регионално управување со отпад согласно со членот 31 од овој закон и во согласност со Регионалниот план за управување со отпад.

(7) Депонијата од ставот (1) алинеја 2 на овој член може да биде основана од правно лице создавач на неопасен индустриски отпад, кое поседува А-интегрирана еколошка дозвола, исклучиво заради отстранување на отпадот што се создава од неговата инсталација.

(8) На депонијата од ставот (7) на овој член не смее да се прима и отстранува отпад од други правни лица создавачи на друг вид неопасен отпад.

(9) По исклучок на ставот (8) на овој член, правното лице од ставот (7) на овој член може да врши отстранување на отпад што се создава од друга инсталација врз основа на издадена согласност која ја издава стручниот орган врз основа на начелата од членовите 8 и 11 од овој закон по поднесено барање од основачот на депонијата од ставот (7) на овој член.

(10) Стручниот орган согласноста од ставот (9) од овој член ја издава или го одбива барањето од став (9) од овој закон во рок од 30 дена од денот на доставување на барањето за отстранување на отпадот што се создава од друга инсталација.

(11) Барањето од ставот (9) на овој член задолжително содржи податоци за видот, количеството и потеклото на отпадот наменет за отстранување, како и техничките капацитети на депонијата од ставот (1) алинеја 2 на овој член.

(12) Во прилог кон барањето од ставот (11) задолжително се доставува и договор за преземање на отпадот од правното лице кое го создало отпадот согласно со одредбите од овој закон.

Член 72

Депонија за инертен отпад

(1) Општината или градот Скопје можат да основаат јавно претпријатие заради основање на депонија за инертен отпад.

(2) Основач на депонија за инертен отпад може да биде домашно или странско правно лице.

(3) Барање за основање на депонија за инертен отпад од ставот (1) на овој член може да поднесе јавно претпријатие или правното лице од ставот (2) на овој член во согласност со членот 74 од овој закон.

Член 73

Депонија за опасен отпад

(1) Депонија за опасен отпад може да основа Владата на Република Северна Македонија.

(2) Во случајот од ставот (1) на овој член, Владата на Република Северна Македонија може да основа јавно претпријатие за управување со депонија за опасен отпад.

(3) Владата на Република Северна Македонија основањето и управувањето со депонија за опасен отпад може да го довери на домашно или странско правно лице во согласност со Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

(4) Барањето за основање на депонија од ставот (1) на овој член, се доставува од јавното претпријатие од ставот (2) на овој член или правното лице од ставот (3) на овој член во согласност со членот 74 од овој закон.

(5) Депонија за опасен отпад може да основа правно лице создавач на опасен отпад кое согласно со прописите за животна средина поседува А-интегрирана еколошка дозвола во согласност со членот 74 од овој закон.

(6) Барање за основање на депонијата за опасен отпад од ставот (5) на овој член до стручниот орган може да се достави исклучиво заради отстранување на отпадот што е создаден од инсталацијата.

(7) На депонијата за опасен отпад од ставот (5) на овој член не може да се прима ниту да се отстранува опасен или друг вид на отпад создаден од други правни лица.

(8) По исклучок на ставот (7) на овој член, основачот на депонијата од ставот (5) на овој член може да дозволи отстранување на отпад создаден од друга инсталација, врз основа на согласност за отстранување на опасен индустриски отпад издадена од стручниот орган, врз основа на начелата од членовите 8 и 11 од овој закон по поднесено барање од основачот на депонијата од став (5) на овој член.

(9) Стручниот орган согласноста од ставот (8) на овој член, ја издава или го одбива барањето од ставот (6) на овој закон во рок од 30 дена од денот на доставување на барањето.

(10) Барањето од ставот (6) на овој член задолжително содржи податоци за видот, количеството и потеклото на отпадот наменет за отстранување, како и техничките капацитети на депонијата.

(11) Во прилог кон барањето од ставот (6) задолжително се доставува и договор за преземање на отпадот од правното лице кое го создало отпадот.

Член 74

Барање за добивање на дозвола за депонија

(1) Барањето за добивање на дозволата за депонија од членот 75 од овој закон особено содржи податоци за:

1) назив на основачот на депонијата и извод од регистрацијата на правното лице од Централниот регистар на Република Северна Македонија;

2) опфатот на подрачјето што ќе го опслужува депонијата и бројот на жители за кои ќе се обезбеди отстранување на отпад, за депонии од членот 71 став (1) алинеја 1 од овој закон;

3) видот на отпадот и количината на отпадот со кој ќе се постапува во депонијата и дали истиот соодветствува со класата и со капацитетот на депонијата;

4) технологијата што ќе се применува во управувањето со отпадот;

5) локацијата на депонијата, како и локациите на претоварните станици или други објекти и инсталации за управување со отпад кои се составен дел на регионалната депонија, доколку се предвидени, за депонии од членот 71 став (1) алинеја 1 од овој закон;

6) приказ на финансиски средства потребни за изградба и одржување на депонијата со наведување на изворот за финансирање;

7) опис на начинот на управување со депонијата, како и пропратна инфраструктура;

8) решение за одобрување на студија за оценка на влијание врз животната средина со кое се одобрува изградба на депонијата, односно решение за одобрување на елаборат за заштита на животната средина, донесено согласно со Законот за животна средина;

9) приказ на техничка способност за вршење на дејноста;

10) приказ на организационите и раководните капацитети кои овозможуваат совесно управување со депонијата;

11) приказ на соодветноста на капацитетот на депонијата со временскиот период за кој се бара дозволата;

12) видот и количеството на отпад што треба да биде отстранет на депонијата;

13) други податоци кои можат да послужат за утврдување на потребата од основање на депонијата.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член до стручниот орган се доставува во пишана или електронска форма на образец чија содржина и форма ја пропишува министерот.

(3) Кон барањето од ставот (1) на овој член се приложува и следнава документација:

1) програма за работење, мониторинг и за контрола на работењето на депонијата и дали таа е во согласност со одредбите на овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон;

2) соодветен квалификуван кадар во согласност со барањата во дозволата за отпад вклучувајќи најмалку три вработени лица со висока стручна подготовка од областа на техничките науки од кои минимум едно лице поседува уверение за управител со отпад и минимум едно лице поседува сертификат за виш управител со отпад согласно со одредбите на овој закон;

3) програми за постојано стручно и техничко усовршување на лицата вработени во депонијата;

4) планови и програми за избегнување и за намалување на последиците од хаварии;

5) износот на финансиската гаранција со која може да се покријат трошоците за реализација на обврските на депонијата за време на работењето, затворањето и натамошната грижа по затворањето на депонијата;

6) проект на депонијата кој е во согласност со плановите за управување со отпадот, донесени во согласност со овој закон и

(4) Во случаите кога основач на депонија е јавно претпријатие кон барањето од ставот (1) на овој член се приложува и статутот на јавното претпријатие.

(5) Стручниот орган може како услов за издавање на дозволата за депонија за неопасен отпад од членот 71 став (1) алинеја 1 да побара основачот да го прошири предложениот опфат на подрачјето од кое го собира отпадот, односно кон истото да приклучи и други општини, како и да ги прошири дејностите за управување со отпад, доколку на тој начин се придонесува кон поекономично и подобро управување со отпадот, во согласност со Планот за управување со отпадот на Република Северна Македонија и Регионалниот план за управување со отпад.

(6) Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот на барањето за издавање на дозволата за депонија од ставот (2) на овој член.

Член 75

Дозвола за депонијата

(1) За да може депонијата да се изгради и да започне со работа, основачот на депонијата треба да поседува дозвола за депонија.

(2) Стручниот орган во рок од 60 дена од денот на добивањето на барањето од членот 74 од овој закон издава дозвола или донесува решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола.

(3) Дозволата од ставот (1) на овој член особено содржи:

- назив на основачот,
- назив на операторот - управувачот на депонијата доколку е различно лице од основачот;

- опсегот - подрачјето што го опфаќа депонијата (за депонии од член 71 став 1 алинеја 1 од овој закон),

- видот и количината на отпадот што ќе се отстранува на депонијата,

- видот на технологијата што ќе се користи во депонијата,

- висината и видот на гаранцијата за работа со депонијата,

- потребните организациони и раководни капацитети на депонијата,

- кадровска екипираност и обученоста на вработените,
- техничка опременост и средства за работа на депонијата,
- обврски за грижа по затворањето од членот 85 од овој закон,
- рок на важење на дозволата и
- начин на вршење на надзорот над дозволата и нејзино одземање.

(4) Дозволата од ставот (3) се издава со времетраење од десет години, а барање за обнова на дозволата се поднесува најмалку шест месеци пред истекот на рокот. На обнова и пренос на дозволата за депонијата се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на издавање на дозволата.

(5) За да може да започне со работа депонијата, основачот треба да обезбеди интегрирана еколошка дозвола согласно со прописите за животна средина.

(6) Кога за депонија е потребно издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола согласно со прописите за животна средина, дозволата од ставот (1) на овој член, се издава во постапката за издавање на интегрираната еколошка дозвола како нејзин составен дел.

(7) Кога за депонија е потребно издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола, барателот до стручниот орган задолжително доставува барање за издавање на дозволата од ставот (1) на овој член согласно со одредбите од овој закон.

(8) Органот надлежен за издавање на Б-интегрираната еколошка дозвола, обврските од дозволата за депонија од ставот (3) на овој член задолжително треба да ги пропише во Б-интегрираната еколошка дозвола и за тоа да го информира стручниот орган.

(9) Пред депонијата да започне со депонирање на отпадот, стручниот орган мора да изврши увид на депонијата за да се осигури дека е во согласност со релевантните услови во дозволата за депонија.

(10) Против решението од ставот (2) од овој закон, барателот може да поднесе жалба согласно со прописите за општа управна постапка.

(11) Министерот ги пропишува условите во поглед на технички средства и опремата за вршење на дејноста депонирање на отпад, условите и начинот за обука и тренинг-програмата за вработените.

(12) Министерот ги пропишува формата и содржината на дозволата од ставот (2) на овој член.

Член 76

Финансиска гаранција

(1) Кога основачот на депонијата не е во состојба да ги покрие трошоците за работа, одржување, следење и контрола на депонијата во оперативната фаза и во фазата на затворањето и грижата по затворањето, трошоците ќе се покријат со:

- финансиска гаранција определена во договор склучен во постапка согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство или
- финансиска гаранција приложена согласно со членот 74 став (3) точка 5) од овој закон.

(2) Рокот за кој се склучува договорот од ставот (1) алинеја 1 на овој член во себе го опфаќа и времето потребно за изградба, работа и грижа за депонијата по нејзиното затворање.

(3) Доколку договорот од ставот (1) алинеја 1 на овој член се раскине пред истекот на рокот од која било страна, средствата за покривање на трошоците согласно со договорот се обезбедуваат од финансиската гаранција.

Член 77

Трошоци на основачот на депонија

(1) Органот за животна средина на предлог на стручниот орган презема соодветни мерки за обезбедување на сите трошоци кои се вклучени во формирањето и во работењето на една депонија, вклучувајќи ги и трошоците на финансиската гаранција, како и проценетите трошоци за затворањето и за натамошната грижа за локацијата по нејзиното затворање, за период од најмалку 30 години, односно три години во случај на инертна депонија.

(2) Трошоците од ставот (1) на овој член ги обезбедува основачот на депонијата, а ги одобрува стручниот орган, со цел да се осигура дека обврските, вклучувајќи ги и одредбите за грижа по затворањето, кои произлегуваат од дозволата се исполнети.

(3) Оваа финансиска гаранција се однесува за временскиот период потребен за одржување и грижа на локацијата во согласност со членот 85 од овој закон.

(4) За депониите за опасен и неопасен отпад, во пресметката на трошоците за затворање и грижа по затворањето задолжително се вклучуваат трошоците потребни за:

- мониторинг на животната средина,
- покривање на депонијата,
- одржување на покривањето,
- управување со исцедокот од депонијата,
- управување со депонискиот гас,
- управување со површинските води,
- безбедност (на пример порти и огради) и
- изработка на извештаи за локацијата (доколку не се вклучени во мониторингот).

(5) За депонијата за инертен отпад, во пресметката на трошоците за затворање и грижа по затворањето, се вклучуваат трошоците за затворање и надоместок за:

- покривање на депонијата,
- мониторинг на животната средина,
- управување со површинските води,
- безбедност од неовластени лица и
- изработка на извештаи за локацијата, доколку не се вклучени во мониторингот.

(6) Финансиската гаранција треба да биде доволна за да се покријат сите обврски од дозволата, обезбедени за време на траењето на дозволата, вклучувајќи ја и грижата по затворањето на депонијата.

(7) Финансиската гаранција се состои исклучиво од одредена сума на парични средства.

(8) Висината на финансиската гаранција може да се обезбеди како пашал или постепено во зависност од односот по тон на депониран отпад и да се уплатува на соодветна сметка отворена за таа намена на органот за животната средина.

(9) Висината на финансиската гаранција ја предлага подносителот во барањето за добивање на дозвола од членот 74 од овој закон, со цел да обезбеди доказ дека се исполнети условите од ставот (1) на овој член.

(10) Средствата од гаранцијата можат да се вратат на основачот по истекот на времетраењето на дозволата, но не пред завршување на периодот за грижа на депонијата по нејзиното затворање, по одлука на органот за животната средина.

Член 78

Отпад кој не е прифатлив во депониите

Во депониите за отпад е забрането депонирање на:

- 1) течен отпад;
- 2) отпад кој во условите на депонијата е:
  - „корозивен“ - ако се состои од супстанции и препарати кои можат при контакт да го уништат живото ткиво,

- „експлозивен“ - ако се состои од супстанции и препарати кои можат да експлодираат под дејство на пламен или кои се почувствителни на температурни шокови или триење од динитробензенот,

- „запалив“ - ако се состои од течни супстанции и препарати со точка на палење еднаква на или поголема од 21°C и помала или еднаква на 55°C,

- „оксидирачки“ - ако се состои од супстанции и препарати кои покажуваат високо егзотермички реакции кога се во контакт со други супстанции, особено со запаливи материи и

- „високо запалив“, ако се состои од:

(а) течни супстанции и препарати со точка на палење под 21°C (вклучувајќи и екстремно запаливи течности);

(б) супстанции и препарати кои можат да станат топли и конечно да се запалат при контакт со воздух на собна температура без примена на енергија;

(в) цврсти супстанции и препарати кои лесно можат да запалат по краток контакт со извор на палење и кои продолжуваат да горат или да се конзумираат по отстранувањето на изворот на палење;

(г) гасовити супстанции и препарати кои се запаливи во воздух при нормален притисок или

(д) супстанции и препарати кои, во контакт со вода или влажен воздух, развиваат високо запаливи гасови во опасни количини.

3) медицински и друг клинички отпад, што потекнува од медицински или од ветеринарни установи, кој е инфективен, односно се состои од супстанции кои содржат одржливи микроорганизми или нивни токсини за кои се знае или се верува дека предизвикуваат болест кај човекот или во други живи организми;

4) отпад настанат како резултат на научно-истражување, кој е нов или не може да биде идентификуван, а неговите својства можат да ја загорзат животната средина, животот и здравјето на луѓето;

5) цели искористени гуми, освен гумите искористени како машински материјал во инженерството и распарчени искористени гуми, со исклучок на велосипедските гуми и на авионските гуми;

6) отпад кој е мешан со други супстанции, со цел да ги исполни критериумите за прифаќање на отпадот во депониите и

7) отпад што содржи висок процент на биоразградливи состојки (како хартија, градинарски отпад и слично).

Член 79

Отстранување на отпадот што не е прифатлив во депониите

(1) Операциите за отстранување на отпадот треба да се применуваат соодветно, врз основа на видот и карактеристиките на отпадот што се отстранува со цел да се обезбеди заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(2) Отстранувањето на отпадот што не е прифатлив во депониите ќе се врши со соодветна примена на операциите наведени во членот 44 од овој закон.

(3) Отстранувањето на отпадот што не е прифатлив во депониите согласно со членот 78 од овој закон, може да се врши по исклучок, само во одредени случаи во кои не постои друга можност за управување со соодветниот отпад и по претходно издадена согласност од стручниот орган.

(4) Согласноста од ставот (3) се издава по доставено писмено барање со образложение за потребата од отстранување на отпадот од членот 78 од овој закон од страна на операторот на депонијата.

(5) Министерот го пропишува количеството биоразградливи состојки во отпадот што смее да се депонира.

Член 80

Прифаќање на отпадот во различни класи на депонии

(1) Забрането е отстранување на отпадот во несоодветни класи на депонии, како и отстранување на отпадот што не бил подложен на третман.

(2) Забрането е разредување на мешавина од отпад со цел да се исполнат критериумите за отпадот да биде прифатен на депонијата.

(3) Депониите за инертен отпад ќе се користат само за депонирање на инертен отпад.

(4) По исклучок, стручниот орган може да одобри инертниот отпад да се отстранува на депониите за неопасен отпад, доколку неговиот третман и преработка е технички неизводлив или економски неисплатлив.

(5) Депонијата за неопасен отпад може да се користи за:

1) комунален отпад;

2) неопасен отпад од какво било потекло, кој ги исполнува критериумите за прифаќање отпад во депонија за неопасен отпад; и

3) стабилен, нереактивен опасен отпад (на пример стврднат, отпад претворен во згура), со карактеристики на исцедокот еднакви на оние на неопасниот отпад наведен во точката 2) на овој став, кои ги исполнуваат критериумите за прифаќање, под услов да не се депонираат во келии наменети за биоразградлив неопасен отпад и по добивање на согласност од стручниот орган.

(6) Стабилен, нереактивен опасен отпад од ставот (5) точка 3) на овој член е опасен отпад чии карактеристики на исцедокот нема долгорочно и значително да влијаат и да предизвикаат промена на проектираните услови на депонијата или да претставува опасност за предизвикување на несреќи, заради промени предизвикани од:

(а) разградување на самиот отпад (на пример со биоразградување);

(б) под долгорочно влијание на временските услови (пример вода, воздух, температура, механички услови) или

(в) под влијание на друг отпад (вклучувајќи отпадни производи како што е исцедокот или гасот).

(7) Отпадот што на Листата на видовите отпад е наведен како опасен, се депонира исклучиво во депонија за опасен отпад.

(8) Опасниот отпад кој по физичкиот и хемискиот третман не реагира со другите видови отпад може да се депонира во посебни делови на депониите за неопасен отпад, по претходно обезбедена согласност од стручниот орган.

(9) Министерот ќе ги пропише критериумите за прифаќање на отпадот во депониите од секоја класа, подготвителните постапки за прифаќање на отпадот, општите постапки за тестирање, земање мостри и прифаќање на отпадот.

Член 81

Тарифа за депонирање

Тарифа за депонирање на отпадот ја определува Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Регулаторна комисија) со Правилник за утврдување на тарифа на услуга за управување со комунален отпад.

Член 82

Такса за депонирање на отпад

(1) Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите може да пропише такса за депонирање на отпад заради постигнување на целите од хиерархијата на отпадот.

(2) Таксата за депонирање се одредува по тон на отпад и истата може да биде различна за различните видови на депонии согласно со членот 69 од овој закон.

(3) Висината на таксата за депонирање може да се ревидира на годишно ниво, и истата се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ најдоцна до ноември во тековната година за наредната година.

(4) Таксата од ставот (1) од овој член, основачот на депонијата ќе ја уплаќа на посебна приходна сметка на органот за животната средина, а средствата ќе се користат за финансирање на активности за управување со отпад кои согласно со хиерархијата на отпад од членот 14 од овој закон, се наоѓаат на повисока позиција од отстранувањето на отпадот.

Член 83

Обврска за следење и за известување на надлежните органи

(1) Основачот на депонијата, е должен да ги спроведува Плановите од членовите 23, 24 и 25 од овој закон, како и да врши мониторинг и контрола на влијанието на депонијата врз животната средина.

(2) Основачот е должен веднаш писмено да го известува стручниот орган за сите значителни негативни влијанија врз животната средина, утврдени со примена на постапките за контрола и за следење.

(3) Контрола на аналитичките постапки и на методите што ги применува основачот на депонијата при вршењето на анализите за физичко-хемиските својства на отпадот вршат акредитираните правни лица согласно со членот 17 од овој закон.

(4) Министерот ги пропишува начинот и постапката за работа, следење и контрола на депонијата за време на работењето, како и следењето и контролата на депонијата во фазата на затворање и натамошна грижа за депонијата по затворањето.

Член 84

Престанување со работа на депонијата

(1) Депонијата или дел од неа престанува да работи:

1) со решение од стручниот орган, врз основа на поднесено барање за затворање на депонијата од страна на основачот и

2) со решение од стручниот орган, кога е утврдено дека натамошното работење на депонијата или дел од неа претставува опасност за животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(2) Решението од ставот (1) на овој член особено ги содржи активностите и мерките кои основачот на депонијата треба да ги преземе и временскиот рок за престанување со работа.

(3) Стручниот орган врз основа на барањето од ставот (1) точка 1) на овој член може да го одбие барањето за затворање на депонијата доколку утврди дека не се исполнети условите за затворање на депонијата или дел од неа наведени во дозволата, односно претставува опасност за животната средина, животот и здравјето на луѓето.

(4) Барањето од ставот (1) точка 1) на овој член содржи образложение зошто основачот на депонијата бара затворање на депонијата.

(5) Стручниот орган може да не прифати целосно или делумно затворање на депонијата или да ја отповика во целост или во дел дозволата за основање и оперирање на депонијата, сè додека смета дека депонијата или релевантниот дел од неа може да предизвика опасност по животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Член 85

Затворање и грижа откако депонијата ќе престане да работи

(1) Стручниот орган со решение го потврдува затворањето на депонијата кога се исполнети условите и роковите за затворање наведени во дозволата за депонија.

(2) Депонијата или дел од неа се смета дека престанал да работи, само откако стручниот орган извршил последен увид на самото место, ги оценил сите извештаи поднесени од страна на основачот и му доставил решение за престанок со работа на депонијата или дел од неа.

(3) По престанокот со работа на депонијата или дел од неа, основачот е одговорен за нејзиното одржување, за следењето и за контролата во фазата на натамошната грижа за депонијата, согласно со рокот определен во дозволата за депонија.

(4) Основачот на депонијата е должен да ги следи и да ги анализира количеството и состојбата на гасот што се ослободува од депонијата и на исцедокот од депонијата, состојбата на подземните и на површинските води во близина на депонијата, како и да ја следи исполнетоста на условите и начините за затворање на депонијата согласно со ставот (6) на овој член и дозволата за депонија.

(5) Основачот на депонијата е должен да го известува стручниот орган за сите значителни негативни влијанија врз животната средина, откриени со постапките за контрола и за следење.

(6) Стручниот орган е должен, заради избегнување на можноста депонијата да претставува потенцијална опасност за животната средина, да врши процена на тековната состојба на депонијата од административен и технички аспект, како и степенот на полнење на депонијата, и да му дава упатства на основачот за преземање на корективни мерки, за што основачот го известува стручниот орган.

(7) Надлежниот орган ќе ја врати финансиската гаранција на основачот на депонијата, во постепена исплата како што е договорено во условите на дозволата, со цел да се овозможи постапката за грижата по затворањето на депонијата да се спроведе за времетраењето на периодот за грижа по затворањето.

(8) Министерот ги пропишува начинот и условите за грижа за депониите откако тие ќе престанат да работат.

Член 86

Неисполнување на обврските од Операторот на регионалниот систем

(1) Во случаите кога правното лице што оперира со регионалниот систем не ги исполнува целите утврдени во регионалниот план од членот 24 од овој закон во период подолг од шест месеци, а со тоа се нарушуваат целите за управување со отпадот утврдени со Планот за управување со отпад на Република Северна Македонија, како и не ги исполнува законски утврдените обврски во дозволата од членот 75, во период подолг од

три месеци, министерот донесува решение за ставање под привремена принудна управа (секвестар) над регионалниот систем.

(2) Решението од ставот (1) на овој член особено ги содржи:

1) причините заради кои операторот на регионалниот систем се става под привремена принудна управа;

2) правно лице кое ќе ја врши привремената принудна управа;

3) рокот во кој се врши привремената принудна управа и

4) условите на привремената принудна управа и начинот на работа.

(3) Привремената принудна управа од ставот (1) на овој член може да ја врши правно лице овластено од органот за животна средина.

(4) Лицето од ставот (3) на овој член одговара за актите и дејствијата преземени за времетраење на привремената принудна управа.

(5) Против решението од ставот (1) на овој член правното лице што оперира со регионалниот систем, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението од ставот (1) од овој закон, има право да поднесе жалба согласно со прописите за општа управна постапка.

(6) Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(7) По истекот на рокот определен со решението од ставот (1) на овој член, органот за животна средина донесува решение со кое престанува решението од ставот (1) на овој член.

(8) Правното лице од ставот (3) на како минимум треба да ги исполнува следниве услови:

- да ги поседува потребните организациони и раководни капацитети за вршење на дејноста отстранување на отпад,

- да има вработено најмалку еден виш управител,

- да поседува кадровска екипираност и обученост на вработените и

- техничка опременост и средства за работа на депонијата.

(9) Министерот поблиску ги пропишува барањата од ставот (8) на овој член што треба да ги исполнува правното лице од ставот (3) на овој член, како и начинот на изборот на правното лице да врши принудна управа.

(10) Органот за животна средина ги запишува во Централниот регистар на Република Северна Македонија решението од ставот (1) на овој член и решението од ставот (7) на овој член.

X. ГОРЕЊЕ ИЛИ СОГОРУВАЊЕ НА ОТПАДОТ

Член 87

Правила за горење и за согорување на отпадот

(1) Отстранувањето на отпадот по пат на горење или согорување се врши во посебно конструирани инсталации, во зависност од видот на отпадот.

(2) Инсталацијата за горење или согорување, вклучувајќи ги и сите подготвителни помошни и сервисни објекти, уредите и опремата кои се во функција на уредот и опремата за горење и за согорување, треба да бидат конструирани и да работат, така што, ќе се спречи да дојде до надминување на граничните вредности на загадувачките супстанции кои се испуштаат во воздухот, почвата и водите, испуштањето мириси и бучава, како и да се обезбеди заштита на животот и на здравјето на луѓето.

(3) Доколку инсталацијата за горење или согорување не работи во согласност со условите пропишани во дозволата, вклучувајќи ги и граничните вредности на емисиите во воздухот, водата и во почвата, органот за

животна средина/стручниот орган може да ја одземе дозволата за работа на постројката и да го забрани вршењето на дејноста.

(4) Министерот ги пропишува граничните вредности за емисии на одредени супстанции во воздухот при горење или согорување на отпадот, граничните вредности за емисии при исфрлање отпадна вода од чистењето на издувните гасови, техниките, методите и динамиката за мерења и следење на емисиите на супстанциите во воздухот и водата што се создаваат при горење или согорување на отпад, како и начинот и временските рокови за постигнување на граничните вредности за емисии на супстанциите во воздухот и водата.

Член 88

Избор на локација за градење на инсталација за горење или согорување

При изборот на локацијата за изградба на инсталација за горење или согорување, особено ќе се води сметка за:

1) климатските карактеристики на подрачјето;

2) геолошките, хидролошките, хидрогеолошките, топографските, сеизмолошките и педолошките карактеристики на земјиштето;

3) струењето на ветрови околу подрачјето каде што треба да се изгради постројката и

4) близината до населено место, односно заштитено подрачје.

Член 89

Дозволи за работа на инсталациите за горење или согорување на отпадот

(1) Лицата кои управуваат со инсталациите за горење или согорување на отпадот (во натамошниот текст: оператор на инсталациите), се должни да поседуваат интегрирана еколошка дозвола за работење на постројката, издадена во согласност со Законот за животната средина.

(2) При издавањето на интегрираната еколошка дозвола органот за животна средина/стручниот орган задолжително утврдува дали:

1) се исполнети минимално техничките барања во однос на потребната опрема, кадар и простор за вршење на дејноста;

2) видот и количеството на отпадот што треба да биде отстранет во инсталацијата за горење или согорување дали соодветствува со класата и со капацитетот на инсталацијата за горење или согорување;

3) висината и видот на гаранцијата со која се обезбедува надоместок на штета врз животната средина од вршењето на дејноста;

4) висината и видот на гаранцијата со која се обезбедува грижа по затворањето, односно престанувањето со вршењето на дејноста и

5) е изготвена програма за работење, мониторинг и контрола на работењето на инсталацијата за горење или согорување согласно со Законот за животната средина и

6) согорување или комбинирано согорување со обновување на енергијата така што таквото обновување на енергијата да се врши со високо ниво на енергетска ефикасност.

(3) Министерот поблиску ги пропишува условите и начинот на работа на инсталациите за горење или согорување на отпадот, како и минималните технички барања и опрема за горење или согорување на отпадот.

Член 90

Испорака и прием на отпадот за горење или согорување

(1) Пред горењето или согорувањето на отпадот, операторот на инсталацијата е должен да изврши споредување на отпадот што го прима со податоците наведени во идентификациониот формулар, со земање примероци за увид заради утврдување на:

- 1) видот и количеството на отпадот што треба да биде подложен на горење или согорување;
- 2) карактеристиките на отпадот;
- 3) погодноста на отпадот за горење или за согорување;
- 4) отпадот со кој не смее да се меша, односно утврдување дали отпадот е мешан со друг отпад и
- 5) точноста на податоците од идентификациониот формулар, со земање примероци од отпадот.

(2) Операторот на инсталацијата е должен да го одбие горењето или согорувањето на отпадот, доколку видот на отпадот несоодветствува на условите во интегрираната еколошка дозвола.

(3) Операторот на инсталацијата е должен да ги чува примероците од извршениот увид од ставот (1) на овој член најмалку еден месец по горењето или согорувањето на отпадот.

Член 91

Постапување со остатоците од горење и согорување

(1) По горењето или согорувањето на отпадот, операторот на инсталацијата е должен:

1. да го минимизира количеството и штетноста на остатоците што произлегуваат од работење на инсталациите за горење или согорување на отпад;
2. да ги утврди карактеристиките на отпадот добиен со горење и согорување, вклучувајќи ги и фракциите на тешките метали;
3. да ја собере пепелта добиена како резултат на горењето и согорувањето во затворени садови и
4. да обезбеди сигурен транспорт на отпадот, добиен со горење и согорување, што не може да се преработи, до местото на неговото отстранување.

(2) Онаму каде што е соодветно и технички изводливо остатоците од горењето и согорувањето се рециклираат директно во инсталацијата или надвор од неа во согласност со закон или други прописи.

XI. УВОЗ, ИЗВОЗ И ТРАНЗИТ НА ОТПАД ПРЕКУ ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Член 92

Прекугранично движење на отпадот

Прекуграничното движење на отпадот се состои од увоз на отпад што потекнува од странска држава на територијата на Република Северна Македонија, извоз на отпад од територијата на Република Северна Македонија во друга странска држава и транзит на отпадот преку територијата на Република Северна Македонија.

Член 93

Увоз на отпад на територијата на Република Северна Македонија

(1) Се забранува увоз на отпад на територијата на Република Северна Македонија, за складирање заради отстранување и за отстранување.

(2) Се забранува увоз на отпад од постројките за управување со отпадот, постројките за обработка на отпадна вода и за подготовка на вода за пиење и вода за

индустриска употреба на територијата на Република Северна Македонија, опфатен во Листата на видови на отпад од членот 15 став (2) од овој закон, со исклучок на отпадот од дробење на отпад што содржи метали (отпад од железо и челик и отпад од обоени метали) и отпад од механичка обработка на отпад од хартија и картон, од пластика, гума, стакло.

(3) Дозволен е увоз на отпад согласно со членот 96 од овој закон што може без да претставува опасност од загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето безбедно:

- 1) повторно да се употреби за истата намена и
- 2) да се преработи или рециклира.

Член 94

Извоз и транзит на отпадот

(1) Дозволено е да се извезува отпад согласно со членот 96 од овој закон што може да се преработи и отстрани без никаква опасност за животната средина, животот и здравјето на луѓето во земјата на увоз.

(2) Дозволено е да транзитира отпадот низ Република Северна Македонија согласно со членот 96 од овој закон без никаква опасност за животната средина, животот и здравјето на луѓето во Република Северна Македонија и во земјата на увозот.

Член 95

Увоз, извоз и транзит на опасен отпад преку територијата на Република Северна Македонија

Увоз, извоз и транзит на опасен отпад во Република Северна Македонија се врши во согласност со Базелската конвенција за контрола на прекуграничното пренесување на опасен отпад и на неговото складирање.

Член 96

Дозволи и согласности за извоз, увоз и транзит на отпад

(1) Извоз, увоз и транзит на пратки со отпад, согласно со видот и режимот на контрола на отпадот се врши врз основа на постапка на општи информации и издавање на согласност или врз основа на претходно писмено известување и издавање на дозвола, кои ги издава стручниот орган.

(2) Предмет на постапката на претходно писмено известување и издавање на дозвола од ставот (1) на овој член се пратките со следниве видови на отпад:

- сите видови отпад, доколку пратките на отпад се наменети за негово отстранување (за извоз и транзит на отпад),

- видовите на отпад коишто се наменети за преработка, а кои се определени во жолтата листа, како и пратките од мешан комунален отпад собран од домаќинствата или од други производители, наменети за инсталациите за преработка или за отстранување.

(3) Предмет на постапката на општи информации и издавање на согласност од ставот (1) на овој член се пратките на отпад со количини од над 25 килограми кој е наменет за преработка и тоа:

1. за видовите на отпад кои се определени во зелената листа;

2. за мешавини на два или повеќе видови на отпади од зелената листа, доколку составот на овие мешавини дозволува нивна преработка на начин погоден за зачувување на животната средина и

3. за пратките на отпад во количини до 25 килограми наменети исклучиво за лабораториска анализа за оценка на физички или хемиски карактеристики на отпадот или со цел да се одреди погодноста за негова преработка или отстранување.

(4) Увоз на отпад може да се одобри само на правно лице кое отпадет го увезува заради преработка или рециклирање и за тоа поседува дозвола за управување со отпад согласно со членот 64 став (1) точка 3) од овој закон или има склучено договор за преработка или рециклирање на отпад со лице кое поседува дозвола за управување со отпад согласно со членот 64 став (1) точка 3) од овој закон или има интегрирана еколошка дозвола издадена согласно со Законот за животна средина кога отпадот го користи заради преработка или рециклирање согласно со интегрираната еколошка дозвола.

(5) Дозволата од ставот (2) на овој член се издава по претходно доставено барање за увоз, односно извоз, односно транзит на отпад до стручниот орган, кое особено треба да содржи:

1) име, презиме и седиште на правното лице кое бара извоз, увоз или транзит на отпад;

2) образложение зошто се бара извоз или увоз на отпад;

3) податоци за потеклото на отпадот што се увезува или извезува;

4) податоци за количината и видот на отпадот што е предмет на дозволата согласно со Листгата на видови на отпад;

5) податоци за тарифниот број на отпадот, начинот на транспорт и за начинот на пакување на отпадот и

6) информација за влезот, излезот и патната шема на превезувањето на отпадот.

(6) Кон барањето од ставот (5) на овој член барателот е должен да приложи:

1) договор меѓу страните кои учествуваат во увозот, извозот или транзитот на отпадот (извозникот, увозникот или лицето коешто бара транзит на отпад);

2) доказ за поседување на дозвола за управување со отпад, односно поседување на интегрирана еколошка дозвола издадена согласно со Законот за животна средина (само при увоз);

3) договор меѓу увозникот и преработувачот, доколку тие се различни и

4) доказ за банкарска гаранција или соодветно осигурување во износ потребен за покривање на трошоците за транспорт, преработка и/или отстранување, вклучувајќи ги и потребните привременни операции и трошоци за складирање за времетраење од 90 дена.

(7) За пратките на отпад од ставот (2) на овој член за кој се спроведува постапка на писмено известување барателот е должен на посебен образец да достави претходно писмено известување до стручниот орган преку органот за животната средина, како и до надлежниот орган во земјата на испраќање односно прифаќање, како и до земјите низ кои пратката на отпад транзитира.

(8) За пратките на отпад од ставот (3) на овој член за кој се спроведува постапка на општи информации и издавање на согласност, барателот е должен на посебен образец да достави општи информации до стручниот орган. Образецот треба да ја придружува пратката во текот на целиот транспорт на пратката на отпад за која се однесува.

(9) Стручниот орган има право да побара дополнителни податоци за пратките на отпад во однос на влијанието на отпадот врз животната средина, начинот и местото на неговото создавање, отстранување и преработка или за намената на отпадот, доколку оцени дека податоците наведени во писмено известување и дадените општи информации, како и во барањето за издавање на дозвола не се доволни за одобрување на извозот, увозот или транзитот.

(10) Во случаите утврдени во ставот (4) на овој член, стручниот орган може да одобри преработка или рециклажа на отпад во инсталацијата за период и за количина за кои важи интегрираната еколошка дозвола, односно дозволата за управување со отпад.

(11) Министерот ги пропишува начинот на одобрување на извозот, увозот и транзитот, видовите на отпад од ставот (1) на овој член согласно со режимот на контрола на отпадот-жолта и зелена листа, формата и содржината на образците од ставовите (7) и (8) од овој член и начинот на управување со истите, начинот на утврдувањето и начинот на активирање и пресметување на банкарската гаранција, односно соодветното осигурување, формата, содржината и начинот на кој се издава одобрувањето од ставот (10) на овој член, како и начинот на надзор над извозот, увозот и транзитот на отпадот.

(12) Министерот ги пропишува формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата за извоз и увоз на отпад.

(13) Во постапките за писмено известување и постапките на општи информации кога ќе добие потврда за прием на известувањето од страна на надлежниот орган на трета држава за прифаќање на пратки на отпад за извоз или транзит во/низ Република Северна Македонија, стручниот орган должен е во рок од 30 дена да издаде согласност или приговор во писмена форма во однос на пратката на отпад и тоа како:

1. безусловна согласност;
2. условна согласност или
3. приговор во согласност.

(14) Стручниот орган, во случај на транзит на пратки на отпад може да издаде согласност за пратката, доколку не добие условена согласност или приговор од надлежниот орган за транзит на друга држава, во рок од 30 дена од денот кога ја има доставено потврдата за прием на известувањето.

(15) Согласностите, односно приговорот од ставот (13) на овој член се потврдуваат со ставање на соодветен печат, потпис, датум и пополнување на соодветно поле во образецот од ставот (7), односно став (8) на овој член.

(16) Стручниот орган е должен да ја издаде дозволата за увоз односно извоз во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот (5) на овој член.

(17) Против решението со коешто се одбива издавањето на дозволата за извоз или увоз, барателот има право да поднесе жалба согласно со прописите за општа управна постапка.

(18) Стручниот орган не покасно од 31 јануари во тековната година изготвува Годишен извештај за видот и количината на отпад кој е увезен, извезен и транзитирал во/од/низ Република Северна Македонија за претходната година.

(19) Извештајот од ставот (18) на овој член стручниот орган го објавува на јавноста преку својата веб-страница.

(20) Доказот од ставот (6) точка 2) на овој член, овластеното службено лице на стручниот орган кое ја води постапката за издавање на дозволата го прибавува од службената евиденција од органот.

Член 97

Заеднички одредби за извоз, увоз и транзит на отпад

Доколку дозволата, односно согласноста за извоз, увоз и транзит на отпад се користи спротивно од намената за којашто е издадена, односно доколку се откријат значајни повреди и злоупотреби на истата, стручниот орган ќе ја поништи дозволата односно согласноста, на штета на правното лице на кое му е издадена, без право на надоместок за претрпена штета, материјална и нематеријална загуба.

XII. ИНФОРМАТИВЕН СИСТЕМ

Член 98

Организација на информативниот систем

(1) Органот за животната средина организира информативен систем за управување со отпадот, како составен дел на севкупниот македонски информативен систем за животната средина (во натамошниот текст: информативен центар), преку воспоставување на мрежа за добивање податоци за управувањето со отпадот од министерствата, организациите, научно-истражувачките институции, правните и физичките лица кои управуваат со отпадот и други субјекти.

(2) Организационите единици за регионално управување со отпад од членот 35 од овој закон се должни да го организираат информативниот систем на регионално ниво, со кој се обезбедува собирање и презентирање на податоци за општата состојба во врска со управувањето со неопасниот отпад, врз основа на податоците добиени од општините кои го сочинуваат регионот.

(3) Организационите единици за регионално управување со отпад од ставот (2) на овој член се должни добиените податоци да ги обработат и да ги достават до стручниот орган, најдоцна до 31 март за претходната година.

(4) Стручниот орган е должен комплетираните податоци од управувањето со отпадот, обработени, да ги доставува до органот за животната средина.

(5) Органот за животната средина го организира функционирањето на информативниот систем, на начин со кој ќе се обезбеди брзо, точно и навремено собирање информации во врска со управувањето со отпадот и е должен да ги селектира, класифицира, обработува, ажурира и да ги чува во базата на податоци.

(6) Органот за животната средина го организира информативниот систем, на тој начин што ќе се обезбеди:

1) достапност во секое време до информациите на странките во врска со управувањето со отпадот и заштитата на животната средина во Република Северна Македонија;

2) објавување на податоците, извештаите, мерките и активностите на органот за животна средина за подобрување на општата состојба во управувањето со отпадот и

3) транспарентност на податоците од областа на управувањето со отпадот.

Член 99

Содржина на информативниот систем

(1) Информативниот систем за управување со отпадот содржи:

1) податоци за видот и за количеството на отпадот од Регистарот за отпад од членот 100 од овој закон и Катастарот на создавачите на отпад од членот 101 од овој закон и

2) податоци од научните и од стручните организации и од правните лица кои ја следат состојбата со управувањето со отпадот и податоци од меѓународните институции за мониторинг на управувањето со отпадот.

(2) Врз основа на податоците од ставот (1) на овој член органот за животната средина подготвува извештај за состојбата со управувањето со отпадот како дел од извештајот за состојбите на животната средина согласно со Законот за животната средина.

Член 100

Регистар за отпадот

(1) Стручниот орган воспоставува и води Регистар за отпад.

(2) Регистарот од ставот (1) на овој член содржи податоци за:

- субјектите кои создаваат, собираат, транспортираат, преработуваат, складираат и отстрануваат отпад,

- секундарна суровина и производствените процеси од кои се создава секоја од секундарните суровини, како и податоци за управување со отпадот,

- издадени дозволи за управување со отпадот вклучувајќи ги и дозволите за увоз, извоз и транзит на отпад издадени согласно со одредбите од овој закон,

(3) Податоците од ставот (2) на овој член содржат:

1) податоци за субјектот кој управува со отпадот (назив, адреса и седиште);

2) видот и количеството на отпадот што го управуваат;

3) информации за дозволите/согласностите на субјектите кои управуваат со отпад и

4) други потребни податоци.

(4) Формата и содржината, како и начинот на водење, чување и одржување на Регистарот на отпадот ги пропишува министерот.

(5) Дел од Регистарот за отпад се и регистрите кои се водат согласно со прописите за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпад и прописите за посебните текови на отпад.

Член 101

Катастар на создавачите на отпад

(1) Катастарот на создавачите на отпад е дел од Катастарот за животната средина што го воспоставува и го води органот за животна средина.

(2) Во Катастарот на создавачите на отпад се запишуваат создавачите на неопасен и опасен отпад од членот 15 од овој закон, видовите и количествата отпад што го создаваат, како и начините за складирање, преработка, третман и отстранување ќе биде регистрирано во Катастарот на создавачи на отпад.

(3) Организационата единица одржува катастар за територијата на регионот, во која се чуваат податоците за создавачите на неопасен отпад.

(4) Начинот и постапката за чување, и одржување на податоците од ставот (1) на овој член во Катастарот на создавачите на отпад ги пропишува министерот.

(5) Податоците од Катастарот од ставот (1) на овој член претставуваат составен дел на Информативниот систем за животна средина.

Член 102

Обврска за објавување на податоците

(1) Органот за животната средина, односно стручниот орган, организационата единица за регионално управување со отпад, градоначалникот на општината и градот Скопје и производителите од прописите за посебните текови на отпад, ја информираат јавноста за состојбата за управувањето со отпадот, за постигнатиот напредок, идните активности за подобрување на состојбата за управување со отпадот, како и за споредбени податоци за постојната со претходната состојба за управување со отпад.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член, органите од ставот (1) од овој член ги објавуваат на својата веб страница.

Член 103

Достапност на информациите за управување со отпадот

Органот за животната средина и стручниот орган се должни на заинтересираните субјекти да им обезбедат пристап до информациите во врска со управувањето со отпадот, во согласност со Законот за животната средина.

XIII. ФИНАНСИРАЊЕ

Член 104

Извори на финансирање

(1) Спроведувањето на стратешките, планските и програмските документи на Република Северна Македонија за управување со отпадот се финансираат со средствата обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија, кредити, донации, средства на субјектите кои управуваат со отпадот, надоместоци и другите извори на средства, утврдени со закон.

(2) Спроведувањето на регионалните планови на општините и градот Скопје за управување со отпадот се финансираат со средства обезбедени од буџетите на организационите единици за регионално управување со отпад, општините и градот Скопје, кредити, донации, надоместоци, глобите од сторени прекршоци изречени на територијата на општините и градот Скопје и другите извори на средства, утврдени со закон.

(3) Средствата за изградба и работа на објекти за складирање, преработка и отстранување на отпад се обезбедуваат од буџетите на општините и градот Скопје, од субјектите кои управуваат со отпад, од кредити, донации и други извори на средства, утврдени со закон.

(4) Управување со посебните текови за отпад ќе се финансира од надоместокот пропишан согласно со прописите за посебните текови на отпад и прописите за основање и работа на колективниот, односно самостојниот постапувач како дел од режимот за проширена одговорност.

Член 105

Тарифа за утврдување на цената на услуга за управување со комунален отпад

(1) За вршење на услугата за управување со комунален отпад, давателот на услуга има право на наплата на цена за обезбедената услуга за управување со комунален отпад.

(2) Услугата за управување со комунален отпад од ставот (1) на овој член, опфаќа:

- услуга за собирање, транспортирање и селектирање на комунален отпад и

- услуга за третман на комунален отпад.

(3) Висината на цената на услугата за управување со комунален отпад зависи од висината на тарифата на услугата за управување со комунален отпад, утврдена согласно со одредбите од овој закон.

(4) Висината на тарифата на услугата за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: тарифа за отпад) зависи од трошоците на давателот на услуга за да ја обезбеди услугата, вклучувајќи ги трошоците за услугите за поддршка, а која се пресметува согласно со Правилник за утврдување на тарифата на услугата за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: Правилник за тарифа за отпад).

(5) Во пресметувањето на тарифата за отпад од ставот (4) на овој член, се вклучуваат трошоците направени за услугата и на услугите за поддршка кои се засновани пред сè на:

- оперативни трошоци и трошоци за одржување, - трошоци за капитални инвестиции.

(6) Тарифата за отпад се определува врз основа на количеството и видот на отпадот и истата може да се утврдува според единица мерка и тоа денар по метар кубен, денар по квадратен метар за станбена, односно дворна површина или денар по килограм во согласност со Правилникот за тарифа за отпад.

(7) Тарифата за отпад се определува за секој регион одделно на начин определен согласно со ставот (8) на овој член и податоците од Планот од членот 23 од овој закон.

(8) Видовите и начинот на пресметка на тарифата за отпад, структурата на тарифите за секоја услуга за отпад посебно, видовите на трошоците кои се земаат предвид за пресметка на тарифата за отпад и потребните приходи за покривање на тие трошоци, како и нивните карактеристики и начинот на нивно прикажување за секој регион одделно, се определуваат со Правилник за тарифата за отпад кој го донесува Регулаторната комисија.

(9) Во Правилникот за тарифи за отпад, се утврдува и начинот на пресметување и структурата на цената на услугата која се наплатува од крајниот корисник.

(10) Во Правилникот за тарифи за отпад се утврдува и листата на главни индикатори за успешност, цели кои треба да ги исполни давателот на услугата во врска со обезбедување на услугата за управување со комунален отпад, одредници во врска со обезбедување на услугата, како и начинот, постапката, формата и содржината на обрасците на извештаите за известување на Регулаторната комисија од давателите на услуги за исполнување на за нив поставените цели и одредници во врска со обезбедување на услугата за управување со отпад.

(11) Давателот на услуга кој врши собирање и транспортирање на комунален отпад е должен од крајниот корисник да ја наплати цената за услугата за управување со комунален отпад од ставот (3) на овој член, според тарифата за отпад чија висина е пресметана согласно со Правилникот за тарифа за отпад која е одобрена од страна на Регулаторната комисија и утврдена во решение за утврдување на тарифи за услуги за управување со комунален отпад или решение за регулаторна тарифа за услуга за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: регулаторна тарифа).

(12) Давателот на услуга кој врши собирање и транспортирање на отпад од ставот (10) на овој член е должен дел од средствата кои ги наплатува од крајниот корисник, а се наменети за отстранување на комунален отпад да ги уплати на давателот на услуга задолжен за отстранување на отпад.

(13) Давателот на услуга кој врши собирање и транспортирање на отпад не смее да наплати цена за услуга за управување со комунален отпад од крајниот корисник во која тарифата за отпад не е одобрена од страна на Регулаторната комисија и утврдена во решението за утврдување на тарифи за отпад.

Член 106

Финансирање на Регулаторната комисија

(1) Работата на Регулаторната комисија за утврдување на тарифите за отпад ќе се финансира од наплата на:

1. посебен годишен надоместок кој го плаќаат давателите на услуга утврден како процент на зафаќање од годишниот приход на давателите на услуга остварен од давањето на услугите за управување со комунален отпад и

2. надоместоци од постапката за утврдување на тарифи за отпад, односно регулаторна тарифа за отпад.

(2) Процентот на зафаќање од годишниот приход на давателите на услуги од ставот (1) точка 1 од овој член го утврдува Собранието на Република Северна Македонија со одлука, при што процентот не може да биде повисок од 0,1%.

(3) Давателот на услуга е должен да го уплати надоместокот од ставот (2) на овој член на сметка на Регулаторната комисија на два еднакви дела и тоа првиот дел најдоцна до 30 април во тековната година врз основа на приходот остварен во последното шестмесечје од претходната година, а вториот дел најдоцна до 30 септември во тековната година врз основа на приходот остварен во првото шестмесечје од тековната година.

(4) Надоместокот од постапката за утврдување на тарифите за отпад се определува за секој давател на услуга поединечно, врз основа на видот на услугите за кои се определува регулаторна тарифа за отпад и кој не може да изнесува помалку од 5.000 денари ниту повеќе од 50.000 денари, односно помалку од 60.000 денари, а ниту повеќе од 300.000 денари во случаите од членот 110 од овој закон кога се определува регулаторна тарифа за отпад.

Член 107

Постапка за определување на тарифа за отпад

(1) Тарифата за отпад се определува од страна на Регулаторната комисија за секој одделен давател на услуга врз основа на доставен План за тарифи за услуги за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: План за тарифи за отпад) согласно со условите и постапката утврдени со овој закон и Правилникот за тарифа за отпад.

(2) При утврдувањето на тарифата од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија ќе го земе предвид прагот на достапност на домаќинствата согласно со членот 6 точка 58 од овој закон во регионот во кој давателот ја обезбедува услугата.

(3) Регулаторната комисија, најмалку еднаш на секои три години, во период на спроведување на интензивни инвестиции во инфраструктура за давање на услуга, ќе донесе препорака за праг на достапност на ниво на приход по домаќинство во Република Северна Македонија, а на секои седум години во период кога постојат помали инвестиции, а постојат повеќе оперативни инфраструктурни објекти за давање на услуга.

(4) Давателот на услуга, со цел утврдување на тарифата за отпад што ја даваат на крајните корисници, а заради постигнување на целите од овој закон е должен да подготви барање за утврдување на тарифа за отпад со предлог тарифи и истото да го достави до Регулаторната комисија.

(5) Кон барањето од ставот (4) на овој член, давателот на услуга доставува и:

- нацрт-план за тарифите за услуги за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: Нацрт-План за тарифи за отпад и

- податоци и извештаи од Бизнис план кои се задолжителни за утврдување на тарифата за услуги за управување со комунален отпад (во тамошниот текст: Бизнис план за тарифи за отпад).

(6) Барањето од ставот (4) на овој член и документацијата од овој член е должен да ги достави до Регулаторната комисија најдоцна во рок од девет месеци пред истекот на важноста на решението за утврдување на тарифата за отпад.

(7) Подготовката на барањето од ставот (4) на овој член, видовите на документацијата која се приложува кон барањето и на нацрт-Планот за тарифи за отпад, како и доставувањето на податоците од ставот (5) алинеја 2 на овој член се врши согласно со Правилникот за тарифа за отпад.

(8) Нацрт-Планот за тарифи за отпад се подготвува за период од три до шест години.

(9) Доставувањето на барањето од ставот (3) на овој член заедно со нацрт-Планот за тарифи за отпад прилагодување и другите податоци се врши во писмена и електронска форма.

(10) Заради подготовка на нацрт-Планот за тарифи за отпад, давателот на услуга е должен да направи реална процена на постојната инфраструктура која ја користи за давање на услугите и податоците од процената задолжително да ги прикаже како основа за пресметување на трошоците за капиталното одржување и за идните инвестиции.

(11) Давателот на услуга е должен, кон нацрт-Планот за тарифи за отпад, да приложи податоци по главните индикатори за успешноста со предлог цели/таргети кои планира да ги исполни давателот на услуга, а во врска со обезбедување на услугата за управување со комунален отпад со реализацијата на Планот за тарифи за отпад.

(12) Давателот на услуга е должен, за подготовка на барањето од ставот (3) на овој член и поднесоците кон барањето да користи точни и веродостојни податоци кои се во согласност со сметководствената и друга документација на давателот на услуга.

(13) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член го утврдува Регулаторната комисија со донесувањето на Правилникот за тарифи за отпад.

Член 108

Определување на тарифа за отпад

(1) Регулаторната комисија го пропишува начинот и постапката за утврдување на тарифа за отпад, Планот за тарифа за отпад, како и за другите податоци кои се потребни од давателот на услуга.

(2) Регулаторната комисија со актот од ставот (1) на овој член ги утврдува и критериумите за процена на барањето и поднесоците за утврдување на тарифите за отпад, начинот на подготовка на потребните документи за утврдување на тарифата, земајќи ги предвид капацитетите на давателот на услуга, роковите за постапување, постапката за преговарање, како и постапката и условите кога Регулаторната комисија е должна да донесе Регулаторна тарифа за отпад.

(3) Регулаторната комисија е должна да донесе посебно упатство за подготовка на барањето за утврдување на тарифа за утврдување на услуга за управување со комунален отпад, поднесоците и на критериумите за оцена.

(4) Регулаторната комисија ја утврдува тарифата за отпад одделно со Решение за утврдување на тарифа за утврдување на цената за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: Решение за тарифа за отпад) кое го донесува на седница.

(5) Регулаторната комисија ја утврдува тарифата за отпад врз основа на оцена на:

1. трошоците за обезбедување услуги и услуги за поддршка;

2. висината на предложената тарифа за услуга и цената на услуга што ќе се постигне со предложената тарифа и нејзината финансиска достапност за домаќинствата од подрачјето на кое се дава услугата и процентот на домаќинства за кои ќе биде надминат прагот на финансиска достапност;

3. планирани капитални инвестиции за подобрување и проширување на услугите;

4. ефикасноста на услугата споредена со индикаторите на успешност и

5. постигнувањето на вредностите на целите за клучните индикатори за следење на успешноста.

(6) На седницата на која се донесува решението за утврдување на тарифите за услуги, Регулаторната комисија е должна да ги разгледа и забелешките кои се пристигнати од страна на давателот на услуга, односно основачот на давателот на услуга.

(7) Доколку оцени дека донесените забелешки се од таков карактер што можат да влијаат значително на утврдување на висината на тарифите за отпад, Регулаторната комисија може да започне постапка за преговори со цел усогласување на висината на тарифите за отпад во рок од 15 дена од денот на прием на забелешките.

(8) Постапката за преговори од ставот (7) на овој член треба да заврши во рок од 30 дена од денот на нивното започнување.

(9) Во случај доколку преговорите немаат успех, Регулаторната комисија ќе донесе решение за започнување на постапка за утврдување на Регулаторна тарифа за услуги за управување со комунален отпад (во натамошниот текст: Регулаторна тарифа за отпад) согласно со членот 110 од овој закон.

(10) Решението за тарифа за отпад од ставот (4) на овој член особено содржи:

- висина на тарифата за услугата што ја обезбедува давателот на услуга,

- минимум и максимум опсег изразен во проценти на утврдена вредност во рамките на кој е дозволено давателот на услуга да донесе одлука за утврдување на висина на тарифата на услуга;

- услови што треба да ги исполни давателот на услуга со повикување на прифатен План за тарифи за услуги за отпад и

- рок на важење на тарифите за услуги.

(11) Во случај кога не е постигната согласност со давателот на услуга за висината на тарифата за услуга на отпад, Регулаторната комисија на седница донесува решение за отфрлање на барањето за утврдување на тарифи за услуга за отпад кое особено содржи:

- основите за отфрлање на барањето,

- промените кои се потребни да ги направи давателот на услуга за повторно поднесување на барањето и

- индикативна процена за тарифите кои Регулаторната комисија ги смета за соодветни.

(12) Регулаторната комисија е должна решенијата од ставовите (10) и (11) на овој член да ги објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на својата веб-страница и истите да ги достави до давателот на услуга и до основачот на давателот на услуга, без одлагање.

(13) Давателот на услуга е должен, без одлагање и не подоцна од 15 дена од денот на објавување на решението од ставот (12) на овој член, да го достави до органот на управување на давателот на услуга заради донесување одлука за утврдување на тарифи за отпад.

(14) Органот на управување на давателот на услуга е должен да ја донесе одлуката од ставот (13) на овој член во рок 15 дена од денот на приемот на одлуката и истата да ја достави до градоначалникот на општината или на градот Скопје која е основач на давателот, заради давање согласност на одлуката во рок од осум дена од денот на нејзиното донесување.

(15) Градоначалникот на општината или градоначалникот на град Скопје е должен во рок не подолг од 60 дена да започне постапка за давање согласност на одлуката за утврдување на тарифата за отпад.

(16) Во случаите од ставот (14) на овој член, кога решението се однесува на тарифа за отпад за која давател на услуга е правно лице кое не е основано од општината или градот Скопје, органот на управување на давателот на услуга е должен во рок не подолг од 60 дена да донесе одлука за утврдување на тарифата за отпад.

(17) Доколку не е дадена согласност на одлуката за утврдување на тарифа за отпад во рок од 150 дена од денот на објавување на решението за утврдување на тарифата за отпад во „Службен весник на Република Северна Македонија“, Регулаторната комисија ќе донесе решение за започнување на постапка за донесување на Регулаторна тарифа за отпад.

(18) Решенијата од ставовите (10), (11) и (17) на овој член се конечни и против нив не е дозволена жалба.

(19) Против решението од ставовите (10), (11) и (17) на овој член давателот на услуга и градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје, односно органот на управување на правното лице, има право да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Член 109

Примена на тарифата за отпад

(1) Органот на управување на давателот на услуга е должен во рок не подолг од 45 дена од денот на донесувањето на согласноста од членот 108 став (15) од овој закон и одлуката од член 108 ставот (16) од овој закон, да започне да ја применува одобрената тарифа за отпад од Советот на општината, односно на градот Скопје, односно од органот на управување на правното лице.

(2) Во случаите кога Советот на општината, односно на градот Скопје, како и органот на управување на правното лице не донесат согласност на одлуката за утврдување на тарифата за отпад, органот на управување на давателот на услуга е должен да започне да го применува решението за утврдување на висината на Регулаторната тарифа за отпад од членот 110 став (6) од овој закон во рок не подолг од 45 дена од денот на донесувањето на истото.

(3) Органот на управување на давателот на услуга е должен да ги усогласи своите одлуки со решенијата донесени од страна на Регулаторната комисија кои се релевантни за спроведување на утврдената тарифа за отпад.

(4) Давателот на услуга е должен да ги почитува условите под кои е утврдена тарифата за комунален отпад, како и да ги исполнува целите поврзани со клучните индикатори за успешност во врска со обезбедувањето на услугата.

(5) Давателот на услуга е должен еднаш годишно до Регулаторна Комисија да достави извештај за спроведување на тарифата за отпад, најдоцна во рок од еден месец по истекот на календарската година на која се однесува извештајот.

(6) Формата и содржината на годишните извештаи од ставот (3) на овој член ги утврдува Регулаторна комисија.

Член 110

Утврдување на Регулаторна тарифа за отпад

(1) Во случаите кога давателот на услуга не достави барање за утврдување на тарифи за отпад, како и во случаите кога не постапи по барањата на Регулаторната комисија за доставување на дополнителни податоци по барањето, Регулаторната комисија е должна во рок не подолг од 180 дена од денот на донесување на реше-

нието за започнување на постапка за утврдување на регулаторна тарифа за отпад, односно во рок не подолг од 180 дена од денот на истекот на рокот за доставување на барањето, да подготви Регулаторен план за тарифи за отпад за давателот на услугата врз основа на кој ќе може да донесе решение за утврдување на регулаторна тарифа за отпад.

(2) Планот за тарифа за отпад, Регулаторната комисија го подготвува самостојно или со ангажирање на овластена ревизорска куќа од областа на економијата.

(3) Давателот на услуга е должен, на Регулаторната комисија или на ревизорската куќа од ставот (2) на овој член да ги стави на располагање сите податоци и информации кои се потребни за подготовка на Планот за тарифа за отпад.

(4) Регулаторната комисија може во постапката за подготовка на планот за тарифа за отпад, да побара извршување на надзорна ревизија или да побара вештачење за утврдување на трошоците за услугите за управување со отпад за давателот на услуги.

(5) Трошоците за надзорната ревизија или вештачењето се на товар на давателот на услуга.

(6) Регулаторна комисија, во рок не подолг од 90 дена од денот на изготвувањето на Планот за тарифа за отпад, донесува решение за утврдување на Регулаторна тарифа за отпад за давателот на услуга врз основа на оцената на податоците собрани во согласност со ставовите (2) и (3) на овој член на која соодветно се применуваат одредбите од членот 108 став (2) од овој закон.

(7) Заради донесување на решение за утврдување на регулаторна тарифа за отпад, Регулаторната комисија може да започне постапка за преговори со давателот на услуга.

(8) Решението за регулаторна тарифа за отпад особено содржи:

- висина на тарифата за отпад изразена во фиксен износ,

- условите што треба да ги исполни давателот на услуги и

- рок на важење на тарифите.

(9) Регулаторната комисија е должна решението од ставот (6) на овој член да го објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на својата веб-страница и истите да ги достави до давателот и до основачот на давателот, без одлагање.

(10) Органот на управување на давателот на услуга е должен во рок не подолг од 45 дена од денот на донесувањето решението од ставот (6) на овој член, да започне да ја применува регулаторната тарифа за отпад.

(11) Решението од ставот (6) на овој член е конечно и против истото не е дозволена жалба. Против решението давателот и градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, односно органот на управување на правно лице, има право да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(12) Органот на управување на давателот на услуга е должен да ги усогласи своите одлуки кои се релевантни за спроведување на утврдената тарифа за отпад, со решението од ставот (6) на овој член.

Член 111

Утврдување на Регулаторна тарифа за отпад во други случаи

(1) Во случаите од членот 108 ставови (11) и (17) од овој закон, Регулаторната комисија е должна, во рок не подолг од 120 дена од денот на донесување на решение за започнување на постапка за утврдување на регулаторна тарифа за отпад, да донесе решение за утврдување на регулаторна тарифа за отпад.

(2) Решението од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија го донесува врз основа на податоците со кои располага како и други податоци кои дополнително се доставени или добиени од давателот на услугата и соодветна примена на одредбите од членот 108 став (2) од овој закон.

(3) Решението од ставот (1) на овој член особено содржи:

- висина на тарифата за отпад изразена во фиксен износ и

- услови што треба да ги примени давателот на услуга.

Член 112

Измена на План за тарифа за отпад

(1) Решението за утврдување на тарифа за отпад е задолжително и обврзувачко за давателот на услуга за периодот на кој се однесува.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, а во случаите од ставот (3) на овој член, давателот на услуга, со барање, може да покрене постапка за измена на решението за утврдување на тарифите за отпад пред истекот на периодот на кој се однесува решението за утврдување на тарифи за отпад.

(3) Постапка за измена на тарифите за отпад може да се поведе доколку:

- настанала важна промена на околности што постоеле во времето на донесување на решението за утврдување на тарифите за отпад, а која доведува до потребата за прилагодување на тарифите,

- повисок јавен интерес и итни случаи и/или
- настанала важна промена во критериумите за оценка од членот 108 став (2) од овој закон.

(4) Барањето од ставот (2) на овој член се доставува до Регулаторната комисија во писмена и електронска форма која го утврдува Регулаторната комисија.

(5) Регулаторната комисија по барањето од ставот (2) на овој член одлучува со решение.

(6) За донесување на решението од ставот (5) на овој член соодветно се применува постапка за утврдување на тарифите за отпад од членот 108 од овој закон.

Член 113

Финансирање на програмите за управување со комуналниот отпад, регионалните планови за управување со отпад и организационите единици за регионално управување со отпадот

(1) Давателите на услугите од членот 60 од овој закон, плаќаат надоместок за управување со комуналниот отпад во висина од 2% од цената која ја наплаќаат за извршената услуга на општината или градот Скопје.

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член се наплатува при наплатата на цената за извршената услуга и се прикажува одвоено во сметката за извршена услуга.

(3) Средствата од надоместокот од ставот (1) на овој член се приход на буџетот на општините и градот Скопје и се уплатуваат на соодветна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најдоцна до 15 ден во тековниот месец за претходниот месец, а се користат за финансирање на реализирање на целите за управување со отпад утврдени во регионалните планови за управување со отпад, како и заради финансирање на организационите единици за регионално управување со отпад.

(4) Општините и градот Скопје, 50% од надоместокот од овој член ќе го уплатат на Центрите за развој на планскиот регион за регионално управување со отпад најдоцна до последниот ден на тековниот месец.

Член 114

Средства од наплата на изречените глоби

(1) Средствата од наплатените глоби изречени од овластените инспектори на општините и на градот Скопје и на општините во градот Скопје се приходи на општините, општините во градот Скопје и на градот Скопје.

(2) Средствата од наплатените глоби изречени од работникот на органот на државната управа надлежен за работите од областа на внатрешните работи се приходи на општините, општините во градот Скопје и на градот Скопје.

XIV. НАДЗОР И НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Член 115

Надлежни органи

(1) Надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши органот за животна средина.

(2) Инспекцискиот надзор над примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон го врши Државниот инспекторат за животна средина.

(3) За работите од надлежност на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје утврдени со овој закон инспекцискиот надзор над примената и спроведување на овој закон го вршат овластени инспектори за животна средина на општините, општините во градот Скопје и овластени инспектори за животна средина на градот Скопје.

(4) Инспекциски надзор над примената на овој закон во делот на создавање, селектирање и пакување на медицински отпад врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат, во соработка со Државниот инспекторат за животна средина.

(5) Инспекциски надзор над примената на овој закон во делот на управување со неопасен отпад врши Државниот комунален инспекторат.

(6) Надзор над спроведување на прописите донесени од Регулаторната Комисија врши Регулаторната Комисија.

(7) Надзор над спроведувањето на обврските од страна на субјектите кои транспортираат отпад во однос на обврската за поседување на транспортни и идентификациони формулари како и обрасците од членот 96 ставови (7) и (8) од овој закон, врши Царинскиот орган и органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешни работи.

Член 116

Делокруг на Државниот инспекторат за животна средина

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина (во натамошниот текст: инспектор за животна средина) врши увид и контрола:

1) дали акредитираното правно лице за оценка на карактеристиките на отпад постапува спротивно на членот 16 од овој закон;

2) дали акредитираното правно лице поседува соодветна акредитација согласно членот 17 од овој закон;

3) дали создавачот на отпад го користи отпадот како секундарна суровина согласно со членот 18 од овој закон;

4) дали создавачот/поседувачот на отпад кој престанал да биде отпад постапува согласно со членот 19 од овој закон;

5) дали субјектот на надзорот изработил програма за управување со отпад и дали постапиле согласно со членот 27 став (1) од овој закон;

6) дали субјектот на надзорот од членот 27 од овој закон доставил годишен извештај за спроведувањето на своите програми до надлежниот орган согласно со членот 29 од овој закон;

7) дали мерките и активностите на субјектот на надзорот што управува со отпад се во согласност со стратешки, плански и програмски документи од членот 30 од овој закон;

8) дали субјектот на надзорот кој управува со отпадот, управувањето со отпадот го врши согласно со членот 37 од овој закон;

9) дали субјектите кои управуваат со отпадот, отпадот го откупуваат согласно со одредбите од овој закон (член 37 став (5) од овој закон);

10) дали субјектите кои вршат преработка на отпадот, истата ја вршат согласно со членот 39 од овој закон;

11) дали субјектите кои вршат преработка на отпадот, преработката ја вршат со користење на операции од членот 40 од овој закон;

12) дали отпадот се складира согласно со членот 41 од овој закон;

13) дали подготовката за повторна употреба, повторната употреба и рециклирање на отпадот се врши согласно мерките и активностите определени во стратешките документи од овој закон (член 42 од овој закон);

14) дали отстранувањето на отпадот се врши согласно со членот 43 од овој закон;

15) дали отстранувањето на отпадот се врши со операциите од членот 44 од овој закон;

16) дали со отпадот на претоварните станици се постапува согласно со членот 46 од овој закон;

17) дали субјектот кој управува со отпад има назначен управител за отпад и дали истиот поседува уверение за управител со отпад согласно со членовите 47 и 48 од овој закон;

18) дали субјектот кој управува со отпад има назначен виш управител за отпад и дали истиот поседува сертификат за виш управител за отпад согласно со членовите 47 и 49 од овој закон;

19) дали субјектот на надзорот кој управува со отпад води евиденција согласно со членот 50 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

20) дали субјектот на надзорот, на лицата задолжени за транспорт на отпад им издава идентификациони и транспортни формулари согласно со членот 50 став (4) од овој закон;

21) дали субјектите на надзорот постапуваат согласно со членот 50 став (5) од овој закон;

22) дали субјектот на надзорот формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон, ги чува како составен дел од целокупната евиденција за управување со отпад (член 50 став (6) од овој закон);

23) дали субјектот на надзорот податоците од евиденцијата во вид на консолидиран извештај ги доставуваат до надлежните органи согласно со членот 50 ставови (7) и (8) од овој закон;

24) дали субјектот на надзорот податоците од евиденцијата ги чуваат согласно со членот 50 став (10) од овој закон;

25) дали субјектот на надзорот кој создава/поседува опасен отпад управува со опасниот отпад согласно со членот 51 од овој закон;

26) дали создавачот/поседувачот на опасен отпад го меша со други видови на опасен отпад или со неопасен отпад спротивно на членот 52 од овој закон;

27) дали создавачот/поседувачот на опасен отпад кој го меша опасниот отпад со други видови на отпад, супстанции и материи го известил стручниот орган во согласност со членот 53 од овој закон;

28) дали создавачот/поседувачот го пакува и означува опасниот отпад согласно со членот 54 од овој закон;

29) дали давателот на услуга односно операторот на регионален центар за управување со отпад го собира и транспортира опасниот отпад од домаќинствата согласно со членот 55 став (4) од овој закон;

30) дали операторот на регионален центар за управување со отпад со собраниот опасен отпад од домаќинствата постапува согласно со членот 55 став (5) од овој закон;

31) дали со медицински отпад управува согласно со членот 56 од овој закон;

32) дали субјектот на надзорот управува со отпадот од титаниум диоксид согласно со членот 57 од овој закон;

33) дали субјектот на надзорот управува со отпадот од азбест и со отпад од производи кои содржат азбест согласно со членот 58 од овој закон;

34) дали субјектот на надзорот управува со ПХБ согласно со членот 59 од овој закон;

35) дали субјектот на надзорот кој управува со отпад поседува дозвола за вршење на дејностите за управување со отпад од членот 64 од овој закон;

36) дали субјектот на надзорот кој поседува дозвола од членот 64 ги исполнува условите пропишани во доволата за управување со отпад;

37) дали инвеститорот доставил студија за изводливост согласно со членот 66 став (3) од овој закон;

38) дали субјектот на надзорот поднел барање за измена на дозвола за управување со отпад поради променети услови и во рокот предвиден согласно со членот 67 ставови (6) и (7) од овој закон;

39) дали субјектот на надзорот кој врши активности, односно дејности од членот 68 став (1) алинеја 1 од овој закон доставил известување за регистрација согласно со членот 68 став (2) од овој закон;

40) дали субјектот на надзорот отстранува отпад согласно со членот 71 од овој закон;

41) дали субјектот на надзорот отстранува отпад спротивно на членот 73 од овој закон;

42) дали основачот на депонија поседува соодветна дозвола за депонија согласно со членот 75 од овој закон;

43) дали субјектот на надзорот кој поседува дозвола за депонија ги исполнува условите пропишани во доволата (член 75 од овој закон);

44) дали субјектот на надзорот во депониите за отпад отстранува отпад спротивно на членот 78 од овој закон;

45) дали субјектот на надзорот отпадот којшто не е прифатлив во депониите го отстранува во согласност со членот 79 од овој закон;

46) дали субјектот на надзор води сметка за количеството биоразградливи состојки во отпадот што смее да го депонира согласно со членот 79 став (5) од овој закон.

47) дали субјектот на надзорот отстранувањето на отпадот го врши во соодветни класи на депонии, како и дали отстранувањето на отпадот се врши согласно со членот 80 од овој закон;

48) не ја уплаќа таксата за депонирање на отпад воспоставена согласно со членот 82 од овој закон;

49) дали основачот на депонија кој поседува дозвола за депонија врши мониторинг и контрола на работата на депонијата и нејзиното влијание врз животната средина согласно членот 83 од овој закон;

50) дали основачот на депонијата во однос на престанувањето со работа на депонијата постапува согласно со членот 84 од овој закон;

51) дали основачот на депонијата, по престанок со работа на депонијата, односно нејзиното затворање ја одржува и се грижи за депонијата согласно со условите во доволата и согласно со членот 85 од овој закон;

52) дали инсталацијата за горење или согорување работи во согласност со правилата за горење и согорување на отпадот и условите во доволата согласно со членовите 87 и 88 од овој закон;

53) дали субјектот на надзорот кој управува со инсталација за горење или согорување поседува и работи согласно со соодветната дозвола за горење или согорување на отпад (член 89 од овој закон);

54) дали операторот на инсталацијата за горење или согорување при приемот на отпадот постапува согласно со членот 90 од овој закон;

55) дали операторот на инсталацијата за горење или согорување со остатоците од горење или согорување постапува согласно со членот 91 од овој закон;

56) дали субјектот на надзорот врши увоз на отпад спротивно на членот 93 од овој закон;

57) дали извозот, увозот и транзитот на отпад се врши на начин и во постапка пропишана согласно со членот 96 од овој закон;

58) да врши увид и контрола дали доволата, односно согласноста за извоз, увоз и транзит на отпад се користи спротивно на намената за која е издадена (член 97 од овој закон);

59) дали субјектите на надзорот кои управуваат со отпад ги преземаат мерките и активностите согласно со одредбите од овој закон и

60) врши и други работи во негова надлежност утврдени со овој закон.

Член 117

Донесување на решенија на државниот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за животна средина со решение:

1) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку оцената на карактеристиките на отпадот се врши спротивно на членот 16 од овој закон;

2) ќе ја забрани или ограничи работата на акредитираното правно лице доколку не поседува соодветна акредитација согласно со членот 17 од овој закон;

3) ќе забрани употребата на секундарна суровина спротивно на членот 18 од овој закон;

4) ќе забрани употребата на отпадот кој престанал да биде отпад спротивно на членот 19 од овој закон;

5) ќе го задолжи субјектот на надзорот да изработи програма за управување со отпад согласно со членот 27 од овој закон;

6) ќе го задолжи субјектот на надзорот да достави годишен извештај за спроведување на програмите од членот 29 од овој закон;

7) ќе го задолжи субјектот на надзорот да преземе мерки и активности во согласност со стратешки, плански и програмски документи од членот 30 од овој закон;

8) ќе го задолжи субјектот на надзорот да преземе активности и да се грижи за отпадот согласно со членот 37 од овој закон;

9) ќе го заплени отпадот затекнат кај субјектот на надзор спротивно на членот 37 став (5) од овој закон;

10) ќе ја забрани или ограничи работата на субјектот на надзорот доколку преработката на отпад се врши спротивно на членовите 39 и 40 од овој закон;

11) ќе ја забрани или ограничи работата на субјектот на надзорот доколку складирањето на отпадот се врши спротивно на членот 41 од овој закон;

12) ќе ја забрани или ограничи работата на субјектот на надзорот доколку утврди дека локацијата на која ќе се врши складирање, рециклирање, третман или преработка на отпад не ги исполнува условите од овој закон;

13) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку врши отстранување на отпадот спротивно на членовите 43 и 44 од овој закон;

14) ќе го задолжи субјектот на надзорот да постапи согласно со членот 46 од овој закон;

15) ќе го задолжи субјектот на надзорот, да ангажираат управител за отпад, односно виш управител за отпад согласно со членовите 47, 48 и 49 од овој закон;

16) ќе го задолжи субјектот на надзорот, управителот со отпад или вишиот управител со отпад кој не поседува уверение, односно сертификат за положен стручен испит да обезбеди уверение, односно сертификат согласно со членовите 47, 48 и 49 од овој закон;

17) ќе го задолжи субјектот на надзорот, податоците од евиденцијата за отпад да ги води, чува и постапува согласно со членот 50 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

18) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку не постапува согласно со членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон;

19) ќе го задолжи субјектот на надзорот формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон да ги достави до надлежниот орган;

20) ќе го задолжи субјектот на надзорот со формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон, да постапува согласно со членот 50 став (6) од овој закон;

21) ќе го задолжи субјектот на надзорот податоците од евиденцијата во вид на консолидиран извештај да ги достави до надлежните органи (член 50 ставови (7) и (8) од овој закон);

22) ќе го задолжи субјектот на надзорот со податоците од евиденцијата да постапува согласно со членот 50 став (10) од овој закон;

23) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку управувањето со опасниот отпад го врши спротивно на членот 51 од овој закон;

24) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку опасниот отпад се меша со други видови опасен отпад и со други видови неопасен отпад спротивно на членот 52 од овој закон;

25) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку опасниот отпад го меша со други видови на отпад, супстанции и материји без да го извести стручниот орган и постапува спротивно на членот 53 од овој закон;

26) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку опасниот отпад за транспортирање, преработка, складирање и отстранување не го пакува и означува согласно со членот 54 од овој закон;

27) ќе го задолжи давателот на услуга односно операторот на регионален центар за управување со отпад со собраниот опасен отпад од домаќинствата да постапува согласно со членот 55 ставови (4) и (5) од овој закон;

28) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку со медицинскиот отпад управува спротивно на членот 56 од овој закон;

29) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку со отпадот од титаниум диоксид управува спротивно на членот 57 од овој закон;

30) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку со отпадот од азбест и со отпад од производи кои содржат азбест управува спротивно на членот 58 од овој закон;

31) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку со ПХБ управува спротивно на членот 59 од овој закон;

32) ќе ја забрани работата на субјектот на надзорот кој управува со отпад без соодветна дозвола за управување со отпад согласно со овој закон;

33) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот кој не ги исполнува условите пропишани во дозволата;

34) ќе го задолжи инвеститорот да достави студија за изводливост од членот 66 став (3) од овој закон;

35) ќе го задолжи субјектот на надзорот да поднесе барање за измена на дозволата за управување со отпад согласно со членот 67 ставови (6) и (7) од овој закон;

36) ќе го задолжи субјектот на надзорот да достави барање за регистрација согласно со членот 68 од овој закон;

37) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку нема склучено договор со субјекти кои поседуваат соодветна дозвола за управување со отпад;

38) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку постапува спротивно на членот 71 од овој закон;

39) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку постапува спротивно на членот 73 од овој закон;

40) ќе ја забрани работата на субјектот на надзорот, доколку врши депонирање на отпад без поседување на соодветна дозвола за депонија (член 75 од овој закон);

41) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот кој не ги исполнува условите пропишани во дозволата за депонија (член 75 од овој закон);

42) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку на депониите за отпад отстранува отпад спротивно на членот 78 од овој закон;

43) ќе го задолжи субјектот на надзорот да ги исполни барањата во однос на биоразградлив отпад согласно со членот 79 став (5) од овој закон;

44) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку врши отстранување на отпад неприфатлив на депонијата согласно со членот 79 од овој закон;

45) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот ако отстранувањето на отпадот го врши во несоодветни класи на депонии, како и отстранувањето на отпадот го врши спротивно на членот 80 од овој закон;

46) ќе го задолжи субјектот на надзорот да ја плати таксата за депонирање од членот 82 од овој закон;

47) ќе го задолжи субјектот на надзорот да врши мониторинг и контрола на работата на депонијата согласно со членот 83 од овој закон;

48) ќе го задолжи основачот на депонијата да постапи согласно со членот 84 од овој закон;

49) ќе го задолжи основачот на депонијата по нејзиното престанување со работа, односно нејзиното затворање да се грижи и да ја одржува согласно со условите во дозволата и членот 85 од овој закон;

50) ќе ја забрани работата на инсталацијата за горење или согорување доколку постапува спротивно на членовите 87 и 88 од овој закон;

51) ќе ја забрани работата на инсталацијата за горење или согорување доколку постапува спротивно на дозволата и одредбите од членот 89 од овој закон;

52) ќе ја забрани работата на инсталацијата за горење или согорување доколку дејноста ја врши без соодветна дозвола (член 89 од овој закон);

53) ќе ја забрани работата на инсталацијата за горење или согорување доколку при приемот на отпадот постапува спротивно на членот 90 од овој закон;

54) ќе ја забрани работата на инсталацијата за горење или согорување доколку со остатоците од горење или согорување постапува спротивно на членот 91 од овој закон;

55) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот ако увозот на отпадот го врши спротивно на членот 93 од овој закон;

56) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку врши увоз, извоз или транзит на отпад спротивно на членот 96 од овој закон;

57) ќе го заплени отпадот со кој е вршен увоз, извоз или транзит на отпад за кој не е обезбедено дозвола, односно согласност согласно со одредбите од овој закон;

58) ќе го задолжи субјектот на надзорот да преземе мерки и активности согласно со одредбите од овој закон, со цел отстранување на констатирани недостатоци;

59) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку не постапува со отпадот согласно со одредбите на овој закон;

60) ќе забрани привремено или трајно вршење на сите дејствија спротивни на одредбите на овој закон или на прописите донесени врз основа на одредбите од овој закон или други стратешки определби во управувањето со отпадот согласно со стратешките и планските документи за управување со отпадот, како и ќе нареди враќање во поранешна состојба.

(2) Ако при вршење на инспекциски надзор, инспекторот за животна средина утврди дека субјектите на надзорот коишто управуваат со отпад не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди, препораки и други општи акти, со записник ќе ги констатира утврдените неисправности и неправилности и во решението ќе го определи рокот во кој треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на инспекторот за животна средина и не ги отстранат причините за настаната состојба утврдени со решението, инспекторот за животна средина ќе поведе прекршочна постапка, пред надлежен прекршочен орган, како и ќе започне постапка за одземање на добиените дозволи, согласности и овластувања.

(4) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот ќе издаде усна наредба за итно и неопходно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарен и здравствен инспекторат, како и ќе ги извести и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(5) Ако констатираните неисправности и неправилности од ставот (4) на овој член, претставуваат опасност за загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето, инспекторот веднаш ќе ја забрани работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употреба на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, инспекторот донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

(7) За вршењето на работите од ставот (1) на овој член инспекторот за животна средина има право на преземање и на други мерки утврдени со Законот за животната средина.

(8) Против решението на државниот инспектор за животна средина може да се изјави жалба согласно со прописите за инспекциски надзор.

Член 118

Делокруг на овластен инспектор за животна средина

(1) Во вршењето на надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина на општината и овластениот инспектор на градот Скопје (во натамошниот текст: овластен инспектор за животна средина) врши увид и контрола:

1) дали акредитираното правно лице за оценка на карактеристиките на отпад постапува спротивно на членот 16 од овој закон;

2) дали акредитираното правно лице поседува соодветна акредитација согласно со членот 17 од овој закон;

3) дали субјектот на надзорот користи суровина согласно со членот 18 од овој закон;

4) дали субјектот на надзорот постапува согласно со членот 19 од овој закон;

5) дали субјектот на надзорот од членот 27 од овој закон изработил програми за управување со отпад и дали постапиле согласно со членот 27 од овој закон;

6) дали субјектот на надзорот од членот 27 од овој закон доставил годишен извештај за спроведување на програмата до надлежниот орган согласно со членот 29 од овој закон;

7) дали мерките и активностите на субјектот на надзорот кој управува со отпад се во согласност со стратешки, плански и програмски документи од членот 30 од овој закон;

8) дали субјектот на надзорот управува со отпадот согласно членот 37 од овој закон;

9) дали субјектите кои управуваат со отпадот, отпадот го откупуваат согласно со одредбите од овој закон (член 37 став (5) од овој закон);

10) дали субјектот на надзорот остава, фрла и напушта отпад на локации кои не се утврдени за таа намена, како и гори или отстранува отпад спротивно на прописите за управување со отпад (член 37 став (6) од овој закон);

11) дали сопственикот или корисникот на имотот управува со отпадот на неговиот имот согласно со членот 38 од овој закон;

12) да го задолжи сопственикот, односно корисникот на имотот да го отстрани отпадот кој е собран или складиран на имотот спротивно на одредбите од овој закон (член 38 став (4) од овој закон);

13) дали отпадот се складира согласно со членот 41 од овој закон;

14) дали субјектот на надзорот, кои вршат преработка на отпадот, преработката ја вршат согласно со членот 39 од овој закон и со користење на операции за преработка од членот 40 од овој закон;

15) дали субјектот на надзорот отпадот го отстранува на начин определен во членот 43 и со користење на операции од членот 44 од овој закон;

16) дали субјектот на надзорот има назначено управител со отпад, односно виш управител со отпад, како и дали истите поседуваат соодветно уверение, односно сертификат (членови 47, 48 и 49 од овој закон);

17) дали субјектот на надзорот води евиденција согласно со членот 50 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

18) дали субјектот на надзорот на лицата задолжени за транспорт на отпад им издава идентификациони и транспортни формулари согласно со членот 50 став (4) од овој закон;

19) дали субјектите на надзорот постапуваат согласно со членот 50 став (5) од овој закон;

20) дали субјектот на надзорот формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон ги чува како составен дел од целокупната евиденција за управување со отпад (член 50 став (6) од овој закон);

21) дали субјектот на надзорот податоците од евиденцијата во вид на консолидиран извештај ги доставуваат до надлежните органи согласно со членот 50 ставови (7) и (8) од овој закон;

22) дали субјектот на надзорот податоците од евиденцијата ги чува согласно со членот 50 став (10) од овој закон;

23) дали давателот на јавна услуга постапува со опасниот отпад согласно со членот 55 од овој закон;

24) дали давателот на услуга поставил садови за собирање и за селектирање на отпад (член 62 став (1) од овој закон);

25) дали давателот на услуга организирал собирни центри согласно со членот 62 став (2) од овој закон;

26) дали субјектот на надзорот со комуналниот и комерцијалниот отпад постапува согласно со членот 63 од овој закон;

27) дали субјектите на надзорот кои создаваат комерцијален отпад вршат селекција на отпадот на местото на негово создавање согласно со членот 63 став (1) од овој закон;

28) дали создавачите на комерцијален отпад поседуваат посебен договор за собирање и транспортирање на отпад согласно членот 63 став (2) од овој закон;

29) дали субјектот на надзорот поседува соодветна дозвола за управување со отпад издадена согласно со членот 64 од овој закон;

30) дали субјектот на надзорот управувањето со отпадот го врши согласно со условите во дозволата (член 64 од овој закон);

31) дали субјектите на надзорот кои управуваат со отпад своите активности и дејности ги вршат согласно со актот врз основа на кој се врши дејноста и активноста како и законските прописи од областа на управување со отпад и

32) како и утврдува и други состојби во негова надлежност согласно со одредбите на овој и друг закон.

(3) Во случај кога е утврдено постоење на отпад на приватен имот согласно со ставот (1) точка 11) на овој член, овластениот инспектор за животна средина е должен веднаш да го извести градоначалникот на општината и градот Скопје.

(4) За дејствијата од ставот (1) точките 10), 11), 12), 24), 25), 26), 27), 28) и 32) на овој член, надзор вршат и овластените инспектори за животна средина на општините во градот Скопје.

Член 119

Донесување на решенија на овластениот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор, овластениот инспектор за животна средина со решение:

1) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку оцената на карактеристиките на отпадот се врши спротивно на членот 16 од овој закон;

2) ќе ја забрани или ограничи работата на акредитираното правно лице доколку не поседува соодветна акредитација согласно со членот 17 од овој закон;

3) ќе забрани употребата на отпадот на секундарна суровина спротивно на членот 18 од овој закон;

4) ќе забрани употребата на отпадот кој престанал да биде отпад спротивно на членот 19 од овој закон;

5) ќе го задолжи субјектот на надзорот да изработи програма за управување со отпад согласно со членот 27 од овој закон;

6) ќе го задолжи субјектот на надзорот да достави годишен извештај за спроведување на програмите од членот 29 од овој закон;

7) ќе го задолжи субјектот на надзорот да преземе мерки и активности во согласност со стратешки, плански и програмски документи од членот 30 од овој закон;

8) ќе го задолжи субјектот на надзорот да преземе активности и да се грижи за отпадот согласно со членот 37 од овој закон;

9) ќе го заплени отпадот затекнат кај субјектот на надзор спротивно на членот 37 став (5) од овој закон;

10) ќе ги забрани сите активности на оставање, фрлање, напуштање, како и горење или согорување на отпад на места кои не се за таа намена и кои се спротивни на одредбите од овој закон (член 37 став (6) од овој закон);

11) ќе забрани користење на уреди и инсталации кои не поседуваат соодветна дозвола издадена согласно со одредбите од овој закон;

12) ќе го задолжи сопственикот, односно корисникот на имотот да постапи согласно со одредбите на членот 38 од овој закон;

13) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку со отпадот не се постапува согласно со членовите 39 и 40 од овој закон;

14) ќе ја забрани работата на субјектот на надзорот, доколку врши складирање на отпад на места кои не се предвидени за таа намена (член 41 од овој закон);

15) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку врши отстранување на отпадот спротивно на членовите 43 и 44 од овој закон;

16) ќе го задолжи субјектот на надзорот да назначи управител со отпад односно виш управител со отпад согласно со членовите 47, 48 и 49 од овој закон;

17) ќе го задолжи субјектот на надзорот, управителот со отпад или вишиот управител со отпад кој не поседува уверение, односно сертификат за положен стручен испит да обезбеди уверение, односно сертификат согласно со членовите 47, 48 и 49 од овој закон;

18) ќе го задолжи субјектот на надзорот, доколку податоците од евиденцијата за отпад се водат, се чуваат и се постапува со нив на начин спротивно на членот 50 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

19) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот доколку постапува спротивно на членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон;

20) ќе го задолжи субјектот на надзорот формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон да ги достави до надлежниот орган;

21) ќе го задолжи субјектот на надзорот со формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон да постапува согласно со членот 50 став (6) од овој закон;

22) ќе го задолжи субјектот на надзорот податоците од евиденцијата во вид на консолидиран извештај да ги достави до надлежните органи (член 50 ставови (7) и (8));

23) ќе го задолжи субјектот на надзорот со податоците од евиденцијата да постапува согласно со членот 50 став (10) од овој закон;

24) ќе го задолжи давателот на јавна услуга со опасниот отпад да постапува согласно со членот 55 од овој закон;

25) ќе го задолжи давателот на услуга да постави садови за собирање и селектирање на отпад (член 62 став (1) од овој закон);

26) ќе го задолжи давателот на услуга да организира собирни центри согласно со одредбите од овој закон (член 62 став (2) од овој закон);

27) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот, доколку не постапува со отпадот согласно со овој закон;

28) ќе ја ограничи и забрани работата на субјектот на надзорот, доколку собирањето и транспортирањето на отпадот се врши спротивно на одредбите од овој закон;

29) ќе го задолжи создавачот/поседувачот на комерцијален отпад селекцијата, собирањето и транспортот на отпадот да ја врши согласно со членот 63 став (1) од овој закон;

30) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектите на надзорот кои создаваат или поседуваат комерцијален отпад, доколку немаат склучено договор со давателот на услугата за собирање и транспортирање на комунален отпад (член 63 став (2) од овој закон);

31) ќе ги задолжи субјектите на надзорот да постапуваат согласно со одредбите од членот 63 од овој закон;

32) ќе ја забрани работата на субјектот на надзорот кој управува со отпад без соодветна дозвола за управување со отпад согласно овој закон;

33) ќе ја ограничи или забрани работата на субјектот на надзорот кој не ги исполнува условите пропишани во дозволата;

34) ќе го задолжи субјектот на надзорот да преземе мерки и активности за отстранување на констатирани недостатоци согласно со одредбите од овој закон;

35) забранува продолжување на активности и дејности кои се спротивни на одредбите од овој закон и каде што е потребно отстранување на истите и

36) да ги запре привремено или трајно сите дејствија спротивни на одредбите на овој закон или на прописите донесени врз основа на овој закон или други стратешки определби во управувањето со отпадот согласно со стратешките и планските документи за управување со отпадот, како и да нареди враќање во поранешна состојба.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор овластениот инспектор за животна средина утврди дека субјектите на надзорот коишто управуваат со отпад не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди, препораки и други општи акти, со записник ќе ги констатира утврдените неисправности и неправилности и во решението ќе го определи рокот во кој треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на овластениот инспектор за животна средина и не ги отстранат причините за настанатата состојба утврдени со решението, овластениот инспектор за животна средина ќе поведе прекршочна постапка пред надлежен прекршочен орган, како и ќе започне постапка за одземање на добиените дозволи, согласности и овластувања.

(4) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот ќе издаде усна наредба за итно и неопходно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарно и здравствен инспекторат, како и ќе го извести Државниот инспекторат за животна средина, како и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(5) Ако констатираните неисправности и неправилности од ставот (4) на овој член, претставуваат опасност за загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето, инспекторот веднаш ќе ја забрани работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употреба на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, инспекторот донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

(7) За вршењето на работите од ставот (1) на овој член, инспекторот за животна средина има право на преземање и на други мерки утврдени со Законот за животната средина.

(8) Против решението на овластениот инспектор за животна средина може да се изјави жалба согласно со прописите за инспекциски надзор.

Член 120

Делокруг на државниот санитарен и здравствен инспектор

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг, државниот санитарен и здравствен инспектор има право да врши увид и надзор дали субјектите кои управуваат со медицински отпад го собираат, селектираат и пакуваат медицинскиот отпад согласно со одредбите на овој закон.

(2) Државниот санитарен и здравствен инспектор вршењето на инспекциски надзор од ставот (1) на овој член, го вршат согласно со прописите за санитарна и здравствена инспекција и овој закон.

Член 121

Делокруг на државниот комунален инспектор

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг, комуналниот инспектор врши увид и контрола:

1) дали сопственикот, односно корисникот на имотот управуваат со отпадот на начин спротивен на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 38 од овој закон);

2) дали давателот на јавна услуга постапува со опасниот отпад согласно со членот 55 од овој закон;

3) дали давателот на услуга на местата определени од градоначалникот поставиле садови за собирање и селектирање на отпад (член 62 став (1) од овој закон);

4) дали отпадот од домаќинствата се собира одделно од друг отпад и на места определени за собирање на опасен отпад од домаќинствата (член 62 од овој закон);

5) дали физичките лица го оставаат опасниот отпад одвоено од останатиот отпад за домаќинствата согласно со членот 63 став (3) од овој закон;

6) дали субјектот на надзорот комуналниот отпад го остава на места определени за собирање и селектирање согласно со членот 62 од овој закон;

7) дали давателите на услуги согласно со членот 62 став (1) од овој закон поставиле садови за собирање и селектирање на комуналниот отпад од членот 62 став (3) од овој закон и

8) дали создавачите на комерцијален отпад имаат склучено договор за собирање и транспортирање на отпад со давателот на услугата согласно со членот 63 став (2) од овој закон;

(2) Државниот комунален инспектор вршењето на инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член, го вршат согласно со прописите за комунални дејности и овој закон.

Член 122

Надлежност на Регулаторна Комисија за следење на спроведувањето на тарифите за отпад

(1) Регулаторната Комисија е надлежна за следење на спроведувањето на решението за утврдување на тарифите за отпад и регулаторните тарифи за отпад од овој закон.

(2) При спроведувањето на надзорот од ставот (1) од овој член, Регулаторната комисија од давателот на услуга за потребите на надзорот може да побара податоци и информации за спроведување на плановите и решенијата за утврдување на тарифа за отпад.

(3) Регулаторна Комисија има право во секое време, со најава или без најава да врши увид кај давателот на услуга со цел да утврди дали:

- давателот на услуга поднел барање за утврдување на тарифа согласно со членот 107 став (4) од овој закон,

- податоците кои ги доставил давателот на услуга согласно со одредбите од овој закон се веродостојни и точни и согласни со сметководствената евиденција и друга документација на давателот на услуга (член 107 став (12) од овој закон),

- одлуката на давателот од членот 108 став (14) и согласноста од членот 108 став (15) од овој закон е во согласност со решението за утврдување на тарифи за отпад донесени од страна на Регулаторната комисија,

- градоначалникот на општината или градот Скопје ја доставил одлуката од членот 108 став (15) од овој закон до Советот на општината за добивање на согласност,

- давателот на услуга ги усогласил своите одлуки со одлуките донесени од страна на Регулаторната комисија (член 109 став (3) од овој закон),

- давателот ги почитува условите под кои е утврдена тарифата за отпад и ги исполнува целите поврзани со клучните индикатори за успешност во врска со обезбедувањето на услуга за управување со комунален отпад (член 109 став (4) од овој закон),

- давателот на услуга ја започнал примената на одобрената тарифа за отпад (член 109 став (1) од овој закон).

(4) При вршење на увидот, давателот на услуга е должен на Регулаторната комисија да и обезбеди пристап во сопствените простории, да им ја достави на увид целокупната документација потребна за вршење на увидот од ставот (1) на овој член.

(5) За извршениот увид, Регулаторната комисија составува записник кој го доставува до давателот на услуга.

(6) Врз основа на записникот од ставот (5) на овој член, Регулаторната комисија има право да покрене барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежен прекршочен орган

(7) Во случај кога давателот на услуга не го наплаќа надоместокот од членот 106 став (2) од овој закон, Регулаторната комисија има право да му укаже на давателот на услуга за обврската и за правните последици и да го задолжи во определен рок, кој не може да биде подолг од 90 дена да го изврши плаќањето.

(8) Во случај кога давателот не постапи согласно со укажувањето од ставот (5) на овој член, Регулаторната комисија е должна да покрене постапка за присилна наплата на надоместокот од членот 106 став (2) од овој закон, согласно со прописите за извршување.

Член 123

Надзор над формуларите за отпад

(1) Работник на органот на државната управа надлежен за работите од областа на внатрешни работи има право и обврска да застане возило кое врши транспорт на отпад и да изврши увид дали возилото е соодветно означено согласно со закон, како и дали ги поседува потребните документи согласно со членот 50 од овој закон.

(2) Царинскиот орган има право и обврска да врши увид и контрола дали лицата кои транспортираат отпад ги поседуваат транспортните и идентификационите формулари и ги доставуваат/известуваат согласно со членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон како и дали опасниот отпад што се транспортира е означен и пакуван согласно одредбите на овој закон (член 54 став (4) од овој закон).

(3) При вршењето на инспекциски надзор од ставот (1) на овој член, надзорот се врши согласно со прописите за внатрешни работи и овој закон.

(4) При вршењето на инспекциски надзор од ставот (2) на овој член, надзорот се врши согласно со прописите за царинските прописи и овој закон.

Член 124

Примена на одредби од други закони во инспекцискиот надзор

Во постапката при вршење на инспекциски надзор се применуваат одредбите на прописите за инспекцискиот надзор и прописите за животната средина, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 125

Одговорност на службените лица

(1) Службените лица во органот за животна средина, вклучувајќи ги и органите во состав, како и службените лица во органите на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје се должни, како одговорни лица, навремено и ефикасно да ги преземаат сите неопходни мерки и постапки за спроведување на овој закон.

(2) Доколку при спроведувањето на мерките и постапките утврдени во овој закон, се утврдат прекршувања од страна на правно или физичко лице направени со дејствие или несторување или пропуштање на должен надзор над друго лице кое било овластено да постапува во името на правното лице, како и изнесување на неточни и лажни податоци и документи, службените лица се должни да покренат иницијатива или барање за покренување на прекршочна постапка согласно со одредбите од овој закон.

(3) Правните и физичките лица за кои се предвидени права и обврски утврдени со овој закон, доколку утврдат постоење на прекршување или пречекорување на овластувањата од страна на службените лица од ставот (1) на овој член, направени со дејствија или несторувања, се должни за тоа да го известат министерот кој раководи со органот за животна средина, односно градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

(4) Во случај на утврдување на прекршувања на надлежностите на службените лица од ставот (1) на овој член министерот кој раководи со органот за животна средина, односно градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје е должен да покрене постапка за утврдување на одговорноста на службеното лице согласно со овој или друг закон.

Член 126 Други надлежности

(1) Инспекторот за животна средина и овластениот инспектор за животна средина се должни да поднесат прекршочна пријава до надлежните прекршочни органи за поведување на прекршочна постапка, доколку при вршењето на надзорот утврдат основа за истата.

(2) Инспекторот за животна средина и овластениот инспектор за животна средина се должни да го известат органот за животна средина кога по инспекцискиот надзор ќе утврди дека правното или физичкото лице коешто управува со отпад со сторување или несторување направило важни повреди на условите и обврските од дозволата или акредитацијата.

(3) Ако инспекторот не поднесе пријава за покренување на прекршочна постапка согласно со ставот (1) од овој член, ќе се смета дека сторил потешка повреда на работното место.

Член 127 Опомена

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор инспекторот за животна средина утврди дека е сторена неправилност од членовите 27 и 29 од овој закон за прв пат, е должен со записник да ги констатира утврдените неправилности и со решение да изрече опомена и да определи рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите утврдени со записникот согласно Законот за инспекциски надзор.

(2) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор овластениот инспектор утврди дека е сторена неправилност од членовите 27 и 29 од овој закон за прв пат, е должен со записник да ги констатира утврдените неправилности и со решение да изрече опомена и да определи рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите утврдени со записникот согласно со Законот за инспекциски надзор.

(3) Државниот инспекторат за животна средина води единствена евиденција за изречени опомени.

(4) Формата и содржината на евиденцијата на изречените опомени ја утврдува министерот кој раководи со органот за животната средина.

Член 128 Надзор на законитоста на работата на органите на општината и органите за регионално управување со отпад

(1) Надзорот над законитоста на работата на организационата единица, органите на општината, општините во градот Скопје и градот Скопје се заснова на начелото на законитост, одговорност и самостојност во остварувањето на нивните надлежности.

(2) Надзорот од ставот (1) на овој член го врши органот за животната средина.

(3) При вршењето на надзорот од ставот (1) на овој член, органот за животната средина, ги врши следниве задачи:

- ја следи работата на органите на општината, општините во градот Скопје и на градот Скопје и презема мерки, активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината, општините во градот Скопје и градот Скопје што се однесуваат на изготвувањето, донесувањето и спроведувањето на плановите, програмите и другите акти,

- ја следи работата дали советите на општините и советот на градот Скопје, на предлог на меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад од членот 32 од овој закон, донесуваат Регионален план за управување со отпад за регионот од членот 24 на овој закон,

- ја следи работата на организационата единица во координација со општините од соодветниот регион дали постапува согласно со членот 36 од овој закон,

- ја следи работата на органите на општината и на градот Скопје и презема мерки, активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината и градот Скопје согласно со обврските на општината и градот Скопје за управување со комуналниот и со другиот неопасен отпад,

- оценува дали органите на општината и на градот Скопје изготвувањето, донесувањето и спроведувањето на плановите и програмите, како и доставувањето на извештаите за нивно спроведување го извршуваат согласно со постапките утврдени со овој закон,

- оценува дали градоначалникот на општините и на градот Скопје ги следат и соодветно се грижат за примена на стратешките и планските документи за управување со отпадот,

- ја следи работата на органите на општината и на градот Скопје за воспоставување на регионален систем за управување со отпад согласно со одредбите од овој закон,

- ја следи работата на меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад дали ги спроведува обврските за управување со отпадот согласно со одредбите на овој закон,

- ја следи работата на организационата единица дали ги спроведува обврските за управување со отпадот согласно со одредбите од овој закон;

- оценува дали градоначалникот на општините и на градот Скопје донеле акти за одржување на јавната чистота и постапува со напуштениот отпад на јавните и сообраќајните површини во урбаните средини и во неурбанизираните простор на своето подрачје и го следи начинот на нивното спроведување,

- оценува дали градоначалниците на општините и градот Скопје ги определиле местата за собирање и селектирање на комуналниот отпад, како и го следи начинот на нивното спроведување;

- го оценува спроведувањето на принципот на универзалност на услугите,

- оценува дали општините и градот Скопје донеле правила за управување со комуналниот отпад и со другите видови неопасен отпад и го следи нивното спроведување,

- оценува дали градоначалникот на општините и градот Скопје ги определиле местата за собирање, третман и отстранување на инертен отпад и го следи начинот на нивното спроведување;

- оценува дали организационата единица, општините и градот Скопје воспоставиле информативен систем за управувањето со неопасниот отпад и дали податоците од информативниот систем ги обработиле и доставиле до стручниот орган,

- оценува дали организационата единица и градот Скопје воспоставиле Катастар на создавачи на отпад и го следи начинот на неговото водење,

- оценува дали организационата единица, општините и градот Скопје ги објавиле податоците за управување со отпад,

- укажува на органите на општината и градот Скопје на пречекорувања на нивните надлежности утврдени со овој закон и предлагаат соодветни мерки за надминување на таа состојба,

- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на организационата единица, органите на општината и на градот Скопје, со кои би можеле да го оневозможат остварувањето на правото на јавноста за пристап до информации и учество во донесувањето на одлуките и други права и обврски утврдени со овој или друг закон,

- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината и градот Скопје за работи кои треба да ги вршат согласно со овој закон, на барање на органите на општината и на градот Скопје,

- го следи навременото донесување на планските документи и други акти од страна на организационата единица, општините и градот Скопје,

- поднесува иницијативи и предлози да организационата единица, органите на општината и на градот Скопје, доколку констатираат неспроведување на овој закон, како резултат на судир на надлежностите меѓу нив;

- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во управни работи, како обврските и интересите на правните и физички лица согласно со овој закон,

- дава мислења и стручна помош на барање на организационата единица, органите на општината и на градот Скопје по предлог планските документи и други акти што произлегуваат од овој закон,

- го следи остварувањето на претходниот надзор над акти за кој согласно со овој закон е надлежен да го донесува,

- го следи остварувањето на јавноста во работата на организационата единица, органите на општината и на градот Скопје во остварувањето на надлежностите утврдени со овој закон од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните,

- следи дали општината и градот Скопје и организационата единица постапуваат согласно одредбите од овој закон кои се однесуваат на финансирање на истите и

- навремено ги известува организационата единица, органите на општината и на градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

Член 129

Одземање на извршување на надлежности

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, организационата единица за регионално управување со отпад, органите на општината, општините во градот Скопје и градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите за кои тие се надлежни согласно со овој закон, им се одзема надлежноста за извршувањето на работите.

(2) Вршењето на работите од ставот (1) на овој член, ги презема органот за животната средина, најмногу до една година од денот на нивното преземање, во име и за сметка на организационата единица за регионално управување со отпад, општината и градот Скопје.

(3) За преземање на работите од ставот (1) на овој член, се известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

(4) Органот за животната средина, вршењето на работите од ставот (1) на овој член ги врши во име и за сметка на организационата единица за регионално управување со отпад, општините и на градот Скопје.

XV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 130

Прекршочни санкции од прва категорија

(1) Глоба во износ од 9.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, од 18.000 до 20.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, од 53.000 до 59.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и од 88.000 до 98.000 евра во денарска противвредност за големи трговци ќе му се изрече за прекршок на субјектот, доколку:

1) не изработи програма за управување со отпад и не ја достави до надлежните органи (член 27 од овој закон);

2) не достави годишен извештај за спроведување на програмите за управување со отпад (член 29 од овој закон);

3) постапува спротивно на правилата за управување со отпадот од членот 37 од овој закон;

4) не назначи управител со отпад, односно виш управител со отпад согласно со членовите 48 и 49 од овој закон;

5) назначи лице за управител со отпад или виш управител кое не поседува соодветно уверение односно сертификат (членови 48 и 49 од овој закон);

6) не води соодветна евиденција за управување со отпад согласно со членот 50 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

7) податоците од евиденциите во вид на консолидиран извештај не ги доставуваат до надлежните органи (член 50 ставови (7), (8) и (9) од овој закон);

8) податоците од евиденцијата не ги чуваат согласно со членот 50 став (10) од овој закон;

9) давателите на услуги не постават садови за собирање и селектирање на отпад и одделно собирање на опасниот отпад од домаќинствата (член 62 став (1) од овој закон);

10) давателите на услуги не организираат собирни центри согласно со членот 62 став (2) од овој закон;

11) не вршат селекција на комерцијалниот отпад на местото на неговото создавање во посебни садови согласно со членот 63 став (1) од овој закон;

12) не склучат договор за собирање и транспортирање на отпад согласно со членот 63 став (2) од овој закон и

13) не доставил известување за регистрација (член 68 став (1) алинеја 1 од овој закон.

(2) На одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност за микро трговец, 1.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, 3.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и 5.000 евра во денарска противвредност за голем трговец.

(3) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) На сторителот на прекршокот од ставот (1) на овој член, надлежен прекршочен орган може да му изрече прекршочна санкција забрана за вршење на дејноста.

(5) На одговорното лице од ставот (2) на овој член, надлежен прекршочен орган може да му изрече прекршочна санкција забрана за вршење на должноста.

(6) Надлежен прекршочен орган за изрекување на прекршочните санкции од ставовите (1) и (2) на овој член е надлежниот суд, додека надлежен прекршочен орган за изрекување на прекршочните санкции од ставот (3) на овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животна средина (во натамошниот текст: Прекршочна комисија).

Член 131

Прекршок од втора категорија

(1) Глоба во износ од 13.000 до 14.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, од 25.000 до 28.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, од 76.000 до 84.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и од 126.000 до 140.000 евра во денарска противвредност за големи трговци ќе му се изрече за прекршок на субјектот, доколку:

1) се врши преработка на отпадот спротивно на членовите 39 и 40 од овој закон;

2) отпадот се складира надвор од местата определени за таа намена и спротивно на членот 41 од овој закон;

3) се врши отстранување на отпад спротивно на членовите 43 и 44 од овој закон;

4) со транспортните и идентификациони формулари не постапува согласно со членот 50 став (4) од овој закон;

5) при извоз, увоз и транзит на отпад, правното лице кое врши транспорт на отпад не достави копија од формуларите од членот 96 ставови (7) и (8) од овој закон до органот надлежен за вршење на царински работи (член 50 став (5) од овој закон);

6) формуларите од членот 50 ставови (4) и (5) од овој закон не ги чува како составен дел од целокупната евиденција за управување со отпад (член 50 став (6) од овој закон) и

7) не постапуваат согласно со општите и посебните правила за управување со комунален и со други видови неопасен отпад (член 63 став (5) од овој закон).

(2) На одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече глоба во износ до 700 евра во денарска противвредност за микро трговци, 1.500 евра во денарска противвредност за мали трговци, 4.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и 7.000 евра во денарска противвредност за големи трговци.

(3) На сторителот на прекршокот од ставот (1) на овој член, надлежниот прекршочен орган може да му изрече прекршочна санкција забрана за вршење на дејноста.

(4) На одговорното лице од ставот (2) на овој член, надлежниот прекршочен орган може да му изрече прекршочна санкција забрана за вршење на должноста.

(5) Надлежен прекршочен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е надлежниот суд.

Член 132

Прекршоци од трета категорија

(1) Глоба во износ од 18.000 до 20.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, од 36.000 до 40.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, од 110.000 до 120.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и од 180.000 до 200.000 евра во денарска противвредност за големи трговци ќе му се изрече за прекршок на субјектот, доколку:

1) оцената на видовите и карактеристиките на отпад се врши спротивно на членот 16 од овој закон;

2) проверка на карактеристиките на отпад врши лице кое не поседува акредитација за оценка на карактеристиките на отпадот (член 17 од овој закон);

3) постапува спротивно на одредбите од членот 18 од овој закон;

4) постапува спротивно на одредбите од членот 19 од овој закон;

5) не ги почитува општите правила за управување со опасен отпад (член 51 од овој закон);

6) го меша опасниот отпад со други видови на опасен отпад и/или го меша со друг вид на отпад, супстанции и/или материи спротивно на членот 52 од овој закон;

7) управува со мешаниот опасен отпад спротивно на членот 53 од овој закон;

8) се пакува и означува опасен отпад спротивно на членот 54 од овој закон;

9) опасниот отпад од домаќинството не се собира согласно со членот 55 од овој закон;

10) со медицинскиот отпад се постапува спротивно на одредбите од членот 56 од овој закон;

11) со отпадот од титаниум диоксидот се постапува спротивно на одредбите од членот 57 од овој закон;

12) со отпадот од азбест и со производи кои содржат азбест се постапува спротивно на одредбите од членот 58 од овој закон;

13) со ПХБ се постапува спротивно на одредбите од овој закон (член 59 од овој закон);

14) врши дејности за управување со отпад без соодветна дозвола (член 64 од овој закон);

15) не ги исполнува условите во дозволата (член 64 од овој закон);

16) не доставил студија за изводливост согласно со членот 66 став (3) од овој закон;

17) не доставил барање за измена на дозволата за управување со отпад поради променети услови и во рокот предвиден согласно со членот 67 ставови (6) и (7) од овој закон;

18) на депонија за неопасен индустриски отпад отстранува отпад спротивно на членот 71 ставови (8) и (9) од овој закон;

19) на депонијата за опасен отпад се отстранува отпад спротивно на членот 72 ставови (7) и (8) од овој закон;

20) не поседува дозвола за депонија (член 75 од овој закон);

21) не ги исполнува условите во дозволата за депонија согласно со членот 75 од овој закон;

22) на депонија депонира отпад спротивно на членот 78 од овој закон;

23) отстранува отпад што не е прифатлив во депонија спротивно на членот 79 од овој закон;

24) прифаќа отпад што не соодветствува со класата на депонијата (член 80 од овој закон);

25) не уплаќа такса за депонирање на отпад (член 82 од овој закон);

26) не врши мониторинг и контрола на работата на депонијата согласно со членот 83 од овој закон;

27) депонијата престане со работа спротивно на членот 84 од овој закон;

28) не се грижи за депонијата по нејзиното престанување со работа согласно со членот 85 од овој закон;

29) не ги исполнува обврските од членот 86 став (1) од овој закон;

30) инсталацијата за горење или согорување работи спротивно на условите во дозволата и членот 87 од овој закон;

31) инсталацијата за горење или согорување не ги исполнува условите во дозволата согласно со членот 89 од овој закон;

32) операторот на инсталацијата за горење или согорување при приемот на отпадот не постапува согласно со членот 90 од овој закон;

33) операторот на инсталацијата за горење или согорување со остатоците од горење и согорување постапува спротивно на членот 91 од овој закон;

34) врши увоз на отпад спротивно на членот 93 од овој закон;

35) врши извоз, увоз, транзит на отпад спротивно на членот 96 од овој закон и

36) врши активности спротивно на издадената дозвола односно согласности издадени согласно со членот 97 од овој закон.

(2) На одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, 2.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, 6.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и 10.000 евра во денарска противвредност за големи трговци.

(3) На сторителот на прекршокот од ставот (1) на овој член, надлежен прекршочен орган може да му изрече прекршочна санкција забрана за вршење на дејноста.

(4) На одговорното лице од ставот (2) на овој член, надлежен прекршочен орган може да му изрече прекршочна санкција забрана за вршење на должноста.

(5) Надлежен прекршочен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е надлежниот суд.

Член 133

Прекршоци за тарифа за отпад

(1) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, од 9.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, од 26.000 до 29.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и од 43.000 до 48.000 евра во денарска противвредност за големи трговци ќе му се изрече за прекршок на давател на услуга, доколку:

- нема доставено барање за утврдување на тарифа за отпад до Регулаторна комисија согласно со членот 107 став (4) од овој закон,

- не е донесена одлуката за утврдување на тарифа во рок од 15 дена согласно со членот 108 став (14) од овој закон,

- одлуката за утврдување на тарифа од членот 108 став (14) од овој закон не е доставена во рок од осум дена од нејзиното донесување до градоначалникот на општината или градот Скопје (член 108 став (14) од овој закон),

- примената на одобрената тарифа за отпад, односно одобрената регулаторна тарифа за отпад не започнала да се применува во рок од 45 дена согласно со членот 109 став (1) од овој закон и членот 110 став (10) од овој закон,

- не ги усогласил одлуките со решенијата донесени од страна на Регулаторната комисија (член 109 став (3) од овој закон).

(2) Глоба во износ од 6.000 до 7.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, од 13.000 до 14.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, од 37.000 до 41.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и од 62.000 до 69.000 евра во денарска противвредност за големи трговци ќе му се изрече за прекршок на давател на услуга, доколку:

- податоците приложени кон барањето не се точни и веродостојни и не се во согласност со сметководствената евиденција и другата документација на давателот на услуга (член 107 став (12) од овој закон,

- не ги почитува условите под кои е утврдена тарифата за отпад (член 109 став (4) од овој закон) и

- не и обезбедил пристап во сопствените простории за вршење на увид на Регулаторна комисија и не ја достави на увид целокупната документација потребна за вршење на увидот (член 122 став (4) од овој закон).

(3) Глоба во износ од 9.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за микро трговци, од 18.000 до 20.000 евра во денарска противвредност за мали трговци, од 53.000 до 59.000 евра во денарска про-

тиввредност за средни трговци и од 88.000 до 98.000 евра во денарска противвредност за големи трговци ќе му се изрече за прекршок на давател на услуга, доколку:

- наплаќа цена за отпад во која тарифата за отпад не е одобрена од страна на Регулаторната комисија (член 105 став (12) од овој закон) и

- не започнал со примена на одобрената тарифа за отпад во период подолг од шест месеци од денот кога требал да започне со примена на одобрената тарифа за отпад (член 109 став (2) и член 109 став (10) од овој закон).

(4) На одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставови (1), (2) и (3) на овој член ќе му се изрече глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност за микро трговец, 1.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, 3.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и 5.000 евра во денарска противвредност за голем трговец.

(5) Надлежен прекршочен орган за прекршоците од овој член е надлежниот суд.

Член 134

Прекршочни санкции за физички лица

(1) Глоба во износ од 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршок доколку остава, фрла и/или напушта секаков вид на отпад (отпадни масла, градежен шут, отпадни гуми и друг вид на отпад) во природата или на патишта (член 37 став (6) од овој закон).

(2) Глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршок доколку отстранува (спалува и/или закопува) секаков вид на отпад (отпадни гуми, отпадни масла и друг вид на отпад) во природата и/или патиштата (член 37 став (6) од овој закон).

(3) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за дејствијата од ставовите (1) и (2) на овој член доколку истите се оставени, фрлени или напуштени покрај водни тела или во водни тела (реки, езера, бари, мочуришта и слично).

(4) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице доколку не врши селекција и не го одлага отпадот во посебните садови за таа намена согласно со членот 63 став (3) од овој закон.

(5) Надлежен прекршочен орган за изрекување на прекршочни санкции од овој член е Прекршочната комисија.

Член 135

Прекршочни санкции за службени лица

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на службеното лице доколку не ги објави податоците за управување со отпад (член 102 од овој закон).

(2) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на градоначалникот доколку:

- постапува во спротивност со членот 28 став (1) од овој закон,

- не постапи во согласност со членот 38 став (3) од овој закон,

- не ги предложи условите, начинот и шемите за собирање и транспортирање на комуналниот отпад во согласност со членот 61 став (1) од овој закон и

- не определи собирни места и собирни центри согласно со членот 62 од овој закон.

(3) Надлежен орган за изрекување на прекршочни санкции од овој член е надлежниот суд.

Член 136

Постапка за порамнување и спогодување

(1) За прекршоците утврдени во членот 130 од овој закон надлежните инспектори се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог пред да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка.

(2) За прекршоците утврдени членовите 131 и 132 од овој закон, надлежните инспектори се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за спогодување согласно со Законот за животна средина и Законот за прекршоците.

(3) Министерот кој раководи со органот за животната средина ја пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 137

Водење на прекршочната постапка

Прекршочната постапка се води согласно со прописите за прекршоци и прописите за животната средина и Законот за прекршоците.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 138

Донесување на плански и програмски документи за управување со отпад

(1) Регионалните планови за управување со отпад од членот 24 од овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Планот за спречување за создавање на отпадот од членот 25 од овој закон ќе се донесе во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Програмите за управување со отпад од членот 27 од овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Планот за управување со отпад на Република Северна Македонија 2021 – 2031 донесен согласно со Законот за управување со отпадот („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 71/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 и 63/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 31/20), ќе продолжи да важи до истекот на неговиот рок или до донесувањето на Планот од член 23 од овој закон.

(5) Регионалните планови од ставот (1) на овој член кои се донесени до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат да важат до истекот на нивниот рок, или до донесување на регионални планови за управување со отпад од членот 24 од овој закон.

Член 139

Затворање на постоечки нестандартни депонии и воспоставување на регионална депонија за неопасен отпад

(1) Органот за животната средина, градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје ќе ги преземат сите неопходни мерки за затворање на постоечките нестандартни локации за отстранување на отпад идентификувани во Планот за управување со отпад на Република Северна Македонија 2021 – 2031, кои не поседуваат дозвола за вршење на дејноста за отстранување на отпад согласно со одредбите од овој закон.

(2) Организационата единица од членот 35 од овој закон, градоначалниците на општините и градоначалникот на град Скопје во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да ги затворат и рекултивираат постоечките нестандартни локации за отстранување на отпад од ставот (1) од овој закон.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, до основањето на регионалните депонии од членот 71 став (1) од овој закон, општините и градот Скопје преку давателот на услугата од членот 6 став (1) точка 25 од овој закон, отстранувањето на комуналниот отпад го вршат на идентификуваните нестандартни локации за отстранување на отпад на нивната територија или во друга најблиска општина, која е идентификувана како локација со помал или среден ризик согласно со Планот за управување со отпад на Република Северна Македонија 2021 – 2031.

(4) Идентификуваните локации за отстранување на отпад со висок ризик согласно со Планот за управување со отпад на Република Северна Македонија 2021 – 2031 не смеат да се користат од страна на општините и градот Скопје за отстранување на отпад.

(5) До основањето на регионалните депонии од членот 71 став (1) од овој закон, градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје ќе ги преземат сите неопходни мерки за најбезбедно работење на постоечките нестандартни локации за отстранување на отпад идентификувани во Планот за управување со отпад на Република Северна Македонија 2021 – 2031.

(6) Градоначалникот на општината и градот Скопје управува со начинот на работа и постапување со постоечките нестандартни локации за отстранување на отпад од ставот (3) на овој член, се до воспоставување на регионална депонија за отстранување на отпад на нивниот регион.

(7) Доколку регионалното управување со отпад не се воспостави за период до десет години од моментот на влегувањето во сила на овој закон, општините и градот Скопје отстранувањето на отпадот ќе го вршат во најблиската воспоставена регионална депонија согласно со одредбите на овој закон.

(8) Организационата единица од членот 35 од овој закон, градоначалникот на општините и градоначалникот на град Скопје во рок од три години од престанувањето на употребата на нестандартните локации за отстранување на отпад се должни да ги затворат и рекултивираат постоечките нестандартни локации за отстранување на отпад од ставот (3) од овој закон.

Член 140

Усогласување на работењето на правните лица кои управуваат со отпад и управителите за отпад

(1) Правните и физичките лица кои ги вршат дејностите на управување со отпад се должни да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон, во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Правните и физичките лица кои се обврзани да поседуваат дозвола за управување со отпад, се должни да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон, во рок од една година од денот на неговото влегувањето во сила на овој закон.

(3) Започнатите постапки до денот на влегувањето во сила на овој ќе завршат според одредбите на Законот за управување со отпадот („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 71/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 и 63/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 31/20).

Член 141

Собирање и селектирање на комунален отпад и тарифи за отпад

(1) Градоначалникот на општината и градот Скопје согласно со членот 62 од овој закон е должен во рок од шест месеци, од денот на влегувањето во сила на овој закон да определи места за собирање и селектирање на комунален отпад.

(2) Давателите на услугите се должни во рок од шест месеци по назначувањето на местата за собирање и селектирање на комунален отпад определени од градоначалникот на општината и градот Скопје од ставот (1) на овој член да постават садови за собирање и за селектирање на отпад согласно со членот 62 од овој закон.

(3) Правните и физичките лица кои поседуваат ПХБ, искористени ПХБ и опрема која содржи или содржела ПХБ се должни да ги пријават количеството, потеклото, природата и содржината на ПХБ, искористените ПХБ и опремата која содржи или содржела ПХБ, до стручниот орган, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 142

Воспоставување на регионален систем

(1) Советот на општината и Советот на градот Скопје во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да донесат одлука за склучување на спогодба за воспоставување на регионален систем од членот 31 став (1) од овој закон.

(2) За секој регион, меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад од членот 32 од овој закон, ќе се формира во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Првата конститутивна седница на одборот од членот 32 од овој закон ја свикнува градоначалникот на општината со најголем број жители во регионот за управување со отпад, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Организационата единица од членот 35 од овој закон ќе се воспостави во рок од шест месеци од денот на склучувањето на спогодбите за воспоставување на регионален систем.

(5) Спогодбите за воспоставување на регионален систем од членот 31 став (1) од овој закон донесени пред влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да важат.

(6) Меѓуопштинските одбори за управување со отпад од членот 32 од овој закон кои се формирани пред влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат согласно со одредбите на овој закон.

(7) Организационите единици од членот 35 од овој закон, воспоставени пред влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат согласно со одредбите на овој закон.

Член 143

Спроведување на испит за управување со отпад

(1) Првиот испит за управител за отпад, односно виш управител со отпад од членовите 48 и 49 од овој закон ќе се одржи во рок од најмногу 16 месеци од денот на овластувањето на правното лице од членот 47 став (5) од овој закон.

(2) Комисијата од членот 47 став (6) од овој закон, ќе се формира во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Министерот ќе овласти правно лице од членот 47 став (5) од овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Управителите со отпад кои положиле испит за управител со отпад согласно со Законот за управување со отпадот („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 71/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 и 63/2016 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 31/20), во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон се должни да достават барање за регистрација во Листата од членот 47 став (15) од овој закон.

Член 144

Тарифа за отпад

(1) Подзаконските прописи кои произлегуваат од Глава XIII „Финансирање“ од овој закон, а кои се однесуваат на утврдување на тарифата за отпад ќе се донесат најдоцна до 31 декември 2022 година.

(2) Давателите на услуга за собирање и транспортирање на отпад барањата за утврдување на тарифата за отпад од членот 107 став (4) од овој закон ќе започнат да ги поднесуваат од 1 август 2023 година, а најдоцна до 31 декември 2023 година.

(3) Одредбите од Глава XIII „Финансирање“ кои се однесуваат на плаќање на тарифата за отпад ќе започнат да се применуваат од 1 јуни 2024 година.

Член 145

Донесување на прописи

(1) Поблиските прописи за спроведување на овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на поблиските прописи од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Член 146

Примена на одредбите за видови и класификација на отпад

Одредбите од членовите 17, 18, 19 и 20 од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на влегувањето во сила на прописите од членот 17 став (2), членот 18 став (16), членот 19 став (2) и членот 20 став (6) од овој закон.

Член 147

Такса за депонии

Одредбите од членот 82 и членот 132 став (1) точка 25) од овој закон кои се однесуваат на воспоставувањето на такса за депонирање на отпад ќе започнат да се применуваат со денот на влегувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Член 148

(1) Одредбите од членовите 81, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112 и 122 од овој закон кои се однесуваат на надлежноста на Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги ќе започнат да се применуваат во рок од седум месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Одредбите од постојните закони кои ги уредуваат прашањата во врска со надлежноста на Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги што се уредени со овој закон треба да се усогласат со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 149

Престанување на важноста

(1) Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за управување со отпадот („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 71/2004, 107/2007, 102/2008, 143/2008, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 и 63/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 31/20).

(2) Со денот на започнувањето на примената на Правилникот за утврдување на тарифа за отпад од членот 107 од овој закон престанува да важи Методологијата за пресметување на цената за собирање, транспортирање и отстранување на отпад („Службен весник на Република Македонија“ број 30/13).

Член 150

Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J**I MENAXHIMIT TË MBETURINAVE (*)****I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME**

Neni 1

Lënda e rregullimit

Me këtë ligj rregullohen parimet dhe objektivat për menaxhimin e mbeturinave, strategjitë, planet dhe programet për menaxhimin e mbeturinave, të drejtat dhe obligimet e personave juridik dhe fizik në lidhje me menaxhimin e mbeturinave, mënyra dhe kushtet me të cilat mund të kryhet mbledhja, transportimit, përdorimi i përsëritshëm, trajtimi, ruajtja, përpunimi dhe largimi i mbeturinave, eksporti, importi dhe transiti i mbeturinave, vendosja e sistemit informativ, si dhe financimi dhe mbikëqyrja mbi menaxhimin e mbeturinave.

Neni 2

Zbatimi i ligjit

Dispozitat e këtij zbatohen në të gjitha llojet e mbeturinave të përmendura në listën e llojeve të mbeturinave të nenit 15 të këtij ligji, përveç të;

- 1) gazrave të lëshuar në atmosferë;
- 2) tokës, duke përfshirë truallin e pagropuar të kontaminuar dhe truallin nën ndërtesat të cilat janë përgjithmonë të lidhur me të;
- 3) tokës jo të kontaminuar dhe materialeve të tjera natyrore të gërmuara gjatë aktiviteteve ndërtimore, kur është e sigurt që materiali do të përdoret për qëllime të ndërtimtarisë në gjendjen e tij natyrore në vendin nga ku është gërmuar;
- 4) mbeturinat radioaktive;
- 5) eksplozive të çaktivizuar dhe mjete dhe materiale plasëse;
- 6) ujëra të zeza, me përjashtim të mbeturina të lëngshme;
- 7) produkteve të kafshëve, duke përfshirë përpunimin e produkteve të përfshira me rregullativat për nus produktet të origjinës së kafshëve, përveç të atyre të cilat janë të dedikuar për djegie, deponim ose për përdorim në stacionet për biogaz ose kompostim;

* Me këtë ligj bëhet harmonizimi me direktivën 2008/98EC të Parlamentit Europian dhe të këshillit nga 19 nëntori 2008 për hedhurina dhe heqjen e direktivave të caktuara (CELEX 32008L0098).

8) kufomat e kafshëve të cilat largohen në pajtim me rregullativat për nus produktet me origjinë të kafshëve;

9) mbeturina cila krijohet si rezultat i hulmtimit, shfrytëzimit, përpunimit dhe ruajtjes së minierat e lëndëve të para dhe puna e kamenolomit në pajtim me rregullativat për minierat e lëndëve të para;

10) sedimentet u zhvendosura në ujërat sipërfaqësore për menaxhimin e ujit për shkak të menaxhimit të ujërave dhe rrjedhave të ujërave ose për parandalimin e përmytjeve ose për të zbutur efektet e përmytjeve dhe thatësirave, ose për të përmirësuar bonifikimin e tokës nëse sedimentet nuk janë të rrezikshme dhe

11) materiet fekale, nëse nuk janë përfshirë me pikën 7) të këtij neni, kashtë dhe materiale të tjera natyrore bujqësore ose pylltarisë të cilat nuk janë të rrezikshme dhe përdoren në bujqësi, pylltari ose për prodhimin e energjisë së biomasës nëpërmjet proceseve ose metodave që nuk rrezikojnë shëndetin e njeriut dhe nuk dëmtojnë mjedisin jetësore.

Neni 3

Objektivat e ligjit

Objektivat e këtij ligji janë të sigurohet:

- 1) shmangia edhe në sasi sa më të madhe të mundshme, zvogëlimi i sasisë së mbeturinave të krijuara;
- 2) shfrytëzim të përbërësve të përdorshëm në mbeturina;
- 3) zhvillim të qëndrueshëm, nëpërmjet ruajtjes dhe kursimit të resurseve natyrore;
- 4) parandalimit të ndikimeve negative të mbeturinave mbi mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut në pajtim me parimet e qarkullimit të ekonomisë;
- 5) largimi i mbeturinave në mënyrë që është e pranueshme për mjedisin jetësor dhe
- 6) shkalla e lartë e mbrojtjes së mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut.

Neni 4

Veprimtari e interesit publik

Menaxhimi i mbeturinave është veprimtari e interesit publik, e cila kryhet në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe rregullativave të miratuar në bazë të këtij ligji.

Neni 5

Zbatimi i dispozitave të ligjit

(1) Në menaxhimin e mbeturinave zbatohet edhe Ligji i Mjedisit Jetësor, nëse ndryshe nuk është e rregulluar me këtë ligj.

(2) Në procedurat e përcaktuara me këtë ligj zbatohet Ligji i Procedurës së Përgjithshme Administrative, nëse ndryshe nuk është përcaktuar me këtë ligj.

Neni 6

Përkufizimet

Shprehjet e caktuara të përdorura në këtë ligj kanë kuptimin e mëposhtëm:

1. **“Mbeturina”** është secila substancë, materie apo lëndë e kategorisë së mbeturinave të përmendura në listën e mbeturinave në pajtim me nenin 15 të këtij ligji, që prodhuesi apo poseduesi e hedh, ka për qëllim ta hedhë apo prej tij kërkohet ta hedhë;

2. **“Mbeturinat e rrezikshme”** është mbeturinë e cila në pajtim me karakteristikat që i posedon një ose më shumë veti të rrezikshme të cilat mund të shkaktojnë rrezik ndaj mjedisit jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut, në pajtim me nenin 51 të këtij ligji;

3. **“Mbeturinat e parrezikshme”** është mbeturinë e cila nuk posedon asnjë veti të mbeturinave të rrezikshme;

4. **„Mbeturinat e amvisërisë”** është mbeturinë e cila rregullisht mblidhet nga amvisëritë, duke i përfshirë edhe mbeturinat që lihen në vendet e mbledhjes dhe qendra mbledhëse dhe mbeturinat e ndara të mbledhura të rrezikshme nga amvisëritë, mbeturinat e rënda, mbeturinat e kopshtarisë dhe etj.

5. **„Mbeturinat komunale”** është mbeturinë e amvisërive, si dhe lloje të tjera të mbeturinave të cilat krijohen nga sektori komercial dhe industria i cili për shkak të karakteristikave të saj, përbërjes dhe sasia e ngjashme me mbeturinat e amvisërisë;

6. **„Lagjja e izoluar”** është lagje me më shumë se 50 banorë, por jo më shumë se 500 dhe jo më shumë se 5 banorë në metër katror, e cila është e larguar nga aglomeria urbane me e afër me së paku 250 banorë në metër katror, por më pak se 50 km ose ku vendi i qasjes është i rënduar në periudha kohore të caktuara të vitit për shkak të kushteve hidrometeorologjike;

7. **„Mbeturinat interne”** është mbeturinë e cila është rezistuese dhe nuk i nënshtrohet asnjë transformimit të rëndësishëm fizik, kimik ose biologjik, dhe nuk tretet, nuk digjet, nuk reagon në ndonjë mënyrë tjetër fizike dhe kimike, nuk biogradohet, ndërsa mbeturinat dhe pjesët e saj nuk ndikojnë në materiet të cilat vinë në kontakt, në mënyrë me të cilat do të rrezikohet mjedisi jetësor, jeta dhe shëndetit i njeriut me çka sasia dhe përmbajtja e përgjithshme e substancave ndotëse në mbeturina dhe ekotoksike e procedurimit patjetër të jetë i pa rëndësishëm që të mos e ndotë cilësinë e ujit sipërfaqësor ose nëntokësor;

8. **„Mbeturinat komerciale”** është çdo lloj tjetër të mbeturinave e cila krijohet nga personat fizik dhe juridik gjatë kryerjes së veprimtarive komerciale, industriale, tregtare, shërbyese, administrative dhe veprimtarit të ngjashme sipas natyrës ose përbërjes së mbeturinave të amvisërisë (veprimtari tregtare në shumicë dhe pakicë, shërbime hotelerike dhe baret, zyrat ose tregjet, si dhe mbetjet e sektorit shërbyes);

9. **„Mbeturinat biozbërthyesë”** është çdo mbeturinë e cila mund të degradohet nga proceset e zbërthimit anaerobe (pa oksigjen) ose aerobe (me praninë të oksigjenit), siç janë mbeturinat e ushqimit ose kopshtarisë, si dhe letra dhe kartoni;

10. **„Biombeturina”** - mbeturinat biodegraduese nga kopshtet, parqet, ushqimet dhe mbeturinat e kuzhinës nga amvisëritë, restorantet, objektet hotelerike dhe shitoret me pakicë dhe mbeturinat të ngjashme me mbeturinë që krijohet nga kapacitete përpunuese të ushqimit, si dhe mbeturina të ngjashme me veti biodegraduese e cila është e ngjashme sipas natyrës, përbërjes dhe sasisë;

11. **„Mbeturinat ndërtimore”** është mbeturinë e cila krijohet gjatë ndërtimit dhe rrënimt;

12. **„Mbeturinat industriale”** është mbeturinë e cila krijohet në proceset e prodhimit në industri dhe dallon nga mbeturinat komunale sipas sasisë, karakteristikave dhe përbërjes së saj;

13. **„Mbeturinat mjekësore”** është mbeturinë e cila krijohet në institucione shëndetësore dhe institucione veterinarë dhe ndodh si prodhim i përdorimit të mjeteve dhe materialeve gjatë diagnostimit, mjekimit, trajtimit dhe preventivit të sëmundjeve të njerëzit dhe kafshët.;

14. **„Bifenile poliklorin”** janë:

- bifenile poliklorinike (në tekstin e më tutjeshëm: PCB),
- terfenile poliklorinike (në tekstin e më tutjeshëm: PCT),
- metan monometiltetraklorodifenil,
- metan monometildiklorodifenil,
- metan monometildibromodifenil,
- si dhe çdo përzierje që përmban ndonjë nga substancat e mësipërme, në një sasi totale mbi 0.005 të përqindjeve të yndyrave;

15. **„Pajisja që përmban PCB”** është pajisje e cila përmban ose ka përmbajtur PCB, për shembull, transformatorët, kondensatorët, kontejnerët dhe kontejnerët e tjerë që përmbajnë mbetje të PCB, pajisje të tjera që përmbajnë ose kanë përmbajtur PCB dhe jo të dekontaminuara, si dhe pajisje të tjera që përmbajnë PCB e cila trajtohet si përmbajtës i PCB, përveç nëse ka arsye të supozohet e kundërta;

16. **„PCB-të e përdorura”** janë të gjitha PCB-të që krijuesi ose poseduesi i hedh, synon t'i hedhë ose kërkohet prej tij që t'i hedhë;

17. **„Mbeturina të dioksidit të titanit”** është çdo mbetje nga prodhimi, përpunimi dhe përdorimi i dioksidit të titanit që prodhuesi ose poseduesi e hedh, synon ta hedhë ose kërkohet nga ai ta hedhë;

18. **„Mbeturinat e azbestit”** janë mbetje nga prodhimi, përpunimi dhe përdorimi i asbestit, si dhe substancave, materialeve dhe produkteve që përmbajnë asbest, të cilat prodhuesi ose pronari i hedh, synon t'i hedhë ose kërkohet nga ai t'i hedhë;

19. **„Mbeturinat e vajit”** - janë vajrat minerale ushqimore, sintetike ose vajra industriale të cilat gjenden të lëngshme ose gjysmë të lëngshme të cilët janë bërë të papërshtatshme për përdorje për dedikimin e parë që kanë pasur, e veçanërisht vajrat e përdorura për motor me djegie të brendshme, vajrat për ndërruesit e shpejtësisë, vajrat për lubrifikim, vajrat për turbina dhe vajrat hidraulike, duke përfshirë edhe vajrat e mbetjeve nga rezervatet, përzierja e ujit dhe vajit dhe emulsionet;

20. **„Mbeturinat e ushqimit”** është mbeturinë e definuar në pajtim me rregullativat për ushqim;

21. **„Krijuesi i mbeturinave”** është person juridik dhe fizik i cili krijon mbeturina si rezultat i veprimtarisë ose aktivitetit të cilën e kryen (krijuesi i parë) dhe ose çdo person i cili kryen operacione të parapërpunimit, përzierjes ose ndonjë operacion tjetër për shkak të cilave ndryshohet karakteri ose përbërja e krijuesit parësor të mbeturinës (krijuesi sekondar);

22. **„Zotëruesi i mbeturinave”** është person juridik dhe fizik i cili ka mbeturina në menaxhimin e tij;

23. **„Ndërmjetësuesi i personit juridik”** i cili organizon përpunimin dhe largimin e mbeturinave, në emër dhe në llogarit të ndonjë subjektit tjetër duke përfshirë edhe ndërmjetësuesit të cilët nuk posedojnë mbeturina;

24. **„Tregtari i mbeturinave”** është person juridik i cili në emër dhe në llogarit të tij blen dhe shet mbeturina, edhe atëherë kur nuk është poseduesi i mbeturinës;

25. **„Rjedhat e veçanta të mbeturinave”** janë lloje të veçanta të mbeturinat të cilët kanë karakteristika përkatëse për shkak të cilave janë shënuar rregulla të veçanta për menaxhim të përmendura në këtë ligj ose me ndonjë ligj të veçantë;

26. **„Ofruesi i shërbimit”** është person juridik i themeluar nga, ose i cili ka lidhur kontratë në kohë të caktuar me organi e qeverisë qendrore ose lokale për ofrimin e shërbimit për menaxhimin e mbeturinave në rajon të caktuar, për kohë të caktuar ose të pacaktuar;

27. **„Operatori i sistemit rajonal”** është person juridik i cili kryen shërbime për menaxhim të mbeturinave në sistemin rajonal i cili mund të jetë i themeluar nga, ose shumica e menaxhimit e kanë komunat, gjegjësisht Qyteti i Shkupit, gjegjësisht është i themeluar ose shumicën e menaxhimit e ka Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose e kryen shërbimin me lidhje të kontratës në procedurë të ankandit me koncesion për menaxhim me sistemin rajonal në pajtim me rregullativat për koncesion dhe partnerit privato-publik;

28. **„Menaxhimi i mbeturinave”** është veprimtari, gjegjësisht aktiviteti i cili përfshin operacione të grumbullimit, transportimit, ruajtjes, përpunimit, ripërdorimit, asgjësimi dhe qarkullimit të mbeturinave, duke përfshirë edhe mbikëqyrje mbi këto operacione, si

dhe masat e mbrojtjes së mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut gjatë orarit të punës në objektet dhe instalimet për largim të mbeturinave, si dhe kujdesje të instalimeve pas ndërprerjes së punës së tyre ose lokacionit ku është largua mbeturina, duke i përfshirë edhe aktivitetet e ndërmarra nga ana e ndërmjetësuesit dhe tregtarit me mbeturina;

29. „**Grumbullimi i mbeturinave**” është përmbledhje e aktiviteteve të organizuar duke i përfshirë edhe procedurat me të cilat përgatitet mbeturina për seleksionim dhe ruajtje parësore për shkak të transportimit të saj;

30. „**Grumbullimi i mbeturinave veçmas**” (selektimi) është mbledhja e mbeturinave veçmas të mbeturinave të selektuara sipas llojit dhe karakteristikave të mbeturinave që të lehtësohet trajtim përkatës;

31. „**Vendi i grumbullimit**” është vend ku janë vendosur një ose më shumë kontejnerë të cilët shërbejnë për mbledhje dhe selektim të mbeturinave për shkak të marrjes së saj me qëllim të realizimit të aktiviteteve për menaxhimin e mbeturinave ose transportimit të saj deri në qendrat mbledhëse;

32. „**Qendra e grumbullimit**” është objekti ose pjesa e objektit ku mbeturinat komunale lihen pa pagesë nga ana e amvisërive, duke përfshirë edhe mbeturinat e dedikuara për riciklim të cilat mbledhen dhe ruhen përkohësisht, i cili për shkak të vëllimit të madh ose për shkak të karakteristikave të rrezikshme që i ka mbeturina të njëjta nuk lejohen të hidhen në shporta ose kontejnerë për mbeturina të vendosura në vendet mbledhëse;

33. „**Grumbulluesi i mbeturinave**” është person juridik i cili posedon leje për mbledhje dhe transportim të mbeturinave të dhënë në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

34. „**Parandalimi i krijimit të mbeturinave**” janë aktivitetet dhe masat e ndërmarra para substancat, materialet ose produktet të bëhen mbeturina me çka zvogëlohet:

- sasia e mbeturinave, përfshirë edhe nëpërmjet përdorimit të përsëritshëm të produktit ose vazhdimin e kohëzgjatjes së jetës së produktit;
- ndikimet negative të mbeturinave të krijuara mbi mjedisin jetësor dhe mbi shëndetin e njeriut; ose
- përmbajtja e materieve të dëmshme në materialet dhe produktet;

35. „**Përdorimi i përsëritshëm i mbeturinave**” është çdo aktivitet ose masë me të cilën sigurohet që produktet ose pjesë të produkteve të cilat nuk janë mbeturinë përsëri të përdoren për të njëjtën qëllim për të cilën kanë qenë të dedikuara në gjendjen e mëparshme;

36. „**Përgatitja për përdorim të përsëritshëm**” është çdo aktivitet i kontrollit, pastrimit ose riparimit me të cilën produktet ose pjesë e produkteve të cilat janë bërë mbeturina, ndërsa të cilat janë mbledh nga personat të cilët posedojnë leje përkatëse për menaxhimin e mbeturinave nëpërmjet sistemit për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesi të vendosura me rregullativat për menaxhimin e mbeturinaveve të rrjedhjeve të veçanta, përgatiten që të mund përsëri të përdoren pa përpunim plotësues;

37. „**Trajtimi i mbeturinave**” janë aktivitetet e përpunimit ose largimit të mbeturinave, duke përfshirë edhe aktivitetet parapërgatitore për përpunim ose largim të mbeturinave;

38. „**Ripërpunimi i mbeturinave**” është çdo operacion në të cilin rezultati kryesor është që mbeturinat të shërbejnë si një zëvendësim për materialet që përndryshe do të përdoren për të kryer një funksion të veçantë ose mbeturinat që janë duke u përgatitur për të kryer atë funksion, instalim ose qëllim tjetër ekonomik;

39. „**Riciklimi i mbeturinave**” është çdo aktivitet me të cilat mund të përpunohet në prodhimtari, materie ose substancë nga dedikim parësor ose ndonjë dedikim tjetër. Riciklimi i mbeturinave përfshinë ripërpunim të materieve organike, por sidomos aktivitetet e ripërpunimit të

mbeturinave për fitimin e energjisë ose ripërpunim në materie të cilat janë të dedikuara për përdorim të karburantit ose ndonjë material tjetër për mbulim ose hedhje;

40. „**Mbushja dhe hedhja**” është çdo operacion i përpunimit të mbeturinës kur mbeturina përkatëse përdoret për mbulimin e tokës ose për qëllime inxhinierie në rregullimin e peizazhit ose ndërtimit, në vend të përdorimit të materialeve tjera jo-mbetrine të cila do të përdoren për këtë qëllim;

41. „**Ruajtja**” është ruajtja kohore dhe e organizuar e mbeturinave në objektet të cilat i plotësojnë kushtet e shënuara për këtë dedikim, pas marrjes paraprake të lejes për ruajtje të mbeturinave të dhënë në pajtim me dispozitat e këtij ligji, për periudhë më të shkurtë se tre vjet, kur mbeturina e ruajtur është dedikuara për përpunim, ose periudhë më të shkurtë se një vjet, kur mbeturina është dedikuara për largim;

42. „**Ripërtërimi i mbeturinave të vajit**” është çdo aktivitet riciklimi që mund të krijojë vajra bazë me rafinimin e mbeturinave të vajrave, në veçanti duke hequr papastërtitë, produktet e oksidimit dhe aditivët që përmbahen në këto vajra;

43. „**Menaxhuesi i mbeturinave**” është person fizik i cili posedon vërtetim dhe është përgjegjës për menaxhimin e mbeturina në pajtim me nenin 47 dhe 48 të këtij ligji;

44. „**Menaxhuesi i lartë i mbeturinave**” është person fizik i cili posedon certifikatë për operator në pajtim me nenin 47 dhe 49 të këtij ligji;

45. „**Largimi i mbeturinave**” është aktivitet i cili nuk paraqet ripërpunim të mbeturinave, madje edhe atëherë kur me operacionin për largim të mbeturinave si pasojë sekondare del shfrytëzimi i substancave, materieve ose energjisë në pajtim me nenin 43 të këtij ligji;

46. „**Deponimi**” është operacion për largimin e mbeturinave në deponi;

47. „**Deponia**” është instalim i dedikuara për largim të mbeturinave, e cila mund të jetë sipërfaqësore (mbi tokë) ose nëntokësore (në tokë) duke i përfshirë edhe instalimet të dedikuara për largim të mbeturinave nga ana krijuesit të mbeturinave në vendin e tij të krijimit. Për deponi nuk llogariten instalimet ku mbeturina përgatitet për përpunim me qëllim të transportimit të tij deri te instalimet për trajtim, përpunim ose largim.

Deponia i përfshin edhe:

- lokacionet e brendshme për largim të mbeturinave ku krijuesi i mbeturinave e largon mbeturinë që e ka në pronësi nga vendi i krijimit

- vendndodhje e caktuar që përdoret vazhdimisht për ruajtjen e përkohshme të mbeturinave (për më shumë se një vit), me përjashtim të vendeve për stacionet e transferimit dhe vendeve për ruajtje (magazinim) e mbeturinave të nenit 41 të këtij ligji;

48. „**Teknikat e disponueshme më të mira**” janë teknikat të definuar me rregullativat e mjedisit jetësor;

49. „**Stacionet e transferimit të mbeturinave**” është lokacion ose objekt për ruajtjen, përgatitjen dhe transferim të përkohshëm të mbeturinave komunale ose mbeturinave komerciale për shkak të vetive të saj të përafërta me mbeturinat komunale, të dedikuara për transport deri tek objektet tjera ose impiantet për ruajtje, ripërpunim, trajtim ose largim sipas nenit 45 të këtij ligji;

50. „**Impiantet e djegies**” është çdo njësi ose pajisje e palëvizshme ose e lëvizshme për trajtimin termik të mbeturinave, me ose pa përdorimin e energjisë të fituar nga djegia, duke i përfshirë edhe djegien e mbeturinave nëpërmjet rrugës së oksidimit, si dhe proceset e tjera për trajtim termik, siç janë piroliza, gazifikimi ose proceset e plazmës, me çka substancat e fituara me trajtim ngadalë ngadalë digjen. Instalimi përfshirë vendndodhjen, të gjitha linjat e trajtimit termik, objektet dhe impiantet për pranimin, ruajtjen dhe para-trajtimin e mbeturinave në lokacion, sistemet e shtyerjes së mbeturinave, karburanti

dhe ajri, kazanet, stacionet për trajtimin e mbeturinave të gazit, për trajtim dhe ruajtje të ujërave të zeza dhe mbetjet e djegies, si dhe oxhaqeve, pajisjeve dhe sistemeve për kontrollimin, regjistrimin dhe monitorimin e kushtet e djegies;

51. „**Impiantet e djegies**“ është çdo stacion i palëvizshëm ose i lëvizshëm qëllimi kryesor i të cilit është të gjenerojë energji ose të prodhojë produkte materiale, ku mbeturinat përdoren si lëndë djegëse primare ose ndihmëse ose mbeturinat trajtohen termikisht për asgjësimin, duke përfshirë vendndodhjen, të gjitha linjat e trajtimit termik, objektet dhe instalimet për pranimin, ruajtjen dhe paratrajtimin e mbeturinave në lokacion, sistemet e shtyerjes së mbeturinave, karburanti dhe ajri, kazanet, stacionet për trajtimin e mbeturinave të gazit, për trajtim dhe ruajtje të ujërave të zeza dhe mbetjet e djegies, si dhe oxhaqeve, pajisjeve dhe sistemeve për kontrollimin, regjistrimin dhe monitorimin e kushtet e djegies;

52. „**Karburanti i fituar nga ripërpunimi i mbeturinës**“ është mbeturin tjetër komunale e cila në pajtim e specifikacionet e përcaktuara në kontratën me shkrim në mes prodhuesit të karburantit dhe shfrytëzuesit të fundit i cili ka leje për trajtim të mbeturinave në impiantet për djegie ku janë cementuar dhe ngjitura sobat (furrat) (Residual derivate fuel);

53. „**Karburanti i ngurtë i fituar me ripërpunimin e mbeturinave**“ është karburant i ngurtë i përgatitur nga mbeturinat e parrezikshme për shkak të përdorimit të saj për energji në stacionet e djegies, e cila është në pajtueshmëri me klasifikimet dhe kërkesat e përcaktuara me standardet evropiane (Solid recovered fuel);

54. „**Organi i mjedisit jetësor**“ është organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve të fushës së mjedisit jetësor gjegjësisht Ministria e mjedisit jetësor dhe planifikim hapësinor;

55. „**Organi profesional**“ është Drejtoria e mjedisit jetësor, organ në kuadër të Ministrisë së mjedisit jetësor dhe planifikim hapësinor (në tekstin e mëtuqjeshëm: organ profesional) i formuar në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor;

56. „**Përgjegjësia e zgjeruar e prodhuesit**“ (në tekstin e mëtuqjeshëm: përgjegjësi e zgjeruar) është përmbledhje e rregullave dhe procedurave për prodhuesi të cilat me kryerjen e veprimtarisë dhe/ose aktivitetit plasojnë produkte të caktuara në treg me përdorimin e tyre krijohet mbeturinë e cila bën pjesë në mbeturinat e rrjedhjeve të veçanta dhe me këtë në mënyrë plotësuese e ngarkon mjedisin jetësor për shkak se ka detyrim të ndërmerr masa plotësuese në pajtim me Ligjin për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesit për menaxhimin e mbeturinave të rrjedhjeve të veçanta, si dhe në rregullativat për menaxhimin e mbeturinaveve të rrjedhjeve të veçanta

57. „**Ekonomia qarkulluese**“ do të thotë ruajtja e vlerës së produkteve, materialeve dhe burimeve për aq kohë sa të jetë e mundur duke i kthyer ato në ciklin e prodhimit të fundit të përdorimit të tyre, duke minimizuar krijimin e mbeturinave;

58. „**Pragu i disponueshmërisë së amvisërive**“ është kufiri i sipërm i shprehur si përqindje e disponueshmërisë financiare të shërbimit të menaxhimit të mbeturinave të llogarit në nivelin e rajoneve të planifikimit në Republikën e Maqedonisë së Veriut në të cilën çmimi i shërbimit nuk kalon një përqindje të caktuar të të ardhurave totale mesatare për amvisëritë në rajonin ku ofrohet shërbimi; dhe

59. „**Importi**“ në kuptim të këtij ligji është lëshimi në qarkullim të lirë në Republikën e Maqedonisë së Veriut në pajtim me rregullativat për procedurë doganore.

Neni 7

Parimi i mbrojtjes së mjedisit jetësor gjatë menaxhimit të mbeturinave

Gjatë ndërmarrjes së veprimtarive dhe aktiviteteve të caktuara në lidhje me menaxhimin e mbeturinave, personat juridik dhe fizik janë të obliguar të sigurojnë shkallë të lartë të mbrojtjes së mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut.

Neni 8

Parimi i kujdesit

Në qoftë se në bazë të njohurive bashkëkohore shkencore dhe tekniko-teknologjike, konkluzohet se një aktivitet i caktuar ose kryerja e veprimtarisë së caktuar gjatë menaxhimit të mbeturinave mund të shkakton pasojat të dëmshme ndaj mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut, do të merren masat dhe aktivitetet përkatëse për largimin e rrezikut, para se të merren dëshmitë shkencore se pasojat dëmshme do të ndodhin.

Neni 9

Parimi “ndotësi paguan”

Krijuesi ose poseduesi i mbeturinave është i obliguar t'i bartë të gjitha shpenzimet e ndodhura gjatë menaxhimit të mbeturinave, duke i përfshirë edhe shpenzimet e mblledhjes, transportimit, trajtimit, ruajtjes, përdorimit të përsëritshëm, riciklimin, riciklimin final, largimin, deponimin, parandalimin e krijimit të mbeturinave, mbikëqyrjen dhe monitorimin e mbeturinave, si dhe shpenzimet për masat e remeditimit dhe sanimit të dëmit e cila është shkaktuar nga menaxhimi me mbeturina ose dëmi i cili do të shkaktohej nga mbeturinat.

Neni 10

Parimi i shërbimit universal

Universaliteti i shërbimeve të cilat kanë të bëjnë me menaxhimin e mbeturinave duhet të sigurohet nëpërmjet:

- 1) mosdiskriminimit;
- 2) qëndrueshmërisë së shërbimit;
- 3) cilësisë dhe efikasitetit;
- 4) transparencës;
- 5) çmimi ekonomik të pranueshëm e cila nuk e kalon pragun e disponueshmërisë, gjegjësisht mundësia që popullata ti paguan shërbimet për menaxhimin me mbeturina, dhe
- 6) mbulim i tërësishëm i territorit në të cilën ofertuesi e kryen shërbimin publik për menaxhimin e mbeturinave, e sidomos të lagjeve të izoluar në pajtim me nenin 6, paragrafi (1), pika 6) të këtij ligji.

Neni 11

Parimi i afërsisë

(1) Mbeturina parimisht duhet të mblidhet dhe të përpunohet në vendi ku janë krijuar.

(2) Mbeturina e cila për shkak të shkaqeve të arsyeshme ekonomike dhe tekniko-teknologjike nuk mund të përpunohet në vendin ku është krijuar, gjegjësisht në rajonin ku është krijuar, patjetër duhet të dërgohet për përpunim ose të largohet në vendin më të afërt të përcaktuar për atë dedikim.

(3) Menaxhimi rajonal me mbeturina realizohet në përputhje të parimit të afërsisë nëpërmjet miratimit, zhvillimit dhe zbatimit të dokumenteve strategjike dhe të planit për menaxhimin e mbeturinave, si dhe miratimin e vendimeve nga ana e organe qeveritare qendrore dhe lokale, duke i respektuar të gjitha vlerësimet e ndikimit mbi mjedisin jetësor dhe pragun e disponueshmërisë financiare të çmimi të shërbimit për popullatën e cila është e përfshirë me menaxhimin rajonal.

Neni 12

Parimi i përgjegjësish së prodhuesit

Prodhuesi, eksportuesi ose personi juridik i cili lëshon në tregun e Republikës së Maqedonisë së Veriut produkte të caktuara të cilat në fund të jetëgjatësisë së tyre krijojnë mbeturina, të cilat bëjnë pjesë në mbeturina rrjedhëse të veçanta në pajtim me këtë ligj, si dhe në pajtim me rregullativat për mbeturina rrjedhëse të veçanta, dhe i cili e ngarkon mjedisin jetësor, sipas ligjit janë përgjegjës për menaxhimin e tij.

Neni 13

Parimet e përbashkëta

Organet e administratës shtetërore, komunat në Qytetin e Shkupit, Qyteti i Shkupit dhe personat juridik dhe fizik të cilët menaxhojnë me mbeturina janë të obliguar gjatë ndërmarrjes së masave dhe aktiviteteve të cilat kanë të bëjnë me menaxhimin e mbeturinave të udhëheqin sipas parimeve dhe dispozitave të këtij ligji, si dhe sipas parimeve të cekura në Ligjin për mjedisin jetësor.

Neni 14

Hierarkia gjatë menaxhimit të mbeturinave

(1) Për shkak të arritjes së objektivave për mbrojtje të mjedisit jetësor dhe shëndetit të njeriut gjatë zhvillimit të politikave të menaxhimit të mbeturinave, zbatohet hierarkia e menaxhimit të mbeturinave edhe atë sipas renditjes dhe prioritetit të fundit:

- parandalimi i krijimit të mbeturinave;
- përgatitja e mbeturinave për përdorim të përsëritshëm;
- riciklim të mbeturinave;
- llojet e tjera të përpunimit të mbeturinave, duke përfshirë përpunimin për fitimin e energjisë, dhe
- largimin e mbeturinave.

(2) Organet e administratës shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale dhe personat e tjerët të cilët kryen veprimtari dhe aktivitete për mbrojtje të mjedisit jetësor për shkak të respektimit të hierarkisë gjatë menaxhimit të mbeturinave sipas paragrafit (1) të këtij neni, janë të obliguar të ndërmarrin masa me të cilat do të mundësohet arritja e rezultateve më të mira për mjedisin jetësor në pajtim me parimet për mbrojtje të mjedisit jetësor, parimi i kujdesit dhe parimi i qëndrueshmërisë, madje duke pasur llogari mbrojtjen e resurseve, realizueshmëria teknike dhe qëndrueshmëria ekonomike, si dhe ndikimi mbi shëndetin e njeriut, politikat ekonomike dhe sociale.

(3) Hierarkia e vendosur e menaxhimit të mbeturinave sipas paragrafit (1) të këtij neni, mund të shmanget nga menaxhimi i llojeve të caktuara të mbeturinave vetëm për atë kohë sa ky devijim bazohet në analizën e ciklit jetësor të ndikimit total të atyre mbeturinave të veçanta në mjedis jetësor gjatë krijimit dhe menaxhimit të tij, duke marrë parasysh parimet e kujdesit dhe qëndrueshmërinë e mjedisit jetësor, realizueshmërinë teknike dhe ekonomike, mbrojtjen e resurseve, si dhe parimin ndotësi pagan.

(4) Në rastet sipas paragrafit (3) të këtij neni, me kërkesë të organit të mjedisit jetësor ose organit profesional krijuesi i mbeturinës është i obliguar të dorëzojë dëshmi me të cilën vërtetohet se janë plotësuar kushtet për lëshimin e pëlqimit të paragrafit (3) të këtij neni.

(5) Për shkak të nxitjes së respektimit të hierarkisë në menaxhimin me mbeturina, ndërsa në drejtim të barazimit të kushteve në treg, në pajtim me dispozitat e këtij ligji, mund të futen të dhëna të veçanta të cilat do të kontribuojnë drejt zbatimit më të madh të hierarkisë të menaxhimit të mbeturinave, gjegjësisht do t'i zvogëlojë përjashtimet në zbatimin e tij.

II. LLOJET DHE KLASIFIKIMI I MBETURINAVE

Neni 15

Lista e llojeve të mbeturinave

(1) Mbeturina në pajtim me burimin e krijimit, vetive të saj, gjegjësisht karakteristikat klasifikohen në lloje në Listën e llojeve të mbeturinave dhe e njëjta paraqet përmbledhje të llojeve të mbeturinave e klasifikuar në kategori, ku secili lloj etiketohet me shenjë të veçantë.

(2) Mbeturinat në listën e llojeve të mbeturinave (në tekstin e mëtutjeshëm: Lista e mbeturinave) klasifikohen sipas kategorive në vijim:

01 Mbeturinat që ndodhi si rezultat të hulumtimit, minierës, shfrytëzimi i gurit, trajtimi fizik dhe kimik i mineraleve;

02 Mbeturinat e bujqësisë, hortikulturës, akuakulturës, pylltarisë, guetisë dhe peshkimit, përgatitja dhe prodhimi i ushqimit;

03 Mbeturinat nga prodhimet e drurit dhe prodhimet e paneleve, puplave, letrës dhe kartonit;

04 Mbeturinat industriale e lëkurës, leshit dhe tekstilit ;

05 Mbeturinat nga rafinimi i naftës, pastrimi i gazit natyror dhe qymyri pirolitik të trajtuar;

06 Mbeturinat nga proceset kimike joorganike;

07 Mbeturinat nga proceset kimike organike ;

08 Mbeturinat nga prodhimtaria, formulimi, furnizimi dhe përdorimi yndyrës për lubrifikim, (ngjyra, llake dhe qelqe) ngjitëse dhe boja për printim

09 Mbeturina nga industria e fotografisë;

10 Mbeturina nga proceset termike ;

11 Mbeturina nga trajtimi sipërfaqësore kimik dhe mbështjellësve metalik dhe materialet tjera si nga përpunimi hidrometalurgjisë të metaleve të ngjyrosura;

12 Mbeturina nga formësimi dhe trajtimi mekanik dhe fizik të metalit dhe plastikës;

13 Mbeturinat e vajit dhe mbeturinat e karburanteve të lëngshme (përveç vajet që përdoren për ushqim 05 dhe 12);

14 Mbeturina të tretësve organik, mjeteve për ftohje dhe karburanti (përveç 07 dhe 08) ;

15 Mbeturinat e paketimit, thithësit, pecetat, materialet filtruese dhe veshjet mbrojtëse që nuk specifikohen ndryshe;

16 Mbeturinat që nuk janë të specifikuar ndryshe në listë;

17 Mbeturinat nga rrënimet dhe nga ndërtime (duke përfshirë edhe tokën e grupuar nga lokacionet e kontaminuara);

18 Mbeturinat nga mbrojtja shëndetësore e njerëzve ose kafshëve ose hulumtimit të përafërta (përveç mbeturinat nga kuzhina dhe restorant i cili nuk del drejtpërdrejt nga mbrojtja shëndetësore);

19 Mbeturinat nga kapacitetet për menaxhimin e mbeturinave, stacionet pastruese të ujërave të zeza jashtë lokacionit dhe përgatitja e ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut dhe ujit për përdorim industrial;

20 Mbeturinat komunale (mbeturinat e amvisërive dhe mbeturinat e ngjashme komerciale, veprimtaritë industriale dhe administrative) duke i përfshirë edhe rrjedhat e mbledhura të veçanta;

(3) Në listën e mbeturinave janë të klasifikuara në mënyrë të veçantë në pajtim me dispozitat e këtij ligji mbeturina e cila sipas vetive të saj gjegjësisht karakteristikat bën pjesë në grupin e mbeturinave të rrezikshme pa marrë parasysh origjinën e saj, megjithatë nëse është e domosdoshme klasifikimi i tij atëherë merren parasysh edhe vlerat kufitare të substancave dhe materieve të përqendruar në mbeturinë të cilat kanë veti të rrezikshme.

(4) Nëse mbeturina e cila në pajtim me listën e mbeturinave nuk është e definuar si e rrezikshme, i njëjti do të llogaritet si i rrezikshëm nëse me testimin e tij do të përcaktohet se ka një ose më shumë veti të rrezikshme.

(5) Ndalohet hollimi ose përzjerja e mbeturinave të rrezikshme me mbeturina të tjera në mënyrë që të zvogëlohet përqendrimi fillestar i substancave ose materieve të rrezikshme në një nivel nën vlerat kufitare për përcaktimin e mbeturinave të rrezikshme për shkak të klasifikimit të tij si mbeturinë e parrezikshme.

(6) Klasifikimi i mbeturinës mbi bazë të vetive të saj në pajtim me listën e mbeturinave e kryen krijuesi gjegjësisht poseduesi i mbeturinës.

(7) Krijuesi gjegjësisht poseduesi i mbeturinave i cili në bazë të dhënave të disponueshëm nuk mund të bëjë klasifikimin e mbeturinës, në pajtim me këtë nen është i obliguar të angazhon person juridik të akredituar në pajtim me nenin 17 të këtij ligji, i cili në emër dhe llogarit të tij do të kryej klasifikim të mbeturinës.

(8) Personi juridik i akredituar sipas nenit 17 kryen testimin dhe vlerësimin të karakteristikave gjegjësisht vetive të mbeturinave dhe kryen klasifikimin në pajtim me Listën sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(9) Në listën e mbeturinave përcaktohen kategoritë e mbeturinave, mënyra e etiketimit të mbeturinave me shifër dhe mënyra e përcaktimit në kategori të veçantë të cilën e përshkruan ministri i cili udhëheq me organin e mjedisit jetësor (në tekstin e mëtejshëm: ministri).

Neni 16

Vlerësimi të karakteristikave të mbeturinave

(1) Vlerësimi i karakteristikave të mbeturinave të nenit 15, paragrafi (7) të këtij neni e kryen person juridik i akredituar për vlerësim të karakteristikave të mbeturinave, për metodën e cilës është akredituar në pajtim me nenin 17 të këtij ligji.

(2) Marrja e mostrave të mbeturinave, si dhe testimi i karakteristikave të saj kryhet në pajtim me standardet relevante nacionale dhe ndërkombëtare dhe praktikata evropiane nga fusha e menaxhimit të mbeturinave.

(3) Vlerësimi të karakteristikave të mbeturinave kryhet për të gjitha llojet e mbeturinave, me përjashtim të mbeturinave komunale.

(4) Nëse ekziston dyshim se ndonjë mbeturinë e caktuar përmban karakteristika të rrezikshme ose karakteristikat e tij nuk përputhen me të dhënat e formularit identifikues të nenit 50, paragrafi (4) të këtij ligji, poseduesi është i detyruar menjëherë të njoftojë organin profesional.

(5) Organi profesional pas marrjes së njoftimit sipas paragrafit (4) të këtij neni është i detyruar të kryhen kontroll të karakteristikave të mbeturinave në llogari të poseduesit nga ana e personit juridik të akredituar në pajtim me nenin 17 të këtij ligji.

(6) Personi juridik i akredituar sipas paragrafit (2) të këtij neni, përgatit raport për karakteristikat e testuara, gjegjësisht vetitë e mbeturinave, dhe një mostër e dorëzon deri tek organi profesional.

Neni 17

Kushtet e marrjes së akreditimit për vlerësimin e karakteristikave të mbeturinave

(1) Vlerësimi gjegjësisht kontrolli të karakteristikave të mbeturinave kryhet nga personi juridik i akredituar i cili posedon akreditim për kryerjen e vlerësimit të vetive gjegjësisht të karakteristikave të mbeturinave në pajtim me rregullativat e standardizimit.

(2) Standardet për akreditim për kryerjen e vlerësimit të karakteristikave të mbeturinave të cila duhet të plotësojë personi juridik i akredituar i përcakton ministri dhe ato i shpall në ueb faqen e organit të mjedisit jetësor.

Neni 18

Lënda e parë sekondare

(1) Substancat, materiet ose produkti i cili është rezultat i procesit prodhues, ndërsa qëllimi i tij primar nuk është prodhimi i kësaj substance, materie ose produktit, nuk do të llogaritet si mbeturinë në pajtim me nenin 6, paragrafi (1), pika 1 të këtij ligji, gjegjësisht të njëjta do të llogaritet si lëndë e parë sekondare nëse i plotëson kushtet në vijim:

- përdorim të mëtejshëm të substancave, materieve ose produkteve të jetë e sigurt nga asketi i mjedisit jetësor, gjegjësisht ekzistojnë kufijtë se substanca, materia ose produkti nuk do të largohet si mbeturinë dhe ato nuk do të ruhen në kohë të pacaktuar;

- substanca, materiet ose produkti mund të përdoren drejtpërdrejt, pa përpunim të mëtejshëm, në proceset e zakonshme industriale;

- substanca, materia ose produkti është një pjesë integrale e procesit të prodhimit dhe

- lejohet përdorimi i mëtejshëm i substancës, materies ose produktit, pra substanca, materia ose produkti i plotëson kërkesat dhe standardet e nevojshme të përshkruara për përdorimin e tyre në drejtim të cilësisë, mbrojtjes së mjedisit jetësor dhe shëndetit të njeriut, si dhe që përdorimi i tyre nuk do të çojë në ndikime negative në mjedisin jetësor dhe shëndetin e njeriut.

(2) Në mënyrë që një substancë, materie ose produkt të konsiderohet si një lëndë e parë sekondare, krijuesi i mbeturinave është i detyruar deri tek organi profesional të dorëzojë kërkesë për regjistrim të substancës, materies ose produktit si proces i prodhimit në të cilën është krijuar lënda e parë sekondare në Regjistrin e mbeturinave të nenit 100 të këtij ligji (në tekstin e mëtejshëm: Regjistri) i cili i përmban të dhënat e mëposhtme:

- emri i lëndës së parë sekondare;

- për mënyrën e ndodhjes, pra përshkrimin e procesit të prodhimit nga i cili është krijuar lënda e parë sekondare, dhe

- për substancën, materien ose produktin për të cilin kërkohet regjistrimi në regjister se i plotëson kushtet / specifikimet si produkte të tjera të ngjashme të produktit të tregut.

(3) Në kërkesën sipas paragrafit (2) të këtij neni, krijuesi i mbeturinave dorëzon edhe:

- prova e mënyrës së ndodhjes, pra përshkrimi i procesit të prodhimit nga i cili krijohet lënda e parë sekondare;

- specifikimi teknik i substancës, materies ose produktit që do të përdoret si lëndë e parë sekondare, dhe

- dokumente të tjera që janë ose mund të kërkohen për të provuar qëllimin ose karakteristikat e substancës, materies ose produktit që të futet në regjister.

(4) Organi profesional është i detyruar që brenda pesë ditëve nga dita e plotësimit të kërkesës sipas paragrafit (2) të këtij neni me dokumentacionin e nevojshëm sipas paragrafit (3) të këtij neni ta dorëzojë atë në trupin punues për mbeturina sipas nenit 20 të këtij ligji me qëllim të marrjes së një mendimi.

(5) Organi profesional, bazuar në mendimin sipas nenit 20 paragrafi (3) të këtij ligji është i detyruar që brenda 60 ditëve nga dita e pranimit të kërkesës të miraton aktvendim për lëndë të parë sekondare ose të refuzojë kërkesën sipas paragrafit (2) të këtij neni.

(6) Kundër aktvendimit sipas paragrafit (5) të këtij neni, krijuesi i mbeturinës sipas paragrafit (2) të këtij neni mund të dorëzojë ankesë në pajtim me rregullativat për procedurë të përgjithshme administrative.

(7) Aktvendimi për lëndë e parë sekondare sipas paragrafit (5) të këtij neni në veçanti përmban:

- emri i lëndës së parë dytësore;

- tarifa për shpërndarje të mallrave në pajtim me Tarifat doganore;

- procesi i prodhimit nga buron substanca, materia ose produkti;

- kushtet që duhet të plotësojë substanca, materia ose produkti që ajo të trajtohet si një lëndë e parë sekondare, me sqarimin se nëse substanca, materia ose produkti nuk përdoret për përdorimin e saj të synuar ose nuk i plotëson kushtet e përcaktuara në aktvendimin për lëndë të parë sekondare sipas paragrafit (5) të këtij neni, do të konsiderohet mbeturinë në përputhje me Ligjin e Menaxhimit të Mbeturinave;

- momenti në procesin e prodhimit kur substanca, materia ose produkti i krijuar pushon të jetë mbeturinë, pra kur e njëjta konsiderohet si lëndë e parë sekondare në përputhje me qëllimin e përcaktuar në aktvendimin sipas paragrafit (5) të këtij neni dhe

- përcaktimin e mënyrës së njoftimit deri tek organi profesional për llojin, mënyrën e krijimit dhe qëllimin për përdorimin e substancës, materies ose lëndës si lëndë e parë sekondare.

(8) Nëse në procesin e prodhimit identifikohen lloje të reja të lëndës së parë sekondare, të ndryshme nga ato të cekura në aktvendimin për lëndën e parë sekondare sipas paragrafit (5) të këtij neni, fillohet procedurë e re për përcaktimin e lëndës së parë sekondare.

(9) Lënda e parë sekondare e përcaktuar me Aktvendimin për lëndën e parë sekondare sipas paragrafit (5) të këtij neni, regjistrohet detyrimisht në regjistrin që e udhëheq organi profesional.

(10) Përveç lëndës së parë sekondare, Regjistri gjithashtu shënohen edhe proceset e prodhimit nga të cilat e njëjta është krijuar.

(11) Krijuesit e lëndëve të para sekondare sipas regjistrin janë të detyruar të mbajnë evidencë dhe për këtë të njoftojnë në pajtim me nenin 50 të këtij ligji.

(12) Organi profesional për çdo lëndë të parë sekondare e cila është e regjistruar në Regjistrin e njofton organin e doganës, ndërsa organi doganor nuk do të lejon eksport të lëndës së parë sekondare nëse e njëjta nuk është regjistruar në Regjistrin.

(13) Parashtruesi i kërkesës së paragrafit (2) të këtij neni gjatë parashtrimit të kërkesës është i obliguar të paguan kompensim në shumë prej 15.000 denarë në llogari të veçantë të organit të mjedisit jetësor.

Neni 19

Heqja e statusit të mbeturinave

(1) Mbeturina të llojeve të veçanta (letrat, qelqi, goma, tekstili, materialet kompozite, metali dhe të tjera) do të ndërprerjen të jenë mbeturina në pajtim me nenin 6, paragrafin (1) pika 1 të këtij ligji, nëse këto me procedurën e përpunimit, përfshinë edhe riciklim, i plotësojnë kushtet:

- substanca, materie ose produkti përdoret për një qëllim specifik;

- ekziston kërkesa e tregut për substancën, materien ose produktin;

- substanca, materie ose produkti i plotëson kërkesat teknike për qëllimin dhe plotëson rregullativat dhe standardet të cilat kanë të bëjnë me produktin; dhe

- përdorimi i substancës, materies ose produktit nuk do të çojë në ndikime negative mbi mjedisin jetësor dhe shëndetin e njeriut.

(2) Ministri i përshkruan kërkesat teknike të cilat duhet të plotësohen:

- kërkesat teknike që duhet të plotësohen për ndonjë lloj të mbeturinave të veçanta që të mos jetë mbeturinë, në pajtim me vendosjen e praktikave dhe mënyrës së përshkrimit të tyre në Bashkimin Europian;

- kërkesat teknike për ndonjë lloj të veçantë të mbeturinave të cilat nuk janë përfshirë në alinenë 1 të këtij paragrafi për të cilat janë vendosur praktikata dhe nuk është vendosur mënyra e përshkrimit të tyre në Bashkimin Europian;

- vlerat kufitare të substancave ndotëse dhe materiet e pranishme në ndonjë lloj të mbeturinave të alinesë 1 dhe 2 të këtij paragrafi, duke pasur parasysh edhe mundësitë të ndikimeve negative mbi mjedisin jetësor dhe mbi shëndetin e njeriut dhe

- forma dhe përmbajtja e kërkesës për heqje të statusit të mbeturinave të ndonjë llojit të veçantë, dokumentet e nevojshme dhe mënyra e kontrollit të plotësimi të kërkesës paragrafit 1 dhe 2 të këtij paragrafi.

(3) Menaxhuesi i mbeturinave tek organi profesional dorëzon kërkesë për heqjen e statusit të mbeturinës.

(4) Organi profesional është i obliguar në afat prej 5 ditë nga dita e kompletimit të kërkesës sipas paragrafit (3) të këtij neni ta dorëzojë deri te trupi punues për mbeturina të nenit 20 të këtij ligji për shkak të marrjes së mendimit për të.

(5) Organi profesional në bazë të mendimit të paragrafit (4) të këtij ligji dhe nëse janë plotësuar kushtet për heqje të statusit të mbeturinave në pajtim me këtë nen, është e detyruar në afat prej 60 ditë nga dita e pranimit të kërkesës të miraton aktvendim për heqje të statusit të mbeturinave për ndonjë lloj të mbeturinave ose ta refuzojë kërkesën.

(6) Menaxhuesi i mbeturinave kundër këtij aktvendimit sipas paragrafit (5) të këtij neni me të cilën refuzohet kërkesa për heqje të statusit të mbeturinës mund të parashtrrojë ankesë në pajtim me Ligjin e Procedurës së Përgjithshme Administrative.

(7) Nëse për një lloj të caktuar të mbeturinave nuk përshkruhen kushtet që duhet të plotësohen për të hequr statusin e tyre të mbeturinave, organi profesional vendos nga rasti në rast nëse statusi i mbeturinave të një lloji të caktuar të mbeturinave do të hiqet duke marrë parasysh kushtet e përmendura në paragrafin (1) të këtij neni, si dhe duke marrë parasysh praktikën dhe përvojën që ekziston në Bashkimin Europian.

(8) Parashtruesi i kërkesës sipas paragrafit (3) të këtij neni, gjatë dorëzimit të kërkesës, është i detyruar të paguajë kompensim në shumë prej 15.000 denarë në llogarit të veçantë të organit të mjedisit jetësor.

(9) Menaxhuesi i mbeturinave për të cilin është hequr statusi i mbeturinave është i detyruar të mbajë evidencë dhe të njoftojë në pajtim me nenin 50 të këtij ligji.

(10) Sasitë e mbeturinave që kanë pushuar të mbeten mbeturina në pajtim me këtë nen mund të konsiderohen se janë të gatshme për përdorim, riciklim dhe përpunim të përsëritshëm për shkak të përfshirjes në sasitë totale të përdorimit, riciklimit ose përpunimit të përsëritshëm të mbeturinave në pajtim me objektivat e riciklimit, gjegjësisht përpunimit të mbeturinave

Neni 20

Trupi punues për mbeturina

(1) Për përcaktimin e statusit të lëndës së parë sekondare të nenit 18 të këtij ligji dhe për prezantimin e statusit të llojeve të veçanta të mbeturinave në pajtim me nenin 19 të këtij ligji, ministri formon trup punues të veçantë për mbeturina të përbërë nga përfaqësuesit e administratës shtetërore, institucionet shkencore dhe arsimore, organizatat, ekspertë e fushës së menaxhimit të mbeturinave dhe përfaqësues të sektorit të biznesit

(2) Trupi punues i mbeturinave mund të ketë së paku 5, ndërsa më shumë 7 anëtarë me arsim të altë të mbaruar nga fusha e shkencave natyrore dhe teknike të cilat kanë përvojë së paku dhjetë vjet në menaxhimin e mbeturinave.

(3) Trupi punues është i obliguar në afat prej 30 ditësh nga marrja e kërkesës sipas nenit 18, paragrafi (2) të këtij neni dhe neni 19, paragrafi (3) të këtij neni të dorëzon mendim tek organi profesional se vallë substanca, materia

ose produkti mund të regjistrohет në regjistër sipas nenit 100 të këtij ligji, gjegjësisht a janë plotësuar kushtet për ndërprerje të statusi të mbeturinës të ndonjë lloj të veçantë të mbeturinës.

(4) Punët administrative të trupit punues i kryen organi profesional

(5) Për punën e trupit punues, anëtarëve të trupit punues sipas paragrafit (1) të këtij neni ju takon kompensim lartësia e të cilës përcaktohet në varësi të numrit të kërkesave të dorëzuar në pajtim me nenin 18 dhe 19 të këtij ligji.

(6) Përbërja, mënyra e punës së trupit punues dhe lartësia e kompensimit përcaktohet nga ministri.

(7) Trupi punues financohet nga kompensimi i përcaktuar në nenin 18, paragrafin (13) dhe nenin 19, paragrafin (8) të këtij ligji.

III. STRATEGJIA, PLANI DHE PROGRAMI PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE

Neni 21

Planifikim gjatë menaxhimit të mbeturinave

(1) Organet kompetente të administratës shtetërore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, bordet ndërkomunale për menaxhimin e mbeturinave, komunitat dhe Qyteti i Shkupit, si dhe personat fizik dhe juridik të cilët menaxhojnë me mbeturina në pajtim me këtë ligj, janë të obliguar të miratojnë dhe të zbatojnë dokumente strategjike, të planit dhe programe për menaxhimin e mbeturinave në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut me qëllim të sigurohet:

- mbrojtje të mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut;

- analizë të gjendjes në fushën e mbeturinave në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

- definimi i masave për përmirësim të mjedisit jetësor me qëllim të zvogëlim të krijimit të mbeturinave;

- definimi i masave për përpunim, përdorim, riciklim dhe largim të përsëritshëm të mbeturinave;

- zbatim i parimeve themelore të hierarkisë të menaxhimit të mbeturinave, udhëzime për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe rregullativat tjera të menaxhimit të mbeturinave;

- themeli i sistemit rajonal të menaxhimit të mbeturinave me infrastrukturën e nevojshme për mbledhje, seleksionim, ruajtje, përpunim dhe largim të mbeturinave;

- arritja e objektivave të menaxhimit të mbeturinave, të përcaktuara në këtë ligj ose rregullativat tjera të menaxhimit të mbeturinave;

- lëvizje e papenguar e mbeturinave për shkak të përpunimit, riciklimit dhe trajtimit të tij ;

- vendosja e vetëqëndrueshmërisë financiare univarsiale dhe sistem të disponueshëm për sigurim të shërbimeve për mbledhje të mbeturinave i cili është me cilësi i cili i plotëson kushte minimale për menaxhimin e mbeturinave;

- realizimi i detyrimeve të ndërlidhura me menaxhimin e mbeturinave, të cilat Republika e Maqedonisë së Veriut i ka marrë në nivel ndërkombëtar dhe

- monitorimi i zbatimit të dokumenteve strategjike, të planit dhe programit dhe kontributi i tyre në plotësimin e objektivave dhe kërkesave të veçanta të përcaktuar në rregullativat për menaxhim të mbeturinave

(2) Në procedurën për miratim të dokumenteve strategjike, të planit dhe programit në pajtim me dispozitat e këtij neni kryhet vlerësim strategjik të ndikimit mbi mjedisin jetësor, në pajtim me rregullativat e mjedisit jetësor.

Neni 22

Strategjia e menaxhimit të mbeturinave

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në propozim të ministrit miraton strategji për menaxhimin e mbeturinave.

(2) Në strategjinë e menaxhimit të mbeturinave të paragrafit (1) të këtij neni përcaktohen:

a) politika e përgjithshme e menaxhimit të mbeturinave në nivel nacional;

b) përshkrim dhe vlerësim të gjendjes ekzistuese të menaxhimit të mbeturinave;

c) qëllimet nacionale afatgjata dhe afatshkurta të cilat duhet të arrihen në procesin e menaxhimit të mbeturinave;

ç) indikatorët e suksesshmërisë së politikës së menaxhimit të mbeturinave;

d) udhëzime me menaxhimin e mbeturinave të rrjedhjeve të veçanta

dh) masat e realizimit të politikës së menaxhimit të mbeturinave;

e) kriteret mbi bazë të së cilës përcaktohet kapaciteti, gjegjësisht lokacioni për përpunim dhe largim të mbeturinave;

ë) vlerësimi i përdorimit përkatës të instrumenteve ekonomike dhe të tjera në menaxhimin me probleme të ndryshme të mbeturinave, për shkak të zbatimit të hierarkisë së mbeturinave dhe arritja e objektivave të menaxhimit të mbeturinave;

f) identifikimi i aktiviteteve dhe masave të cila kontribuojnë drejt parandalimit të krijimit të mbeturinave dhe për shkak të uljes së tyre, identifikimi i indikatorëve përkatës kuantitativ dhe cilësor të suksesit të masave për parandalim të mbeturinave, me definim të qartë të kornizës kohore për arritjen e tyre;

h) aktivitete për ngritjen e vetëdijes dhe sigurimit të informacione të drejtuara drejt publikut të gjerë ose grupe të konsumatorëve dhe çështje tjera në rëndësi për zhvillim të menaxhimit të mbeturinave.

(3) Strategjia e menaxhimit të mbeturinave ka të bëjë për periudhë 12 vite, ndërsa e njëjta revidohet së paku në vitin e gjashtë të miratimi të saj.

Neni 23

Plani për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut

(1) Për realizimin e strategjisë për menaxhimin e mbeturinave të nenit 22 të këtij ligji, organi i mjedisit jetësor, miraton planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: Plani).

(2) Plani sipas paragrafit (1) të këtij neni miratohet për periudhë gjashtëvjeçare dhe në veçanti përmban:

1. përshkrim të gjendjes ekzistuese të menaxhimit të mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

2. objektivat nacionale të cilat duhet të arrihen në raport me përgatitje për përdorim, riciklim, përpunim dhe largim të përsëritshëm të mbeturinave dhe afateve kohore për zbatimin e tyre;

3. qasja e menaxhimit të mbeturinave;

4. korniza juridike dhe institucionale e menaxhimit të mbeturinave;

5. detyrimet e organeve të administratës shtetërore dhe njësite të vetëqeverisje lokale, duke përfshirë dhe shpërndarje të përgjegjësisve në mes pjesëmarrësve publik dhe privat të cilët kryejnë menaxhimin e mbeturinave;

6. planifikim rajonal për menaxhim të mbeturinave dhe dhënia e shërbimit;

7. mirëmbajtja e bazës të të dhënave për menaxhimin e mbeturinave;

8. masat dhe aktivitetet për implementim të hierarkisë për menaxhimin e mbeturinave;

9. masat dhe aktivitetet për implementim të përgjegjësishë së zgjeruar të prodhuesve;

10. masat për rregullim të eksportit, importit dhe transitit të mbeturinave;

11. masat për rehabilitimin e deponive jostandarde dhe të paligjshme dhe rajonet e kontaminuara;

12. mënyra e menaxhimit të llojeve të ndryshme të mbeturinave (mbeturinash komunale, komerciale, industriale, ndërtimore, të rrezikshme, mjekësore, mbeturina të rrjedhjeve të veçanta, si dhe menaxhimi i llumës nga stacionet e pastrimit të ujërave të zeza);

13. masat dhe aktivitetet për themelimin e deponive;

14. plani aksional për menaxhimin e mbeturinave;

15. indikatorët për monitorimin e planit dhe

16. përmbajtjen e programeve për menaxhimin e mbeturinave rrjedhëse të veçanta edhe atë: mbeturinat e paketimit, mbeturinat elektrike dhe pajisjet elektronike, mbeturinat e baterive dhe akumulatorët dhe mbeturinat tjera rrjedhëse të veçanta.

(3) Organi kompetent për zbatimin e planit është organi profesional.

(4) Monitorimi i zbatimit të planit bëhet nga organi i mjedisit jetësor.

(5) Organi profesional mund të propozojë ndryshim të plani çdo tre vjet nga miratimi i tij, dhe organi mjedisor jetësor do kryejë revizion të planit.

(6) Organi profesional përgatit raport për zbatim të planit në çdo tre vjet nga dita e miratimit.

(7) Organi i mjedisit jetësor raportin sipas paragrafit (6) të këtij neni do t'ia dorëzojë Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 24

Planet rajonale për menaxhimin e mbeturinave

(1) Këshillat e komunave dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit, në propozim të bordit ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 32 të këtij ligji, miraton plan rajonal për menaxhimin e mbeturinave (në tekstin e mëtuqjeshëm: Plani rajonal), me të cilën rregullohet dhe bëhet përputhja e objektivave të përbashkëta të menaxhimit të mbeturinave në nivel rajonal.

(2) Plani rajonal në veçanti përmban:

- teknologjitë dhe metodat e planifikuara për menaxhimin e mbeturinave;

- përshkrim të sistemit ekzistues për menaxhimin e mbeturinave dhe instalime kryesore për largim dhe përpunim duke përfshirë edhe instalimet për vendosje me mbeturina të rrjedhjeve të veçanta;

- vlerësim të nevojave për sistem të ri të mblledhjes, mbylljes të instalimeve ekzistuese për mbeturina, infrastrukturë plotësuese të instalimeve për mbeturinë në pajtim me nenin 45 të këtij ligji dhe sipas nevojës edhe investimet të ndërlidhura me të;

- masat për edukim dhe ngritje të vetëdijes publike për menaxhimin e mbeturinave;

- objektivat që duhet të arrihen në procesin e menaxhimit të mbeturinave në raport të përgatitjes për përdorim, riciklim, përpunim dhe largim të përsëritshëm të mbeturinave dhe afatet kohore për zbatimin e tyre;

- masat për mblledhje, seleksionim, riciklim, përpunim dhe largim të mbeturinave;

- vlerësim të mjeteve financiare të nevojshme për realizim të planit rajonal, si dhe instrumentet ekonomike për vendosjen e menaxhimit rajonal me mbeturina;

- indikatorët e monitorimit të suksesshëm të realizimit të planit rajonal, dhe

- vlerësim të numrit të lagjeve të izoluara dhe mënyra e përfshirjes së tyre në sistemin e menaxhimit të mbeturinave.

(3) Plani rajonal miratohet për periudhë gjashtëvjeçare.

(4) Bordi ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinave të nenit 32 të këtij ligji mund sipas nevojës në çdo tre vjet të propozon ndryshim dhe plotësim të planit rajonal.

(5) Plani rajonal, para se të miratohet nga këshillat e komunave, përkatësisht Këshilli i Qytetit të Shkupit, dorëzohet për aprovim deri tek organi i mjedisit jetësor.

(6) Bordi ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinave sipas nenit 32 të këtij ligji, në çdo tre vjet nga fillimi i planit rajonal do të dorëzojë raport për realizimin e planit rajonal deri te Këshilli i Komunës, gjegjësisht te Këshilli i Qytetit të Shkupit dhe deri te organi profesional.

(7) Përmbajtja më e përafërt e planit rajonal përcaktohet nga ministri.

Neni 25

Plani për parandalimin e krijimit të mbeturinave

(1) Organi i mjedisit jetësor miraton plan për parandalimin të krijimit të mbeturinave në të cilën janë përshkruar masat për parandalim të krijimit të mbeturinave, si dhe mënyrat me të cilat vlerësohet implementimi i tyre, duke përfshirë shembuj me të cilat parandalohet krijimi i mbeturinave, si dhe masat tjera përkatëse.

(2) Në planin për parandalim të krijimit të mbeturinave janë të përcaktuara objektivat nacionale kuantitative dhe kualifikuese për parandalimin e krijimit të mbeturinave, si dhe indikatorët e caktuar, në bazë të së cilës do të monitorohet dhe vlerësohet përparimi në zbatimin e masave për parandalim të krijimit të mbeturinave.

(3) Objektivat nacionale për parandalim të krijimit të mbeturinave duhet të përcaktohet në mënyrë me të cilat zhvillimi ekonomik dhe ndikimi mbi mjedisin jetësor janë ndërmjet vetit të varura me sasinë e mbeturinave të krijuara, me çka zhvillimi më i madh ekonomik do të qojë deri në parandalim më të madh të krijimit të mbeturinave.

(4) Plani sipas paragrafit (1) të këtij neni miratohet për periudhë gjashtëvjeçare.

(5) Organi i mjedisit jetësor e përcjellë realizimin e planit sipas paragrafit (1) të këtij neni, ndërsa organi profesional e zbaton.

(6) Organi profesional mund të propozon ndryshime të planit në çdo tre vjet nga miratimi i tij, ndërsa organi i mjedisit jetësor bën revizion të planit.

Neni 26

Strategjia nacionale për menaxhimin me llum

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në propozim të ministrit miraton strategji nacionale afatgjate për menaxhim me llum.

(2) Strategjia sipas paragrafit (1) të këtij neni miratohet për periudhë jo më të shkurtë se dhjetëvjeçare.

(3) Strategjia sipas paragrafit (1) të këtij neni në veçanti i përmban:

- përshkrim dhe vlerësim të gjendjes ekzistuese të menaxhimit me llum;

- kornizë juridike dhe institucionale të menaxhimit me llum;

- prodhim aktual dhe të ardhshëm të llumit;

- objektivat nacionale afatgjate dhe afatshkurte në menaxhimin me llum;

- vlerësim të opsioneve për ripërdorim, trajtim dhe largim të llumit dhe potenciali strategjik i tyre;

- projektimi i prodhimit në trajtimin e llumës nga stacionet pastruese;

- udhëzime dhe kodeks të praktikave të mirat të përdorimit të llumës në bujqësi dhe për qëllime tjera dhe

- çështje tjera me rëndësi për menaxhimin me llum në nivel nacional.

(4) Strategjia nacionale për menaxhim me llum do të revidohet së paku në vitin e pesë të realizimit të saj.

Neni 27

Programë për menaxhimin e mbeturinave

(1) Personat të cilët kryerjen e veprimtarisë së tyre gjatë vitit kalendarik krijojnë më shumë se 200 kilogram të mbeturinave të rrezikshme me më shumë se 100 ton të mbeturinave të parrezikshme, miratojnë program për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me strategjinë për menaxhimin e mbeturinave, planin, planin për parandalim të krijimit të mbeturinave dhe planet rajonale për menaxhimin e mbeturinave

(2) Programi sipas paragrafit (1) të këtij neni miratohet për periudhë trevjeçare.

(3) Programi sipas paragrafit (1) të këtij neni në veçanti i përmban;

1) nivelin ekzistues i krijimit të mbeturinave, sipas llojit, sasisë dhe burimit të krijimit dhe parashikimi i llojit dhe sasisë së mbeturinave që do të krijohet në tri vitet e ardhshme;

2) masat ekzistuese dhe planifikuese tekniko-organizative dhe masat e tjera për shmangien dhe për zvogëlimin e krijimit dhe uljen e dëmshmërisë së mbeturinave;

3) të dhënat për kapacitetet ekzistuese dhe të planifikuara tekniko-organizative të personave juridikë;

4) masat ekzistuese dhe të planifikuara teknike, organizativ dhe masat e tjera (duke i përfshirë ndërhyrje investuese) për menaxhimin e mbeturinave (seleksionimi, trajtimi, përpunim, shfrytëzimi i energjisë, ruajtja dhe largimi);

5) kornizën kohore për zbatim të standardeve të cilat kanë të bëjnë me përbërjen dhe përpunimin e produkteve të veçanta dhe paketimi i tyre përkatës për përdorim ose përpunim të përsëritshëm duke përfshirë edhe riciklimin;

6) masat për mbrojtje të ndikimit të dëmshëm të mbeturinave në mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut;

7) futjen e sistemit ndërkombëtar për mbrojtje të mjedisit jetësor (ISO 14000 dhe të tjera);

8) aktivitetet e planifikuara për edukim dhe trajnim të kuadrit të menaxhon me mbeturina dhe

9) masat tjera me rëndësi për realizimin e programit për menaxhimin e mbeturinave.

(4) Organi profesional mund të kërkon nga personat juridik të paragrafit (1) të këtij neni të bëjë ndryshim dhe plotësim të programit të tyre, kur do të vërtetoj se ata janë në kundërshtim me strategjinë, planin, planin për zvogëlim të krijimit të mbeturinave dhe planit rajonal.

Neni 28

Obligimet e komunave dhe Qytetit të Shkupit për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe mbeturina tjera të parrezikshme

(1) Kryetarët e Komunave dhe kryetari i Qytetit të Shkupit, në pajtim me planin dhe planin rajonal është i obliguar të:

1) kujdeset për mbeturinat që krijohen nga amvisëritë, si dhe mbeturinave tjera të cilat krijohen në sektorin komercial dhe industrial për shkak të karakteristikave, përbërjes dhe sasisë së tyre të njëjtë me mbeturinat e amvisërisë (mbeturinat komunale) dhe nga kryerja e veprimtarive dhe aktivitetëve në rajonin e komunës;

2) siguron kushte për seleksionimi dhe menaxhimin me rrjedha të veçanta të mbeturinave të cilat janë pjesë e sistemit të përgjegjësive së zgjeruar të prodhuesit ;

3) kujdeset për pastërtinë publike dhe për mbledhje dhe pastrim të mbeturinave të lëna;

4) propozon dhe miraton akte me të cilat rregullohet, parandalohet, zvogëlohet, selektohet, mbledhja dhe transportimi i mbeturinave komunale, si dhe masat e ndërmarra për realizim të akteve të miratuara;

5) detyrimisht bashkëpunon me kryetarët e komunave tjera/ose me Qytetin e Shkupit për vendosjen dhe funksionimin e sistemit rajonal për menaxhimin e mbeturinave, ndërsa në lidhje me menaxhimin e mbeturinave komunale dhe komerciale;

6) realizimi i projekteve dhe masat e ndërmarra për përmirësim të gjendjes me menaxhimin e mbeturinave;

7) vepron në pajtim me rregullat e përgjithshme për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe llojeve tjera të mbeturinave për të cilat me ligj janë detyrë e komunës gjegjësisht të Qytetit të Shkupit për menaxhim dhe

8) bashkëpunon me menaxhuesit e rrjedhave të veçanta të mbeturinave në kornizë të sistemit për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesit për menaxhim me rrjedha të veçanta të mbeturinave në pajtim me rregullativat për përgjegjësisë të zgjeruar të prodhuesit.

(2) Ndaj mbeturinave komerciale veprohet në të njëjtën mënyrë ashtu siç veprohet ndaj mbeturinave komunale, vetëm nëse kjo nuk është krijuar nga personi fizik të cilët krijojnë mbeturina të rrezikshme më shumë se 200 kilogramë, gjegjësisht mbeturina të parrezikshme më shumë se 100 ton në vit.

Neni 29

Njoftim për realizim të programeve për menaxhimin e mbeturinave

(1) Personat sipas nenit 27 të këtij ligji janë të obliguar të dorëzojnë raport vjetor për realizim të programeve të tyre deri tek organi profesional, më së voni deri 31 janar të vitit aktual, për vitin e paraprak.

(2) Në bazë të rezultateve të marra nga raportet e zbatimit të programit për menaxhimin e mbeturinave sipas nenit 27 të këtij ligji, organi i mjedisit jetësor mund të bëjë ndryshim dhe plotësim të dokumenteve të planit të cilat i miraton organi i mjedisit jetësor.

Neni 30

Zbatimi i dokumenteve strategjike dhe të planit për menaxhimin e mbeturinave

(1) Organet e administratës shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale, institucionet publike, ndërmarrjet dhe organizatat janë të obliguar t'i monitorojnë dhe në mënyrë përkatëse të kujdesen për zbatim të masave dhe objektivave të vendosura në dokumentet strategjike, të planit dhe programet të këtij ligji për menaxhimin e mbeturinave.

(2) Personat juridikë dhe fizikë të cilët krijojnë ose menaxhojnë mbeturinat janë të obliguar masat dhe aktivitet që i ndërmarrin të jenë në pajtim me objektivat dhe masat e dokumenteve strategjike, të planit dhe programeve të këtij ligji.

IV. MENAXHIMI I MBETURINAVE NË NIVEL RAJONAL

Neni 31

Menaxhimi i mbeturinave në nivel rajonal

(1) Për nxitje dhe zhvillim të menaxhimit të mbeturinave në nivel rajonal në pajtim me planin, këshillat e komunave dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit nga rajoni përkatës për menaxhimin e mbeturinave miraton vendim për lidhje të marrëveshjes për bashkim për vendosje të sistemit për menaxhimin e mbeturinave në nivel rajonal (në tekstin e mëtutjeshëm; sistem rajonal).

(2) Me marrëveshjen sipas paragrafit (1) të këtij neni veçanërisht rregullohen të drejta dhe detyrimet e ndërsjellta të komunave dhe Qytetit të Shkupit në bashkimin për vendosjen dhe sigurimit të kushteve për funksionim të sistemit rajonal sipas paragrafit (4) të këtij neni, si dhe

çështje tjera të interesit të përbashkët për organizim dhe realizim të menaxhimit të mbeturinave në nivel rajonal (në tekstin e mëtutjeshëm: menaxhim rajonal).

(3) Marrëveshja sipas paragrafit (1) të këtij neni detyrimisht përmban:

- sasi të minimale të mbeturinave të lëna në stacioni ngarkues në nivel komunal ose objekte qendror për largim të mbeturinave në nivel rajonal dhe

- dispozita tjera të cilat e rregullojnë mundësinë e pjesëmarrjes së sektorit privat në menaxhimin me mbeturina në sistemin rajonal në varësi të planit rajonal.

(4) Sistemi rajonal përbëhet nga objektet qendrore për menaxhimin e mbeturinave (deponia rajonale për mbeturina), stacionet dhe objektet dhe instalimet tjera për menaxhimin e mbeturinave.

(5) Në përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, këshilli i komunës dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit mund të vendosin të bashkohen drejt një rajonit tjetër për menaxhimin e mbeturinave i ndryshëm nga rajoni i përcaktuar me plan, nëse ajo nuk e pengon, gjegjësisht e rëndon procedurën e vendosjes ose të organizimit dhe funksionimit të sistemit rajonal në rajonin përkatës për menaxhimin e mbeturinave, si dhe pas marrjes paraprake të pëlqimit nga ministri.

(6) Komunitet dhe Qyteti i Shkupit të cilat janë bashkuar për vendosjen e sistemit rajonal janë të detyruar ta njoftojnë organin e mjedisit jetësor dhe ti dorëzojnë aktet për vendosje të bashkimit, në afat prej 30 ditësh nga dita e bashkimit.

(7) Në raste kur të gjitha komunitet, gjegjësisht Qyteti i Shkupit bëjnë pjesë në një rajon, nuk ka bashkim, gjegjësisht nuk do të lidhin marrëveshjen sipas paragrafit (1) të këtij neni në afat në të cilën është përcaktuar në plan, pra nuk do të vendosin sistem rajonal në afat prej dy vite nga dita e miratimit të marrëveshjes sipas paragrafit (1) të këtij neni, në propozim të ministrit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton vendim për vendosjen e sistemit të menaxhimit të mbeturinave për një rajon të caktuar.

(8) Me vendimin sipas paragrafit (7) të këtij neni Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut e përcakton rajonin, si dhe komunitet dhe/ose Qytetin e Shkupit të cilët detyrimisht do të hyjnë në sistemin rajonal për menaxhim të mbeturinave, mënyra e vendosjes dhe financimit të sistemit për menaxhimin e mbeturinave në nivel rajonal, mënyra e menaxhimit të sistemit dhe periudha e menaxhimit, vendosja organizative, si dhe çështjet tjera të cilat janë me rëndësi për sistemin e menaxhimit të mbeturinave në nivel rajonal.

Neni 32

Bordi ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinave

(1) Për realizim të menaxhimit rajonal, realizim të planit rajonal sipas nenit 24 të këtij ligji dhe realizim të marrëveshjes sipas nenit 31, të këtij neni, për secilin rajon për menaxhimin e mbeturinave të përcaktuar në lanin formohet bord ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinave (në tekstin e mëtutjeshëm; bordi)

(2) Anëtarët e bordit janë kryetarët e komunave dhe kryetari i Qytetit të Shkupit të cilët bëjnë pjesë në rajon, ose persona tjetër të autorizuar nga kryetarët e komunave dhe Qytetit të Shkupit.

(3) Me bordin kryeson kryetari i zgjedhur nga rendi i anëtarëve të bordit, për periudhë një vjeçare në parimin e rotacionit.

(4) Bordi mban seancë për mbajtjen e të cilës është e nevojshme prania e më së pakut e gjysmës së anëtarëve të bordit.

(5) Vendimet e bordit miratohen me shumicë një të tretën e anëtarëve të pranishëm në seancë.

Neni 33

Kompetencat e bordit

Bordi i kryen këto punë:

1) e përcakton projektin e planit rajonal për menaxhimin e mbeturinave;

2) kryen mbikëqyrje mbi aktivitetet për realizim të planit rajonal;

3) i miraton propozim - projektet për realizim të planit rajonal, si dhe projektet tjera në interes të zhvillimit të sistemit rajonal, vetëm në raste kur Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut ka miratuar vendim në pajtim me nenin 31, paragrafi (7) të këtij ligji;

4) propozon këshillave të komunave dhe Këshillit të Qytetit të Shkupit miratimin e vendimeve për çështjet të cilat janë të ndërlidhura me veprimtarinë dhe shërbimet për menaxhimin e mbeturinave të cilat janë në kompetencë të tyre në pajtim me këtë ligj, Ligjin për koncesion dhe partneritet privato-publik, furnizime publike, si dhe çështje tjera të ndërlidhura me zhvillimin e menaxhimit rajonal dhe çështje tjera nga kompetenca e tyre;

5) miraton studimin e fizibilitetit me të cilën vendoset dhe organizohet sistemi rajonal për menaxhimin e mbeturinave;

6) e miraton kontratën për vendosjes së partneritetit privato-publik, gjegjësisht dhënie në koncesion për menaxhimin rajonal me sistemin rajonal kur procedura është udhëheq nga ana e komunave ose Qytetit të Shkupit, vetëm në raste kur Qeveria ka miratuar vendim në pajtim me nenin 31, paragrafi (7) të këtij ligji;

7) e miraton projektin e raportit vjetor për realizim të planit rajonal;

8) i koordinon aktivitetet për realizim të projekteve investuese për nxitjen dhe zhvillimin e menaxhimit rajonal me mbeturina komuna dhe llojet tjera të mbeturinave të parrezikshme të financuara nga burimet e përmendura në nenin 104 të këtij ligji;

9) bën përzgjedhjen e operatorit të sistemit rajonal dhe ia propozon këshillave të komunave dhe Qytetit të Shkupit për vendimmarrje;

10) inicion shqyrtimin e çështjeve të ndërlidhura me sistemin rajonal për të cilat është e domosdoshme koordinim mes komunave dhe Qytetit të Shkupit, agjencive dhe institucioneve shtetërore dhe partnerët nga sektori privat dhe civil dhe

11) kryen edhe punë tjera të fushës së menaxhimit të mbeturinave në sistemin rajonal përkatës, të cilat do i delegojë këshilli i komunës, gjegjësisht Këshilli i Qytetit të Shkupit.

Neni 34

Mënyra e punës së bordit

(1) Mënyra e punës së bordit rregullohet me rregullore.

(2) Punë profesionale, administrativo-teknike, planifikimi, udhëheqja e projekteve investuese dhe punët me rëndësi për menaxhimin rajonal, realizim të planit rajonal dhe zhvillim të sistemit rajonal, monitorimi mbi vëllimin dhe cilësinë e shërbimeve të kryera dhe punë tjera me rëndësi për zhvillimin e menaxhimit rajonal i kryen njësi organizative për menaxhimin rajonal me mbeturina e themeluar në Qendrën për zhvillim të planit rajonal sipas nenit 35 të këtij ligji.

Neni 35

Njësia organizative për menaxhimin rajonal me mbeturina

Në kornizë të Qendrës për zhvillim të secilit plan rajonal në të cilën është lidhur marrëveshja në pajtim me nenin 31 të këtij ligji, formohet njësi organizativ për menaxhimin rajonal me mbeturina (në tekstin e mëtutjeshëm: njësi organizative).

Neni 36

Kompetencat e njësisë organizative për menaxhimin e mbeturinave

Njësia organizative në koordinim me komunitet e rajonit përkatës i kryen punët në vijim:

1) përpilon plan rajonal për menaxhimin e mbeturinave duke përfshirë edhe objektivat vjetore të cilat duhet të arrihen në menaxhimin e mbeturinave në nivel rajonal në pajtim me Planin e nenit 23 të këtij ligji;

2) përgatit dhe propozon projekte tjera dhe aktivitete për realizim të planit rajonal, si dhe projekte tjera në interes të zhvillimit të sistemit rajonal;

3) zbaton dhe menaxhon me projektet dhe ndërmerr aktivitet tjera të ndërlidhura me realizimin e planit rajonal dhe zhvillim të sistemit rajonal;

4) siguron shërbime kontraktuese dhe kapacitet për menaxhimin e mbeturinave në sistemin rajonal;

5) përgatit dhe realizon procedura për përzgjedhjen e sistemit rajonal dhe propozon përzgjedhje të operatorit të sistemit rajonal;

6) zbaton dhe menaxhon me projekte investuese për nxitjen dhe zhvillimin e menaxhimit rajonal me mbeturina komunale dhe mbeturina të llojit tjetër të parrezikshme, të financuara nga burimet e përshkruara në nenin 104 të këtij ligji;

7) e përcjell zbatimin dhe përgatitjen e raportit për realizim të planit rajonal;

8) përgatit raport për punën e njësisë organizative;

9) përgatit program vjetor për punën e njësisë organizative;

10) udhëheq bazën e të dhënave për menaxhimin e mbeturinave në nivel lokal dhe siguron informacione për palët e interesuar në lidhje me pyetje e ndërlidhura me sistemin rajonal, si dhe aktivitet e tjera të komunikimit me opinionin;

11) përgatit propozimvendime për çështje të cilat janë të ndërlidhura me veprimtarinë dhe shërbimet të menaxhimit të mbeturinave sipas nenit 33, pika (4) të këtij ligji, si dhe çështje të tjera për zhvillim të menaxhimit rajonal;

12) kryen edhe punë tjera të fushës së menaxhimit të mbeturinave në sistemin rajonal përkatës të cilat do ia besojë bordi, dhe

13) e njofton organi e administratës shtetërore kompetent për punë të fushës së mjedisit jetësor dhe komunave të cilat e themelojnë bordin në nivel vjetor për arritjet e objektivave, me rekomandime për përmirësimin e praktikave më të mira investuese në menaxhimin e mbeturinave.

V. RREGULLAT E PËRGITHSHME TË MENAXHIMIT TË MBETURINAVE

Neni 37

Rregullat për menaxhimin e mbeturinave

(1) Menaxhimi i mbeturinave patjetër duhet të realizohet me kujdes dhe mënyrë përgjegjëse me të cilën do të shmanget:

1) rrezikimi i mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut,;

2) ndotja e medimeve të mjedisit jetësor mbi kufizë e shënuara në pajtim me rregullativat;

3) krijimi i zhurmës, aromës së keqe ose rritje të numrit të zogjve, insekteve dhe dëmtuesve;

4) shkatërrimi i kushteve natyrore për jetë të shtazëve dhe të bimëve;

5) shkatërrimi i trashëgimisë mbrojtëse kulturore dhe natyrore, dhe

6) mbindërtimi dhe parregullsia e objekteve dhe hapësirave në zonat urbane dhe në rajonet jashtë zonave urbane.

(2) Krijuesi i mbeturinave është i obliguar të kujdeset për mbeturinë e krijuar deri në largimin e saj përfundimtarë, gjegjësisht deri në operacionin e fundit të menaxhimit të mbeturinave, pa marrë parasysh se a menaxhon drejtpërdrejtë me mbeturinat ose menaxhimin ja ka dhënë ndërmjetësuesit, tregtarit me mbeturina ose menaxhimin ja ka besuar personit të tretë i cili menaxhon me një rrjedhje të veçantë të mbeturinave në kornizë të sistemit për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesve.

(3) Krijuesi i mbeturinave është obliguar të kujdeset që të sigurojë të dhëna për mbeturinën që e krijon me çka do të mundësohet të vërtetohet se menaxhimi i duhur me mbeturinat e tija do të kryhet në pajtim me ligjin.

(4) Ndalohet djegia e mbeturinave në lokacione të cilat nuk janë të dedikuara për atë qëllim, si dhe përdorimi i aparaturave dhe impianteve për të cilat nuk janë dhënë leje përkatëse në pajtim me ligjin ose në të cilat bëhet djegia e mbeturinave mund të rrezikojnë mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(5) Subjektet të cilat kryen veprimtari të menaxhimit të mbeturinave, mbeturinat mund ta blejnë nga personi fizik ose juridik nëse atë e ka fituar në pajtim me ligjin.

(6) Ndalohet lënia dhe hedhja e mbeturinave në lokacionet të cilat nuk janë të përcaktuara për këtë dedikim, si dhe djegia ose largimi i saj në kundërshtim të rregullativave për menaxhimin e mbeturinave.

Neni 38

Menaxhimi i mbeturinave të cilat gjenden në pronësi private

(1) Menaxhimi i mbeturinave të cilat gjenden në pronë private, i cili mund të shkakton dëm mbi mjedisin jetësor ose shëndetin e njeriut, është detyrë e pronarit ose shfrytëzuesit të pronës.

(2) Nëse pronari ose shfrytëzuesi i pronës në të cilin gjendet mbeturina nuk e largon ose refuzon ta largon mbeturinë në mënyrë të parashikuar me këtë ligj, mbeturinë do e largon ofruesi i shërbimit, gjegjësisht person i autorizuar për mbledhje dhe transportim të mbeturinave, në bazë të aktit juridik për largim të dhënë nga kryetari i komunës, gjegjësisht kryetari i Qytetit të Shkupit ose komunitet e Qytetit të Shkupit, në shpenzim të pronarit ose shfrytëzuesit të pronës.

(3) Nëse mbeturina është lënë në pronë private pa lejen e pronarit ose shfrytëzuesit të pronës, pronari ose shfrytëzuesi i pronës e informon kryetarin e Komunës dhe Qytetit të Shkupit dhe komunitet e Qytetit të Shkupit, i cili duhet të ndërmerr masa përkatëse për largim të mbeturinës si dhe masa në pajtim me ligjin kundër shkelësit.

(4) Nëse ekzistojnë njohuri se në pronë që është në pronësi private kryhet ruajtja dhe mbledhja e mbeturinave në kundërshtim me dispozitat e këtij neni, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor ka të drejtë të kryen mbikëqyrje të pronës e cila është në pronësi private në pajtim me këtë ligj.

Neni 39

Përpunim i mbeturinave

(1) Mbeturinat që cilat përmbajnë materie përdoruese duhet të përpunohen, nëse është e mundur shfrytëzimi i mëtutjeshëm i vetive të saj dhe nëse ekzistojnë kushte teknike dhe teknologjike për atë.

(2) Përpunimi i mbeturinave patjetër të kryhet pa zbatimin e proceseve dhe metodave të cilat e rrezikojnë mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(3) Nëse përpunimi i mbeturinave mund të shkaktojë rrezikim të mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut ose shpenzimet e përpunimit të mbeturinës janë të mëdha dhe ekonomikisht të papagueshme, mbeturina mund të largohet ose eksportohet nga Republika e Maqedonisë së Veriut në një shtet ku i njëjti mund të përpunohet ose të asgjësohet në mënyrë e cila është e sigurt për mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(4) Obligim për përpunim të detyrueshëm të mbeturinave sipas paragrafit (1) të këtij neni nuk do të zbatohet, nëse largimi i mbeturinave shkakton rrezik më të vogël të mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut se sa përpunimi i saj, ashtu që duhet të ketë parasysh:

- 1) shfrytëzimi i resurseve natyrore;
  - 2) energjia e cila do përdoret për përpunimin ose e fituar nga mbeturinat;
  - 3) përmbajtja e materieve të rrezikshme në mbeturinat të krijuara pas përpunimit dhe
  - 4) emisionet e substancave dhe energjia e medimeve të mjedisit jetësor.
- (5) Për shkak të përmirësimit dhe lehtësimit të procedurës së përpunimit, mbeturina duhet të mblidhet veçmas nëse ajo teknikisht, ekologjik dhe ekonomik është e ndashme dhe të mos përzihet me mbeturina të tjera ose me materiale me veti dhe karakteristika të ndryshme.

Neni 40

Operacione për përpunimin e mbeturinave

(1) Mbeturinat përpunohen me zbatimin e një ose me shumë të operacioneve në vijim:

- R1 - përdorimin e karburantit si dedikim primar ose ndonjë produkt tjetër për prodhimin e energjisë;
- R2 - rigjenerimin / përmirësimin e vetive të tretësve;
- R3 - riciklimin/përmirësimin e vetive të materieve organike të cilat nuk përdoren si tretës (duke përfshirë edhe kompostirimin dhe proceset e tjera të transformimit biologjik);
- R4 - riciklimin/përmirësimin e vetive të metaleve dhe përbërjeve metalike;
- R5 - riciklimin/përmirësimin e vetive të materialeve tjera jorganike;
- R6 - rigjenerimi i acideve ose të bazave;
- R7 - përpunimin e përbërësve që përdoren për uljen e ndotjes;
- R8 - përpunimin e përbërësve të katalizatorëve;
- R9 - rafinimi i vajit dhe yndyrës së përdorur ose formave të tjera të naftës dhe vajit të përdorur;
- R10 - trajtimin e tokës, në dobi të mjedisit jetësor dhe të bujqësisë;
- R11 - përdorimin e mbeturinave të fituar nga ndonjë operacion i përmendur nga pika R1 deri në R10 të këtij paragrafi;
- R12 - shkëmbimi i mbeturinave për shkak të nënshtrimit të ndonjë prej operacioneve të përmendura në pikat R1 deri R11 të këtij paragrafi
- R13 - ruajtje të mbeturinave e cila duhet ti nënshtrohet ndonjë prej operacioneve të përmendura në pikat R1 deri në R12 të këtij paragrafi (me përjashtim të kohës së ruajtjes, para mbledhjes, në vendin ku është krijuar mbeturina)

(2) Operacionet sipas paragrafit (1) të këtij neni, gjatë importit, eksportit dhe transit të mbeturinave me dokumente përcjellëse të shënuara me shkronjë latine „R“ pas të cilës vijon numri i operacionit përkatëse për përpunim sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Ministri e përshkruan në mënyrë të përafërt mënyrën e përpunimit të mbeturinës për fitimin e energjisë ose përdorim të mbeturinës si ndonjë produkt tjetër për prodhimin e energjisë sipas paragrafit (1) pika R1 të këtij neni.

Neni 41

Ruajtja e mbeturinave

(1) Mbeturina e cila mund përsëri të përdoret, përpunohet ose të shfrytëzohet si burim i energjisë, mund të ruhet në vendet të veçanta të parashikuara për këtë dedikim, nëse ruajtja nuk shkakton rrezik ndaj mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut.

(2) Mbeturina mund të ruhet në vende të cilat janë teknikisht të pajisura për ruajtje të përkohshme të mbeturinave, në lokacione të krijuar për mbeturinës, në vendin për mbledhje, stacionet transferimit dhe lokacionet tjera për mbledhje në pajtim me këtë ligj.

(3) Personat juridik të cilët krijojnë mbeturina mund mbeturinat përkohësisht ta ruajnë në vendin e krijimit, por më së shumti një vjet nga dita e krijimit të saj, nëse mbeturina është dedikuar për largim, gjegjësisht më së shumti tre vjet nga dita e krijimit të saj nëse mbeturina është e dedikuar për trajtim dhe përpunim.

(4) Ruajtja e përkohshme e mbeturinave të paragrafit (3) të këtij neni personat e kryen në mënyrë dhe në vende të cilat i plotësojnë kushtet teknike minimale në raport të mbrojtjes së mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut.

(5) Ministri e përshkruan mënyrën e ruajtjes së mbeturinave si dhe kushtet teknike minimale të cilat duhet të plotësojnë vendet në të cilat kryet ruajtja e mbeturinave sipas paragrafit (4) të këtij neni.

Neni 42

Përdorimi dhe riciklimi i përsëritshëm

(1) Për shkak të arritjes së nivelit të lartë të shfrytëzimit të resurseve dhe nxitja e zhvillimit ekonomik, personat juridik dhe fizik i ndërmarrin masat dhe aktivitetet në drejtim të arritjes së përdorimit dhe riciklimit të përsëritshëm të materialeve të mbeturinave e sidomos të letërës, metalit, plastikës dhe qelqit.

(2) Me qëllim të arritjes së nivelit të lartë të efikasitetit të resurseve dhe nxitja e qarkullimit të ekonomisë, në planin sipas nenit 23 të këtij ligji, planet rajonale të nenit 24 të këtij neni, si dhe Plani për parandalim të krijimit të mbeturinave të nenit 25 të këtij ligji duhet të përmbajë masat dhe objektivat e përgatitjes për përdorim dhe riciklim të përsëritshëm.

Neni 43

Largimi i mbeturinave

(1) Mbeturina e cila nuk mund të përdoret, riciklohet dhe përpunohet përsëri si burim i energjisë, largohet me zbatimin e operacioneve të veçanta për largim, të përcaktuara në pajtim me nenin 44, paragrafin (1) të këtij ligji.

(2) Para se të largohet, mbeturina duhet ti nënshtrohet trajtimit mekanik, fizik, kimik, termik ose biologjik, me qëllim të zvogëlohet sasia e mbeturinave, volumi i tyre dhe ndikimet negative në mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(3) Para se të bëhet qasja për largim të mbeturinave, ai njëherë duhet të selektohet dhe të klasifikohet në pajtim me listën e llojeve të mbeturinave si në nenin 15 të këtij ligji.

(4) Mbeturinat të cilat nuk mund të selektohen dhe të klasifikohen sipas listës së llojeve të mbeturinave, detyrimisht të bëhet vlerësimi i karakteristikave të saj në pajtim me nenin 16 të këtij ligji, me qëllim të përcaktohet mënyra e veprimtimit me të njëjtën.

(5) Largimi i mbeturinave kryet në impianteve të dedikuara të veçanta më afër vendit të ndodhjes së mbeturinave e cila është e dedikuar për largim të mbeturinave, dhe e cila ka leje përkatëse në pajtim me dispozitat e këtij neni.

(6) Në planin e nenit 23 të këtij ligji janë të shënuara objektivat për zvogëlimin e deponimit të mbeturinave komunale si operacion i veçantë për largimin e mbeturinave.

Neni 44

Operacionet për largim të mbeturinave

(1) Operacionet për largim të mbeturinave janë:

- D 1 – deponimi – shtrirja në ose mbi tokë (për shembull, deponitë etj.);
- D 2 – Trajtimi i tokës (për shembull, biodegradimi i lëngut ose slurit në tokë, etj.);
- D 3 – injektimi i thellë (për shembull, injektimi i mbeturinave që mund të derdhen në puse ose zgavra natyrore - shpella, gropa, etj.);
- D 4 – kapjes sipërfaqësore (për shembull, vendosja e mbeturinës së lëngshme ose slurit në gropa, liqene ose në laguna etj.);
- D 5 – konstruimi i veçantë i deponisë (për shembull, strehimi në qeli të ndërtuara individuale të cila janë të mbyllura dhe izoluara njëra nga tjera dhe nga mjedisi jetësor etj.);
- D 6 - shtrirja në trupa të mëdhenj ujore përveç deteve / oqeaneve;
- D 7 - shtrirja në dete/oqeane duke përfshirë përputhje të shtratit të detit;
- D 8 - trajtimi biologjik i cili nuk është definuar në ndonjë vend tjetër me këtë ligj, ndërsa i cili del nga përbërje ose përzierjet finale të cilat largohen me ndonjë nga operacionet e përmendura në pikat prej D1 deri D12 të këtij paragrafi;
- D 9 - trajtimi kimiko-fizik i cili nuk është definuar në ndonjë vend tjetër me këtë ligj, ndërsa i cili del nga përbërje ose përzierjet finale të cilat largohen me ndonjë nga operacionet e përmendura në pikat prej D1 deri D12 të këtij paragrafi (për shembull, avullimi, tharja, kalcinimi, etj.);
- D 10 - djegia e tokës, në pajtim me dispozitat e këtij neni dhe rregullativat e tjera të cilat kanë të bëjnë me djegien;
- D 11 – djegia në det;
- D 12 - ruajtja e përhershme (për shembull, vendosja e kontejnerëve në miniera etj.);
- D 13 - përzierja para nënshtrimit të ndonjë nga operacionet e përmendura në pikat D1 deri D12 të këtij paragrafit;
- D 14 - ripaketimi para nënshtrimit të ndonjë nga operacionet e përmendura në pikat D1 deri D12 të këtij paragrafit dhe
- D 15 – ruajtje deri në kryerjen e ndonjë nga operacionet e përmendura në pikat D1 deri D14 të këtij paragrafit (me përjashtim të kohës së ruajtjes, para mbledhjes në vendin në të cilën është krijuar mbeturina).

(2) Largimi i mbeturinave me zbatim të operacioneve sipas paragrafit (1) të pikave D1 deri D12 të këtij neni llogaritet si zgjidhje e përhershme e menaxhimit të mbeturinave pas të cilës nuk mund të zbatohet në asnjë operacion tjetër për menaxhim të mbeturinave.

(3) Operacionet sipas paragrafit (1) të këtij neni, gjatë importit, eksportit dhe transit të mbeturinave me dokumente përcjellëse të shënuara me shkronjë latine „D“ pas të cilës vijon numri i operacionit përkatës për largim sipas paragrafit (1) të këtij neni.

Neni 45

Rrjeti i integruar për menaxhimin e mbeturinave

(1) Me qëllim të mundësimin të mbledhjes, selektimit, përpunimit sa më të sigurt dhe më ekonomik, si dhe largimit të mbeturinave në impiantet të cilat janë më të afërta të vendit të krijimit të mbeturinës, si dhe përdorimi i

metodave dhe teknologjive më të përshtatshme me të cilat sigurohet nivel i lartë i mbrojtjes së mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut, menaxhimi me mbeturina komuna organizohet në pajtim me hierarkinë e menaxhimit të mbeturinave, në rrjetin e integruar për menaxhimin e mbeturinave.

(2) Instalimet e dedikuara për largimin e mbeturinave mund të lidhen me stacionet e transferimit, si dhe me infrastrukturën tjetër për mbledhjen, përzgjedhjen dhe përpunimin e mbeturinave në një rrjet të integruar të menaxhimit të mbeturinave.

(3) Rrjeti i integruar për menaxhimin e mbeturinave mund të jetë i organizuar në nivel të një ose më shumë rajoneve për menaxhimin e mbeturinave.

(4) Në rrjetin e integruar të menaxhimit të mbeturinave që është i organizuar në nivel të një ose më shumë rajoneve, mund të përfshihet një instalim për heqjen e mbeturinave ndërtimore.

(5) Ministri e përshkruan mënyrën dhe kushtet e përafërta të funksionimit të rrjetit të integruar për menaxhimin e mbeturinave komuna e organizuar në nivel rajonal, gjegjësisht në nivel të një ose më shumë komunave ose Qytetit të Shkupit në pajtim me Planin e nenit 23 të këtij ligji.

Neni 46

Stacionet transferimit për mbeturina

(1) Mbeturinat komunale dhe mbeturinat komerciale e cila nga natyra e saj është e përafërt me atë komunale, të dedikuara për ruajtjen, përpunimin ose largimin, mund të transportohen nga vendi i krijimit deri në stacione transferimit, nga ku transportohen deri tek objektet dhe deri te impiantet për ruajtje, përpunim ose largim.

(2) Stacionet transferimit janë pjesë e rrjetit integruar për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 45 të këtij ligji.

(3) Stacionet transferimit duhet të jenë të vendosura në vende ku mund të sigurohet transportimi i mbeturinave të jetë më efikas dhe më ekonomik dhe të siguron funksionim vetjak të qëndrueshëm të sistemit integruar për menaxhimin e mbeturinave, duke pasur parasysh objektivat e shërbimit universal dhe objektivat e afërsisë, dhe të jenë të vendosura në vende dhe të punojnë në atë mënyrë me të cilën do të mundësohet ndikim sa më i vogël i mundshëm mbi mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(4) Ministri i përshkruan kushtet teknike minimale të përafërta të paragrafit (3) të këtij neni të cilat duhet t'i plotësojnë stacionet në pikëpamje të mbrojtjes së mjedisit jetësor, kushtet e përafërta që duhet t'i plotësojnë lokacionet në të cilat ndërtohen gjegjësisht vendosen stacionet, si dhe mënyra dhe afatet e ruajtjes së mbeturinave në stacionet sipas llojit të mbeturinave.

Neni 47

Provimi profesional për menaxhimin e mbeturinave

(1) Për menaxhim të sigurt dhe të përshtatshëm me mbeturina, personat juridik të cilët menaxhojnë me mbeturina detyrimisht duhet të angazhojnë person të aftësuar profesional për menaxhimin e mbeturinave.

(2) Personi i aftësuar profesional për menaxhimin e mbeturinave është personi i cili ka kaluar provimin profesional për kontroll të njohurive të nevojshme profesionale nga fusha e menaxhimit të mbeturinave dhe ka fituar:

- Vërtetim për menaxhua me mbeturina ose
- Certifikatë për menaxhues të lartë të mbeturinave.

(3) Personi i aftësuar profesional jep provim profesional për menaxhues ose menaxhues të lartë të mbeturinave paraprakisht kur mbaron trajnimin për menaxhues, gjegjësisht menaxhues të lartë të mbeturinave.

(4) Për kandidatin i cili jep provimin profesional mund të paraqitet vetëm person i cili posedon vërtetim për trajnim të kryer nga personi juridik i autorizuar nga ana e ministrit.

(5) Autorizimi sipas paragrafit (4) të këtij neni me të cilën fitohet e drejta që personi juridik të kryen trajnim të paragrafit (4) të këtij neni jepet me vlefshmëri së paku pesë vjet dhe mund ti jepet personit juridik vendor dhe të huaj me:

- 1) hapësirë të pajisur për mbajtjen e trajnimeve;
- 2) kapaciteti teknik për realizim të trajnimit;
- 3) kurrikula e dedikuar për trajnim dhe
- 4) minimum tre persona të angazhuar për realizim të trajnimit me minimum vjet vite përvojë në fushën e shkencave teknike dhe natyrore, ndërsa të ndërlydhura me menaxhimin me mbeturina.

(6) Vërtetimi gjegjësisht certifikata sipas paragrafit (2) të këtij neni fitohet pas kalimit të provimit profesional, i cili jepet para komisionit të formuar nga ministri, i përbërë nga pesë anëtarë dhe zëvendësit e tyre, të cilët kanë së paku pesë vjet përvojë pune në fushën e menaxhimit të mbeturinave ose me mjedisin jetësor.

(7) Tre anëtarët dhe zëvendësit e tyre në komisionin sipas paragrafit (.) të këtij neni janë nga organi i mjedisit jetësor, ndërsa dy anëtarët dhe zëvendësit e tyre zgjidhet nga rendi i ekspertëve të shquar nga fusha e menaxhimit të mbeturinave të cilët së paku pesë vjet kanë përvojë në menaxhimin e mbeturinave në bazë të shpalljes publike.

(8) Komisioni sipas paragrafit (6) të këtij neni për punën e tij mban libër protokollit

(9) Anëtarëve të komisionit sipas paragrafit (6) të këtij neni ju takon kompensim lartësia e të cilës përcaktohet në varësi të numrit të kandidatëve që janë paraqitur për dhënien e provimit.

(10) Kandidati për dhënie e provimit paguan kompensim në llogari të veçantë hyrëse të organit të mjedisit jetësor.

(11) Lartësia e kompensimit sipas paragrafit (9) të këtij neni përcaktohet në bazë të shpenzimeve reale të bërë për dhënien e provimit profesional.

(12) Personi i cili e ka kaluar provimin profesional, organi i mjedisit jetësor i jep vërtetim për menaxhues me mbeturina, gjegjësisht certifikatë për menaxhues i lartë me mbeturina.

(13) Ministri miraton program për dhënien e provimit profesional.

(14) Ministri e përshkruan mënyrën e dhënie së provimit profesional, formularit të vërtetimit dhe certifikatës, si dhe lartësinë dhe mënyrën e pagesës së kompensimit për dhënien e provimit profesional.

(15) Organi i mjedisit jetësor udhëheq listë të ekspertëve për menaxhimin e mbeturinave në të cilën janë të regjistruar personat e aftësuar profesional të paragrafit (2) të këtij neni si dhe personat juridik të autorizuar për realizimin e trajnimeve sipas paragrafit (5) të këtij neni .

(16) Lista sipas paragrafit (15) të këtij neni shpallet në ueb faqen e organit për mjedis jetësor dhe rregullisht azhurohet.

Neni 48

Menaxhuesi i mbeturinave

(1) Personat sipas nenit 27 dhe nenit 64, paragrafit (1) të këtij ligji janë të obliguar të emërojnë së paku një person të aftësuar profesional - menaxhues të mbeturinave i cili ka autorizim për menaxhues të mbeturinave.

(2) Provimi profesional për menaxhues të mbeturinave mund të jep personi i cili i plotëson kushtet në vijim:

- të ketë vendbanim në Republikën e Maqedonisë së Veriut,

- të ketë të mbaruar së paku shkallën e VI të arsimit të lartë ose arsim të lartë me së paku VII/1, gjegjësisht diplomë me së paku 180 kredi sipas sistemit elektronik i transferit të kredive (SETK),

- të mos ti jetë shqiptuar ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës derisa gjatë pasoja e ndalesës

- të ketë së paku tre vjet përvojë pune pas diplomimit në menaxhimin të mbeturinave ose të mjedisit jetësor.

(3) Menaxhuesi i mbeturinave është i obliguar të kryerje aktivitetet në vijim:

- e përpilon dhe kujdeset për zbatimin e programit për menaxhimin e mbeturinave të personit,

- e monitoron gjendjen aktuale të menaxhimit të mbeturinave,

- ndërmer masa dhe aktivitete për zvogëlimin e krijimit të mbeturinave,

- kujdeset për zbatimin dhe implementimin e procedurave për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me këtë ligj ose rregullativat tjera ,

- mban evidencë dhe përpilon raporte në pajtim me nenin 50 të këtij ligji dhe rregullativat për menaxhimin e mbeturinave,

- përpilon programe për fatkeqësitë dhe ndodhitë të mund të ndodhin gjatë menaxhimit të mbeturinave ,

- e kontrollon krijimin e mbeturinave në proceset teknologjike;

- i informon organet përgjegjëse gjegjësisht personin përgjegjës të personit juridik për mundësin e ndotjes së mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut si rezultat i prodhimit, trajtimit, përpunimit dhe largimit të mbeturinave dhe propozon zgjidhje konkrete dhe

- i kontrollon llojin dhe sasinë e mbeturinave që krijohen, përpunohen dhe largohen, si dhe të lëndëve të para sekondare.

Neni 49

Menaxhues i lartë me mbeturina

(1) Personat juridik të cilët menaxhojnë me mbeturina dhe ata që kryej veprimtari dhe aktivitetet të nenit 65, nenit 71, nenit 72 dhe nenit 73 të këtij ligji, emërojnë së paku një - menaxhues të lartë të mbeturinave.

(2) Menaxhuesi i lartë i mbeturinave mund të jetë person fizik i cili posedon certifikatë për menaxhues të lartë të mbeturinave, dhe ka dhënë provimin profesional për menaxhues të lartë të mbeturinave.

(3) Provimi profesional për menaxhues të lartë mund të japë peroni fizik i cili:

- të ketë të mbaruar së paku shkallën e VI të arsimit të lartë ose arsim të lartë me së paku VII/1, gjegjësisht diplomë me së paku 180 kredi sipas sistemit elektronik i transferit të kredive (SETK) ose studimet postdiplomike, nga fusha e shkencave teknike,

- të mos ti jetë shqiptuar ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës derisa gjatë pasoja e ndalesës

- të ketë së paku tre vjet përvojë pune pas diplomimit në menaxhimin e mbeturinave ose me mjedisin jetësor të ndërlydhura me punët dhe detyrat e ndërlydhura me menaxhimin praktik të mbeturinave.

(4) Menaxhuesi i lartë me mbeturina gjatë kryerjes së punës së tij detyrimisht duhet të jetë i pranishëm në terren dhe është përgjegjës për menaxhimin e instalimeve gjatë kohës së orarit të punës.

(5) Menaxhuesi i lartë i mbeturinave është i obliguar të kryejë aktivitetet në vijim:

- kujdeset për aspektin teknik të punës dhe kryerjes së veprimtarisë;

- organizim dhe menaxhim të sistemit/impianitit rajonal;

- kujdeset për sigurinë dhe funksionimit të papengueshëm të sistemit/impianitit rajonal;

- implementim të ekspertizës teknike/ kuptimi i pajisjeve teknike dhe mjetet operative;

- kryen mbikëqyrje teknike të llojit dhe sasisë së mbeturinave të cilat menaxhohen në sistemin/impianin rajonal;

- përgatit program operativ për monitorimin dhe kontrollon e punës së sistemit/installimit rajonal a është në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe rregullativat e miratuara;

- është përgjegjës për përgatitjen e programit për aftësim profesional dhe arsimor të të punësuarve në sistemin/impianin rajonal dhe

- është përgjegjës për përpilimin dhe miratimin e planeve dhe programe për shmangien dhe zvogëlimin e pasojave të fatkeqësive dhe ndodhive.

(6) Personi juridik sipas paragrafit (1) të këtij neni mund të angazhon person fizik të huaj për menaxhues të lartë të mbeturinave nëse ai i plotëson kushtet për menaxhues të lartë të mbeturinave dhe posedon kualifikime përkatëse nga vendi i të cilit është shtetas në pajtim me ligjin.

Neni 50

Detyrimi për mbajtjen e evidencës dhe njoftimi

(1) Subjektet të cilat menaxhojnë mbeturinat në pajtim me dispozitat e këtij neni janë të obliguar të mbajnë evidencë për:

1) llojin, sasinë dhe origjinën e mbeturinave të cilat i menaxhon;

2) llojin dhe sasinë e mbeturinave të përkohshme të ruajtura;

3) llojin dhe sasinë e mbeturinave që i është dhënë mbledhësit dhe transportuesit të mbeturinave;

4) llojin dhe sasinë e mbeturinave që është përdorur ose përpunuar;

5) llojin dhe sasinë e mbeturinave të cilat i janë dhënë personit tjetër juridik të cilët bëjnë përpunimin e mbeturinave;

6) të dhëna për zbatim të operacioneve për përpunim sipas nenit 39 dhe 40 të këtij ligji;

7) llojin dhe sasinë e mbeturinave i cili është dedikuar për largim në pajtim me nenin 43 dhe nenin 44 të këtij ligji;

8) llojin dhe sasinë e mbeturinave të cilat përpunohen ose largohen jashtë shtetit;

9) të dhënat për destinacionin fillestar dhe përfundimtar të transportimit të mbeturinave;

10) llojin dhe sasinë e mbeturinave i cili është regjistruar si lëndë e parë sekondare, gjegjësisht mbeturina të cilat kanë ndërprerë të jenë mbeturina në pajtim me nenin 18 dhe nenin 19 të këtij ligji dhe

11) të dhëna të tjera për menaxhimin e mbeturinave.

(2) Personat juridik dhe fizik sipas nenit 27 të këtij ligji obligohen të mbajnë evidencë për:

1) llojin, sasinë dhe origjinën e mbeturinave që e krijojnë;

2) llojin dhe sasinë e mbeturinave të përkohshme të ruajtura;

3) llojin dhe sasinë e mbeturinave që i është dhënë mbledhësit dhe transportuesit të mbeturinave;

4) llojin dhe sasinë e mbeturinave që është përdorur ose përpunuar nga vetë krijuesi;

5) llojin dhe sasinë e mbeturinave që u është dhënë personave të tjerë juridikë të cilët bëjnë përpunimin e mbeturinave, nëse përpunimi nuk është kryer nga vetë krijuesi i mbeturinave

6) llojin dhe sasinë e mbeturinave që është larguar;

7) llojin dhe sasinë e mbeturinave i cili është eksportuar për përpunim ose largim jashtë vendit.

8) llojin dhe sasinë e mbeturinave i cili është regjistruar si lëndë e parë sekondare, gjegjësisht mbeturina të cilat kanë ndërprerë të jenë mbeturina në pajtim me nenin 18 dhe nenin 19 të këtij ligji dhe

9) të dhëna të tjera për menaxhimin e mbeturinave.

(3) Evidenca sipas paragrafit (1) të këtij neni, personat e udhëheqin në ditarët e tyre në përditshmëri.

(4) Subjektet sipas paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni janë të obliguar për transport të mbeturinave gjatë dorëzimit të mbeturinave për transport ti jep formular identifikues dhe transportues të mbeturinës.

(5) Gjatë eksportit, importit ose transitit të mbeturinave, subjektet të cilat transportojnë mbeturina janë të obliguar kopje të formularëve të nenit 96, paragrafi (7) dhe (8) të këtij neni gjatë hyrjes, daljes ose transitit të mbeturinave nga/nëpër territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut ti dorëzojë deri tek organi kompetent për kryerjen e punëve doganore.

(6) Subjektet sipas paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni janë të obliguar formularët sipas paragrafit (4) dhe (5) të këtij neni t'i ruajnë si pjesë përbërëse e evidencës së plotë të menaxhimit të mbeturinave.

(7) Subjektet sipas paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni janë të obliguar, njëherë në vit të dhënat e evidencës të llojit të raportit konsoliduar të shënuar në formular t'i dorëzon tek organi profesional më së voni deri më 31 janar të vitit aktual për vitin paraprak.

(8) Subjektet sipas paragrafit (1) të këtij neni të cilët kryejnë veprimtari për mbledhje dhe transportim të mbeturinave komunale janë të obliguara të dhënat e evidencës të këtij neni t'i dorëzojnë të njësia organizative të nenit 35 të këtij ligji, më së voni deri më 31 janar të vitit aktual për vitin paraprak.

(9) Njësitë organizative të nenit 35 të këtij ligji janë të obliguar të dhënat sipas paragrafit (7) të këtij neni, në lloj të raportit të konsoliduar të shënuar në formular t'i dorëzojë tek organi profesional më së voni deri më 31 mars të vitit aktual për vitin paraprak.

(10) Personat sipas paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni janë të obliguar të dhënat e evidencës t'i ruajnë së paku pesë vjet, përveç operatorëve të sistemit rajonal për menaxhimin e mbeturinave të cilët kanë obligim të dhënat e evidencës t'i ruajnë pesë vjet pas mbarimit të afatit të përcaktuar për punë të sistemit rajonal, si dhe derisa zgjat faza e kujdesit të mëtuajtshëm të bylljes.

(11) Ministri e përshkruan formën dhe përmbajtjen e formularit për udhëheqje të evidencës së paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni, formën, përmbajtjen, si dhe mënyrën e udhëheqjes së ditarit sipas paragrafit (3) të këtij neni, formën, përmbajtjen dhe mënyrën e menaxhimit me formularët sipas paragrafit (4) të këtij neni, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit sipas paragrafit (7) dhe (9) të këtij neni.

VI. RREGULLA PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE TË RREZIKSHME

Neni 51

Rregullat për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme

(1) Menaxhimi me mbeturina të rrezikshme bëhet ndaras nga llojet tjera të mbeturinave.

(2) Ndalohet derdhja dhe hedhja e mbeturinave të rrezikshme në tokë, në ujë në kontejnerët për mbledhje të llojit të tjetër të mbeturinave, sistem për mbledhje dhe përçimin e ujërave të zeza urbane, si dhe ruajtjen dhe largimin në vende të cilat nuk janë të përcaktuar për këtë dedikim.

(3) Ministri i përshkruan vetitë e mbeturinave të rrezikshme dhe rregullat e përafërta për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme.

Neni 52

Ndalesa për përzierje të mbeturinave të rrezikshme

(1) Ndalohet përzierja e mbeturinave të rrezikshme me lloje të tjera të mbeturina të rrezikshme, si dhe përzierja e mbeturinave të rrezikshme me lloje të tjera të mbeturinave, substancave ose materie.

(2) Si përjashtim sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi profesional, me kërkesë me shkrim nga krijuesi ose poseduesi i mbeturinës së rrezikshme, mund të japë pëlqimin për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme me të cilën miraton përzierjen e mbeturinave të rrezikshme, si dhe përzierje të mbeturinave të rrezikshme me llojet e tjera të mbeturinave, me substanca ose me materie, nëse përcakton se:

- aktiviteti i përzierjes kryet nga subjektit i cili në pajtim me nenin 64 të këtij ligji ka marrë leje për kryerjen e veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme

- me këtë do të përmirësohet siguria e menaxhimit të mbeturinave të rrezikshme dhe se përzierja nuk e rrezikon mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut dhe

- operacionet e përzierjes së mbeturina kryhen sipas teknikave më të mira në dispozicion.

Neni 53

Menaxhimin e mbeturinave të përziera

(1) Në raste kur mbeturinat e rrezikshme është përzierje me llojet e tjera të mbeturinave, substancave dhe materieve, detyrimisht të njoftohet organi profesional.

(2) Në raste të paragrafit (1) të këtij neni, patjetër të veprohet së pari drejt ndarjes së mbeturinës, nëse procedura e ndarjes është teknikisht e mundshëm dhe ekonomikisht e papagueshme dhe e zvogëlon rrezikun ndaj mjedisit jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut dhe kur është e domosdoshme plotësimi i rregullave për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 37 të këtij neni.

(3) Menaxhimi i mbeturinave të rrezikshme dhe nisja e procedurës së paragrafit (1) të këtij neni, kryet në bazë të pëlqimit të marrë me shkrim për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme të cilën e jep organi profesional pas dorëzimit të kërkesës deri tek organi profesional.

(4) Në kërkesën për dhënie të pëlqimit të paragrafit (3) të këtij neni, kërkuesi është i obliguar të dorëzojë edhe raport për vlerësimin e kryer të karakteristikave të mbeturinave në pajtim me nenin 16 të këtij ligji.

(5) Në kërkesën sipas paragrafit (3) të këtij neni veçanërisht shënohet lloji i mbeturinës, shkaku i përzierjes së mbeturinës së rrezikshme dhe menaxhim të mëtutjeshëm me mbeturinat e rrezikshme.

(6) Ministri e përshkruan formën dhe përmbajtjen e kërkesës për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme të paragrafit (3) të këtij neni, dokumentet e nevojshme, si dhe formën dhe përmbajtjen në pajtim me menaxhimin të mbeturinave të rrezikshme të paragrafit (3) të këtij neni.

Neni 54

Paketimi dhe etiketimi i detyrueshëm i mbeturinave të rrezikshme

(1) Mbeturinat e rrezikshme të dedikuara për transportim, përpunim, ruajtje dhe largim do të paktohen dhe etiketohen në mënyrë e cila mundëson mbrojtje të tërësishme të mjedisit jetësor dhe shëndetit të njeriut.

(2) Paketimi i mbeturinave të rrezikshme do të kryet në kontejnerët speciale të dizajnuara në pajtim me llojin e mbeturinës, në të cilën patjetër duhet të shënojë "Mbeturinë e rrezikshme" të jetë e shënuar në pajtim me shkallën e rrezikshmërisë së mbeturinës, të ketë edhe shënime për masat e sigurisë, si dhe shënime të cilat do të sigurohet menaxhim i siguritë i mbeturinave të rrezikshme.

(3) Ndalohet transportimi i mbeturinave të rrezikshme të cilat nuk janë paketuar dhe etiketuar në pajtim me këtë ligj.

(4) Ministri e përshkruan mënyrën e paketimit dhe etiketimit të mbeturinave të rrezikshme.

Neni 55

Menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme të amvisërisë

(1) Nenet 51, 52, 53 dhe 54 të këtij ligji, nuk kanë të bëjnë me përzierje të mbeturinave të rrezikshme të krijuara nga amvisëritë.

(2) Mbeturinat e rrezikshme të amvisërisë mblidhen veçmas nga mbeturinat tjera të krijuara nga amvisëritë në vende për mbledhje ku janë të vendosura kontejnerët të cilat shërbejnë për mbledhjen e mbeturinave të rrezikshme ose në qendrat e mbledhjes.

(3) Personat fizik janë të detyruar ta selektojnë mbeturinë e rrezikshme nga mbeturinat e tjera të amvisërisë dhe ta vënë në vendin më të afërt për mbledhje ose në qendrat për mbledhje.

(4) Ofruesi i shërbimit është i obliguar ta mblodh dhe ta transporton mbeturinë e rrezikshme nga amvisëritë në vendet mbledhëse ose në qendrat për mbledhje dhe ta dorëzon deri te operatori i qendrës rajonale.

(5) Operatorët e qendrave rajonale për menaxhimin e mbeturinave janë të detyruar të selekcionojnë dhe ta dorëzojnë mbeturinë e mblodhur të rrezikshme nga amvisëritë personave juridik të cilët posedojnë leje përkatëse për kryerjen e veprimtarisë së menaxhimit të mbeturinave.

Neni 56

Menaxhimi me mbeturina mjekësore

(1) Me mbeturina mjekësore menaxhohet në pajtim me dispozitat për mbeturina të rrezikshme të këtij ligji dhe rregullativat e fushës së menaxhimit të mbeturinave.

(2) Mbeturinat mjekësore nga objektet në të cilat realizohet mbrojtja shëndetësore dhe veterinarisë i përfshinë llojet e mbeturinave infektuese, kimike, mbeturina nga barnat, si dhe citombetjet, sendet e mprehta dhe lloj tjetër të mbeturinave të rrezikshme.

(3) Mbeturinat nga barnat të cilat kanë origjinë nga amvisëritë nuk guxojnë të largohen së bashku me mbeturinat komunale, por dorëzohen pa pagesë në barnaret të cilat veprojnë në pajtim me rregullativat për barna dhe mjete mjekësore.

(4) Personi ose institucioni shëndetësor i cili krijon ose posedon mbeturina sipas paragrafit (2) dhe (3) të këtij neni përpilon program për menaxhimin me mbeturina dhe të njëjtën e dorëzon për miratim në organi profesional.

(5) Personi ose institucioni veterinar i cili krijon ose posedon mbeturina sipas paragrafit (2) dhe (3) të këtij neni përpilon program për menaxhimin me mbeturina dhe të njëjtën e dorëzon për miratim në organi profesional.

(6) Ministri në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët të fushës së shëndetësisë dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët të fushës së veterinarisë i përshkruajnë mënyrën e menaxhimit të mbeturinave mjekësore, si dhe mënyrën e paketimit dhe etiketimit të mbeturinave mjekësore.

Neni 57

Menaxhimi me dioksid titaniumi

(1) Ndalohet largimi i mbeturinave të dioksid titaniumi dhe mbeturinave të krijuara nga prodhimi i dioksid titaniumi, si dhe përpunimet e saj në hapësirat ujore.

(2) Personat juridik dhe fizik të cilët krijojnë, prodhojnë ose përpunojnë dioksid titanikut janë të obliguar deri tek organi profesional të dorëzojnë të dhëna për mbeturinat e dioksid titaniumit, i cili është i dedikuar për largim.

(3) Të dhënat sipas paragrafit (2) të këtij neni kanë të bëjnë me:

1) vetitë fizike, kimike, biokimike dhe biologjike të mbeturinave;

2) gjendja fizike e mbeturinave;

3) toksiciteti, qëndrueshmëria fizike, kimike dhe biologjike e mbeturinave;

4) akumulimi dhe biotransformimi në organizmat e gjallë ose sedimentet;

5) prirjen e mbeturinave ndaj transformimeve fizike, kimike dhe biokimike dhe sjellja e tyre në kontakt me një medium të caktuar ose substanca të tjera organike dhe inorganike;

6) mënyra e paketimit dhe metodat që do të mbrojnë shpërndarjen e mbeturinave dhe

7) masat e kujdesit për mbrojtjen e mjedisit, jetës dhe shëndetit të njeriut.

(4) Krijuesit, poseduesit dhe përpunuesit e dioksid titaniumit dhe të mbeturinave të dioksid titaniumit janë të obliguar të kryejnë monitorim të tokës, ujit dhe ajrit në vende ku bëhet përpunimi, ruajtja dhe largimi i mbeturinave të dioksid titaniumit, si dhe për zonën përreth e cila mendohet se është jo e ndotur.

(5) Personat juridikë dhe fizikë të cilët prodhojnë dioksid titaniumit janë të obliguar në raportin e dorëzuar te organi profesional t'i cekin informacionet shtese për përmbajtjen e sulfurit dhe klorit në mbeturinë, për secilin ton të prodhimit të dioksid titaniumit.

(6) Nëse në bazë të të dhënave të marra nga monitorimi përcaktohet se vetitë e rrezikshme dhe efektet e largimit të mbeturinave të dioksid titaniumit mund të shkaktojnë pasoja të dëmshme dhe afatgjata në mjedis jetësor, jetë dhe shëndetin e njeriut, Ministri në pajtueshmëri me ministrin i cili udhëheqë me organi e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve të fushës së ekonomisë mund ndalojë prodhimin dhe përpunimin e dioksid titaniumit, si dhe largimin e mbeturinave të dioksid titaniumit.

(7) Personat juridik dhe fizik të cilët prodhojnë dhe përpunojnë dioksid titaniumit janë të detyruar të kryejnë analizat plotësuese të mbeturinës së dioksid titaniumit dhe efektet e saj mbi tokën, ujin, ajrin, si dhe kushtet e monitorimit të deponisë në stacionet për mbeturina të dioksid titaniumit.

(8) Ministri e përshkruan mënyrën e menaxhimit të mbeturinave të dioksid titaniumit, mënyrën e kryerjes së monitorimit sipas paragrafit (4) të këtij neni si dhe formën, përmbajtjen dhe mënyrë e dorëzimit të të dhënave të paragrafit (2) të këtij neni.

Neni 58

Rregullat për menaxhimin e mbeturinave të azbestit dhe mbeturinave të produkteve që përmbajnë azbest

(1) Personat juridik dhe fizik të cilët menaxhojnë me mbeturina të azbesti dhe me mbeturina të produkteve të cilat përmbajnë azbest janë të obliguar të veprojnë në mënyrë të kujdesshme dhe t'i ndërmarrin të gjitha masat e domosdoshme mbrojtëse me të cilat parandalohet lëshimi i grimcave, fijeve dhe pluhurit të azbestit në ajër, si dhe parandalimin e derdhjes së lëngjeve të cilat përmbajnë fije të azbestit.

(2) Mbeturinave të cilat përmbajnë pse lëshojnë grimca, fije ose pluhur të azbestit mund të ruhen dhe të largohen në vendet të parashikuara veçanërisht për këtë dedikim, si dhe

të ndahet veçmas nga llojet e tjera të mbeturinave, i seleksionuar dhe i pakëtuar mirë në mënyrë të përshkruar në paragrafi (3) të këtij ligji dhe në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Ministri e përshkruan mënyrën e menaxhimit të mbeturinave me azbest dhe me mbeturina të produkteve të cilat përmbajnë azbest.

Neni 59

Menaxhimi me PCB

(1) Ndalohet:

1) prodhimi, importi dhe qarkullimi i PCB;

2) përdorim dhe përpunim i përsëritshëm të mbeturinave PCB dhe

3) mbushja dhe plotësimi i përsëritshëm të pajisjeve me PCB.

(2) Lloji i pajisjeve të cilat mund të përmbajnë PCB trajtohen sikur të përmbajnë PCB vetëm nëse nuk ekzistojnë arsye dhe të dhëna të cilën tregojnë të kundërtën.

(3) Personat juridikë dhe fizikë janë të obliguar të kryejnë regjistrim të pajisjeve të paragrafit (2) të këtij neni të cilën e posedojnë ose e udhëheqin në evidencë për të njëjtën, rregullisht ta azhurojë dhe plotësojë në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe me rregullativat e tjera.

(4) Personat juridikë dhe fizikë janë të obliguar me këtë ligj dhe me rregullativat tjera të përpilojnë plan për dekontaminimin dhe/ose largimin e pajisjeve të regjistruar me PCB përmbajtje në të, si dhe skema për mbledhje dhe largim të mëturjeshëm të pajisjeve të cilat nuk janë lëndë e regjistrimit.

(5) Personat juridikë dhe fizikë janë të obliguar të etiketojnë pajisjen e cila përmban ose ka përmbajtur PCB e cila është lëndë e regjistrimit, si dhe ta etiketon hapësirë ose lokacionin ku është vendosur pajisje e tillë në pajtim me këtë ligj dhe rregullativat e tjera.

(6) Ministri e përshkruan mënyrën dhe kushtet për menaxhim me PCB, mënyrën dhe kushtet të cilat duhet ti plotësojë objektet dhe instalimet për largimin dhe dekontaminimin e PCB, PCB e përdorura dhe mënyra e etiketimit të pajisjeve të cilat përmbajnë PCB si dhe mënyra e etiketimit të hapësirave dhe lokacioneve në të cilat është vendosur pajisje e tillë.

VII. MENAXHIMI I MBETURINAVE TË PARREZIKSHME

Neni 60

Mënyra e realizimit të shërbimit publik nga ana e Komunave dhe Qytetit të Shkupit

(1) Mbledhja dhe transportimi i mbeturinave komunale, sigurimi i seleksionimit të mbeturinave rrjedhëse të veçanta, mbledhja e mbeturinave të lëna, si dhe përdorimi dhe mirëmbajtja e kontejnerëve për selektim dhe mbledhje të mbeturinave komunale, vendet mbledhëse dhe qendrat mbledhëse, si dhe organizimi i sistemi të integruar për menaxhimin e mbeturinave në territorin e komunës, gjegjësisht të Qytetit të Shkupit, dhe nga lagjet e izoluar në nenin 6, paragrafin (6) të këtij ligji, paraqesin shërbime publike me rëndësi lokale të cilat zbatohen në pajtim me parimin e shërbimit universal.

(2) Në propozim të kryetarit të komunës dhe qytetit të Shkupit, Këshilli i Komunës dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit mund të themelojnë ndërmarrje publike për mbledhje dhe transportim të mbeturinave komunale.

(3) Dy ose më shumë komuna, si dhe komunat dhe Qyteti i Shkupit së bashku mund të themelojnë ndërmarrje publike për kryerjen e veprimtarisë të paragrafit (2) të këtij neni.

(4) Mbledhja dhe transportimi i mbeturinave komunale, për një ose më shumë komuna, kryetari i komunës dhe i Qytetit të Shkupit mund t'ia besojnë personit juridik me lidhje të kontratës sipas procedurës së parashikuar me Ligjin e Koncesionit dhe Partneritetit Privato-Publik.

(5) Mbledhja dhe transportimi i mbeturinave komunale të seleksionuara e cila paraqet rrjedhje e veçantë e mbeturinave kryhet në pajtim me rregullativat e fushës për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesit.

(6) Ndërmarrjet publike të paragrafit (2) dhe (3) të këtij neni dhe personat juridik të paragrafit (4) të këtij neni (në tekstin e mëtutjeshëm: ofruesit e shërbimit) patjetër të posedojnë leje për menaxhimin e mbeturinave, të dhënë në pajtim me nenin 64 të këtij ligji.

Neni 61

Sigurimi i zbatimit të parimit universal të shërbimit në nivel lokal

(1) Këshilli i Komunës ose i Qytetit të Shkupit, në propozim të kryetarit të komunës ose të Qytetit të Shkupit në bazë të rregullave të përgjithshme të miratuara në pajtim me nenet 37 dhe 51 të këtij ligji, në mënyrë të detajuar do i përshkruaj kushtet, mënyrat dhe skemat e mbledhjes dhe transportimit të mbeturinave komunale në kornizë të sistemit integruar për menaxhimin e mbeturinave në territorin e komunës gjegjësisht Qytetit të Shkupit dhe do i përfshinë edhe lagjet e izoluar të nenit 6, paragrafit (1), pika 6) të këtij ligji.

(2) Me rregullativat sipas paragrafit (1) të këtij neni do të përshkruhet:

- 1) territori ku do të kryhet shërbimi universal;
- 2) mënyra dhe frekuenca e mbledhjes së mbeturinave komuna në vendbanime të caktuara të rajonit ku kryhet shërbimi;
- 3) llojet e masave stimuluese;
- 4) kërkesat teknike dhe të tjera të cilat kanë të bëjnë me sigurimin e vendeve mbledhëse dhe qendrave mbledhëse të shërbimit për mbledhje dhe transportim të mbeturinave komunale, si dhe seleksionimi i rrjedhave të veçanta të mbeturinave dhe

5) çështje tjera të cilat janë me rëndësi për zbatim të sistemit integruar për menaxhimin e mbeturinave.

(3) Kryetari i Komunës ose i Qytetit të Shkupit është i detyruar përkaj shpalljes në fletë zyrtare të komunës dhe të Qytetit të Shkupit, i informon edhe në mënyrë tjetër shfrytëzuesit e shërbimit për aktet e miratuara sipas paragrafit (1) të këtij neni.

Neni 62

Mbledhja dhe seleksionimi i mbeturinave komunale

(1) Ofruesi i shërbimit në bashkëpunim me vepruesit e mbeturinave rrjedhëse të veçanta në kornizë të sistemit për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuesve, janë të detyruar në vendet e përcaktuara nga kryetari i Komunës ose i Qytetit të Shkupit (vendet mbledhëse) të vendosin kontejner për mbledhje dhe seleksionim të mbeturinave me të cilat do të mundësohet seleksionimi i mbeturinave para mbledhjes së tyre, e veçanërisht mbledhjen e caktuar të mbeturinave të rrezikshme të krijuara nga amvisëritë.

(2) Ofruesit e shërbimeve janë të detyruar në vendet e përcaktuara nga kryetari i Komunës ose Qytetit të Shkupit ti organizojnë qendrat mbledhëse sipas nenit 6, paragrafi (1), pika 32 të këtij ligji.

(3) Gjatë përcaktimit të numrit dhe lokacionet e qendrave mbledhëse merret parasysh numri i banorëve në atë vendbanim, me çka sigurohet të paktën një qendër mbledhëse për 15.000 banorë.

(4) Kryetari i Komunës ose i Qytetit të Shkupit kujdeset për plotësimin e detyrimit sipas paragrafit (1) të këtij neni.

Neni 63

Rregulla për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe i llojeve të mbeturinave të tjera të parrezikshme

(1) Subjektet të cilat krijojnë ose kanë mbeturinë komerciale janë të detyruar të kryejnë selektim të mbeturinave në vendin e krijimit të tyre në kontejnerë të veçantë të cilat janë të ndryshëm nga ato që janë të dedikuara për amvisëritë.

(2) Krijuesit e mbeturinave komerciale sipas paragrafit (1) të këtij neni janë të detyruar të lidhin kontratë të veçantë për mbledhje dhe transportim të mbeturinave me ofruesin e shërbimit ose me personi juridik i cili ka leje për menaxhimin e mbeturinave si pjesë vepruesve me mbeturina rrjedhëse të veçanta në kornizë të sistemit për zgjerim të përgjegjësisë së prodhuesit.

(3) Amvisëritë janë të detyruara të kryen selektimin e mbeturinave sipas llojit dhe karakteristikave të tyre në vendin e krijimit të tyre dhe t'i hedhin ato në kontejnerët e veçantë të siguruar nga ofruesi i shërbimit dhe vepruesit me mbeturina rrjedhëse të veçanta në kornizë të sistemit për zgjerim të përgjegjësisë së prodhuesit.

(4) Personat juridik të cilët në kryerjen e veprimtarisë së tyre gjatë vitit kalendarik krijojnë ose kanë mbeturina më shumë se sasia e përcaktuar në nenin 27 të këtij ligji, mund të lidhin kontratë për mbledhje dhe transportim të mbeturinave të parrezikshme, me personat juridik të cilët kanë leje për kryerjen e veprimtarisë të menaxhimit të mbeturinave.

(5) Ministri i përshkruan rregullat e veçanta për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe llojet e mbeturinave të tjera të parrezikshme.

VIII. LEJA PËR KRYERJEN E VEPRIMTARISË PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE

Neni 64

Veprimtaritë për të cilat është e nevojshme marrja e lejes për menaxhimin e mbeturinave

(1) Subjektet të cilat menaxhojnë me mbeturina janë të detyruar të posedojnë leje për menaxhimin e mbeturinave nëse:

- 1) mbledhin dhe transportojnë mbeturina;
- 2) ruan mbeturina dhe
- 3) përpunon ose riciklon mbeturina në stacionet stacionare ose mobile.

(2) Leja sipas paragrafit (1) të këtij neni e jep organi profesional në bazë të kërkesës në formular të veçantë të parashtruar nga ana e personit që menaxhon me mbeturina.

(3) Kërkesa sipas paragrafit (2) të këtij neni në veçanti përmban:

- titullin dhe adresën e kërkuesit;
- llojin e veprimtarisë të menaxhimit të mbeturinave për të cilën kërkohet leja;
- llojet dhe sasi të mbeturinave me të cilat do të menaxhojë;
- dëshmi se lokacioni në të cilën do të kryhet veprimtaria është në pajtim me rregullativat për planifikim hapësinor dhe mjedisit jetësor;
- dëshmi për plotësimin e kushteve teknike minimale për kryerjen e veprimtarisë në pajtim me rregullativat sipas paragrafit (12) të këtij neni;
- mënyra e kryerjes së veprimtarisë;
- përshkrimi i masave të sigurisë dhe masave paraprake të marra gjatë kryerjes së veprimtarisë;
- mënyra e kryerjes së monitorimit dhe mbikëqyrjes mbi realizimin e veprimtarisë;
- mënyra e kujdesit pas mbylljes, në fakt pas ndërprerjes së kryerjes së veprimtarisë dhe
- garanci financiare gjegjësisht sigurimi në dobi të organit të mjedisit jetësor.

(4) Subjekti sipas paragrafit (1) të këtij neni mund të kryejë një ose më shumë veprimtari për menaxhim të mbeturinave sipas paragrafit (1) të këtij neni vetëm nëse i plotëson kushtet e shënuara për secilën veprimtari veçmas .

(5) Nëse subjekti plotëson kushtet për kryerjen e veprimtarisë, organi profesional do të jep leje për menaxhimin e mbeturinave në të cilën në veçanti shënohen:

- kërkesat teknike minimale në raport me pajisjet, kuadrin dhe hapësirën e nevojshme për kryerje të veprimtarisë;

- llojet dhe sasisë e mbeturinave të cilat do t'i menaxhojë;

- mënyra e kryerjes së veprimtarisë;

- masat preventive dhe të sigurisë që duhet të ndërmerren me qëllim që ndikimi mbi mjedisin jetësor të jetë në përputhje me rregullativat për mjedis jetësor dhe ruajtje të shëndetit të njeriut;

- shumën e përcaktuar dhe llojin e garancisë, përkatësisht sigurimin me të cilën do të sigurohet kompensim të dëmit mbi mjedisin jetësor nga kryerja e veprimtarisë;

- shumën e përcaktuar dhe llojin e garancisë me të cilën sigurohet kujdesin pas mbylljes, pra pas ndërprerjes së kryerjes së veprimtarisë dhe

- kushte të tjera që dalin nga vlerësimi i kryer i ndikimit në mjedis në përputhje me rregulloret mjedisore.

(6) Subjekti sipas paragrafit (1) i cili kryen veprimtaritë e pikave 2) dhe 3) të këtij neni është i obliguar të vendosë video mbikëqyrje të vendit të pranimit të mbeturinave, si dhe në vendet e tjera të lokacionit ose objektit nëpërmjet të cilës do të mund të vërehet pranimin, menaxhimin, përdorimin, ruajtjen dhe porositjen e mbeturinave.

(7) Të dhënat nga videombikëqyrja sipas paragrafit (6) të këtij neni, subjekti sipas paragrafit (1) të këtij neni është i detyruar t'i ruajë së paku tri vjet.

(8) Mënyra, procedura dhe kushtet për marrjen e lejes për menaxhimin e mbeturinave me rrjedhje të veçantë të mbeturinave në regjimin e përgjegjësisë së zgjeruar të prodhuesit rregullohet me rregullativat të cilat i rregullojnë rrjedhat e veçanta të mbeturinave.

(9) Leje për menaxhimin e mbeturinave për veprimtarinë sipas paragrafit (1) të këtij neni jepet për periudhë dhjetëvjeçare (duke përfshirë edhe ndryshimet e lejes në periudhën e përmendur).

(10) Gjashtë muaj para kalimit të afatit të lejes sipas paragrafit (9) të këtij neni, subjekti i cili posedon leje, dorëzon kërkesë për ripërtirjen e lejes .

(11) Gjatë ripërtirimit ose transferimit të lejes nga një subjekt në një subjekt tjetër zbatohen dispozitat të cilat vlejnë për dhënien e lejes në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(12) Ministri në mënyrë të përafërt i përshkruan kërkesat që duhet të plotësohen nga ana e subjektit për marrjen e lejes për menaxhimin e mbeturinave për çdo veprimtari të paragrafit (1) të këtij neni për secilën veprimtari veçmas.

(13) Ministri e përshkruan formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës, si dhe mënyrën e dorëzimit të kërkesës sipas paragrafit (2) të këtij neni.

(14) Ministri e përshkruan formën dhe përmbajtjen e formularit të lejes për kryerjen të veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(15) Ministri i përshkruan mënyrën e përcaktimit të lartësisë së shumës së garancisë financiare dhe lartësinë dhe llojin e sigurimit në bazë të llojit dhe sasisë së mbeturinave të cilat menaxhon subjekti sipas paragrafit (1) të këtij neni dhe llojin e menaxhimit të mbeturinave, kohëzgjatja, si dhe mënyra e pagesës së garancisë financiare gjegjësisht sigurimit në pajtim me nenet (3) dhe (5) të këtij neni.

Neni 65

Veprimtaria për menaxhimin e mbeturinave për instalimet për të cilat është e nevojshme leje integruese ekologjike

(1) Subjekti i cili kryen veprimtari për menaxhimin e mbeturinave për të cilën është e nevojshme marrja e A-lejes integruese ekologjike në pajtim me rregullativat e mjedisit jetësor, leje e nenit 64 jepet si pjesë e procedurës për dhënie të lejes integruese ekologjike dhe e njëjta është pjesë e lejes integruese ekologjike.

(2) Në raste të paragrafit (1) të këtij neni, organi i cili e jep A- lejen integruese ekologjike është i obliguar të vërteton nëse subjekti i cili menaxhon me mbeturina i plotëson kushtet e nenit 64 të këtij ligji të përshkruara për dhënien e lejes për kryerje të veprimtarisë të menaxhimit të mbeturinave.

(3) Subjekti i cili e kryen veprimtarinë për menaxhimin e mbeturinave për të cilën është e nevojshme marrja e B-lejes integruese ekologjike, organi profesional e jep lejen në pajtim me nenin 64 të këtij ligji, ndërsa kërkesat e shënuara në të do të shënohen edhe si kushte në B- lejen integruese ekologjike.

(4) Organi i cili e jep B- lejen integruese ekologjike është i obliguar ta informon organi profesional se kushtet e lejes të nenit 64 të këtij ligji janë të futura në B- lejen integruese ekologjike e cila jepet në pajtim me rregullativat e mjedisit jetësor.

Neni 66

Leje për ndërtim të impianteve për kryerje të veprimtarisë së menaxhimit të mbeturinave

(1) Kërkesa për marrjen e lejes për ndërtim të impianteve për kryerjen e veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave e cila ka të bëjë me ruajtjen, trajtimin, përpunimin dhe largimin e mbeturinave, investitori e dorëzon tek organi kompetent për dhënie e lejes, në pajtim me rregullativat për ndërtim.

(2) Leja për ndërtim të impianteve për kryerje të veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave e cila ka të bëjë me ruajtjen, trajtimin dhe përpunimin e mbeturinave nuk do ti jepet nëse investitori nuk ka marrë miratimit të studimit të përgatitur të fizibilitetit dhe nuk ka marrë aktvendim për miratim të studimit për vlerësim të ndikimit në mjedisin jetësor nga organi profesional, gjegjësisht miratim të elaboratit për mbrojtje të mjedisit jetësor në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me Ligjin e Mjedisit Jetësor

(3) Për ndërtim të impianteve për largim të mbeturinave sipas nenit 69 të këtij ligji para fillimit të zbatimit të procedurës për vlerësim të ndikimit mbi mjedisin jetësor në pajtim me rregullativat e mjedisit jetësor, themeluesi sipas nenit 71, 72 dhe 73 të këtij ligji, detyrimisht përgatit studim fizibilitetit të cilën e dorëzon deri te organi profesional për miratim.

(4) Studimi sipas paragrafit (3) të këtij ligji, detyrimisht përmban të dhënat për:

- përcaktimin se vallë ndërtimi i impianteve për largim të mbeturinave është në pajtim me dokumentet strategjike dhe të planit nga fusha e menaxhimit të mbeturinave të përshkruara në pajtim me dispozitat e këtij neni dhe rregullativat për planifikim hapësior;

- arsyetim ekologjik dhe ekonomik të ndërtimit të instalimeve dhe qëndrueshmëria e të njëjtave.

(5) Leje për ndërtim të impianteve për kryerjen e veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave e cila ka të bëjë me largimin e mbeturinave nuk do ti jepet nëse investitori nuk ka marrë miratimin të studimit të përgatitur të fizibilitetit dhe nuk ka marrë aktvendim për miratim të studimit për vlerësim të ndikimit në mjedisin jetësor nga organi profesional, gjegjësisht miratim të elaboratit për mbrojtje të mjedisit jetësor në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me Ligjin për mjedisin jetësor.

Neni 67

Procedura për dhënien e lejes për kryerje të veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave

(1) Organi profesional është i detyruar në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së kërkesës të nenit 64, paragrafi (3) të këtij ligji ta njoftojë kërkuuesin nëse vërteton se mangësi në të njëjtën, si dhe nëse i nevojiten të dhëna plotësuese të përcakton afat, i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se tetë ditë, në të cilin afat kërkuesi është i obliguar ti eliminon mangësitë ose të dorëzojë të dhënat e kërkuara.

(2) Nëse kërkuesi i nevojitet më shumë kohë se afati i përcaktuar në paragrafin (1) të këtij ligji, për këtë do e njofton organi profesional në afat prej tre ditë nga dita e pranimit të njoftimit sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Organi profesional është i detyruar, para dhënies së lejes për kryerjen e veprimtarisë së menaxhimit të mbeturinave sipas nenit 64, paragrafi (1), pikat (2) dhe (3) të këtij ligji, përkatësisht personi zyrtar i cili udhëheq procedurën për dhënien e lejes në organin profesional, të kryer inspektim në vend për të përcaktuar nëse janë përmbushur kërkesat për marrjen e lejes për kryerjen e veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave dhe të përgatit procesverbal për inspektimin e kryer.

(4) Organi profesional është i obliguar ta japë lejen për kryerje të veprimtarisë për menaxhimin e mbeturinave, gjegjësisht ta refuzon kërkesën për dhënie të lejes për menaxhimin e mbeturinave në afat prej 30 ditësh nga dita e marrjes së kërkesës së kompletuar, duke mos e llogaritur kohën e cila është pritur për marrjen e të dhënave plotësuese gjegjësisht të eliminimit të mangësive sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(5) Nëse organi profesional përcakton se mënyra e kryerjes së veprimtarisë është e papranueshme nga aspekti i mbrojtjes së mjedisit jetësor, pra nëse kryerja e veprimtarisë është në kundërshtim me rregulloret dhe standardet për mjedisin jetësor, si dhe dokumentet dhe projektet strategjike dhe të planifikimit nga fusha e mjedisit jetësor, do të miratojë aktvendim me të cilën do të refuzohet kërkesa për dhënien e lejes për menaxhimin e mbeturinave.

(6) Nëse vjen deri te ndryshimi i kushteve të përcaktuara në leje, subjekti i cili ka leje është i obliguar të dorëzojë kërkesë për ndryshimin e lejes.

(7) Kërkesa për ndryshim të lejes parashtrohet në afat prej dy muaj, nga momenti i ndodhjes së ndryshimeve të paragrafit (6) të këtij neni.

(8) Në procedurën për ndryshim të lejes zbatohen dispozitat e këtij ligji të cilat kanë të bëjnë me procedurën për dhënie të lejes.

Neni 68

Përgjashtime kur nuk jepet leja

(1) Në përgjashtim të nenit 64 të këtij ligji, nuk është e nevojshme leje për kryerjen e veprimtarisë të menaxhimit të mbeturinave për veprimtaritë në vijim:

- ndërmjetësimi i mbeturinave (ndërmjetësuesit);
- menaxhimi me lëndë të para sekondare dhe

- përpunimi i mbeturinave të krijuara në procesin e vet të prodhimit dhe të cilat mund të përpunohen në të njëjtin proces prodhimi.

(2) Subjektet sipas paragrafit (1) të këtij neni për kryerjen e veprimtarive sipas paragrafit (1) alineja 1 të këtij neni, janë të detyruar të dorëzojnë njoftim për regjistrim tek organi profesional.

(3) Pas pranimit të njoftimit sipas paragrafit (2) të këtij neni, organi profesional në afat prej 15 ditësh jep certifikatë për regjistrim dhe e fut personin në regjistrin e nenit 100 të këtij ligji.

IX. DEPONITË

Neni 69

Klasat e deponive

Sipas llojit të mbeturinave që largohen, deponitë klasifikohen:

- 1) deponi për mbeturina të parrezikshme;
- 2) deponi për mbeturina interne dhe
- 3) deponi për mbeturina të rrezikshme.

Neni 70

Kushtet të cilat duhet ti plotësojë deponia

(1) Deponia e nenit 69 të këtij ligji mund të ndërtohet dhe lëshohet në përdorim vetëm nëse nuk shkakton ndikime të rëndësishme negative mbi mjedisin jetësor, si dhe nuk e rrezikon shëndetin e njeriut.

(2) Për shkak të parandalimit dhe zvogëlimi të ndikimeve të dëmshme të mbeturinave që largohen në deponi mbi mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut, ministri në mënyrë të përafërt i përshkruan kriteret të cilat duhet t'i plotësojë deponia, e veçanërisht në lidhje me:

- 1) vend pozitën, gjegjësisht lokacionin e deponisë;
- 2) kontrollin e ujërave që hyjnë në deponi;
- 3) kontrollin e rrjedhjeve;

4) mbrojtjen të tokës dhe ujit nga ndotja;

5) kontrollin e gazit që krijohet nga mbeturina e larguar në deponi (gazi i deponisë);

6) zvogëlimi i ndikimeve që dalin nga deponia, nëpërmjet kontrollit të emisioneve të pluhurit, krijimit të aomës dhe zhurmës, kontroll të trafikut kontrolli i asgjësimit të materialeve të dalin nga mbeturinat, si dhe kontroll të zjarreve të shfaqura ose krijimit të aerosolëve;

- 7) stabiliteti i mbeturinës në deponi dhe
- 8) sigurimi fizik i deponisë dhe etiketimi.

Neni 71

Themelimi i deponive për mbeturina të parrezikshme

(1) Deponia për mbeturina të parrezikshme mund të themelohet si:

- deponi rajonale për mbeturina të parrezikshme dhe
- deponi për mbeturina të parrezikshme industriale.

(2) Deponia për mbeturina të parrezikshme sipas paragrafit (1) të këtij neni mund të themelohet nga:

- personi juridik vendor ose të huaj në pajtim me Ligjin për koncesion dhe partneritet privato-publik, dhe

- dy ose më shumë komuna ose Qytetit i Shkupit të cilat kanë themeluar ndërmarrje publike për shkak të themelimit të deponive rajonale për mbeturina të parrezikshme.

(3) Këshilli i Komunës dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit në propozim të kryetarit të Komunës, gjegjësisht të Qytetit të Shkupit, me qëllim të mbrojtjes së mjedisit jetësor dhe shëndetit të njeriut, si dhe për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me dispozitat e këtij ligji, mund të miratojnë vendim për themelimin e deponisë rajonale për mbeturina të parrezikshme me sistem rajonal për menaxhimin e mbeturinave ia lënë Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të themelon ndërmarrje publike për shkak të themelimit të deponisë rajonale për mbeturina të parrezikshme në raste sipas paragrafit (3) të këtij neni kur komunat dhe Qyteti i Shkupit nuk do të vendosin sistem rajonal për menaxhimin e mbeturinave në afatin e përcaktuar në nenin 31, paragrafi (7) të këtij ligji.

(5) Në raste të paragrafit (4) të këtij neni, themelimi i deponisë rajonale për mbeturina të parrezikshme, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut mund t'ia besojë personit juridik vendor ose të huaj në pajtim me Ligjin e Koncesionit dhe Partneritetit Privato-Publik.

(6) Deponia rajonale për mbeturina të parrezikshme sipas paragrafit (1), nënparagrafi 1 të këtij neni themelohet për shkak të arritjes së menaxhimit rajonal të mbeturinave në pajtim me nenin 31 të këtij ligji dhe në pajtim me Planin rajonal për menaxhimin e mbeturinave.

(7) Deponitë sipas paragrafit (1) nënparagrafi 2 të këtij neni mund të themelohet nga personi juridik krijues i mbeturinës industriale të parrezikshme i cili posedon A-leje për integrim ekologjik, vetëm për largimin e mbeturinës që krijohet nga instalimet e tija.

(8) Në deponitë sipas paragrafit (7) të këtij neni nuk guxon të pranohet dhe largohet mbeturinë nga personi juridik tjetër krijues i ndonjë llojit tjetër të mbeturinës së parrezikshme.

(9) Në përjashtim me paragrafin (8) të këtij neni, personi juridik sipas paragrafit (7) të këtij neni mund të kryejë largim të mbeturinave të cilat janë krijuar nga një institucion tjetër në bazë të pëlqimit të dhënë të cilën e jep organi profesional mbi bazë të parimeve të nenit 8 dhe 11 të këtij ligji, me kërkesë të paraqitur nga themeluesi i deponisë sipas paragrafit (7) të këtij neni.

(10) Organi profesional në pajtim me paragrafin (9) të këtij neni e jep ose e refuzon kërkesën në afat prej 30 ditësh nga dita e dorëzimit të kërkesës për largim të mbeturinave që krijohet nga ndonjë institucion tjetër.

(11) Kërkesa sipas paragrafit (9) të këtij neni detyrimisht duhet të përmbajë të dhëna për llojin, sasinë dhe origjinë e mbeturinës së dedikuar për largim, si dhe kapacitetet teknike të deponisë sipas paragrafit (1) nënparagrafi 2 të këtij neni.

(12) Në shtojcë të kërkesë të paragrafit (1) detyrimisht dorëzohet edhe kontratë për ndërmarrjen e mbeturinave nga personi juridik i cili e ka krijuar mbeturinë në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 72

Deponi për mbeturina interne

(1) Komuna ose Qyteti i Shkupit mund të themelojnë ndërmarrje publike për shkak të themelimit të deponisë për mbeturina interne.

(2) Themeluesi i deponisë interne mund të jetë person juridik vendor ose i huaj.

(3) Kërkesa për themelim të deponisë për mbeturina interne të paragrafit (1) të këtij neni mund të parashtron ndërmarrja publike ose personi juridik sipas paragrafit (2) të këtij neni në pajtim me nenin 74 të këtij ligji.

Neni 73

Deponi për mbeturinat të rrezikshme

(1) Deponi për mbeturina të rrezikshme mund të themelon Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Në raste sipas paragrafit (1) të këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë mund të themelon ndërmarrje publike për menaxhim me deponi për mbeturina të rrezikshme.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut themelimin dhe menaxhimin e deponisë për mbeturina të rrezikshme mund t'ia besojë personit juridik vendor dhe të huaj në pajtim me Ligjin për koncesion dhe partneritet privato-publik.

(4) Kërkesa për themelim të deponisë sipas paragrafit (1) të këtij neni parashtrohet nga ndërmarrja publike sipas paragrafit (2) të këtij neni ose nga personi fizik sipas paragrafit (3) të këtij ligji në pajtim me nenin 74 të këtij ligji.

(5) Deponitë për mbeturina të rrezikshme mund të themelohet nga personi juridik krijues i mbeturinës të rrezikshme i cili në bazë të rregullativave të mjedisit jetësor posedon A-leje për integrim ekologjik në pajtim me nenin 74 të këtij ligji.

(6) Kërkesë për themelimin e deponisë për mbeturina të rrezikshme sipas paragrafit (5) të këtij neni dorëzohet deri te organi profesional vetëm për shkak të largimit të mbeturinave të krijuara nga instalimet.

(7) Në deponitë sipas paragrafit (5) të këtij neni nuk guxon të pranohet dhe largohet mbeturinë e rrezikshme ose lloj tjetër i krijuar nga një person tjetër juridik.

(8) Në përjashtim me paragrafin (7) të këtij neni, themeluesi i deponisë sipas paragrafit (5) të këtij neni mund të lejon largimin e mbeturinës së krijuar nga ndonjë instalim tjetër, në bazë të pëlqimit për largim të mbeturinave të rrezikshme industriale të dhënë nga organi profesional, në bazë të parimeve të nenit 8 dhe 11 të këtij ligji, me kërkesë të paraqitur nga themeluesi i deponisë sipas paragrafit (5) të këtij neni.

(9) Organi profesional në pajtime paragrafin (8) të këtij neni e jep ose e refuzon kërkesën sipas paragrafit (6) në afat prej 30 ditësh nga dita e dorëzimit të kërkesë.

(10) Kërkesa sipas paragrafit (6) të këtij neni detyrimisht duhet të përmbajë të dhëna për llojin, sasinë dhe origjinë e mbeturinës së dedikuar për largim, si dhe kapacitetet teknike të deponisë.

(11) Në shtojcë të kërkesë të paragrafit (6) detyrimisht dorëzohet edhe kontratë për ndërmarrjen e mbeturinave nga personi juridik i cili e ka krijuar mbeturinë.

Neni 74

Kërkesa për marrjen e lejes për deponi

(1) Kërkesa për marrjen e lejes për deponi sipas nenit 75 të këtij ligji veçanërisht duhet të përmbajë:

1) titullin e themeluesit të deponisë dhe ekstratin për regjistrim të personit juridik nga Regjistrimi Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut;

2) përfshirjen e rajonit që do të shërbejë deponia numrin e banorëve për të cilët do të sigurohet largimi i mbeturinave, për deponitë të nenit 71, paragrafi (1), pika 1 të këtij ligji.

3) llojin dhe sasinë e mbeturinave me të cilat do të veprojë në deponi dhe i ky të jetë në përshtatshmëri me klasën dhe kapacitetin e deponisë;

4) teknologjinë që e zbaton në menaxhimin me mbeturina;

5) lokacionin e deponisë, si dhe lokacionet e stacioneve ose objekteve tjera dhe instalimet për menaxhimin e mbeturinave të cilat janë pjesë përbërëse e deponisë rajonale, nëse janë parashikuar për deponitë në nenin 71, paragrafi (1), alineja 1 të këtij ligji;

6) prezantimin e mjeteve financiare të nevojshme për ndërtimin dhe mirëmbajtjen e deponisë, me theksim të burimit financiar;

7) përshkrimin e mënyrës së menaxhimit të deponisë, si dhe infrastrukturën shoqëruese;

8) aktvendim për miratim të studimit për vlerësim të ndikimit mbi mjedisin jetësor me të cilën kërkohet ndërtim i deponisë, gjeëgjësisht aktvendim për miratim të elaboratit për mbrojtje të mjedisit jetësor, të miratuar në pajtim me Ligjin e Mjedisit Jetësor;

9) pasqyrë të demonstrimit të aftësisë teknike për kryerjen e veprimtarisë;

10) pasqyrë të kapaciteteve organizative dhe menaxhuese që mundësojnë menaxhim të ndërgjegjshëm të deponisë;

11) pasqyrë të kapacitetit përkatës të deponisë me periudhë kohore për të cilën kërkohet leja;

12) llojin dhe sasinë e mbeturinave të cilat duhet të largohen në deponi;

13) të dhëna të tjera që mund të përdoren për të përcaktuar nevojën e themelimit të deponisë.

(2) Kërkesa sipas paragrafit (1) të këtij neni deri te organi profesional dorëzohet me shkrim ose në formë elektronike sipas formularit të cilën përmbajtjen dhe formën e përshkruan ministri.

(3) Në kërkesën sipas paragrafit (1) të këtij neni bashkëngjiten edhe dokumentet në vijim:

1) programi për punë, monitorim dhe kontroll të punës të deponisë dhe vallë a është në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe me rregullativat e miratuara në bazë të këtij ligji;

2) kuadri i kualifikuar përkatës në pajtim me kërkesat e lejes për mbeturina duke përfshirë së paku tre të punësuar me përgatitje profesionale të lartë nga fusha e shkencave teknike nga të cilët minimum një person të posedon vërtetim për menaxhues me mbeturina dhe minimum një person të posedon certifikatë për menaxhua si lartë me mbeturina dispozitat e këtij ligji;

3) programet për aftësimin e vazhdueshëm teknik dhe profesional të personave të punësuar në deponi;

4) planet dhe programet për të shmangur dhe zvogëluar pasojat e aksidenteve;

5) shumta e garancisë bankare me të cilat mund të mbulohen realizimi i detyrimeve të deponisë gjatë kohës së punës, mbylljes dhe kujdesit të mëtutjeshëm pas mbylljes së deponisë;

6) projekti i deponisë i cili është në pajtueshmëri me planet për menaxhimin e mbeturinave, të miratuar në pajtim me këtë ligj dhe

(4) Në rastet kur themeluesi i deponisë është ndërmarrje publike, statutit të ndërmarrjes publike i bashkëngjitet kërkesa sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(5) Organi profesional mund, si kusht për dhënien e lejes për deponi për mbeturina jo të rrezikshme të nenin 71 paragrafi (1) nënparagrafi 1, të kërkojë nga themeluesi të zgjerojë fushën e propozuar të zonës nga ku do të mbledhë mbeturina, në fakt aty të përfshijë edhe një komunë tjetër, si dhe ta zgjerojë veprimtarinë për menaxhimin e mbeturinave, nëse në këtë mënyrë kontribuohet në menaxhim më ekonomik dhe më të mirë të mbeturinave, në pajtim me Planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe Planin rajonal për menaxhimin e mbeturinave.

(6) Ministri e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës për dhënien e lejes për deponi sipas paragrafit (2) të këtij neni.

Neni 75

Leja për deponi

(1) Që të mund të ndërtohet deponia dhe të fillojë me punë, themeluesi i deponisë duhet të posedojë leje për deponi.

(2) Organi profesional në afat prej 60 ditësh nga dita e marrjes së kërkesës sipas neni 74 të këtij ligji jep leje ose miraton vendim për refuzim të kërkesës për dhënien e lejes.

(3) Leja sipas paragrafit (1) të këtij neni në veçanti duhet të përmbajë:

- titullin e themeluesit;
- titullin e operatorit – menaxhuesit të deponisë nëse është person tjetër nga ai që themelon;
- vëllimin – rajonin që përfshinë deponia (për deponitë të nenit 71, paragrafi 1, pika 1 të këtij ligji);
- llojin dhe sasinë e mbeturinave që do të dërgohen në deponi;

- llojet e teknologjive që do t'i përdor në deponi;
- lartësinë dhe llojin e garancisë për punën e deponisë;
- kapacitetet e nevojshme organizative dhe menaxhuese të deponisë;

- personeli ekipor dhe trajnimi e të punësuarve;
- pajisjet teknike dhe mjetet e funksionimit të deponisë;
- detyrime për kujdesie pas mbylljes si në nenin 85 të këtij ligji;

- afati i vlefshmërisë së lejes dhe
- mënyra e kryerjes së mbikëqyrjes mbi lejet dhe marrja e tyre.

(4) Leja sipas paragrafit (3) jepet me kohëzgjatje prej dhjetë vitesh, ndërsa kërkesa për ripërtëritjen e lejes parashtrohet së paku gjashtë muaj para kalimit të afatit. Në ripërtëritjen dhe në transferim të lejes për deponi zbatohen dispozitat e këtij neni të cilat kanë të bëjnë me dhënien e lejes.

(5) Që të mund të fillojë punën deponia, themeluesi duhet të sigurojë leje integruese ekologjike në pajtim me rregullativat për mjedisin jetësor.

(6) Kur për deponin është e nevojshme të jepet A-leje integruese ekologjike në pajtim me rregullativat e mjedisit jetësor, leja sipas paragrafit (1) të këtij neni, jepet në procedurë për dhënien të lejes integruese ekologjike si pjesë përbërëse e saj.

(7) Kur për deponinë është e nevojshme të jepet B-leje integruese ekologjike, kërkuesi tek organi profesional detyrimisht dorëzon kërkesë për dhënien e lejes sipas paragrafit (1) të këtij neni në pajtim me dispozitat e këtij neni.

(8) Organi kompetent për dhënie e B- lejes integruese ekologjike, detyrimet e lejes për deponi në paragrafin (3) të këtij neni detyrimisht duhet të shënohen në B- lejen integruese ekologjike dhe për këtë e informon organi profesional.

(9) Para se deponia të fillojë me deponiminë e mbeturinave, organi profesional patjetër të bëjë këqyrje të deponisë dhe të sigurohet se është në pajtim me kushtet relevante të lejes për deponi.

(10) Kundër këtij aktvendimit sipas paragrafit (2) të këtij neni, kërkuesi mund të parashtrorë ankesë në pajtim me rregullativat për procedurë të përgjithshme administrative.

(11) Ministri i përcakton kushtet në raport me mjetet dhe pajisjet teknike për kryerjen e veprimtarisë për deponim të mbeturinave, kushtet dhe mënyra e trajnimit dhe programet e trajnimit për të punësuarit.

(12) Ministri e përcakton formën dhe përmbajtjen e lejes sipas paragrafit (2) të këtij neni.

Neni 76

Garancia financiare

(1) Kur themeluesi i deponisë nuk është në gjendje t'i mbulojë shpenzimet e punës, mirëmbajtjes, përcjelljes dhe kontrollin e deponisë në fazën operative dhe në fazën e mbylljes dhe kujdesin pas mbylljes, shpenzimet do i mbulojë me:

- garanci financiare e përcaktuar në kontratën e lidhur në procedurë në pajtim me Ligjin e Koncesimit dhe Partneritetit Privato-Publik ose

- garanci financiare të bashkëngjitur në pajtim me nenin 74, paragrafi (3), pika 5 të këtij ligji.

(2) Afati për të cilën lidhet kontratë sipas paragrafit (1), nënparagrafi 1 të këtij neni në vetvete e përfshin edhe kohën e nevojshme për ndërtim, punën dhe kujdeset të deponisë pas mbylljes së saj.

(3) Nëse kontratë sipas paragrafit (1), nënparagrafi 1, të këtij neni priset para kalimit të afatit nga cilado palë qoftë, mjetet për mbulim të shpenzimeve në pajtim me kontratën sigurohen nga garancia financiare.

Neni 77

Shpenzimet e themeluesit të deponisë

(1) Organi i mjedisit jetësor në propozim të organit profesional ndërmerr masa përkatëse për sigurim të të gjitha shpenzimet të cilat janë të përfshira në formimin dhe në punën e një deponie, duke i përfshirë edhe shpenzimet e garancisë financiare, si dhe përqindjet e shpenzimeve për mbyllje dhe kujdesit të mëtutjeshëm të lokacionit pas mbylljes së saj, për periudhën më së paku 30 vjet, gjegjësisht tre vjet në rast të deponive interne.

(2) Shpenzimet sipas paragrafit (1) të këtij neni i siguron themeluesi i deponisë, ndërsa i miraton organi profesional, me qëllim që të sigurohet se detyrimet, duke përfshirë edhe dispozitat për kujdesje pas mbylljes, të cilat dalin nga leja janë të plotësuara.

(3) Ky garancion financiar ka të bëjë për periudhë kohore e nevojshme për mirëmbajtjen dhe kujdesjen e lokacionit në pajtim me nenin 85 të këtij ligji .

(4) Për deponitë me mbeturina të rrezikshme dhe të parrezikshme, në përlogaritjen e shpenzimeve për mbylljes dhe kujdes detyrimisht përfshihen edhe shpenzimet e nevojshme për:

- monitorim të mjedisit jetësor;
- mbulim të deponisë;
- mirëmbajtje të deponisë;
- menaxhim të rrjedhave të deponisë,
- menaxhim me gazin e deponisë;
- menaxhim me hapësirat ujore;
- sigurinë (për shembull, portë dhe gardh) dhe
- përpilim të raportit për lokacionin (nëse nuk është përfshirë monitorimi)

(5) Për deponitë e mbeturinave interne, në përlogaritjen e shpenzimeve për mbyllje dhe kujdes, përfshihen edhe shpenzimet për mbyllje dhe kompensim për:

- mbulim të deponisë;
- monitorim të mjedisit jetësor;
- menxhim me hapësirat ujore;
- siguria nga personat e paautorizuar dhe
- përpilim të raportit për lokacionin (nëse nuk është përfshirë monitorimi)

(6) Garancia financiare duhet të jetë e mjaftueshme për mbulimin e të gjithave detyrimeve të lejës, të siguruara gjatë kohëzgjatjes së lejës, duke përfshirë edhe kujdesin pas mbylljes së deponisë.

(7) Garancia financiare përbëhet ekskluzivisht nga një sasi të caktuar të mjeteve në para.

(8) Lartësia e garancisë financiare mund të sigurohet si paushall ose në mënyrë shkallore në varësi të shumës për ton të mbeturinave të deponuara dhe të paguhet në llogari të hapur adekuate për këtë dedikim të organit të administratës shtetërore e cila është kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor.

(9) Lartësinë e garancisë financiare e propozon parashtruesi i kërkesës për marrje të lejës sipas nenit 74 të këtij ligji, me qëllim të sigurohet dëshmi se janë plotësuara kushtet sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(10) Mjetet e garancisë financiare me vendim nga organi i administratës shtetërore e cila është kompetent për punë të fushës së mjedisit jetësor, mund t'i kthehen themeluesit pas skadimit të kohëzgjatjes së lejës, por jo para mbarimit të periudhës për kujdes të deponisë pas mbylljes së saj.

Neni 78

Mbeturina e cila nuk është e pranueshme në deponitë

Në deponitë e mbeturinave ndalohet të deponohet:

- 1) mbeturina të lëngshme;
- 2) mbeturina të cilat në kushte të deponimit është:
  - „korrozive“ - nëse përbëhet nga substancat dhe preparate të cilat mund të shkatërrojnë indet e gjalla gjatë kontaktit;
  - „eksplozive“ - nëse përbëhet nga substanca dhe preparate që mund të shpërthejnë nën veprimin e një flake ose që janë më të ndjeshëm ndaj goditjeve të temperaturës ose fërkimeve nga dinitrobenzeni;
  - „i ndezshëm“ - nëse përbëhet nga substanca të lëngshme dhe preparate me një pikë flakërimi të barabartë ose më të madhe se 21 °C dhe më të vogël ose të barabartë me 55 °C;

- „oksidues“ - nëse përbëhet nga substanca dhe preparate që shfaqin reaksione të larta ekzotermike kur janë në kontakt me substanca të tjera, veçanërisht me substanca të ndezshme, dhe

- „ndezshmëria e lartë“, nëse përbëhen nga:

(a) substancat dhe preparatet e lëngshme me pikë ndezje nën 21 °C (duke përfshirë edhe lëngjet ekstreme);

(b) substancat dhe preparatet të cilat mund të nxehen dhe përfundimisht të ndizen në kontakt me ajrin në temperaturën e dhomës pa aplikimin e energjisë

(c) substancat dhe preparatet e ngurta të cilat lehtë mund të ndizen në kontakt të shkurtë me burim ndezës dhe vazhdojnë të ndizen ose të konsumohen edhe pas largimi të burimit ndezës;

(ç) substancat dhe preparatet e gazit të cilat janë të ndezshme në ajër gjatë presionit normal; ose

(d) substancat dhe preparatet të cilat në kontakt me ujin ose me ajrin e lëngshëm, krijojnë gaze ndezëse në sasi të rrezikshme.

3) mbeturina mjekësore dhe klinike, të cilat rrjedhin nga institucionet mjekësore dhe veterinarë, i cili është infektues, gjegjësisht përbëhet nga substanca të cilat përmbajnë mikroorganizma ose toksinat e tyre dije ose besohet se shkaktojnë sëmundje te njerëzit ose te ndonjë organizëm tjetër i gjallë;

4) mbeturina e krijuar si rezultat i hulumtimit shkencor, i cili është i ri dhe nuk mund të identifikohet, ndërsa vetitë e saj mund ta ndotin mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut;

5) goma të plota të përdorura, përveç gomave të përdorura për material makinerik në inxhinieri dhe goma të copëtuara të përdorura, me përjashtim të gomave të biçikletave dhe gomave të aeroplanëve;

6) mbeturinë e cila është e përzier me substancë tjetër, me qëllim të plotësimit të kriterëve për praninë të mbeturinave në deponi dhe

7) mbeturinat që përmbajnë një përqindje të lartë të përbërësve të biodegradueshëm (të tilla si letra, mbeturinat e kopshtit, etj.)

Neni 79

Largimi i mbeturinave të cilat nuk janë të pranueshme në deponi

(1) Operacionet për largimin e mbeturinave duhet të zbatohen në mënyrë përkatëse, në bazë të llojit dhe karakteristikave të mbeturinave që largohen me qëllim që të sigurohet mbrojtje të mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut.

(2) Largimi i mbeturinave që nuk është e pranueshme në deponitë do të kryhet me zbatimin përkatës të operacioneve të shënuara në nenin 44 të këtij ligji .

(3) Largimi i mbeturinave që nuk janë të pranueshme në deponi në pajtim me nenin 78 të këtij ligji, mund të kryhet si përjashtim, vetëm në raste të caktuara kur nuk ka ndonjë mundësi tjetër për menaxhim të duhur të mbeturinave dhe pas pëlqimit të lëshuar nga organi profesional.

(4) Pëlqimi sipas paragrafit (3) lëshohet pas kërkesës së dorëzuar me shkrim me arsytim të nevojës për largim të mbeturinës sipas nenit 78 të këtij ligji nga ana e operatorit të deponisë.

(5) Ministri përshkruan sasinë e përbërësve të biodegradueshëm në mbeturinat që mund të deponohen.

Neni 80

Pranimi i mbeturinave në klasa të ndryshme në deponitë

(1) Ndalohet largimi i mbeturinave në klasa jopërkatëse në deponi, si dhe largimi i mbeturinave i cili nuk është i shtruar trajtimit.

(2) Ёshtë e ndaluar të hollohet një përzjerje të mbeturinave në mënyrë që të përmbushë kriteret për mbeturina që do të pranohen në deponi.

(3) Deponitë për mbeturina interne do të përdoren për deponimin e mbeturinave interne .

(4) Në përjashtim, organi profesional mund të lejon mbeturinat interne të largohen në deponitë për mbeturina të parrezikshme, nëse trajtimi dhe përpunimi i tij ёshtë teknikisht i pamundshëm dhe ekonomikisht i papagueshëm.

(5) Deponitë për mbeturina të parrezikshme mund të përdoret për:

1) mbeturina komunale;

2) mbeturinë e parrezikshme nga çfarë do lloj origjine, i cili i plotёson kriteret për pranim në deponi për mbeturinë të parrezikshme; dhe

3) stabil, mbeturinë joreaktive e rrezikshme (për shembull të ngurtёsuar, mbeturinat e shndërruara në skorje), me karakteristikat e të njëjta të atyre mbeturinave të parrezikshme të përmendura në pikën 2) të kёtij neni, të cilat i plotёsojnë kriteret për pranim, me kusht mos të deponohen në qeli të dedikuara për mbeturina biodegraduese të parrezikshme dhe pas marrjes së pëlqimit nga organi profesional.

(6) Stabil, mbeturinë joreaktive e rrezikshme sipas paragrafit (5), pika 3) të kёtij neni ёshtë mbeturinë e rrezikshme karakteristikat e të cilit nuk kanë ndikim afatgjatё dhe të dukshëm dhe të shkaktojnë ndryshim të kushteve të projektuara në deponitë ose të paraqesin rrezik për shkaktimin e fatkeqёsive, për shkak të ndryshimeve të shkaktuara nga:

(a) dekompozimi (zbrëthimi) i vetё mbeturinave (për shembull nga biodegradimi);

(b) nën efektet afatgjata të kushteve të motit (p.sh. uji, ajri, temperatura, kushtet mekanike); ose

(c) nën ndikimin e mbeturinave tjera (duke përfshirё produkte mbeturina siç janë ekstrakte ose gazi).

(7) Mbeturina e cila në listën e llojeve të mbeturinave ёshtë shёnuar si i rrezikshëm, deponohet vetëm në deponitë për mbeturina të rrezikshme .

(8) Mbeturinat e rrezikshme të cilat pas trajtimit fizik dhe kimik nuk reagojnë me llojet e tjera të mbeturinave mund të deponohen me pëlqim të veçantё nga organi profesional.

(9) Ministri do i përshekruaj kriteret për pranim të mbeturinave në deponi për secilën klasё, procedura përgatitore për pranimin e mbeturinave, procedurat e përgjithshme testuese, marrja e mostrave dhe pranimi i mbeturinave.

Neni 81

Tarifa për deponim

Tarifa për deponim të mbeturinave e përcakton Komisioni Rregullator për energjetik dhe shërbime ujore në Republikën e Maqedonisё së Veriut (në tekstin e mëtutjeshëm: Komisioni Rregullator) me Rregulloren për përcaktimin e tarifave të shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale.

Neni 82

Taksa për deponim të mbeturinave

(1) Qeveria e Republikёs së Maqedonisё së Veriut në propozim të ministrit i cili udhёheqё me organin e administratёs shtetёrore kompetent për punët të fushёs së financimit mund të shёnojё taksa për deponim të mbeturinave me qëllim të arritjes së objektivёs së hierarkisё së mbeturinave.

(2) Taksa për deponim përcaktohet në ton të mbeturinave dhe e njëjta mund të jetё e ndryshme për lloje të ndryshme të deponive në pajtim me nenin 69 të kёtij ligji.

(3) Lartёsia e taksёs për deponim mund të revidohet në nivel vjetor, dhe e njëjta shpallet në "Gazetën Zyrtare të Republikёs së Maqedonisё së Veriut" më së voni deri në muajin nëntor të vitit aktual për vitin e ardhshëm .

(4) Taksa sipas paragrafit (1) të kёtij neni, themeluesi i deponisё do ta paguajё në llogari të veçantё hyrёse të organit të mjedisit jetёsor, ndёrsa mjetet do të përdoren për financimin e aktiviteteve për menaxhimin e mbeturinave të cilat në pajtim me hierarkinё e mbeturinave të nenit 14 të kёtij ligji, gjendet në pozicion më të lartё se largimi i mbeturinave.

Neni 83

Detyrimi për ndjekje dhe për njoftim të organeve kompetente

(1) Themeluesi i deponisё, ёshtë i obliguar t'i zbatojё planet e neneve 23, 24 dhe 25 të kёtij ligji, si dhe të bёn monitorim dhe kontroll të ndikimit të deponisё në mjedisin jetёsor.

(2) Themeluesi ёshtë i obliguar me shkrim ta njofton organi profesional për të gjitha ndikimet e rëndёsishme negative në mjedisin jetёsor, të përcaktuar me zbatimin e procedurave të kontrollёs dhe ndjekjes.

(3) Kontroll të procedurave dhe metodave analitike të përdorura nga themeluesi i deponisё gjatё kryerjes së analizёs së vetive fiziko-kimike të mbeturinave kryhet nga personat juridikё të akredituar në pajtim me nenin 17 të kёtij ligji.

(4) Ministri e përshekruan mënyrën dhe procedurën e punёs, monitorimit dhe kontrollit të deponisё gjatё kohёs së punёs, si dhe monitorimi dhe kontrolli i deponisё në fazën e mbylljes dhe kujdesi i mёtejshëm i deponisё edhe pas mbylljes.

Neni 84

Ndërprerja e punёs së deponisё

(1) Deponia ose pjesё e saj ndalon të punuarit:

1) me aktvendim nga organi profesional, mbi bazё të kërkesёs së dorёzuar për mbyllje të deponisё nga ana e themeluesit dhe

2) me aktvendim nga organi profesional, kur ёshtë vërtetuar se puna e mёtejshme e deponisё ose pjesё të saj paraqet rrezik për mjedisin jetёsor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(2) Aktvendimi sipas paragrafit (1) të kёtij neni në veçantё i përmбан aktivitetet dhe masat të cilat themeluesi i deponisё duhet ti ndёrmerr dhe afatin kohor për ndërprerje të punёs.

(3) Organi profesional në bazё të kërkesёs sipas paragrafit (1), pika 1) e kёtij neni mund ta refuzon kërkesën për mbyllje të deponisё nëse vërteton se nuk janë plotёsuar kushtet për mbyllje të deponisё ose pjesё së saj të shёnuara në leje, gjegjёsisht paraqet rrezik për mjedin jetёsor, jetën dhe shëndetin e njeriut.

(4) Kërkesa sipas paragrafit (1), pika 1) të kёtij neni përmбан arsyetim pse themeluesi i deponisё kërkon mbyllje të deponisё.

(5) Organi profesional mund të mos pranon në tёrёsi ose pjesёrisht mbyllje të deponisё, ose të shfuqizojё në tёrёsi ose pjesё të lejes për themelim dhe veprim të deponisё, derisa mendon se deponia ose pjesё relevante e saj mund të shkaktojё rrezik ndaj mjedisit jetёsor, jetёs dhe shëndetit të njeriut.

Neni 85

Mbyllja dhe kujdesi pasi që deponia të ndalon punën e saj

(1) Organi profesional me aktvendim e konstaton mbylljen e deponisё kur janë plotёsuar kushtet dhe afatet për mbyllje të shёnuara në lejen e deponisё.

(2) Deponia ose pjesë të saj llogaritet se kanë ndaluar punën, vetëm atëherë kur organi profesional ka kryer këqyrjen (kontrollin) e fundit në vend ngjarje, i ka vlerësuar të gjitha raportet e dorëzuara nga ana e themeluesit dhe i ka dorëzuar aktvendim për ndërprerje të punës së deponisë ose pjesë të saj.

(3) Pas ndërprerjes me punë të deponisë ose pjesë të saj, themeluesi është përgjegjës për mirëmbajtjen e saj, monitorimit dhe kontrollin në fazën e mëtejme të kujdesit të deponisë, në pajtim me afatin e përcaktuar në lejen për deponinë.

(4) Themeluesi i deponisë është i obliguar ta monitorojë dhe analizojë sasinë dhe gjendjen e gazit që lirohet në deponi dhe rrjedhave të deponisë, gjendjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, si dhe ta monitorojë përmbushjen e kushteve dhe mënyrave të mbylljes së deponisë në pajtim me paragrafi (6) të këtij neni dhe lejes së deponisë.

(5) Themeluesi i deponisë është i detyruar ta njoftojë organi profesional për të gjitha ndikimet e rëndësishme negative mbi mjedisin jetësor, të zbuluara me procedurën e kontrollës dhe monitorimit.

(6) Organi profesional është i detyruar, për shkak të ikjes së mundësisë që deponia të parqet rrezik potencial për mjedisin jetësor, të kryen vlerësim të gjendjes aktuale të deponisë në aspekt teknik dhe administrativ, si dhe shkalla e mbushjes së deponisë, dhe ti japë udhëzime themeluesit për ndërmarrjen e masave konkrete, për të cilat themeluesi e njofton organi profesional.

(7) Organi kompetent do ta kthejë garancinë financiare themeluesit të deponisë, në pagesa të njëpasnjëshme ashtu siç është e kontraktuar në kushtet e lejes, me qëllim të mundësojë procedura e kujdesjes pas mbylljes së deponisë të zbatohet kohëzgjatje të periudhës për kujdes pas mbylljes.

(8) Ministri e përshkruan mënyrën dhe kushtet e kujdesit të deponisë pasi që ata do ndalojnë punën e tyre.

Neni 86

Mosplotësimi i detyrimeve nga operatori i sistemit rajonal

(1) Në raste kur personi juridikë i cili operon me sistemin rajonal nuk i plotëson kushtet e objektivave të përcaktuara në planin rajonal të nenit 24 të këtij ligji në periudhë më të gjatë se gjashtë muaj, dhe, me këtë çrregullohen objektivat e menaxhimit të mbeturinave të përcaktuar me Planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si dhe nuk i plotëson detyrimet e përcaktuara ligjore në lejen e nenit 75, në periudhë më të gjatë se tre muaj, ministri miraton aktvendim për vendosje nën administrim të përkohshëm detyruar (sekuestro) mbi sistemin rajonal. (2) Aktvendimi sipas paragrafit (1) të këtij neni veçanërisht përmban:

1) arsyet pse operatori i sistemit rajonal vendoset nën administrim të përkohshëm detyruar;

2) personi juridik i cili do kryen administrimin e përkohshëm detyruar;

3) afati në të cilën do të kryhet administrimi i përkohshëm detyruar dhe

4) kushtet e administrimit të përkohshëm detyruar de mënyra e punës.

(3) Administrimin e përkohshëm detyruar sipas paragrafit (1) të këtij neni mund ta kryejë personi juridik i autorizuar i organit të mjedisit jetësor.

(4) Personi sipas paragrafit (3) të këtij neni përgjigjet për aktet dhe veprimtaritë e ndërmarra për kohëzgjatjen e administrimit të përkohshëm detyruar.

(5) Kundër aktvendimit të paragrafit (1) të këtij neni personi juridik i cili operon me sistemin rajonal, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i aktvendimit të paragrafit (1) të këtij ligji, ka të drejtë të dorëzon ankesë në pajtim me rregullativat për procedurë të përgjithshme administrative.

(6) Ankesa nuk e prolongon realizimin e aktvendimit.

(7) Pas skadimit të afatit të përcaktuar me aktvendim sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi për mjedis jetësor miraton aktvendim me të cilën shfuqizohet aktvendimi sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(8) Personi juridik sipas paragrafit (3) i cili minimum duhet ti plotësojë kushtet në vijim:

- ti posedon kapacitet e nevojshme organizative dhe menaxhuese për kryerjen e veprimtarisë për largim të mbeturinave;

- të ketë të punësuar së paku një menaxhues të lartë;

- të posedon ekip kuadro dhe të punësuar të trajnuar

- pajisja teknike dhe mjete për punë në deponi.

(9) Ministri në mënyrë të përafërt i përshkruan kërkesat sipas paragrafit (9) të këtij neni të cilat duhet të plotësohen nga personi juridik sipas paragrafit (3) të këtij neni, si dhe mënyra e përzgjedhjes së personit juridik i cili do të kryejë administrim detyruar.

(10) Organi i mjedisit jetësor i shënon në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut aktvendimin sipas paragrafit (1) të këtij neni dhe aktvendimin sipas paragrafit (7) të këtij neni.

X. DJEGIA E MBETURINAVE

Neni 87

Rregullat për djegie të mbeturinave

(1) Largimi i mbeturinave nëpërmjet djegie kryet me instalimet posaçërisht të dizajnuara, në varësi të llojit të mbeturinave.

(2) Instalimet e djegies, duke përfshirë të gjitha pajisjet ndihmëse përgatitore dhe aparatura shërbyese, pajisjet dhe aparatet të cilat janë në funksionim të pajisjes dhe aparatit për djegie, duhet të dizajnohen dhe të punojnë në mënyrë të tillë që të parandalojnë tejkalimet vlerave kufitare të ndotësve të lëshuar në ajër, toka dhe uji, lëshimi i zhurmës dhe aromës, si dhe të sigurohet mbrojtje të mjedisit dhe shëndetit të njeriut.

(3) Nëse instalimi i djegies nuk funksionon në përputhje me kushtet e specifikuar në leje, përfshirë vlerat kufitare të emisioneve në ajër, ujë dhe tokë, organi i mjedisit jetësor/organi profesional mund t'ia merr lejen për punë të stacionit dhe t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë.

(4) Ministri përshkruan vlerat kufitare për emisionet e substancave të caktuara në ajër gjatë djegies së mbeturinave, vlerat kufitare për emisioneve gjatë hedhjes së mbeturinave ujore nga pastrimi i gazrave, teknikat, metodat dhe dinamikat për matjen dhe monitorimin e emisioneve të substancave në ajër dhe ujë të krijuara gjatë djegies së mbeturinave, si dhe mënyrën dhe afatet kohore për arritjen e vlerave kufitare të emisioneve të substancave në ajër dhe në ujë.

Neni 88

Përzgjedhja e lokacionit për ndërtim të impianteve për djegie

Gjatë përzgjedhjes së lokacionit për ndërtim të impianteve për djegie, veçanërisht mbahet llogari për:

1) karakteristikat klimatike të rajonit;

2) karakteristikat gjeologjike, hidrologjike, hidrogeologjike, topografike, sizmologjike dhe pedologjike të tokës;

3) rrjedha e erërave rreth rajonit ku do të ndërtohet stacioni dhe

4) afërsia me vendet e banimit, pra rajoni mbrojtës.

Neni 89

Lejet për punë të impianteve për djegie të mbeturinave

(1) Personat të cilët menaxhojnë me instalime për djegie të mbeturinave (në tekstin e mëtutjeshëm: operatori i impianteve) janë të obliguar të posedojnë leje të integruar ekologjike për punë të stacionit, të dhënë në pajtim me Ligjin e Mjedisit Jetësor.

(2) Gjatë dhënies së lejes së integruar ekologjike organi i mjedisit jetësor/organi profesional detyrimisht përcakton nëse:

1) janë plotësuar kërkesat minimale teknike në lidhje me pajisjet, kuadrin dhe hapësirën e nevojshme për kryerjen e veprimtarisë;

2) lloji dhe sasia e mbeturinave të cilat duhet të shkatërrohet në instalimin për djegie e përputhet me klasën dhe kapacitetin e impiantit për djegie;

3) lartësia dhe lloji i garancisë me të cilën sigurohet kompensim të dëmit mbi mjedisin jetësor nga kryerja e veprimtarisë;

4) lartësia dhe lloji i garancisë me të cilën sigurohet kujdesi pas mbylljes, gjegjësisht ndërprerjes me kryerjen e veprimtarisë dhe

5) është përpiluar program për punë, monitorim dhe kontroll të punës së instalimit për djegie në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor

6) djegia ose djegia e kombinuar me ripërtëritjen e energjisë e cila ripërtëritje e tillë e energjisë të bëhet me nivel të lartë të efikasitetit energjetik.

(3) Ministri në mënyrë të përafërt i përshkruan kushtet dhe mënyrën e punës së impianteve për djegie të mbeturinave, si dhe kërkesat teknike minimale të pajisjeve për djegie të mbeturinave.

Neni 90

Porositje dhe pranim të mbeturinave për djegie

(1) Para djegies së mbeturinave, operatori i instalimit është i detyruar të krahasojë mbeturinat që i pranon me të dhënat e shënuara në formularin e identifikimit, me marrjen e mostrës për shkak të përcaktimit të:

1) llojit dhe sasisë së mbeturinave që do t'i nënshtrohen djegies;

2) karakteristikat e mbeturinave;

3) përshtatshmëria e mbeturinave për djegie;

4) mbeturina me të cilat nuk duhet të përzihen, përkatësisht përcaktimi nëse mbeturinat janë të përziera me mbeturina të tjera dhe

5) saktësinë e të dhënave nga formulari i identifikimit, me marrjen e mostrave nga mbeturinat.

(2) Operatori i instalimit është i detyruar të refuzojë djegien e mbeturinave, nëse lloji i mbeturinave nuk korrespondon me kushtet e lejes së integruar mjedisor.

(3) Operatori i instalimit është i detyruar të ruajë mostrat nga testimet e kryera sipas paragrafit (1) të këtij neni të paktën një muaj pas djegies së mbeturinave.

Neni 91

Veprimi me mbetjet e djegies

(1) Pas djegies së mbeturinave, operatori i instalimit është i detyruar:

1. të minimizojë sasinë dhe dëmshmerinë e mbetjeve që dalin nga funksionimi i impianteve të djegies së mbeturinave;

2. të përcaktojë karakteristikat e mbeturinave të marra për djegie, duke i përfshirë edhe fraksionet e metaleve të rënda;

3. të mbledhë hirin e fituar si rezultat i djegies në kontejnerë të mbyllura dhe

4. të sigurojë transportin e sigurt të mbeturina të marra për djegie, e cila nuk mund të përpunohet deri në vendin e tij të largimit.

(2) Kur është e përshtatshme dhe teknikisht e realizueshme, mbetjet e djegies duhet të riciklohen direkt në ose jashtë instalimit në përputhje me ligjin ose rregulloret e tjera.

XI. IMPORTI, EKSPORTI DHE TRANSITI I MBETURINAVE PËRMES TERRITORIT TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

Neni 92

Lëvizja ndërkufitare e mbeturinave

lëvizja ndërkufitare e mbeturinave përfshinë importin e mbeturinave me origjinë nga një vend i huaj në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, eksport të mbeturinave nga territori i Republikës së Maqedonisë së Veriut në një vend tjetër të huaj dhe transit të mbeturinave nëpërmjet territorit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 93

Importi i mbeturinave në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut

(1) Ndalohet importi i mbeturinave në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, për ruajtje për shkak të largimit dhe për largim.

(2) Ndalohet importi i mbeturinave nga stacionet e menaxhimit të mbeturinave, stacionet për përpunimin e ujit të mbetur dhe për përgatitjen e ujit për pirje dhe ujit për përdorim industrial në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, e përfshirë në listën të llojeve të mbeturinave në nenin 15, paragrafi (2) të këtij ligji, me përjashtim të mbeturinave nga thërrmimet e mbeturinave që përmbajnë metale (mbeturinat nga hekuri dhe çeliku dhe mbeturinat nga metalet me ngjyra) dhe mbeturinat nga përpunimi mekanik i mbeturinave të letrës dhe kartonit, plastikës, gomës, qelqit.

(3) Lejohet import i mbeturinave në pajtim me nenin 96 të këtij ligji i cili nuk paraqet rrezik për ndotjen e mjedisit jetësor, jetën dhe shëndetin e njeriut:

1) përsëri të përdoret për të njëjtin dedikim;

2) të përpunohet ose të riciklohet.

Neni 94

Eksporti dhe transiti i mbeturinave

(1) Lejohet eksportimi i mbeturinave në pajtim me nenin 96 të këtij ligji, të cilat mund të përpunohen dhe asgjësohen pa ndonjë rrezik për mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njerëzve në vendin e importit.

(2) Lejohet transiti i mbeturinave nëpër Republikën e Maqedonisë së Veriut në pajtim me nenin 96 të këtij ligji pa ndonjë rrezik për mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njerëzve në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe të vendit të importit.

Neni 95

Importi, eksporti dhe transiti i mbeturinave të rrezikshme në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut

Importi, eksporti dhe transiti i mbeturinave të rrezikshme në Republikën e Maqedonisë së Veriut kryer në pajtim me Konventën e Bazelit për kontroll të transferimit ndërkufitar të mbeturinave të rrezikshme dhe ruajtja e tyre.

Neni 96

Lejet dhe pëlqimet për eksport, import dhe transit të mbeturinave

(1) Eksporti, importi dhe transit i dërgesave me mbeturina në pajtim me llojin dhe regjimin e kontrollit të mbeturinave kryet në bazë të procedurave të

informacioneve të përgjithshme dhe dhënia e pëlqimit ose në bazë të njoftimit paraprak me shkrim dhe dhënia e lejes, të cilat i jep organi profesional.

(2) Lënda e procedurës me njoftim paraprak me shkrim dhe dhënia e lejes së paragrafit (1) të këtij neni janë dërgesat me lloje në vijim të mbeturinave:

- të gjitha llojet e mbeturinave, nëse dërgesat e mbeturinave janë të dedikuara për largimin e saj (për eksport dhe transit të mbeturinave),

- llojet e mbeturinave të cilat janë të dedikuara për përpunim, ndërsa janë të përcaktuara në listën e verdh, si dhe dërgesa e mbeturinave të përziera komunale të mbledhura nga amvisëritë ose prodhuesit tjerë, të dedikuara për instalime të përpunimit ose shkatërrimit.

(3) Lënda e procedurës së informacioneve të përgjithshme dhe dhënia e pëlqimit të parafit (1) të këtij neni janë dërgesat e mbeturinave me sasi mbi 25 kilogram i cili është i dedikuara për përpunim edhe atë:

1. për llojet e mbeturinave të cilat janë të përcaktuara në listën e gjelbër;

2. për përzjerje të dy ose më shumë lloje të mbeturinave të listës së gjelbër, nëse përbërja e kësaj përzjerje lejon përpunimin e saj në mënyrë të përshtatshme për ruajtjen e mjedisit jetësor dhe

3. për dërgesat e mbeturinave në sasi deri 25 kilogram të dedikuara vetëm për analiza laboratorike për vlerësimin e karakteristikave fizike dhe kimike të mbeturinave ose me qëllim të përcaktimit të përshtatshmëria e përpunimit të saj ose largimit.

(4) Importi i mbeturinave mund të aprovohet vetëm personit juridik që importon mbeturina për shkak të përpunim ose riciklim dhe për këtë ka leje për menaxhim të mbeturinave në pajtim me nenin 64, paragrafi (1), pika 3), të këtij ligji, ose ka lidhur një marrëveshje për përpunim ose riciklimin e mbeturinave me një person i cili posedon një leje për menaxhim të mbeturinave në pajtim me nenin 64, paragrafi (1), pika 3), të këtij ligji, ose ka leje për integrim ekologjik të dhënë në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor kur mbeturina përdoret për përpunim dhe riciklim në pajtim me lejen për integrim ekologjik.

(5) Leja sipas paragrafit (2) të këtij neni jepet me kërkesë paraprake për import, gjegjësisht eksport ose transit të mbeturinave deri te organi profesional, e cila duhet në veçanti të përmban:

1) emrin, mbiemrin dhe selinë e personit juridik i cili kërkon import, eksport ose transit të mbeturinave;

2) arsytim pse kërkohet eksporti ose importi i mbeturinave;

3) të dhënat e origjinës së mbeturinës e cila importohet ose eksportohet;

4) të dhënat e sasisë dhe llojit të mbeturinës që është lëndë e lejes në pajtim me Listën për llojet e mbeturinave;

5) të dhënat e numrit tarifor të mbeturinës, mënyra e transportimit dhe mënyra e paketimit të mbeturinës dhe

6) informacione për hyrje, dalje dhe skema e rrugës së transferimit të mbeturinës.

(6) Në kërkesën sipas paragrafit (5) të këtij neni kërkuesi është i obliguar të bashkëngjij:

1) kontratë në mes palëve të cilat marrin pjesë në eksport, import ose transit të mbeturinave (importuesi, eksportuesi ose personi i cili kërkon transit të mbeturinave);

2) dëshmi se posedon leje për menaxhimin e mbeturinaveve, gjegjësisht posedon leje për integrim ekologjik të dhënë në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor (vetëm gjatë importit)

3) marrëveshja ndërmjet importuesit dhe përpunuesit, nëse ato janë të ndryshme dhe

4) dëshmi për garancinë bankare ose e sigurimit të duhur në shumën e nevojshme për mbulimin e shpenzimeve të transportit, përpunimit ose largimit, duke përfshirë edhe operacionet e nevojshme të përkohshme për ruajtje në kohëzgjatje prej 90 ditësh.

(7) Për dërgesat e mbeturinave sipas paragrafit (2) të këtij neni për të cilat kryhet një procedurë e njoftimit me shkrim, kërkuesi është i detyruar në formular të veçantë të dorëzohet njoftim paraprakë me shkrim deri te organi profesional nëpërmjet organit të mjedisit jetësor, si dhe deri te organi kompetent në vendin e dërgimit gjegjësisht pranimit, si dhe deri te vendet në cilat dërgesa e mbeturinave do të kalojë.

(8) Për dërgesën e mbeturinave sipas paragrafit (3) të këtij neni për të cilat zhvillohet një procedurë e informacionit të përgjithshëm dhe dhënia e pëlqimit, kërkuesi është i detyruar në formular të veçantë të dorëzohet informacione të përgjithshme deri te organi profesional. Formulari duhet të shoqërojë dërgesën gjatë transportit të mbeturinave për të cilën bëhet fjalë.

(9) Organi profesional ka të drejtë të kërkojë të dhëna shtesë për dërgesën e mbeturinave në lidhje me ndikimin e mbeturinave në mjedis jetësor, mënyrën dhe vendin e krijimit, deponimit dhe përpunimit të tyre ose qëllimin e mbeturinave, nëse vlerëson se të dhënat e deklaruara në njoftimin me shkrim dhe informacionin e përgjithshëm të dhënë, si dhe në kërkesën për leje, nuk janë të mjaftueshme për të miratuar eksportin, importin ose tranzitimin.

(10) Në raste e përcaktuara në paragrafin (4) të këtij neni, organi profesional mund të lejon përpunimin ose riciklimin e mbeturinave në instalimet në periudhë dhe sasi për të cilën vlen leja e integruar ekologjike gjegjësisht leja për menaxhimin e mbeturinave .

(11) Ministri e përshkruan mënyrë e lejes për eksport, import dhe transit; llojet e mbeturinave të paragrafit (1) të këtij neni në pajtim me regjimin e kontrollit të mbeturinave – lista e verdh dhe e gjelbër, forma dhe përmbajtja e formularëve të paragrafit (7) dhe (8) të këtij neni dhe mënyra e menaxhimit me të njëjtat, mënyra e përcaktimit dhe mënyra e aktivizimit dhe përllogaritjes së garancisë bankare, gjegjësisht sigurim përkatëse, formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dhënies së lejes të paragrafit (10) të këtij neni, si dhe mënyrën e mbikëqyrjes së eksportit, importit dhe transimit të mbeturinave.

(12) Ministri e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës dhe të lejes për eksport dhe import të mbeturinave.

(13) Në procedurat për njoftim me shkrim dhe procedurat për informacione të përgjithshme kur do të marrë vërtetim për pranim të njoftimit nga ana e organit kompetent të shtetit të tretë për pranim të dërgesës së mbeturinave për eksport ose transit në/nëpërmjet Republikës së Maqedonisë së Veriut, organi profesional është i detyruar në afat prej 30 ditësh të japë pëlqim ose ankesë me shkrimi në lidhje me dërgesën e mbeturinave edhe atë si:

1. pëlqim i pakushtëzuar;
2. pëlqim i kushtëzuar ose
3. ankesë ndaj pëlqimit.

(14) Organi profesional në rast të transimit të dërgesave të mbeturinave mund të japë pëlqim për dërgesën, nëse nuk merre pëlqim të kushtëzuar ose ankesë nga ana e organit kompetent për transit të shtetit tjetër, në afat prej 30 ditësh kur e ka dorëzuar vërtetimin për pranim të njoftimit.

(15) Pëlqimet, gjegjësisht ankesat sipas paragrafit (13) të këtij neni vërtetohen me vënien e vulës, nënshkrimin dhe datës së plotësimit përkatës në vendet përkatëse të formularit të paragrafit (7), në fakt të paragrafit (8) të këtij neni.

(16) Organi profesional është i detyruar të japë leje për import, gjegjësisht eksport brenda 30 ditëve nga dita e marrjes së kërkesës sipas paragrafit (5) të këtij neni.

(17) Kundër këtij aktvendimi me të cilën refuzohet leje e eksportit ose importit, kërkuesi ka të drejtë të parashtrijë ankesë në pajtim me rregullativat për procedurë të përgjithshme administrative.

(18) Organi profesional jo më vonë se 31 janar të vitit aktual përgatit Raport vjetor për llojin dhe sasinë e mbeturinave të cilat janë importuar, eksportuar dhe transituara nga/nëpër Republikën e Maqedonisë së Veriut vitin e kaluar.

(19) Raporti sipas paragrafit (18) të këtij neni organi profesional e shpallë në opinion nëpërmjet ueb faqes së tij.

(20) Provat sipas paragrafit (6) pika 2) të këtij neni, personi zyrtar i autorizuar i organit profesional i cili udhëheq procedurë për dhënie e lejeve e merr nga evidenca zyrtare e organit.

Neni 97

Dispozitat e përbashkëta për import, eksport dhe transit të mbeturinave

Nëse leja, gjegjësisht pajtueshmëria e eksportit, importit dhe transimit të mbeturinave përdoret në kundërshtim me dedikimin për të cilën është dhënë, gjegjësisht nëse zbulohen shkelje dhe keqpërdorime të rëndësishme të saj, organi profesional e asgjëson lejen, pra pëlqimin, në dëm të personit juridik të cilit i është dhënë leja, pa të drejtë të kompensimit për dëmin e ndodhur, si dhe humbjes materiale dhe jomateriale.

XII SISTEMI INFORMATIV

Neni 98

Organizimi i sistemit informativ

(1) Organi i mjedisit jetësor organizon sistem informativ për menaxhimin me mbeturina, si pjesë përbërëse e sistemit të përgjithshëm informativ maqedonas për mjedisin jetësor (në tekstin e mëtuqjeshëm: qendra informative), nëpërmjet vendosje së rrjetit për marrjen e informacioneve për menaxhimin e mbeturinave nga ministria, organizatat, institucione shkencore –hulumtuese, personat juridikë dhe fizikë të cilët i menaxhojnë mbeturinat dhe subjektet e tjera.

(2) Njësitë organizative për menaxhim rajonal me mbeturina të nenit 35 të këtij ligji janë të obliguar të organizojnë sistem informativ në nivel rajonal, me të cilën do të sigurohen dhe prezantohen të dhënat për gjendjen e përgjithshme në lidhje me menaxhimin me mbeturinat e parrezikshme, në bazë të të dhënave të marra nga komunat të cilët e përbëjnë rajonin.

(3) Njësitë organizative për menaxhim rajonal të mbeturinave të paragrafit (2) të këtij neni janë të obliguar të dhënat e marra ti përpunojnë dhe ti dorëzojnë deri te organi profesional në së voni deri 31 mars për vitin e kaluar.

(4) Organi profesional është i detyruar ti kompletton të dhënat e menaxhimit mbeturina, dhe të përpunuar ti dorëzon deri te organi i mjedisit jetësor.

(5) Organi i mjedisit jetësor organizon funksionimin e sistemit informativ, në atë mënyrë me çka do të sigurohet mbledhje e informacioneve të shpejta, saktë dhe në kohë në lidhje me menaxhimin me mbeturina dhe është i obliguar t'i selektojë, klasifikojë, përpunojë, azhurojë dhe ti ruan në bazën e të dhënave.

(6) Organi i mjedisit jetësor organizon sistemin informativ, në atë mënyrë që do të sigurojë:

1) qasje në çdo kohë deri te informacione për palët në lidhje me menaxhimin e mbeturinave dhe mbrojtje të mjedisit jetësor në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

2) sqarim të të dhënave, raporteve, masave dhe aktiviteteve të organit të mjedisit jetësor në përmirësimin e gjendjes së përgjithshme në menaxhimin e mbeturinave dhe

3) transparencës së të dhënave nga fusha e menaxhimit të mbeturinave.

Neni 99

Përbajtja e sistemit informativ

(1) Sistemi informativ për menaxhimin e mbeturinave përmban:

1) të dhënat për llojin dhe sasinë e mbeturinave nga Regjistri i mbeturinave sipas nenit 100 të këtij ligji dhe kadastrën e krijuesve të mbeturinave të nenit 101 të këtij ligji dhe

2) të dhënat nga organizatat shkencore dhe profesionale dhe nga personat juridik të cilët e përcjellin gjendjen e menaxhimit të mbeturinave dhe të dhënat e institucioneve ndërkombëtare të cilat e monitorojnë menaxhimin e mbeturinave.

(2) Në bazë të të dhënave të paragrafit (1) të këtij neni organi i mjedisit jetësor përgatit raport për gjendje e menaxhimin të mbeturinave si pjesë e raportit për gjendjen e mjedisit jetësor në pajtim me Ligjin e Mjedisit Jetësor.

Neni 100

Regjistri i mbeturinave

(1) Organi profesional vendos dhe mban regjistër për mbeturina.

(2) Regjistri sipas paragrafit (1) të këtij neni i përmban të dhënat e::

- subjektit i cili krijon, mbledh, transporton, përpunon, ruan dhe largon mbeturina,

- lëndë të para sekondare dhe procese të prodhimit nga të cilat krijohen secila nga lëndë e para sekondare, si dhe të dhënat për menaxhimin me mbeturina,

- lejet e dhëna për menaxhimin e mbeturinave duke përfshirë edhe leje për import, eksport dhe transit të mbeturinave të dhëna në pajtim me dispozitat e këtij ligji,

(3) Të dhënat sipas paragrafit (2) të këtij neni përmbajnë:

1) të dhënat e subjektit i cili menaxhon me mbeturina (titulli, adresa dhe selia);

2) llojin dhe sasinë e mbeturinave që e menaxhojnë;

3) informacione për lejet/pajtueshmërive të subjekteve të cilët menaxhojnë me mbeturina

4) dhe të dhënat të tjera të nevojshme.

(4) Forma dhe përbajtja, si dhe mënyra e udhëheqjes, ruajtje dhe mirëmbajtjes së regjistrit të mbeturinave e përkshkruan ministri.

(5) Pjesë e regjistrit të mbeturinave janë edhe regjistrat të cilat udhëhiqen në pajtim të rregullativave për përgjegjësi të zgjeruar të prodhuese për menaxhimin e mbeturinave rrjedhëse të veçanta dhe rregullativat për mbeturina rrjedhëse të veçanta.

Neni 101

Kadastra e krijuesve të mbeturinave

(1) Kadastra e krijuesve të mbeturinave është pjesë e kadastrës së mjedisit jetësor të cilën e vendos dhe e udhëheq organi i mjedisit jetës.

(2) Në kadastrën e krijuesve të mbeturinave regjistrohen krijuesit e mbeturinave të rrezikshme dhe të parrezikshme të nenit 15 të këtij ligji, lloji dhe sasia e mbeturinave të krijuara, si dhe mënyra e ruajtjes, përpunimit, trajtimit dhe largimit do të regjistrohen në Kadastrën e krijuesve të mbeturinave.

(3) Njësitë organizative mbajnë kadastrë për territorin e rajonit, në të cilën ruhen të dhënat e krijuesve të mbeturinave të parrezikshme.

(4) Mënyra dhe procedura e ruajtjes, mirëmbajtjes së të dhënave të paragrafit (1) të këtij neni në Kadastrën e krijuesve të mbeturinave e përkshkruan ministri.

(5) Тë dhënat e kadastrës sipas paragrafit (1) këtij neni paraqet pjesë përbërëse e sistemit informativ për mjedisin jetësor

Neni 102

Detyrimi për shpallje të të dhënave

(1) Organi i mjedisit jetësor gjegjësisht organi profesional, njësia organizative për menaxhim rajonal me mbeturina, kryetari i komunës dhe Qytetit të Shkupit dhe prodhuesit e rregullativave për mbeturina rrjedhëse të veçanta, e informojnë publikun për gjendjen e menaxhimit të mbeturinave, për përparimin e arritur, aktivitet e ardhshme për përmirësimin e gjendjes të menaxhimit të mbeturinave, si dhe për të dhënat krahasimore për gjendjes e tanishme me të kaluarën në menaxhimin e mbeturinave.

(2) Тë dhënat sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi sipas paragrafit (1) të këtij neni i shpall në ueb faqen e tij.

Neni 103

Qasja te informacionet për menaxhimin e mbeturinave

Organi i mjedisit jetësor dhe organi profesional janë të detyruar të gjitha subjekteve të interesuar t'ju mundësojnë qasje deri të informacionet në lidhje me menaxhimin e mbeturinave, në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

XIII FINANCIMI

Neni 104

Burimet e financimit

(1) Zbatimi i dokumenteve strategjike, të planit dhe programeve në Republikën e Maqedonisë së Veriut për menaxhimin e mbeturinave financohet me fonde të siguruar nga Buxhetit i Republikës së Maqedonisë së Veriut, kredite, donacione, mjete të subjekteve të cilët menaxhojnë me mbeturina, kompensime dhe burime të fondeve tjera të përcaktuara me ligj.

(2) Zbatimin e planeve rajonale të komunave dhe Qytetit të Shkupit për menaxhimin e mbeturinave financohet nga fondet e siguruar nga buxhetet e njësisve organizative për menaxhimin e mbeturinave, nga komunat dhe Qyteti i Shkupit, kredite, donacione, kompensime, gjopa të shqiptuara për kundërvajtje të kryer në territorin e komunave dhe Qytetin e Shkupit dhe burime të fondeve tjera të parashikuara me ligj.

(3) Mjete për ndërtim dhe punë të objekteve të ruajtjes, përpunimit dhe largimit të mbeturinave sigurohen nga buxhetet e Komunave dhe Qytetit të Shkupit, nga subjektet të cilët menaxhojnë me mbeturina, nga kredite, donacione dhe burime të fondeve tjera të përcaktuara me ligj.

(4) Menaxhimi me rrjedha të veçanta të mbeturinave do të financohet nga kompensimet të përshkuara në pajtim me rregullativat për rrjedha të veçanta të mbeturinave dhe rregullativat për themelim dhe punë të kolektivit, gjegjësisht realizuesit vetjak si pjesë e regjimit për përgjegjësi të zgjeruar.

Neni 105

Tarifa për përcaktimin e çmimit të shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale

(1) Për kryerjen e shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale, ofruesi i shërbimit ka të drejtë të paguan çmim për shërbimin e ofruar për menaxhimin e mbeturinave komunale.

(2) Shërbimi i menaxhimit të mbeturinave komunale sipas paragrafit (1) të këtij neni përfshin:

- shërbim për mbledhje, transportimin dhe seleksionimin e mbeturinave komunale dhe
- shërbim për trajtimin e mbeturinave komunale.

(3) Lartësia e çmimit të shërbimeve për menaxhimin e mbeturinave komunale nga lartësia e tarifës së shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale është e përcaktuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(4) Lartësia e tarifës për menaxhimin e mbeturinave komunale (në tekstin e mëtuftjeshëm: tarifa e mbeturinave) varet nga shpenzimet e ofruesit të shërbimit për ta siguruar shërbimin, duke i përfshirë edhe shpenzimet për shërbimin e përkrahjes, ndërsa e cila llogaritet në përputhje me Rregulloren për përcaktimin e tarifës për shërbim për menaxhim të mbeturinave komunale (në tekstin e mëtuftjeshëm: Rregullorja për tarifën e mbeturinave).

(5) Në përlllogaritjen e tarifës së mbeturinave sipas paragrafit (3) të këtij neni përfshin shpenzimet e bëra për shërbimin dhe shërbimet e përkrahjes të cilat bazohen kryesisht në:

- shpenzimet operative dhe shpenzimet për mirëmbajtje,

- shpenzimet për investimet kapitale.

(6) Tarifa e mbeturinave përcaktohet në bazë të sasisë dhe llojit të mbeturinave dhe mund të përcaktohet në bazë të njësisë së matjes dhe atë në denarë për metër kub, denarë për metër katror për hapësirat e banimit gjegjësisht oborret, denarë për kilogram në përputhje me Rregulloren për tarifën e mbeturinave.

(7) Tarifa e mbeturinave përcaktohet për secilin rajon veçmas në një mënyrë të përcaktuar në pajtim me paragrafin (7) të këtij neni dhe të dhënat nga plani sipas nenit 23 të këtij ligji.

(8) Llojet dhe mënyra e llogaritjes së tarifës së mbeturinave, struktura e tarifave për secilin shërbim të mbeturinave në veçanti, llojet e shpenzimeve të cilat merren parasysh në përlllogaritjen e tarifës për mbeturina dhe të ardhurat e nevojshme për mbulimin e këtyre shpenzimeve, si dhe karakteristikat e tyre dhe mënyra e paraqitjes së tyre për secilin rajon veçmas, përcaktohen me Rregulloren për tarifën e mbeturinave të miratuar nga Komisioni Rregullator.

(9) Në Rregulloren e tarifave të mbeturinave, përcaktohet edhe mënyra e përlllogaritjes dhe struktura e çmimit të shërbimit e cila paguhet nga shfrytëzuesi i fundit.

(10) Në Rregulloren e tarifave të mbeturinave, përcaktohet edhe lista e treguesve kryesorë të suksesshmërisë, objektivat që duhet t'i përbush ofruesi i shërbimit në lidhje me ofrimin e shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale, standardet në lidhje me sigurimin e shërbimit, si dhe mënyrën, procedurën, formën dhe përmbajtjen e formularëve të raporteve për njoftim të Komisionin Rregullator nga ofruesit e shërbimeve për përbushjen e objektiveve dhe standardeve të përcaktuara në lidhje me sigurimin e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave.

(11) Ofruesi i shërbimit i cili kryen mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave komunale është i detyruar nga shfrytëzuesi i fundit ta paguan çmimin e shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale sipas paragrafit (2) të këtij neni, sipas tarifës për mbeturina lartësia e të cilës është përlllogaritur në pajtim me Rregulloren për tarifën e mbeturinave e cila është miratuar nga Komisioni Rregullator dhe të përcaktuar me aktvendim për përcaktimin e tarifave për shërbimet e mbeturinave ose aktvendim të tarifave rregullatore për shërbimet e menaxhimit të mbeturinave komunale (në tekstin e mëtuftjeshëm: tarifa rregullatore).

(12) Ofruesi i shërbimit i cili bën mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave sipas paragrafit (9) të këtij neni, është i detyruar që pjesë të mjeteve që i merr nga shfrytëzuesi i fundit, ndërsa janë të dedikuara për largimin e mbeturinave komunale t'ia paguan ofruesit të shërbimit i obliguar për largimin e mbeturinave.

(13) Ofruesi i shërbimit që bën mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave nuk guxon të paguan çmim për shërbimin e menaxhimit të mbeturinave komunale nga shfrytëzuesi i fundit në tarifën e të cilës nuk është miratuar nga ana e Komisionit Rregullator dhe nuk është aprovuar me aktvendim për përcaktimin e tarifës për mbeturina.

Neni 106

Financimi i Komisionit Rregullator

(1) Puna e Komisioni Rregullator për përcaktimin e tarifës së mbeturinave do të financohet nga pagesat e:

1. kompensim vjetor të veçantë që do e paguan ofruesi i shërbimeve e përcaktuar si përqindje të ardhurave vjetore të ofruesit të shërbimeve e realizuar nëpërmjet dhënies së shërbimeve për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe

2. kompensime nga procedurat për përcaktimin e tarifës së mbeturinave, gjegjësisht tarifës rregullatore për mbeturina.

(2) Përqindja e të ardhurave vjetore të ofruesve të shërbimeve sipas paragrafit (1) pika 1 e këtij neni përcaktohet nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut me vendim, ku përqindja nuk mund të jetë më e lartë se 0,1%.

(3) Ofruesi i shërbimit është i detyruar të paguajë kompensimin sipas paragrafit (2) të këtij neni në llogarinë e Komisionit Rregullator në dy pjesë të barabarta, pjesa e parë jo më vonë se 30 prill të vitit aktual bazuar në të ardhurat realizuara në gjashtë muajt e fundit të vitit të kaluar, dhe pjesa e dytë jo më vonë se 30 shtator në vitin aktual bazuar në të ardhurat e realizuara në gjashtë muajt e parë të vitit aktual.

(4) Kompensimi nga procedura për përcaktimin e tarifave për mbeturina përcaktohet për secilin ofrues të shërbimeve veç e veç, bazuar në llojin e shërbimeve për të cilat kërkohet përcaktimi i tarifës së mbeturinave, pra për të cilat janë përcaktuar tarifa rregullatore për mbeturina dhe e cila nuk mund të jetë më pak se 5,000 denarë, as më shumë se 50,000 denarë, pra më pak se 60,000 denarë, dhe jo më shumë se 300,000 denarë në rastet të nenin 110 të këtij ligji kur përcaktohet tarifa rregullatore për mbeturinat.

Neni 107

Procedura për përcaktimin e tarifës për mbeturina

(1) Tarifa e mbeturina përcaktohet nga ana e Komisionit Rregullator për secilin ofertues veçmas të shërbimit në bazë të dorëzimit të Planit për tarifën e shërbimeve për menaxhimin e mbeturinave komunale (në tekstin e mëtejshëm: Plani për tarifën e mbeturinave) në pajtim me kushtet dhe procedurat e përcaktuara me këtë ligj dhe Rregulloren për tarifën e mbeturinave.

(2) Gjatë përcaktimit të tarifës sipas paragrafit (1) të këtij neni, Komisioni Rregullator do të marrë në parasysh pragun e dispozicionit të amvisërive në pajtim me neni 6, pika 58 të këtij ligji në rajonin në të cilën ofertuesi e siguron shërbimin.

(3) Komisioni Rregullator, më së paku çdo tre vjet, në periudhën e zbatimit të investimeve intensive në infrastrukturën për dhënie të shërbimit, do të miraton rekomandime për pragun e dispozicionit në nivel të hyrave të amvisërive në Republikën e Maqedonisë së Veriut, ndërsa në çdo shtatë vjet në periudhë kur ekzistojnë investime më të vogla, ndërsa ekzistojnë më shumë objekte infrastrukturore operative për ofrimin e shërbimit.

(4) Ofertuesi i shërbimit, me qëllim të përcaktimit të tarifës për mbeturina që e jep shfrytëzuesi i fundit, ndërsa për shkak të arritjes së objektivave të këtij ligji është i obliguar të përgatit kërkesë për përcaktimin e tarifës për mbeturina me propozim tarifa dhe të njëjtën ta dorëzojë deri te Komisioni Rregullator.

(5) Në kërkesën sipas paragrafit (4) të këtij neni, ofruesi i shërbimeve dorëzon edhe:

- projektplan për tarifën e shërbimeve për menaxhimin e mbeturinave komunale (në tekstin e mëtejshëm: Projektplan për tarifën e mbeturinave), dhe

- të dhënat dhe raportet nga plani i biznesit të cilat janë të detyrueshme për përcaktimin e tarifës së shërbimeve për menaxhimin e mbeturinave komunale (në tekstin e mëtejshëm: Plani i biznesit për tarifën e mbeturinave).

(6) Kërkesa sipas paragrafit (4) të këtij neni dhe dokumentacioni të këtij neni është i detyruar ti dorëzojë deri te Komisioni Rregullator më së voni në afat prej nëntë muaj para skadimit të vlefshmërisë së aktvendimit për përcaktim të tarifës për mbeturina.

(7) Përgatitja e kërkesës së paragrafit (4) të këtij neni, llojet e dokumentacioneve të cilat bashkëngjiten në kërkesën dhe në projekt – Planin për tarifën e mbeturinave, si dhe dorëzimi i të dhënave sipas paragrafit (5) nënparagrafi 2 të këtij neni kryet në pajtim me Rregulloren për tarifa të mbeturinave.

(8) Projektplanin për tarifën e mbeturinave përgatitet për periudhë prej tre deri gjashtë vjet.

(9) Dorëzimi i kërkesës sipas paragrafit (3) të këtij neni së bashku me projektplanin për tarifën e mbeturinave si dhe përputhja e të dhënave të tjera kryet në formë të shkruar dhe në formë elektronike.

(10) Për shkak të përgatitjes së projekt – Planit për tarifën e mbeturinave ofruesi i shërbimeve është i detyruar të bëjë një vlerësim real të infrastrukturës ekzistuese që ai përdor për ofrimin e shërbimeve dhe të paraqesë detyrimisht të dhënat e vlerësimit si bazë për përllogaritjen e shpenzimeve për mirëmbajtje kapitale dhe për investimet në të ardhmen.

(11) Ofruesi i shërbimit është i detyruar, në projektplanin për tarifën e mbeturinave, të bashkëngjijt të dhëna të indikatorëve kryesor për suksesshmërinë me propozim qëllime të cilat planifikon të plotëson ofertuesi i shërbimit, ndërsa në lidhje me sigurimin e shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale me realizimin e Planit për tarifa të mbeturinave.

(12) Ofruesi i shërbimit është i detyruar, për përgatitjen e kërkesës sipas paragrafit (3) të këtij neni dhe parashtresat ndaj kërkesës, të përdorë të dhëna dhe sakta dhe të besueshme që janë në përputhje me kontabilitetin dhe dokumentacionin tjetër të ofruesit të shërbimit.

(13) Forma dhe përmbajtja e kërkesës sipas paragrafit (1) të këtij neni përcaktohet nga Komisioni Rregullator pas miratimit të Rregullores për tarifën e mbeturinave.

Neni 108

Përcaktimi i tarifës për mbeturina

(1) Komisioni Rregullator e përshkruan mënyrë dhe procedurën për përcaktimin e tarifës për mbeturina, si dhe për të dhënat të tjera të cilat janë të nevojshme për ofruesi e shërbimit.

(2) Komisioni Rregullator me aktin sipas paragrafit (1) të këtij neni i përcakton edhe kriteret e vlerësimit të kërkesës dhe parashtresave për përcaktimin e tarifës për mbeturina, mënyra e përgatitjes së dokumenteve të nevojshme për përcaktimin e tarifës, duke i marrë parasysh kapacitetin e ofruesit të shërbimit, afatet e veprimit, procedura e negociatave, si dhe procedura dhe kushtet kur Komisioni Rregullator është e detyruar të miraton Tarifë rregullatore për mbeturinat.

(3) Komisioni Rregullator është e obliguar të miraton udhëzim të veçantë për përgatitjen e kërkesës për përcaktim të tarifës për përcaktimin e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave komunale, parashtresat dhe kriteret e vlerësimit.

(4) Komisioni Rregullator e përcakton tarifën e mbeturinave me aktvendim për përcaktimin e tarifës për përcaktimin e çmimit për menaxhimin e mbeturinave komunale (në tekstin e mëtuqjeshëm: Aktvendimi për tarifën e mbeturinave) të cilën e miraton në seancë.

(5) Komisioni Rregullator e përcakton tarifën për mbeturina në bazë të vlerësimit të:

1. shpenzimeve për sigurimin e shërbimeve dhe shërbimeve për mbështetje ;

2. lartësisë së tarifës së propozuar për shërbime dhe çmimi i shërbimit që do të arrihet me tarifën e propozuar dhe dispozicioni i saj financiar për amvisëri të rajonit të cilës i ofrohet shërbimi dhe përqindja e amvisërive për të cilat do të tejkalohet pragu i dispozicionit financiar;

3. investimeve kapitale të planifikuara për përmirësimin dhe zgjerimin e shërbimeve ;

4. efikasitetit të shërbimit të krahasuar me indikatorët e suksesit dhe

5. arritjes së vlerave objektive të indikatorëve kyç për përcjellje të suksesit.

(6) Në seancën në të cilën miratohet aktvendimi për përcaktimin e tarifës për shërbime, Komisioni Rregullator është e detyruar ti shqyrtojë edhe vërejtjet e arritura nga ana e ofruesit të shërbimit, në fakt të themeluesit të ofruesit të shërbimit.

(7) Nëse vlerëson se vërejtjet e arritura janë të një natyre të tillë që ato mund të ndikojnë ndjeshëm në përcaktimin e sasisë së tarifave të mbeturinave, Komisioni Rregullator mund të fillojë procedurë negociimi në mënyrë që të harmonizojë sasinë e tarifave të mbeturinave brenda 15 ditëve nga data e pranimit të vërejtjeve

(8) Procedura për negociata sipas paragrafit (7) zë këtë neni duhet të mbarojnë në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të tyre.

(9) Në rast se negociatat nuk kanë sukses, Komisioni Rregullator do të miraton aktvendim për fillimin e procedurës për përcaktimin e Tarifës rregullatore për shërbimet e menaxhimit të mbeturinave komunale (në tekstin e mëtuqjeshëm: tarifa rregullatore për mbeturina) në pajtim me nenin 110 të këtij ligji.

(10) Aktvendimi për tarifë për mbeturina të paragrafit (4) të këtij neni në veçanti përmban :

- lartësinë e tarifës për shërbimet që i siguron ofruesi i shërbimit;

- vëllimi minimal dhe maksimal i shprehur si përqindje e vlerës së përcaktuar në kornizë të së cilës është e lejuar që ofruesi i shërbimit të miraton vendim për përcaktimin e lartësisë së tarifës së shërbimit;

- kushtet të cilat duhet ti plotësojë ofruesi i shërbimit me thirrje të pranimit të Planit për tarifën e shërbimit për mbeturina dhe

- afati i vlefshmërisë së tarifave për shërbimet.

(11) Në raste kur nuk është arritur pajtueshmëri me ofruesin e shërbimit për lartësinë e tarifës së shërbimeve për mbeturina, Komisioni Rregullator në seancë miraton aktvendim për refuzim të kërkesës për përcaktimin e tarifës për shërbimet e mbeturinave e cila përmban:

- bazat e refuzimit të kërkesës;

- ndryshimet të cilat janë të nevojshme ti bën ofruesi i shërbimit që përsëri të parashtrohet kërkesë dhe

- vlerësimi i ndikativ për tarifën të cilat Komisioni Rregullator i llogarit si përkatëse.

(12) Komisioni Rregullator është i detyruar aktvendimet sipas paragrafit (10) dhe (11) të këtij neni t'i publikojë në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe në ueb faqen e tij dhe ato t'i dorëzojë tek ofruesi i shërbimit dhe te themeluesi i ofruesit të shërbimit pa prolongim.

(13) Ofruesi i shërbimit është i detyruar, pa prolongim dhe jo më vonë se 15 ditë nga dita e publikimit të aktvendimit sipas paragrafit (12) të këtij neni, ta dorëzojë

deri tek organi drejtues i ofruesit të shërbimit për shkak të maritimit të vendimit për përcaktimin e tarifës për mbeturina.

(14) Organi drejtues i ofruesit të shërbimit është i detyruar të miraton vendimin sipas paragrafit (13) të këtij neni brenda 15 ditëve nga dita e pranimit të vendimit dhe të njëjtën ta dorëzon deri te kryetari i komunës ose të qytetit të Shkupit i cili është themeluesi i ofruesit, për shkak të dhënies së pajtueshmërisë së vendimit në afat prej tetë ditësh nga miratimi i tij.

(15) Kryetari i komunës ose kryetari i Qytetit të Shkupit është i detyruar të fillojë procedurën për dhënie e pajtueshmërisë për vendimin për përcaktimin e tarifës së mbeturinave brenda një periudhe jo më të gjatë se 60 ditë.

(16) Në rastet sipas paragrafit (14) të këtij neni, kur aktvendimi ka të bëjë me tarifën e mbeturinave të cilën ofruesi i shërbimit është person juridik i cili nuk është themeluar nga komuna ose nga Qyteti i Shkupit ose Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, organi drejtues i ofruesit të shërbimit është i obliguar në afat jo më të gjatë se 60 ditë të miraton vendim për përcaktimin e tarifës për mbeturina

(17) Nëse nuk është dhënë pajtueshmëri të vendimit për përcaktim të tarifës për mbeturina në afat prej 150 ditësh nga dita e shpalljes së aktvendimit për përcaktimin e tarifës për mbeturina në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", Komisioni Rregullator do të miratojë aktvendim për nisjen e procedurës për miratim të tarifës rregullatore për mbeturina.

(18) Aktvendimet sipas paragrafit (10), (11) dhe (17) të këtij neni janë përfundimtare dhe kundër tyre nuk lejohet ankesë.

(19) Kundër aktvendimit sipas paragrafit (10), (11) dhe (17) të këtij neni, ofruesi i shërbimeve dhe kryetari i komunës ose kryetari i Qytetit të Shkupit, gjegjësisht organi drejtues i personit juridik ka të drejtë të iniciojë kontekst para gjykatës kompetente.

Neni 109

Zbatim i tarifës për mbeturina

(1) Organi drejtues i ofruesit të shërbimit është i detyruar që brenda një periudhe jo më të gjatë se 45 ditë nga dita e miratimit të pëlqimit sipas nenit 108, paragrafi (15) të këtij ligji dhe vendimi sipas nenit 108, paragrafi (16) të këtij ligji, të fillojë ta zbatojë tarifën e miratuar për mbeturina nga ana e Këshillit të Komunës, gjegjësisht nga Qyteti i Shkupit, gjegjësisht nga ana e organit drejtues i personit juridik.

(2) Në rastet kur Këshilli i Komunës, përkatësisht Qyteti i Shkupit, si dhe organi drejtues i personit juridik nuk sjellin pëlqimin për vendimin për përcaktimin e tarifës së mbeturinave, organi drejtuesi ofruesit të shërbimit është i detyruar të fillojë zbatimin e vendimit për përcaktimin e shumës së Tarifës rregullatore për mbeturina të nenit 110, paragrafi (6) të këtij ligji brenda një periudhe jo më të gjatë se 45 ditë nga dita e miratimit të të njëjtës.

(3) Organi drejtues i ofruesit të shërbimit është i detyruar të harmonizojë vendimet e tij me aktvendimet e miratuara nga Komisioni Rregullator që janë të rëndësishme për zbatimin e tarifës së përcaktuar të mbeturinave.

(4) Ofruesi i shërbimit është i detyruar të respektojë kushtet në të cilat përcaktohet tarifa për mbeturina komunale, si dhe të përmbushë objektivat që lidhen me indikatorët kryesorë të suksesshmërisë në lidhje me ofrimin e shërbimit.

(5) Ofruesi i shërbimit është i detyruar një herë në vjet deri te Komisioni Rregullator të dorëzojë raport për zbatimin e tarifës për mbeturina, më së voni deri një muaj pas përfundimit të vitit kalendarik, të cilit i referohet raportit.

(6) Forma dhe përmbajtja e raporteve vjetore sipas paragrafit (3) të këtij neni përcaktohen nga Komisioni Rregullator.

Neni 110

Përcaktimi i tarifës rregullatore për mbeturina

(1) Në raste kur ofruesi i shërbimeve nuk dorëzon kërkesë për përcaktimin e tarifës për mbeturina, si dhe në raste kur vepron sipas kërkesës së Komisionit Rregullator për dorëzimin e të dhënave shtesë ndaj kërkesës, Komisioni rregullator është e obliguar në afat jo më të gjatë se 180 ditë nga dita e miratimit të aktvendimit të fillon me procedurën për përcaktimin e tarifës rregullatore për mbeturinë, gjegjësisht në afat jo më të gjatë se 180 ditë nga dita e skadimit të afatit për dorëzim të kërkesave, të përgatiti Plan rregullator për tarifën e mbeturinave për ofruesit e shërbimeve në bazë të së cilës do të mund të sjellë aktvendim për përcaktimin e tarifës rregullatore për mbeturinë.

(2) Plani për tarifë të mbeturinave, Komisioni rregullator e përgatit në mënyrë vetjake ose me angazhimin e shtëpisë së autorizuar revizione nga fusha e ekonomisë.

(3) Ofruesit e shërbimeve janë të obliguar, që Komisionit për rregullator ose e shtëpisë së autorizuar revizione sipas paragrafit (2) të këtij neni t'ju japin të dhëna të dhënat dhe informacionet në dispozicion të cilat janë të nevojshme për përgatitjen e Planit për tarifë të mbeturinave.

(4) Komisioni rregullator mund në procedurë për përgatitje të planit për tarifë të mbeturinave, të kërkon kryerjen e mbikëqyrjes së revizionit ose të kërkon ekspertizë për përcaktimin e shpenzimeve për shërbimet e menaxhimit të mbeturinave për ofruesit e shërbimeve.

(5) Shpenzimet për revizionin mbikëqyrës ose ekspertizës janë në barrë të ofruesit të shërbimeve.

(6) Komisioni Rregullator, brenda një periudhe jo më të gjatë se 90 ditë nga dita e përgatitjes së Planit për tarifën e mbeturinave, miraton aktvendim për përcaktimin e tarifës rregullatore për mbeturina për ofertuesit e shërbimeve në bazë të vlerësimit të të dhënave të mbledhura dhe në pajtim me paragrafin (2) dhe (3) të këtij neni për të cilat zbatohen në mënyrë përkatëse dispozitat e nenit 108, paragrafi (2) të këtij ligji.

(7) Për shkak të miratimit të aktvendimit për përcaktim të tarifës rregullatore për mbeturinë, Komisioni rregullator mund të filloj procedurë për negociata me ofertuesit e shërbimeve.

(8) Aktvendimi për tarifën rregullatore të mbeturinave duhet të përmbajë në veçanti:

- lartësinë e tarifës së mbeturinave e shprehur në një sasi fikse,

- kushtet që duhet të plotësojë ofruesi i shërbimit dhe
- periudha e vlefshmërisë së tarifave.

(9) Komisioni Rregullator është e obliguar që aktvendimit sipas paragrafit (6) të këtij neni ta publikojë në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe në ueb faqen e saj dhe të njëjtën ta dorëzon deri te ofertuesi dhe deri te themeluesi i ofertuesit, pa prolongim.

(10) Organi menaxhues i ofruesit të shërbimit është i detyruar të fillojë zbatimin e tarifës rregullatore të mbeturinave brenda një periudhe jo më të gjatë se 45 ditë nga dita e miratimit të aktvendimit të përmendur në paragrafin (6) të këtij neni.

(11) Aktvendimi sipas paragrafit (6) të këtij neni është përfundimtar dhe kundër tij nuk lejohet ankesë. Ofertuesi dhe kryetari i komunës dhe kryetari i qytetit të Shkupit, përkatësisht organi menaxhues i personit juridik, kanë të drejtë të iniciojnë kontekst administrativ para gjykatës kompetente kundër këtij aktvendimit.

(12) Organi menaxhues i ofruesit të shërbimit është i detyruar të harmonizojë vendimet e tij që janë të rëndësishme për zbatimin e tarifës së përcaktuar të mbeturinave, me aktvendim sipas paragrafit (6) të këtij neni.

Neni 111

Përcaktimi i tarifës rregullatore për mbeturina në raste të tjera

(1) Në raste e nenit 108, paragrafët (11) dhe (17) të këtij ligji, Komisioni Rregullator është e obliguar, në afat jo më të gjatë se 120 nga dita e miratimit të aktvendimit për fillimin e procedurës për përcaktim të tarifës rregullatore për mbeturina, të miraton aktvendim për përcaktimin e tarifës rregullatore për mbeturina

(2) Aktvendimi sipas paragrafit (1) të këtij neni, Komisioni Rregullator e miraton në bazë të të dhënave që disponon si dhe të dhënave të tjera të cila në mënyrë plotësuese janë dorëzuar ose marrë nga ofertuesit e shërbimeve dhe zbatim përkatës të dispozitave të nenit 108, paragrafi (2) të këtij ligji.

(3) Aktvendimi sipas paragrafit (1) të këtij ligji duhet të përmbajë në veçanti:

- lartësinë e tarifës së mbeturinave e shprehur në një sasi fikse, dhe

- kushtet që duhet t'i zbatojë ofruesi i shërbimit

Neni 112

Ndryshimi i planit të tarifës për mbeturinat

(1) Aktvendimi për përcaktimin e tarifës së mbeturinave është i detyrueshëm dhe i obligueshëm për ofruesin e shërbimit për periudhën të cilës i referohet.

(2) Si përjashtim sipas paragrafit (1) të këtij neni, dhe në rastet e përmendura në paragrafin (3) të këtij neni, ofruesi i shërbimit, me kërkesë, mund të fillojë një procedurë për ndryshimin e aktvendimit për përcaktimin e tarifave të mbeturinave para skadimit të periudhës së cilës i referohet aktvendimi për përcaktimin e tarifës për mbeturina.

(3) Procedura për ndryshim të tarifës për mbeturina mund të iniciohet nëse:

- ka pasur një ndryshim të rëndësishëm në rrethanat që ekzistojnë në kohën e miratimit të aktvendimit për përcaktimin e tarifave për mbeturina, gjë që çon në nevojën e harmonizimit dhe rregullimit të tarifave,

- interes më të lartë publik dhe raste emergjence dhe/ose

- ka ndodhur ndryshim të rëndësishëm në kriteret e vlerësimit të nenin 108, paragrafi (2) të këtij ligji.

(4) Kërkesa sipas paragrafit (2) të këtij neni dorëzohet deri te Komisioni Rregullator në formë të shkruar dhe elektronike të përcaktuar nga Komisioni Rregullator.

(5) Komisioni Rregullator vendos me aktvendim ndaj kërkesës sipas paragrafit (2) të këtij neni.

(6) Për miratimin e aktvendimit sipas paragrafit (5) të këtij neni, zbatohet në mënyrë të përshtatshme procedura për përcaktimin e tarifave të mbeturinave e nenit 108 të këtij ligji.

Neni 113

Financimi i programeve për menaxhimin e mbeturinave komunale, planeve rajonale për menaxhimin e mbeturinave dhe njësive organizative për menaxhim rajonal të mbeturinave

(1) Ofruesi i shërbimeve të nenit 60 të këtij ligji, i paguajnë komunës ose Qytetit të Shkupit kompensim për menaxhimin e mbeturinave komunale në lartësi prej 2% nga çmimi që paguajnë për realizim të shërbimeve.

(2) Kompensimi sipas paragrafit (1) të këtij neni paguhet gjatë pagesës së çmimit për shërbime të realizuara dhe do të shfaqet veçmas në llogarinë për shërbimin e kryer.

(3) Mjetet nga kompensimet sipas paragrafit (1) të këtij neni janë të ardhura të buxhetit të komunave, dhe Qytetit të Shkupit dhe i paguhen një llogari përkatëse në kornizë të llogarisë së kasafortës, më së voni deri 15 ditë të muajit aktual për muajin paraprakë, ndërsa përdoren për financim të realizimit të objektivave për menaxhimin e mbeturinave të përcaktuara në plane rajonale për menaxhimin e mbeturinave, si dhe për shkak financimit të njësive organizative për menaxhimin rajonal të mbeturinave.

(4) Komunitet dhe Qyteti i Shkupit do të paguajnë 50% të tarifës nga ky nen të Qendrat për zhvillimin e rajonit planifikues për menaxhimin rajonal të mbeturinave jo më vonë se dita e fundit e muaj aktual.

Neni 114

Mjetet nga pagesa e gjobave të shqiptuara

(1) Mjetet nga pagesat e gjobave të shqiptuara nga inspektorët të autorizuar komunal dhe të Qytetit të Shkupit dhe Komunave të Qytetit të Shkupit janë të ardhura të komunës, komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit.

(2) Mjetet nga pagesat e gjobave të shqiptuara nga punëtori i organit të administratës shtetërore kompetent për punët e fushës së punëve të brendshme janë të ardhura të komunës, komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit.

XIV. MBIKËQYRJA DHE ORGANET KOMPETENTE

Neni 115

Organet kompetente

(1) Mbiqëqyrja mbi zbatimin e këtij ligji dhe të rregullativave të miratuara në bazë të këtij ligji do të kryejë organi i mjedisit jetësor.

(2) Mbiqëqyrje të inspektoratit mbi zbatimin e këtij ligji dhe rregullativave të miratuara në bazë të këtij ligji do të kryejë Inspektoratit shtetëror i mjedisit jetësor.

(3) Për punët e kompetencave të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit të përcaktuara me këtë ligj mbiqëqyrje të inspektoratit mbi zbatimin e këtij ligji do të kryejnë inspektorët e autorizuar të mjedisit jetësor në komunë, komunitet e Qytetit të Shkupit dhe inspektorat e autorizuar të mjedisit jetësor të Qytetit të Shkupit.

(4) Mbiqëqyrje të inspektoratit mbi zbatimin e këtij ligji në pjesën e krijimit, seleksionimit dhe paketimit të mbeturinave mjekësore do të kryejë inspektorit shtetëror sanitar dhe shëndetësorë në bashkëpunim me inspektorin shtetëror për mjedis jetësor.

(5) Mbiqëqyrje të inspektoratit mbi zbatimin e këtij ligji në pjesë e menaxhimit të mbeturinave të parrezikshme kryen inspektorit shtetëror komunal.

(6) Mbiqëqyrës mbi zbatimin e rregullativave të miratuara nga Komisioni Rregullator është Komisioni Rregullator.

(7) Mbiqëqyrje mbi zbatimin e detyrimeve nga ana e subjekteve të cilët transportojnë mbeturina në lidhje me detyrimin për posedimin e formularëve transportues dhe identifikues dhe formularët të nenit 96, paragrafi (7) dhe (8) të këtij ligji, kryen organi doganor dhe organi kompetent i administratës shtetërore për kryerjen e punëve të fushës së punëve të brendshme.

Neni 116

Fushëveprimi i inspektorit shtetëror i mjedisit jetësor

(1) Gjatë kryerjes së mbiqëqyrjes brenda fushëveprimit të tij, inspektorit shtetëror i mjedisit jetësor (në tekstin e mëtuftjeshëm: inspektor i mjedisit jetësor) bën këqyrje dhe kontroll:

1) nëse personi juridik i akredituar për vlerësimin e karakteristikave të mbeturinave vepron në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji;

2) nëse personi juridik i akredituar posedon akreditim përkatës në pajtim me nenin 17 të këtij ligji;

3) nëse krijuesi i mbeturinave e përdor mbeturinat si lëndë e parë sekondare në pajtim me nenin 18 të këtij ligji;

4) nëse krijuesi/ mbajtësi i mbeturinave që kanë pushuar të jetë mbeturina vepron në pajtim me nenin 19 të këtij ligji;

5) nëse subjekti i mbiqëqyrjes ka përpiluar program për menaxhim të mbeturinave dhe a ka vepruar në pajtim me nenin 27, paragrafi (1) të këtij ligji;

6) nëse subjekti i mbiqëqyrjes sipas nenit 27 të këtij ligji ka dorëzuar raport vjetor për zbatimin e programeve të tij tek organi kompetent në pajtim me nenin 29 të këtij ligji;

7) nëse masat dhe aktivitetet e subjektit të mbiqëqyrjes i cili menaxhon mbeturinat janë në përputhje me dokumentet strategjike, të planifikimit dhe të programit, të përmendura në nenin 30 të këtij ligji;

8) nëse subjekti i mbiqëqyrjes menaxhon me mbeturina, menaxhimin e mbeturinave e bën në pajtim me nenin 37 të këtij ligji;

9) nëse subjektet që menaxhojnë me mbeturina, e blejnë mbeturinat në pajtim me dispozitat e këtij ligji (neni 37, paragrafi (5) të këtij ligji);

10) nëse subjektet që përpunojnë mbeturinat i kryejnë ato në pajtim me nenin 39 të këtij ligji;

11) nëse subjektet që kryejnë përpunimin e mbeturinave e kryejnë përpunimin duke përdorur operacionet e përmendura në nenin 40 të këtij ligji;

12) nëse mbeturinat ruhen në pajtim me nenin 41 të këtij ligji;

13) nëse përgatitja për ripërdorim, ripërdorim dhe riciklim të mbeturinave kryhet në përputhje me masat dhe aktivitetet e specifikuar në dokumentet strategjike të këtij ligji (neni 42 të këtij ligji);

14) nëse largimi i mbeturinave është kryer në pajtim me nenin 43 të këtij ligji;

15) nëse largimi i mbeturinave kryhet me operacionet e përmendura në nenin 44 të këtij ligji;

16) nëse mbeturinat në stacionet e transferimit trajtohen në pajtim me nenin 46 të këtij ligji;

17) nëse subjekti që menaxhon me mbeturina ka emëruar menaxhues për mbeturinat dhe i njëjti a posedon certifikatë për menaxhues të mbeturinave në pajtim me nenin 47 dhe 47 të këtij ligji;

18) nëse subjekti që menaxhon me mbeturina ka emëruar menaxhues të lartë për mbeturina dhe i njëjti a posedon certifikatë për menaxhues të lartë të mbeturinave në pajtim me nenin 47 dhe 47 të këtij ligji;

19) nëse subjekti i mbiqëqyrjes që menaxhon me mbeturina mban evidencë në pajtim me nenin 50 paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij ligji;

20) nëse subjekti i mbiqëqyrjes, personave të obliguar për transport të mbeturinave ju jep formularë transportues dhe identifikues në pajtim me nenin 50, paragrafi (4) të këtij ligji;

21) nëse subjekti i mbiqëqyrjes vepron në pajtim me nenin 50, paragrafi (5) të këtij ligji;

22) Nëse subjekti i mbiqëqyrjes formularët e nenit 50, paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji i ruan si pjesë përbërëse e evidencës së plotë të menaxhimit të mbeturinave (neni 50, paragrafi (6) të këtij ligji);

23) Nëse subjekti i mbikëqyrjes të dhënat e evidencës të llojit të raportit konsolidues i dorëzon deri te organet kompetente në pajtim me nenin 50, paragrafin (7) dhe (8) të këtij ligji;

24) Nëse subjekti i mbikëqyrjes të dhënat e evidencë i raun në pajtim me nenin 50, paragrafi (10) të këtij ligji;

25) Nëse subjekti i mbikëqyrjes krijon/posedon mbeturinë të rrezikshme dhe menaxhon me mbeturinë të rrezikshme në pajtim me nenin 51 të këtij ligji;

26) nëse krijuesi/poseduesi i mbeturinave të rrezikshme i përzien ato me lloje të tjera të mbeturinave të rrezikshme ose me mbeturinat jo të rrezikshme në kundërshtim me nenin 52 të këtij ligji;

27) nëse krijuesi/poseduesi i mbeturinave të rrezikshme që i përzien mbeturinat e rrezikshme me lloje të tjera të mbeturinave, substancave dhe materieve e ka informuar organin profesional në pajtim me nenin 53 të këtij ligji;

28) nëse krijuesi/poseduesi e paketon dhe shënon mbeturinat e rrezikshme në përputhje me nenin 54 të këtij ligji;

29) nëse ofruesi i shërbimit, përkatësisht operatori i qendrës rajonale të menaxhimit të mbeturinave mbledh dhe transporton mbeturina të rrezikshme nga amvisëritë në pajtim me nenin 55, paragrafi (4) të këtij ligji;

30) nëse operatori i qendrës rajonale të menaxhimit të mbeturinave vepron me mbeturinat e rrezikshme të mbledhura nga amvisëritë në pajtim me nenin 55, paragrafi (5) të këtij ligji;

31) nëse mbeturinat mjekësore i menaxhon në pajtim me nenin 56 të këtij ligji;

32) nëse subjekti i mbikëqyrjes menaxhon me mbeturina të dioksidit të titanit në pajtim me nenin 57 të këtij ligji;

33) nëse subjekti i mbikëqyrjes menaxhon me mbeturina të azbestit dhe mbeturinat nga produktet që përmbajnë azbest në pajtim me nenin 58 të këtij ligji;

34) nëse subjekti i mbikëqyrjes menaxhon me PCB në pajtim me nenin 59 të këtij ligji;

35) nëse subjekti mbikëqyrës që menaxhon me mbeturina ka leje për kryerjen e aktiviteteve për menaxhimin e mbeturinave të përmendura në nenin 64 të këtij ligji;

36) nëse subjekti mbikëqyrës që posedon leje të përmendur në nenin 64 i plotëson kushtet e përshkuara në lejen e menaxhimit të mbeturinave;

37) nëse investitori ka dorëzuar n studim të fizibilitetit në pajtim me nenin 66, paragrafi (3) të këtij ligji;

38) nëse subjekti i mbikëqyrjes ka dorëzuar kërkesë për ndryshimin e lejes për menaxhimin e mbeturinave për shkak të kushteve të ndryshuara dhe në afat për parashikuar në pajtim me nenin 67 paragrafi (6) dhe (7) të këtij ligji;

39) nëse subjekti i mbikëqyrjes që kryen aktivitete në fakt veprimtari sipas nenit 68, paragrafi (1), alineja 1 të këtij ligji ka dorëzuar njoftim për regjistrim në pajtim me nenin 68, paragrafin (2) të këtij ligji;

40) nëse subjekti i mbikëqyrjes largon mbeturina në pajtim me nenin 71 të këtij ligji;

41) nëse subjekti i mbikëqyrjes largon mbeturina në kundërshtim me nenin 73 të këtij ligji;

42) nëse themeluesi i deponisë posedon leje përkatëse për deponi në pajtim me nenin 75 të këtij ligji;

43) nëse subjekti i mbikëqyrjes i cili posedon leje për deponi i plotëson kushtet e shënuara në leje (neni 75 të këtij ligji);

44) nëse subjekti i mbikëqyrjes në deponi për mbeturina hedh mbeturina në kundërshtim me nenin 78 të këtij ligji;

45) nëse subjekti i mbikëqyrjes heq mbeturinat që nuk janë të pranueshme në deponi në pajtim me nenin 79 të këtij ligji;

46) nëse subjekti i mbikëqyrjes mban llogari për sasinë e përbërësve të biodegradueshëm në mbeturina që ai mund të deponojë në pajtim me nenin 79, paragrafi (5) të këtij ligji;

47) nëse subjekti i mbikëqyrjes kryen hedhjen e mbeturinave në klasat e përshtatshme të deponive, si dhe heqja e mbeturinave a kryet në pajtim me nenin 80 të këtij ligji;

48) nuk e paguan tarifën e hedhjes së mbeturinave të përcaktuara në pajtim me nenin 82 të këtij ligji;

49) nëse themeluesi i deponisë i cili posedon leje për depini kryen monitorim dhe kontroll të punës së deponisë dhe ndikimi i saj në mjedisin jetësor në pajtim me nenin 83 të këtij ligji;

50) nëse themeluesi i deponisë në raport të ndërprerjes së punës në deponi vepron në pajtim me nenin 84 të këtij ligji;

51) nëse themeluesi i deponues, edhe pas ndërprerjes së punës në deponi gjegjësisht mbylljes së tij e mirëmban dhe kujdeset për deponinë në pajtim me kushtet e lejes dhe në pajtim me nenin 85 të këtij ligji;

52) nëse instalimet e djegies punojnë në pajtim me rregullat për djegie dhe kushtet e lejes në pajtim me neneve 87 dhe 88 të këtij ligji;

53) nëse subjekti i mbikëqyrjes menaxhon me impiantit të djegies posedon dhe punon në pajtim me lejen përkatëse për djegie të mbeturinave (neni 89 të këtij ligji);

54) nëse operatori i instalimit për djegie gjatë pranimit të mbeturinave vepron në pajtim me nenin 90 të këtij ligji;

55) nëse operatori i instalimit të djegies vepron me mbetjet e djegies në pajtim me nenin 91 të këtij ligji;

56) nëse subjekti i mbikëqyrjes importon mbeturina në kundërshtim me nenin 93 të këtij ligji;

57) nëse eksporti, importi dhe transiti i mbeturinave kryhet në mënyrë dhe procedurë të përshkruar në pajtim me nenin 96 të këtij ligji;

58) të kryej kontroll dhe këqyrje vallë leja, gjegjësisht pajtueshmëria për eksport, import dhe transit të mbeturinave përdoret në kundërshtim me qëllimin për të cilin është lëshuar (neni 97 të këtij ligji);

59) nëse subjektet mbikëqyrëse që menaxhojnë me mbeturinat ndërmarrin masa dhe aktivitete në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe

60) kryen edhe veprimtari të tjera brenda kompetencës së tij të përcaktuar me këtë ligj.

Neni 117

Miratimi i aktvendimeve të inspektoratit shtetëror për mjedisin jetësor

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektoratit, inspektori i mjedisit jetësor me aktvendim:

1) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse vlerësimi i karakteristikave të mbeturinave kryhet në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji;

2) do të ndalojë ose kufizojë punën e personit juridik të akredituar nëse nuk ka akreditim adekuat në pajtim me nenin 17 të këtij ligji;

3) do të ndalojë përdorimin e lëndës së parë sekondare në kundërshtim me nenin 18 të këtij ligji;

4) do të ndalojë përdorimin e mbeturinave që kanë pushuar të jenë mbeturina në kundërshtim me nenin 19 të këtij ligji;

5) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të përpilojë program për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 27 të këtij ligji;

6) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të dorëzojë raport vjetor për zbatimin e programeve të përmendura në nenin 29 të këtij ligji;

7) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të ndërmarrë masa dhe aktivitete në përputhje me dokumentet strategjike, planifikuese dhe programore sipas nenit 30 të këtij ligji;

8) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të ndërmarrë veprimtari dhe të kujdeset për mbeturinat në pajtim me nenin 37 të këtij ligji;

9) do të sekuestrojë mbeturinat e gjetura te subjekti i mbikëqyrjes në kundërshtim me nenin 37, paragrafi (5) të këtij ligji;

10) do të ndalojë ose kufizojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse përpunimi i mbeturinave kryhet në kundërshtim me nenet 39 dhe 40 të këtij ligji;

11) do të ndalojë ose kufizojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse deponimi i mbeturinave bëhet në kundërshtim me nenin 41 të këtij ligji;

12) do të ndalojë ose kufizojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse përcakton se vendi ku do të kryhet ruajtja, riciklimi, trajtimi ose përpunimi i mbeturinave nuk i plotëson kushtet e këtij ligji;

13) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse ajo kryen largimin e mbeturinave në kundërshtim me nenet 43 dhe 44 të këtij ligji;

14) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të veprojë në pajtim me nenin 46 të këtij ligji;

15) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes që të angazhojë menaxhues për mbeturina, gjegjësisht menaxhues të lartë për mbeturina në pajtim me nenet 47, 48 dhe 49 të këtij ligji;

16) do detyrojë subjektin e mbikëqyrjes, menaxhuesin e mbeturinave ose menaxhuesin e lartë të mbeturinave i cili nuk ka vërtetim gjegjësisht certifikatë për provim profesional të dhënë, të sigurojë një vërtetim, gjegjësisht certifikatë në pajtim me nenet 47, 48 dhe 49 të këtij ligji;

17) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes, të dhënat nga evidenca për mbeturinat ti udhëheq, ruan dhe vepron në pajtim me nenin 50, paragrafin (1), (2) dhe (3) të këtij ligji;

18) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse nuk vepron në pajtim me nenin 50 paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji;

19) do të obligojë subjektin e mbikëqyrjes që formularët e nenit 50 paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji t'i dorëzon deri te organi kompetent;

20) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes me formularët të nenit 50, paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji, të vepron në pajtim me nenin 50, paragrafi (6) të këtij ligji;

21) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të dhënat e evidencës të llojit të raportit konsoliduar ti dorëzon deri te organi kompetent (neni 50, paragrafi (7) dhe (8) të këtij ligji);

22) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes me të dhënat nga evidenca të veprojë në pajtim me nenin 50, paragrafi (10) të këtij ligji;

23) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse menaxhimi i mbeturinave të rrezikshme kryhet në kundërshtim me nenin 51 të këtij ligji;

24) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse mbeturinat e rrezikshme janë të përziera me lloje të tjera të mbeturinave të rrezikshme dhe lloje të tjera të mbeturinave jo të rrezikshme në kundërshtim me nenin 52 të këtij ligji;

25) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse përzien mbeturinat e rrezikshme me lloje të tjera të mbeturinave, substancave dhe materie pa njoftuar organin profesional dhe vepron në kundërshtim me nenin 53 të këtij ligji;

26) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse mbeturinat e rrezikshme për transport, përpunim, ruajtje dhe asgjësim nuk janë të paketuara dhe të shënuara në pajtim me nenin 54 të këtij ligji;

27) do të obligojë ofruesin e shërbimit, përkatësisht operatorin e qendrës rajonale për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme të mbledhura nga amvisëritë që të veprojnë në pajtim me nenin 55, paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji;

28) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse me mbeturinat mjekësore vepron në kundërshtim me nenin 56 të këtij ligji;

29) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse mbeturinat nga dioksidi i titanit menaxhohen në kundërshtim me nenin 57 të këtij ligji;

30) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse mbeturinat e azbestit dhe mbeturinat nga produktet që përmbajnë asbest menaxhohen në kundërshtim me nenin 58 të këtij ligji;

31) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse me PCB menaxhon në kundërshtim me nenin 59 të këtij ligji;

32) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes i cili menaxhon me mbeturina të siguron leje adekuate për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 64 të këtij ligji;

33) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse nuk i plotëson kushtet e shënuara në leje;

34) do të detyrojë investitorin të dorëztojë studim të fizibilitetit në pajtim me nenin 66, paragrafi (3) të këtij ligji;

35) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të dorëztojë kërkesë për ndryshimin e lejes për menaxhimin e mbeturinaveve në pajtim me nenin 67, paragrafi (6) dhe (7) të këtij ligji;

36) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të dorëztojë kërkesë për regjistrim në pajtim me nenin 68 të këtij ligji;

37) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse nuk ka lidhur marrëveshje me subjektet që posedojnë leje adekuate për menaxhimin e mbeturinave;

38) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse vepron në kundërshtim me nenin 71 të këtij ligji;

39) do të kufizojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse vepron në kundërshtim me nenin 73 të këtij ligji;

40) do të ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse bën deponimin e mbeturina pa pasur leje adekuate për deponim (neni 75 të këtij ligji);

41) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes i cili nuk i plotëson kushtet e shënuara në lejen e deponisë (neni 75 të këtij ligji);

42) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse në deponitë për mbeturina hedh mbeturina në kundërshtim me nenin 78 të këtij ligji;

43) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të përmbushë kërkesat në lidhje me mbeturinat e biodegradueshme në përputhje me nenin 79, paragrafi (5) të këtij ligji;

44) do të kufizojë ose të ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse kryen hedhjen e mbeturinave të papranueshme në deponi në pajtim me nenin 79 të këtij ligji;

45) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse largimin e mbeturinave e kryen në klasa të papërshtatshme të deponive, si dhe largimi i mbeturinave bëhet në kundërshtim me nenin 80 të këtij ligji;

46) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të paguajë tarifën e deponimit të nenit 82 të këtij ligji;

47) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të bëjë monitorim dhe kontroll të funksionimit të deponisë në pajtim me nenin 83 të këtij ligji;

48) do të detyrojë themeluesin e deponisë të veprojë në pajtim me nenin 84 të këtij ligji;

49) do të detyrojë themeluesin e deponisë pas ndërprerje së saj me punë gjegjësisht mbylljes të kujdeset dhe ta mirëmban në pajtim me kushtet në leje dhe në nenin 85 të këtij ligji;

50) do të ndalojë funksionimin e impiantit të djegies nëse vepron në kundërshtim me neneve 87 dhe 88 të këtij ligji;

51) do të ndalojë funksionimin e impiantit të djegies nëse vepron në kundërshtim me lejen dhe dispozitat e nenin 89 të këtij ligji;

52) do të ndalojë funksionimin e impiantit të djegies nëse ai kryen veprimtari pa leje të adekuate (neni 89 të këtij ligji);

53) do të ndalojë funksionimin e impiantit të djegies, nëse pas marrjes së mbeturinave, vepron në kundërshtim me nenin 90 të këtij ligji;

54) do të ndalojë funksionimin e impiantit të djegies nëse me mbetjet e djegies vepron në kundërshtim me nenin 91 të këtij ligji;

55) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse importi i mbeturinave kryhet në kundërshtim me nenin 93 të këtij ligji;

56) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse kryen import, eksport ose transit të mbeturinave në kundërshtim me nenin 96 të këtij ligji;

57) do sekuestrojnë mbeturinat me të cilat është kryer importi, eksporti ose transiti i mbeturinave për të cilat nuk është dhënë leja ose pëlqim në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

58) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të ndërmarrë masa dhe aktivitete për eliminimin e mangësive të konstatuara në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

59) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjekti të mbikëqyrjes, nëse nuk vepron me mbeturinat në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

60) të ndalojë përkohësisht ose përgjithmonë të gjitha veprimet në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji ose rregullativat e miratuara në bazë të këtij ligji ose dispozitat të tjera strategjike në menaxhimin e mbeturinave në përputhje me dokumentet strategjike dhe të planifikimit për menaxhimin e mbeturinave, si dhe të urdhërojë kthimi në gjendjen e mëparshme.

(2) Nëse gjatë kryerje së mbikëqyrjes së inspektorit nga inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor vërteton se subjekti i mbikëqyrjes i cili menaxhon me mbeturina nuk i përmbahet ligjit dhe rregullativat tjera, rregullativave, standardeve dhe rekomandimeve teknike dhe akteve tjera të përgjithshme, me procesverbal do të përcakton parregullsi dhe çrregullime, ashtu në që aktvendim do ta përcakton afatin në të cilën duhet të eliminohet ato parregullsi.

(3) Nëse subjekti sipas paragrafit (1) të këtij nenit nuk vepron në pajtim me aktvendimin e inspektorit të autorizuar të mjedisit jetësor dhe nuk i eliminon shkqaet e gjendjes së gjetur të përcaktuar me aktvendim, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor do të inicioj kundërvajtje para organit kompetent për kundërvajtje si dhe do të nis procedura për marrjen e lejes, pëlqimet dhe autorizime.

(4) Në raste kur do të vërtetohet ekzistimi i rrezikut të drejtpërdrejt të jetës dhe shëndetit të njeriut, inspektori do të jep urdhër me gojë për largim urgjent dhe të paprolonguar të mangësive të përcaktuar të cilat në procesverbal do i konstaton në bashkëpunim me Inspektorin shtetëror sanitar dhe shëndetësor, si dhe do e njofton Inspektorin shtetëror sanitar dhe shëndetësor, si dhe inspektorët kompetent të organeve shtetërore për parregullsitë e konstatuara dhe do të kërkon intervenim të tyre.

(5) Nëse parregullsitë dhe çrregullimet e konstatuara të paragrafit (4) të këtij neni, paraqesin rrezik për ndotje të mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut, inspektori menjëherë do e ndalojë punën e instalimit, objektit, aparaturave, stacionit, si dhe përdorimi i mjeteve dhe pajisjeve për kryerjen e veprimtarisë.

(6) Në rastet sipas paragrafit (4) të këtij neni, inspektori sjellë aktvendim në afat prej 48 orësh nga dhënia e urdhrit me gojë.

(7) Për kryerje të punëve të paragrafit (1) të këtij neni, inspektori i mjedisit jetësor ka të drejtë të ndërmarrë edhe masat të tjera të përcaktuara me Ligjin e Mjedisit Jetësor.

(8) Kundër aktvendimit të inspektorit të autorizuar të mjedisit jetësor mund të parashtrohet ankesë në pajtim me rregullativat për mbikëqyrje të inspektoratit.

Neni 118

Fushëveprimi i inspektorit të autorizuar për mjedisin jetësor

(1) Në kryerjen e mbikëqyrjes nga fushëveprimi i tij, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor i Qytetit të Shkupit (në tekstin e mëtuajtshëm: inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor) bën këqyrje dhe kontroll:

1) nëse personi juridik i akredituar për vlerësimin e karakteristikave të mbeturinave vepron në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji;

2) nëse personi juridik i akredituar posedon akreditim përkatës në pajtim me nenin 17 të këtij ligji;

3) nëse subjekti i mbikëqyrjes përdor lëndë në pajtim me nenin 18 të këtij ligji;

4) nëse subjekti i mbikëqyrjes vepron në pajtim me nenin 19 të këtij ligji;

5) nëse subjekti i mbikëqyrjes sipas nenit 27 të këtij ligji ka përpiluar program për menaxhim të mbeturinave dhe a ka vepruar në pajtim me nenin 27 të këtij ligji

6) nëse subjekti i mbikëqyrjes sipas nenit 27 të këtij ligji ka dorëzuar raport vjetor për zbatimin e programeve tek organi kompetent në pajtim me nenin 29 të këtij ligji;

7) nëse masat dhe aktivitetet e subjektit të mbikëqyrjes i cili menaxhon me mbeturina janë në përputhje me dokumentet strategjike, të planifikimit dhe të programit, të nenin 30 të këtij ligji;

8) nëse subjekti i mbikëqyrjes menaxhon me mbeturina në pajtim me nenin 37 të këtij ligji

9) nëse subjektet që menaxhojnë mbeturinat, e blejnë mbeturinat në pajtim me dispozitat e këtij ligji (neni 37, paragrafi (5) të këtij ligji);

10) nëse subjekti i mbikëqyrjes lë, hedh mbeturina në lokacione të cilat nuk janë të përcaktuara për atë dedikim, si dhe djeg dhe largon mbeturina në kundërshtim me rregullativat për menaxhimin e mbeturinave (neni 37, paragrafi (6) të këtij ligji);

11) nëse pronari ose shfrytëzuesi i pronës menaxhon mbeturinat në pronë e tij në pajtim me nenin 38 të këtij ligji;

12) të detyrojë pronarin, në fakt shfrytëzuesin e pronës ta largon mbeturinë i cili është mbledhur ose ruajtur në pronë në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 38, paragrafi (4) të këtij ligji);

13) nëse mbeturinat ruhen në pajtim me nenin 41 të këtij ligji;

14) nëse subjekti i mbikëqyrjes të cilët bëjnë përpunimin e mbeturinave, a e kryen atë përpunim në pajtim me nenin 39 të këtij ligji dhe me përdorimin e operacioneve për përpunim sipas nenit 40 të këtij ligji;

15) nëse subjekti i mbikëqyrjes mbeturinë e largon në mënyrë të përcaktuar me nenin 43 dhe me përdorimin e operacioneve të nenit 44 të këtij ligji;

16) nëse subjekti i mbikëqyrjes ka emëruar menaxhues të mbeturinave, gjegjësisht menaxhues të lartë të mbeturinave dhe a posedon vërtetim ose certifikatë përkatëse (neni 47, 47 dhe 48 të këtij ligji;

17) nëse subjekti i mbikëqyrjes mban evidencë në pajtim me nenin 50 paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij ligji;

18) nëse subjekti i mbikëqyrjes, personave të obliguar për transport të mbeturinave ju jep formularë transportues dhe identifikues në pajtim me nenin 50, paragrafi (4) të këtij ligji;

19) nëse subjekti i mbikëqyrjes vepron në pajtim me nenin 50, paragrafi (5) të këtij ligji

20) nëse subjekti i mbikëqyrjes formularët e nenit 50, paragrafit (4) dhe (5) të këtij ligji i ruan si pjesë përbërëse e evidencës së plotë të menaxhimit të mbeturinave (neni 50, paragrafi (6) të këtij ligji;

21) nëse subjekti i mbikëqyrjes të dhënat e evidencës të llojit të raportit konsolidues i dorëzon deri te organet kompetente në pajtim me nenin 50, paragrafin (7) dhe (8) të këtij ligji;

22) nëse subjekti i mbikëqyrjes të dhënat e evidencë i ruan në pajtim me nenin 50, paragrafi (10) të këtij ligji

23) nëse ofruesi i shërbimit publik vepron me mbeturinat e rrezikshme në pajtim me nenin 55 të këtij ligji;

24) nëse ofruesi i shërbimeve ka vendosur kontejnerë për mbledhje dhe seleksionim të mbeturinave (neni 62, paragrafi (1) të këtij ligji);

25) nëse ofertuesi i shërbimit ka organizuar qendra për mbledhje në pajtim me nenin 62, paragrafin (2) të këtij ligji;

26) nëse subjekti i mbikëqyrjes me mbeturinat komunale dhe komerciale vepron në pajtim me nenin 63 të këtij ligji;

27) nëse subjekti i mbikëqyrjes të cilët krijojnë mbeturina komerciale a bëjnë seleksionimin e mbeturinave në vendin e krijimit në pajtim me nenin 63, paragrafi (1) të këtij ligji;

28) nëse krijuesit e mbeturinave komerciale a posedojnë marrëveshje të veçantë për mbledhje dhe transport të mbeturinave në pajtim me nenin 63, paragrafi (2) të këtij ligji;

29) nëse subjekti i mbikëqyrjes posedon leje përkatëse për menaxhimin e mbeturinave të lëshuar në pajtim me nenin 64 të këtij ligji;

30) nëse subjekti i mbikëqyrjes menaxhimin me mbeturina e kryen sipas kushteve dhe lejes (neni 64 të këtij ligji);

31) nëse subjekti i mbikëqyrjes të cilët menaxhojnë me mbeturina aktivitetet dhe veprimtarit e tyre i kryen mbi bazë të aktit në të cilën kryet veprimtarit dhe aktivitetet si dhe rregullativat ligjore nga fusha e menaxhimit të mbeturinave, dhe

32) si dhe përcakton gjendje tjera në kompetencë të tij në pajtim me dispozitat të këtij ligji dhe ligj tjetër.

(3) Në raste kur është vërtetuar ekzistimi i mbeturinave në pronë private në pajtim me paragrafin (1), pika 11) të këtij neni, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor është i obliguar menjëherë ta njoftojë kryetarin e komunës dhe të Qytetit të Shkupit.

(4) Për veprimtaritë të paragrafit (1) pikat 10), 11), 12), 24), 25), 26), 27), 28) и 32) të këtij neni, mbikëqyrje kryejnë edhe inspektorët e autorizuar të mjedisit jetësor të komunave në Qytetin e Shkupit.

Neni 119

Miratimi i aktvendimeve të inspektoratit të autorizuar të mjedisit jetësor

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrje së inspektoratit, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor me aktvendim:

1) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse vlerësimi i karakteristikave të mbeturinave kryhet në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji

2) do të ndalojë ose kufizojë punën e personit juridik të akredituar nëse nuk ka akreditim adekuat në pajtim me nenin 17 të këtij ligji;

3) do të ndalojë përdorimin e lëndës së parë sekondare në kundërshtim me nenin 18 të këtij ligji;

4) do të ndalojë përdorimin e mbeturinave që kanë pushuar të jenë mbeturina në kundërshtim me nenin 19 të këtij ligji;

5) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të përpilojë program për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 27 të këtij ligji;

6) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të dorëzojë raport vjetor për zbatimin e programeve të përmendura në nenin 29 të këtij ligji

7) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të ndërmarrë masa dhe aktivitete në përputhje me dokumentet strategjike, planifikuese dhe programore sipas nenit 30 të këtij ligji;

8) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të ndërmarrë veprimtari dhe të kujdeset për mbeturinat në pajtim me nenin 37 të këtij ligji;

9) do të sekuestrojë mbeturinat e gjetura te subjekti i mbikëqyrjes në kundërshtim me nenin 37, paragrafi (5) të këtij ligji;

10) do të ndalojë të gjitha aktivitetet e lënies, hedhjes, lëshimit, si dhe të djegies së hedhurinave në vende që nuk janë për këtë dedikim dhe në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 37 paragrafi (6) të këtij ligji);

11) do të ndalojë përdorimin e aparaturave dhe impianteve të cilat nuk posedojnë leje adekuate të dhënë në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

12) do të detyrojë pronari gjegjësisht shfrytëzuesin të pronës të vepron në pajtim me dispozitat e nenit 38 të këtij ligji;

13) do të ndalojë ose kufizojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse me mbeturinat nuk vepron në pajtim me nenet 39 dhe 40 të këtij ligji

14) do të ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse bën ruajtjen e mbeturinave në vendet të cilat nuk janë parashikuar për këtë dedikim (neni 41 të këtij ligji);

15) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse ajo kryen largimin e mbeturinave në kundërshtim me nenet 43 dhe 44 të këtij ligji;

16) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të angazhojë menaxhues të mbeturinave, përkatësisht një menaxher të lartë të mbeturinave në pajtim me nenet 47, 48 dhe 49 të këtij ligji;

17) do detyrojë subjektin e mbikëqyrjes, menaxhuesin e mbeturinave ose menaxhuesin e lartë të mbeturinave i cili nuk ka vërtetim gjegjësisht certifikatë për provim profesional të dhënë, të sigurojë një vërtetim, gjegjësisht certifikatë në pajtim me nenet 47, 48 dhe 49 të këtij ligji

18) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes, nëse të dhënat nga evidenca për mbeturinat udhëhiqen, ruhen dhe veprohet me mënyrë në kundërshtim me nenin 50, paragrafin (1), (2) dhe (3) të këtij ligji

19) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes nëse vepron në kundërshtim me nenin 50 paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji;

20) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes nëse formularët e nenit 50 paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji nuk i dorëzon deri te organit kompetent

21) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes me formularët të nenit 50, paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji, të vepron në pajtim me nenin 50, paragrafi (6) të këtij ligji;

22) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të dhënat e evidencës të llojit të raportit konsoliduar ti dorëzon tek organi kompetent (neni 50, paragrafi (7) dhe (8));

23) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes me të dhënat nga evidenca të veprojë në pajtim me nenin 50, paragrafi (10) të këtij ligji;

24) do të detyrojë ofruesin e shërbimit publik me mbeturinat e rrezikshme të veprojë në pajtim me nenin 55 të këtij ligji;

25) do të detyrojë ofruesin e shërbimeve të vendos kontejner për mbledhje dhe seleksionim të mbeturinave (neni 62, paragrafi (1) të këtij ligji)

26) do të detyrojë ofruesin e shërbimit të organizon qendra për mbledhje në pajtim me dispozitat e këtij ligji (neni 62, paragrafi (2) të këtij ligji);

27) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes, nëse nuk vepron me mbeturinat në pajtim me këtë ligj;

28) do të kufizojë dhe ndalojë punën e subjekti të mbikëqyrjes, nëse mbledhja dhe transportimi i mbeturinave kryet në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji;

29) do të detyrojë krijuesin/poseduese e mbeturinave komerciale të bëjë seleksionimin, mbledhjen dhe transportin e mbeturinave komerciale në pajtim me nenin 63, paragrafi (1) të këtij ligji;

30) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes që krijojnë ose posedojnë mbeturina komerciale, nëse nuk kanë lidhur marrëveshje me ofruesin e shërbimit për mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave komunale (neni 63, paragrafi (2) të këtij ligji);

31) do të detyrojë subjektet e mbikëqyrjes të veprojnë në pajtim me dispozitat e nenit 63 të këtij ligji;

32) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes që menaxhon me mbeturina të sigurojë një leje të përshtatshme për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 64 të këtij ligji;

33) do të kufizojë ose ndalojë punën e subjektit të mbikëqyrjes i cili nuk i plotëson kushtet e përshkruara në leje;

34) do të detyrojë subjektin e mbikëqyrjes të ndërmarrë masa dhe aktivitete për eliminimin e mangësive të konstatuara në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

35) ndalon vazhdimin e veprimtarive dhe aktiviteteve që janë në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji dhe atje kur është e nevojshme heqja e tyre, dhe

36) të ndalojë përkohësisht ose përgjithmonë të gjitha veprimet në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji ose rregullativat e miratuara në bazë të këtij ligji ose dispozitat të tjera strategjike në menaxhimin e mbeturinave në përputhje me dokumentet strategjike dhe të planifikimit për menaxhimin e mbeturinave, si dhe të urdhërojë kthimin në gjendjen e mëparshme.

(2) Nëse gjatë kryerje së mbikëqyrjes së inspektorit nga inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor vërteton se subjekti i mbikëqyrjes i cili menaxhon me mbeturina nuk i përmbahet ligjit dhe rregullativat e tjera, rregullativave, standardeve dhe rekomandimeve teknike dhe akteve tjera të përgjithshme, me procesverbal do të përcaktojë parregullsi dhe çrregullime, ashtu që në aktvendim do ta përcaktojë afatin në të cilën duhet të eliminohet ato parregullsi.

(3) Nëse subjekti sipas paragrafit (1) të këtij nenit nuk vepron në pajtim me aktvendimin e inspektorit të autorizuar të mjedisit jetësor dhe nuk i eliminojnë shkaqet e gjendjes së gjetur të përcaktuar me aktvendim, inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor do të inicioj kundërvajtje para organit kompetent për kundërvajtje si dhe do të nis procedurë për marrjen e lejes, pëlqimet dhe të autorizimit.

(4) Në raste kur do të vërtetohet ekzistimi i rrezikut të drejtpërdrejt të jetës dhe shëndetit të njeriut, inspektori do të jep urdhër me gojë për largim urgjent dhe të paprolonguar të mangësive të përcaktuar të cilat në procesverbal do i konstatojnë në bashkëpunim me Inspektorin shtetëror sanitar dhe shëndetësor, si dhe do ta njoftojë inspektorin shtetëror sanitar dhe shëndetësor, si dhe inspektorët kompetentë të organeve shtetërore për parregullsitë e konstatuara dhe do të kërkojë intervenim të tyre

(5) Nëse parregullsitë dhe çrregullimet e konstatuara të paragrafit (4) të këtij neni, paraqesin rrezik për ndotje të mjedisit jetësor, jetës dhe shëndetit të njeriut, inspektori menjëherë do ta ndalojë punën e instalimit, objektit, aparatave, stacionit, si dhe përdorimi i mjeteve dhe pajisjeve për kryerjen e veprimtarisë.

(6) Në rastet sipas paragrafit (4) të këtij neni, inspektori sjellë aktvendim në afat prej 48 orësh nga dhënia e urdhrit me gojë.

(7) Për kryerje të punëve të paragrafit (1) të këtij neni, inspektori i mjedisit jetësor ka të drejtë të ndërmarrë edhe masat të tjera të përcaktuara me Ligjin e Mjedisit Jetësor.

(8) Kundër aktvendimit të inspektorit të autorizuar të mjedisit jetësor mund të parashtrihet ankesë në pajtim me rregullativat për mbikëqyrje të inspektoratit.

Neni 120

Fushëveprimi i inspektorit shtetëror shëndetësor dhe sanitar

(1) Në kryerjen e mbikëqyrjes nga fushëveprimi i tij, inspektoratit shtetëror shëndetësor dhe sanitar kryen mbikëqyrje vallë subjektet që menaxhojnë me mbeturina mjekësore e mbledhin, seleksionojnë dhe e paketojnë mbeturinë mjekësore në pajtim me dispozitat e këtij nenit.

(2) Inspektoratit shtetëror shëndetësor dhe sanitar kryerjen e mbikëqyrjes së inspektoratit sipas paragrafit (1) të këtij neni, e kryen në pajtim me rregullativat për inspektim sanitar dhe shëndetësor të këtij ligji.

Neni 121

Fushëveprimi i inspektorit shtetëror komunal

(1) Në kryerjen e mbikëqyrjes nga fushëveprimi i tij, inspektori komunal kryen këqyrje dhe kontroll:

1) nëse pronari ose përdoruesi i pronës administron mbeturinat në një mënyrë në kundërshtim me këtë ligj dhe rregulloret e miratuara në bazë të këtij ligji (neni 38 të këtij ligji);

2) nëse ofruesi i shërbimit publik vepron me mbeturinat e rrezikshme në pajtim me nenin 55 të këtij ligji;

3) nëse ofruesi i shërbimit ka vendosur kontejnerë për mbledhjen dhe përzgjedhjen e mbeturinave në vendet e përcaktuara nga kryetari i komunës (neni 62, paragrafi (1) të këtij ligji);

4) nëse mbeturinat e amvisërisë mblidhen ndaras nga mbeturinat e tjera dhe në vendet e caktuara për mbledhjen e mbeturinave të rrezikshme të amvisërisë (neni 62 të këtij ligji);

5) nëse personat fizikë i lënë mbeturinat e rrezikshme veçmas nga mbeturinat e tjera amvisërisë në pajtim me nenin 63 paragrafi (3) të këtij ligji

6) nëse subjekti i mbikëqyrjes, mbeturinë komunale e lë në vend të përcaktuar për mbledhje dhe seleksionim në pajtim me nenin 62 të këtij ligji;

7) të përcaktojë nëse ofruesit e shërbimeve në pajtim me nenin 62, paragrafi (1) të këtij ligji kanë vendosur kontejnerë për mbledhjen dhe seleksionimin e mbeturinave komunale të përmendura në nenin 62, paragrafi (3) në këtë ligj dhe

8) nëse krijuesit e mbeturinave komerciale kanë lidhur një marrëveshje për mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave me ofruesin e shërbimit në pajtim me nenin 63 paragrafi (2) të këtij ligji.

(2) Inspektori shtetëror komunal kryerjen e mbikëqyrjes së inspektoratit sipas paragrafit (1) të këtij neni, e kryen në pajtim me rregullativat për veprimtari komunale dhe të këtij ligji.

Neni 122

Kompetencat e Komisioni Rregullator për monitorimin e zbatimit të tarifës së mbeturinave

(1) Komisioni Rregullator është kompetent për monitorim të zbatimit të aktvendimit për përcaktim të tarifës për mbeturina dhe tarifës rregullore për mbeturina të këtij neni.

(2) Gjatë zbatimit të mbikëqyrjes së paragrafit (1) të këtij neni, Komisioni Rregullator nga ofruesi i shërbimit për nevojat e mbikëqyrjes mund të kërkon të dhëna dhe informacione për zbatim të planeve dhe aktvendimit për përcaktim të tarifës për mbeturina.

(3) Komisioni Rregullator ka të drejtë në çdo kohë, me paralajmërim ose pa paralajmërim të kryen kontroll te ofruesi i shërbimit me qëllim të përcakton se vallë:

- ofruesi i shërbimit ka parashtruar kërkesë për përcaktimin e tarifës në pajtim me nenin 107, paragrafi (4) të këtij ligji;

- të dhënat që i ka dorëzuar ofruesi i shërbimit në pajtim me dispozitat e këtij ligji janë të besueshme dhe të sakta dhe janë në përputhje me evidencë e kontabilitetit dhe dokumentet tjera të ofruesi të shërbimit (neni 107, paragrafi (12) të këtij neni);

- vendimi i ofruesit të shërbimit sipas nenit 108, paragrafit (14) dhe pëlqimi sipas nenit 108, paragrafi (15) të këtij ligji janë në pajtueshmëri me aktvendimin për përcaktimin e tarifës për mbeturinat nga ana e Komisionit Rregullator.

- kryetari i komunës ose Qytetit të Shkupit e ka dorëzuar vendimin sipas nenit 108, paragrafi (15) të këtij ligji të këshilli i komunës për marrjen e pëlqimit.

- ofruesi i shërbimit i ka harmonizuar vendimet e saj me vendimet e miratuara nga ana e Komisionit Rregullator (neni 109, paragrafi (3) të këtij ligji);

- ofruesi i respekton kushtet nën të cilat është përcaktuar tarifa e mbeturinave i plotëson objektivat e ndërlydhura me indikatorët kyç të suksesit në lidhje me sigurimin e shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale (neni 109, paragrafi (4) të këtij ligji);

- në shërbim ka filluar ta zbatojë tarifën e miratuar për mbeturina (neni 109 paragrafu (1) të këtij ligji) dhe

(4) Gjatë kryerjes së inspektimit, ofruesi i shërbimit është i detyruar t'i sigurojë Komisionit Rregullator hyrjen në hapësirat e saj, si dhe ta dorëzojë në kontroll dokumentacionin e plotë të nevojshme për kryerjen e inspektimit sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(5) Për inspektimin e kryer, Komisioni Rregullator përpilon procesverbal të cilën e dorëzon deri te ofruesi i shërbimit

(6) Bazuar në procesverbalin sipas paragrafit (5) të këtij neni, Komisioni Rregullator ka të drejtë të iniciojë kërkesë për fillimin e procedurës për kundërvajtje para organit kompetent për kundërvajtje.

(7) Në raste kur ofruesi i shërbimit nuk paguan kompensimin e nenit 106, paragrafi (2) të këtij ligji, Komisioni Rregullator ka të drejtë të informojë ofruesin e shërbimit për detyrimin dhe pasojat ligjore dhe ta detyrojë atë brenda një periudhë e caktuar, e cila mund të zgjasë më shumë se 90 ditë për kryerjen e pagesës.

(8) Në raste kur ofruesi i shërbimit nuk vepron në pajtim me rekomandimet sipas paragrafit (5) të këtij neni, Komisioni Rregullator është e obliguar të ngrit procedurë për pagesë të plotfuqishëm të kompensimit sipas nenit 106, paragrafi (2) të këtij ligji, në pajtim me rregullativat për përmbarrim.

Neni 123

Mbikëqyrje mbi formularët e mbeturinave

(1) Punëtori i organit të administratës shtetërore përgjegjës për punët në fushën e punëve të brendshme ka të drejtë dhe detyrim të ndalojë një automjet që transporton mbeturina dhe të inspektojë nëse automjeti është shënuar siç duhet në pajtim me ligjin, si dhe nëse ka dokumentet e nevojshme në pajtim me nenin 50 të këtij ligji.

(2) Organi doganor ka të drejtë dhe detyrim të inspektojë dhe kontrollojë nëse personat që transportojnë mbeturina posedojnë formularët e transportit dhe identifikimit dhe t'i paraqesin/raportojnë ato në përputhje me nenin 50, paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji dhe nëse mbeturinat e rrezikshme që transportohen është shënuar dhe paketuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji (neni 54, paragrafi (4) të këtij ligji).

(3) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektoratit sipas paragrafit (1) të këtij neni, mbikëqyrja kryhet në pajtim me rregullativat për punë të brendshme dhe të këtij ligji.

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektoratit sipas paragrafit (2) të këtij neni, mbikëqyrja do të kryhet në përputhje me rregullativat doganore dhe të këtij ligji.

Neni 124

Zbatimi i dispozitave të ligjeve tjera në mbikëqyrjen e inspektoratit

Në procedurën gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektoratit zbatohen dispozitat e rregullativës për mjedis jetësor, nëse me këtë ligj ndryshe nuk është rregulluar.

Neni 125

Përgjegjësitë e personave zyrtar

(1) Personat zyrtar në organin e mjedisit jetësor, duke i përfshirë edhe organet në përbërje, si dhe personat zyrtar të organeve komunale, të qytetit të Shkupit janë të detyruar, si persona përgjegjës në kohë dhe në mënyrë efikase ti ndërmarrin të gjitha masat dhe procedurat e nevojshme për zbatim të këtij ligji.

(2) Nëse gjatë zbatimit të masave dhe procedurave të përcaktuara në këtë ligj, vërtetohen shkelje nga ana e personit juridik ose fizik se janë bërë me veprim ose mosveprim ose ka lënë mbikëqyrjen e detyruar mbi personin tjetër i cili ka qenë i autorizuar të vepron në emër të personit juridik, si dhe duke paraqitur të dhëna dhe dokumente të pasakta dhe të rreme, personat zyrtar janë të detyruar të iniciojnë ose të kërkojnë të fillojnë një procedurë kundërvajtëse në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Personat juridikë dhe fizikë për të cilët sigurohen të drejtat dhe detyrimet e përcaktuara me këtë ligj, nëse përcaktojnë ekzistimin e shkeljes ose tejkalimit të autorizimeve nga personat zyrtar sipas paragrafit (1) të këtij neni, të kryera me veprime ose mosveprim, janë të detyruar të informojnë ministrin i cili udhëheq organin e mjedisit jetësor, përkatësisht kryetarin e komunës, e Qytetit të Shkupit dhe e komunave të Qytetit të Shkupit.

(4) Në rast të përcaktimit të shkeljeve të kompetencave të personave zyrtarëve sipas paragrafit (1) të këtij neni, ministri që udhëheq organin e mjedisit jetësor, përkatësisht kryetari i komunës, i Qytetit të Shkupit dhe komunave të Qytetit të Shkupi është i detyruar të ngritë procedurë për përcaktimin e përgjegjësisë së personit zyrtar në pajtim me këtë ligj ose ligj tjetër.

Neni 126 Kompetenca e tjera

(1) Inspektori i mjedisit jetësor dhe inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor janë të detyruar të ngritin fletëparaqitje kundërvajtjes deri te organet kompetent për kundërvajtje për nisjen e procedurës për kundërvajtje, nëse gjatë mbikëqyrjes vërejnë bazë për të.

(2) Inspektori i mjedisit jetësor dhe inspektori i autorizuar janë të obliguar ta njoftojnë organin e mjedisit jetësor nëse gjatë mbikëqyrjes së inspektoratit ka vërtetuar se personi juridik ose fizik i cili menaxhon me mbeturina duke kryer ose mos kryer shkelje të rëndësishme të kushteve dhe detyrimeve nga leja ose akreditimi.

(3) Nëse inspektori nuk ngre fletëparaqitje për procedurë kundërvajtëse në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, do të llogaritet se ka bërë shkelje të rëndë të vendit të punës.

Neni 127 Vërejtjet

(1) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrja e inspektoratit, inspektorit i mjedisit jetësor vërteton se janë bërë parregullsi të nenit 27 dhe 29 të këtij ligjit për herë të parë, është i obliguar me procesverbal të konstaton parregullësit e përcaktuara dhe me aktvendim të shqipton masë vërejtje dhe të përcakton afat në të cilën subjekti i mbikëqyrjes së inspektoratit është i obliguar ti eliminon parregullsit të përcaktuara me procesverbal në pajtim me Ligjin e Mbikëqyrjes së Inspektoratit.

(2) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrja e inspektoratit, inspektorit i autorizuar shteteton se janë bërë parregullsi të nenit 27 dhe 29 të këtij ligjit për herë të parë, është i obliguar me procesverbal të konstaton parregullësit e përcaktuara dhe me aktvendim të shqipton masë vërejtje dhe të përcakton afat në të cilën subjekti i mbikëqyrjes së inspektoratit është i obliguar ti eliminon parregullsit të përcaktuara me procesverbal në pajtim me Ligjin e Mbikëqyrjes së Inspektoratit

(3) Inspektoratit shtetëror i mjedisit jetësor mban evidencë të veçantë për vërejtjet e shqiptuara.

(4) Forma dhe përmbajtja e evidencë së vërejtjeve të shqiptuara e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e mjedisit jetësor.

Neni 128 Mbikëqyrje të punës ligjore të organeve të komunës dhe organeve për menaxhim rajonal të mbeturinave

(1) Mbikëqyrje të punës ligjore të njësive organizative, organeve të komunës, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit bazuar në parimin e ligjshmërisë, përgjegjësisë dhe pavarësisë në ushtrimin e kompetencave të tyre.

(2) Mbikëqyrja sipas paragrafit (1) të këtij neni e kryen organi i mjedisit jetësor.

(3) Gjatë kryerje së mbikëqyrjes sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi i mjedisit jetësor, i kryen këto detyra:

- monitoron punën e organeve të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit dhe ndërmerr masa, aktivitete dhe paraqet iniciativa për realizimin e kompetencave të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit në lidhje me përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve, programeve dhe akteve të tjera;

- monitoron punën në këshillat e komunave dhe këshilli i qytetit të Shkupit, me propozimin e bordit ndërkomunal për menaxhimin me mbeturinave sipas nenit 32 të këtij ligji, miraton plan rajonal për menaxhimin e mbeturinave për rajonin sipas nenit 24 të këtij ligji;

- monitoron punën e njësive organizative në koordinim me komunat e rajonit përkatës, dhe a vepron në pajtim me nenin 36 të këtij ligji;

- monitoron punën e organeve të komunës dhe Qytetit të Shkupit dhe ndërmerr masa, aktivitete dhe paraqet iniciativa për realizimin e kompetencave të komunës dhe Qytetit të Shkupit në përputhje me obligimet e komunës dhe Qytetit të Shkupit për menaxhimin me mbeturinat komunale dhe mbeturinave të tjera jo të rrezikshme;

- vlerëson nëse organet e komunës dhe Qytetit të Shkupit përpilojnë, miratojnë dhe zbatojnë planet dhe programet, si dhe dorëzimin e raporteve për zbatimin e tyre në përputhje me procedurat e përcaktuara me këtë ligj;

- vlerëson nëse kryetari i komunave dhe Qytetit të Shkupit monitoron dhe kujdeset në mënyrë adekuat për zbatimin e dokumenteve strategjike dhe planifikuese për menaxhimin me mbeturina;

- monitoron punën e organeve të komunës dhe Qytetit të Shkupit për krijimin e sistemit rajonal për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

- monitoron punën e bordit ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinave ai zbaton detyrimet për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

- monitoron punën e njësive organizative ai zbaton detyrimet për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

- vlerëson nëse kryetarët e komunave dhe qyteti i Shkupit ka miratuar akte për mirëmbajtjen e pastërtisë publike dhe trajton me mbeturinat e braktisura në hapësirat publike dhe të trafikut në zonat urbane dhe në zonat jurbane në territorin e tij dhe monitoron mënyrën e zbatimit të tyre;

- vlerëson nëse kryetarët e komunave dhe Qytetit të Shkupit kanë përcaktuar vendet për grumbullim dhe seleksionimin e mbeturinave komunale, si dhe monitoron mënyrën e zbatimit të tyre;

- vlerëson zbatimin e parimit të universalitetit të shërbimeve;

- vlerëson nëse komunat dhe Qyteti i Shkupit kanë miratuar rregulla për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe llojeve të tjera të mbeturinave jo të rrezikshme dhe monitoron zbatimin e tyre;

- vlerëson nëse kryetarët e komunave dhe Qyteti i Shkupit kanë përcaktuar vendet për grumbullim, trajtim dhe asgjësimin e mbeturinave inerte dhe monitoron mënyrën e zbatimit të tyre;

- vlerëson nëse njësia organizative, komunat dhe Qyteti i Shkupit kanë krijuar një sistem informacioni për menaxhimin e mbeturinave jo të rrezikshme dhe nëse të dhënat nga sistemi i informacionit janë përpunuar dhe dorëzuar tek organi ekspert (profesional);

- vlerëson nëse njësia organizative dhe Qyteti i Shkupit kanë krijuar një Kadastër të krijuesve të mbeturinave dhe monitoron mënyrën e menaxhimit të tij;

- vlerëson nëse njësia organizative, komunat dhe Qyteti i Shkupit kanë publikuar të dhënat për menaxhimin me mbeturina;

- u tregon organeve të komunës dhe Qytetit të Shkupit për tejkalimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me këtë ligj dhe propozon masat e duhura për tejkalimin e asaj situatë;

- tregon mangësi të caktuara materiale dhe procedurale në punën e njësive organizative, organeve të komunës dhe qytetit të Shkupit, të cilat mund të parandalojnë realizimin e të drejtës së publikut për qajse deri te informata dhe pjesëmarrje në miratimin e vendimeve dhe të drejta të tjera dhe detyrimet e përcaktuara me këtë ligj ose ligj tjetër;

- jep rekomandime për zbatimin e vazhdueshëm të kompetencave të komunës dhe Qytetit të Shkupit për aktivitetet që duhet të kryhen në pajtim me këtë ligj, me kërkesë të organeve të komunës dhe Qytetit të Shkupit;

- monitoron miratimin në kohë të dokumenteve të planifikimit dhe akteve të tjera nga njësia organizative, komunat dhe Qyteti i Shkupit;

- paraqet iniciativa dhe propozime deri te njësitë organizative, organet e komunës dhe Qytetit të Shkupit, nëse konstatojnë mos zbatimin e këtij ligji, si rezultat i një konflikti të kompetencave ndërmjet tyre;

- monitoron ligjshmërinë e aktvendimeve që kryetari i komunës i miraton në punët administrative, siç janë detyrimet dhe interesat e personave juridikë dhe fizikë në pajtim me këtë ligj;

- ofron mendime dhe ndihmë profesionale me kërkesë të njësisë organizative, organeve të komunës dhe Qytetit të Shkupit në propozim të dokumenteve të planifikimit dhe aktet e tjera që dalin nga ky ligj;

- monitoron realizimin e mbikëqyrjes së mëparshme mbi aktet për të cilat në pajtim me këtë ligj është kompetente të miratojë;

- monitoron realizimin e publikut në punën e njësisë organizative, organeve të komunës dhe Qytetit të Shkupit në realizimin e kompetencave të përcaktuara me këtë ligj nga aspekti i njoftimit të rregullt, në kohë, të vërtetë dhe të plotë të qytetarëve;

- monitoron nëse komuna dhe Qyteti i Shkupit dhe njësia organizative veprojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me financimin e tyre dhe

- informon me kohë njësinë organizative, organet e komunës dhe qytetit të Shkupit për kushtet e konstatuara në punën e tyre dhe për masat e ndërmarra gjatë mbikëqyrjes.

Neni 129

Marrja e kryerjes së kompetencave

(1) Në qoftë se edhe përkundër vërejtjeve, masave dhe aktivitete e ndërmarra, njësia organizative për menaxhim rajonal me mbeturina, organet e komunës, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit nuk i sigurojnë kryerjen e punëve për të cilat ata janë kompetent në pajtim me këtë ligj, ju merren kompetencat për kryerjen e punëve.

(2) Kryerja e punëve sipas paragrafit (1) të këtij ligji, i ndërmerr organi për mjedis jetësor, më së shumti deri një vet nga dita e marrjes së tyre, në emër dhe në llogarit të njësisë organizative për menaxhim rajonal me mbeturina, komuna dhe Qyteti i Shkupit.

(3) Për ndërmarrjen e punëve të paragrafit (1) të këtij neni, njoftohet organi i administratës shtetërore kompetent për punë të fushës së vetëqeverisje lokale dhe organi i administratës shtetërore kompetent për punë të fushës së financimit.

(4) Organi i mjedisit jetësor, kryerjen e punëve të paragrafit (1) të këtij neni e kryen në emër dhe në llogarit të njësisë organizative për menaxhim rajonal me mbeturina, komunat dhe Qyteti i Shkupit.

XV. DISPOZITAT KUNDËRVAJTËSE

Neni 130

Sanksionet kundërvajtëse të kategorisë së parë

(1) Gjobë në shumën prej 9,000 deri në 10,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mikro ekonomisë, nga 18,000 deri në 20,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, nga 53,000 deri në 59,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe nga 88,000 deri në 98,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj do t'ju shqiptohet për kundërvajtje subjektit nëse:

1) nuk ka përpiluar program për menaxhimin e mbeturinave dhe nuk e ka dorëzua deri tek organi kompetent (neni 27 të këtij ligji);

2) nuk ka dorëzuar raport vjetor për realizim të programit për menaxhimin e mbeturinave (neni 29 të këtij ligji);

3) ka vepruar në kundërshtim me rregullat për menaxhimin e mbeturinave sipas nenit 37 të këtij ligji;

4) nuk ka emëruar menaxhues me mbeturina gjegjësisht menaxhues të lartë të mbeturinave në pajtim me nenin 48 dhe 49 të këtij ligji;

5) ka emëruar person për menaxhues me mbeturina ose menaxhues të lartë i cili nuk posedon vërtetim përkatëse, gjegjësisht certifikatë (neni 48 dhe 49 të këtij ligji);

6) nuk mban evidencë përkatëse për menaxhimin e mbeturinave në pajtim me nenin 50, paragrafin (1), (2) dhe (3) të këtij ligji;

7) të dhënat nga evidenca të llojit të raportit të konsoliduar nuk i dorëzon deri te organet kompetente (neni 50, paragrafi (7), (8) dhe (9) të këtij ligji);

8) të dhënat nga evidenca nuk i ruan në pajtim me nenin 50, paragrafin (10) të këtij ligji;

9) ofruessit e shërbimeve nuk vendosin kontejnerë për mbledhjen dhe seleksionimin e mbeturinave dhe mbledhjen e veçantë të mbeturinave të rrezikshme nga amvisëritë (neni 62, paragrafi (1) të këtij ligji);

10) ofruessit e shërbimeve nuk organizojnë qendra grumbullimi në pajtim me nenin 62, paragrafi (2) të këtij ligji;

11) nuk bëjnë seleksionim të mbeturinave komerciale në vendin e krijimit të tyre në kontejnerë të veçantë në pajtim me nenin 63, paragrafi (1) të këtij ligji;

12) nuk lidhin marrëveshje për mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave në pajtim me nenin 63, paragrafi (2) të këtij ligji dhe

13) nuk ka dorëzuar njoftim për regjistrim (neni 68, paragrafi (1), alineja 1 të këtij ligji)

(2) Personi përgjegjës i personit juridik për veprimtarinë sipas paragrafit (1) të këtij neni do ti shqiptohet gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë të denarit për personin juridik të mikro tregtisë, 1.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, 3.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe 5.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj.

(3) Gjobë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë të denarit do ti shqiptohet personit fizik për veprimtarinë sipas paragrafit (1) të këtij ligji.

(4) Kryerësi i kundërvajtjes sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi kompetent për kundërvajtje mund të shqiptojë sanksion kundërvajtje për ndalimin e kryerjes së veprimtarisë.

(5) Personi përgjegjës sipas paragrafit (2) të këtij neni, organi kompetent për kundërvajtje mund të shqiptojë sanksionin kundërvajtës për ndalimin e kryerjes së detyrës.

(6) Organ kompetent kundërvajtës për shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse sipas paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni është gjykata kompetente, ndërsa organi kompetent kundërvajtës për shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse sipas paragrafit (3) të këtij neni është Komisioni për kundërvajtje të formuar në pajtim me Ligjin e Mjedisit Jetësor (në tekstin e mëtutjeshëm: Komisioni për kundërvajtje).

Neni 131

Kundërvajtje e kategorisë së dytë

(1) Gjobë në shumën prej 13,000 deri në 14,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mikro ekonomisë, nga 25,000 deri në 28,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, nga 76,000 deri në 84,000 euro në

kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe nga 126,000 deri në 140,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj do t'ju shqiptohet për kundërvajtje subjektit nëse:

1) kryen përpunim të mbeturinave në kundërshtim me nenin 39 dhe 40 të këtij ligji;

2) mbeturinat ruhen jashtë vendit të përcaktuar për atë dedikim dhe është në kundërshtim me nenin 41 të këtij ligji;

3) kryhet largimi i mbeturinave në kundërshtim me nenin 43 dhe 44 të këtij ligji ;

4) me formularët transportuese dhe identifikuese nuk vepron në pajtim me nenin 50, paragrafi (4) të këtij ligji;

5) gjatë importit, eksportit dhe tranzicionit të mbeturinave, personi juridik i cili kryen transport të mbeturinave nuk ka 0 dhe (8) të këtij ligji deri te organi kompetent për kryerjen e punëve doganore (neni 50, paragrafi (5) të këtij ligji);

6) formularët e nenit 50, paragrafi (4) dhe (5) të këtij ligji nuk i ruan si pjesë përbërëse e evidencës së përgjithshme të menaxhimit të mbeturinave (neni 50, paragrafi (6) të këtij ligji dhe

7) nuk vepron në pajtim në pajtim me rregullat e përgjithshme dhe të veçanta për menaxhimin e mbeturinave komunale dhe mbeturina të llojeve tjera jo të rrezikshme (neni 63, paragrafi (5) të këtij ligji).

(2) Personi përgjegjës i personit juridik për veprimtarinë sipas paragrafit (1) të këtij nenit do t'i shqiptohet gjobë në shumë prej 700 euro në kundërvlerë të denarit për personin juridik të mikro tregtisë, 1.500 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, 4.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe 7.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj.

3) Kryerësi i kundërvajtjes sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi kompetent për kundërvajtje mund të shqiptojë sanksion kundërvajtje për ndalimin e kryerjes së veprimtarisë.

4) Personit përgjegjës sipas paragrafit (2) të këtij neni, organi kompetent për kundërvajtje mund të shqiptojë sanksionin kundërvajtës për ndalimin e kryerjes së detyrës.

(5) Organ kompetent kundërvajtës për shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse nga ky nen është gjykata kompetente.

Neni 132

Kundërvajtje e kategorisë së tretë

(1) Gjobë në shumën prej 18,000 deri në 20,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mikro ekonomisë, nga 36,000 deri në 40,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, nga 110,000 deri në 120,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe nga 180,000 deri në 200,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj do t'ju shqiptohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

1) vlerësim të llojit dhe karakteristika e mbeturinave kryhet në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji;

2) kontroll të karakteristikave të mbeturinave kryen personi i cili nuk posedon akreditim për vlerësim të karakteristikave të mbeturinave (neni 17 të këtij ligji);

3) vepron në kundërshtim me dispozitat e nenit 18 të këtij ligji;

4) vepron në kundërshtim me dispozitat e nenit 19 të këtij ligji;

5) nuk i respekton rregullat e përgjithshme për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme (neni 51 të këtij ligji);

6) e përzien mbeturinë e rrezikshme me llojet e tjera të mbeturinave të rrezikshme dhe/ose e përzien me lloj tjerët të mbeturinave, substancave dhe/ose materie në kundërshtim me nenin 52 të këtij ligji;

7) menaxhon me mbeturinat e përziera të rrezikshme në kundërshtim me nenin 53 të këtij ligji;

8) paketohet dhe shënohet si mbeturin e rrezikshme në kundërshtim me nenin 55 të këtij ligji ;

9) mbeturina e rrezikshme e amvisërisë nuk mblidhet në pajtim me nenin 55 të këtij ligji ;

10) mbeturinat mjekësore trajtohen në kundërshtim me dispozitat e nenit 56 të këtij ligji;

11) mbeturinat e dioksidit të titanit trajtohen në kundërshtim me dispozitat e nenit 57 të këtij ligji;

12) mbeturinat e azbestit dhe produktet që përmbajnë azbest trajtohen në kundërshtim me dispozitat e nenit 58 të këtij ligji);

13) me PCB-në vepron në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 59 të këtij ligji);

1) kryen veprimtari për menaxhimin e mbeturinave pa leje përkatëse (neni 64 të këtij ligji);

15) nuk i plotëson kushtet e lejes (neni 64 të këtij ligji);

16) nuk ka dorëzuar një studim të fizibilitetit në përputhje me nenin 66, paragrafi (3) të këtij ligji;

17) nuk ka dorëzuar kërkesë për ndryshim të lejes për menaxhimin e mbeturinave për shkak të kushteve të ndryshuara dhe në afatin e parashikuar në pajtim me nenin 67, paragrafi (6) dhe (7) të këtij ligji;

18) në deponin për mbeturina industriale jo të rrezikshme hedh mbeturina në kundërshtim me nenin 71, paragrafi (8) dhe (9) të këtij ligji;

19) në deponin për mbeturina të rrezikshme hedh mbeturina në kundërshtim me nenin 72 paragrafi (7) dhe (8) të këtij ligji;

20) nuk posedon leje për deponi (neni 75 të këtij ligji);

21) nuk i plotëson kushtet në lejen për deponi në pajtim me nenin 75 të këtij ligji;

22) në deponi hedh mbeturina në kundërshtim me nenin 78 të këtij ligji;

23) largon mbeturina e cila nuk është e pranueshme në deponin në kundërshtim me nenin 79 të këtij ligji ;

24) pranon mbeturina që nuk korrespondojnë me klasën e deponisë (neni 80 të këtij ligji);

25) nuk paguan taksë për deponim të mbeturinave (neni 82 të këtij ligji);

26) nuk monitoron dhe kontrollon funksionimin e deponisë në pajtim me nenin 83 të këtij ligji;

27) deponia ka ndërprerë me punë në kundërshtim me nenin 84 të këtij ligji;

28) nuk kujdeset për deponin pas ndërprerjes së saj me punë në pajtim me nenin 85 të këtij ligji ;

29) nuk i plotëson detyrimet e nenit 86, paragrafi (1) të këtij ligji;

30) instalimi i djegies funksionon në kundërshtim me kushtet e lejes dhe nenin 87 të këtij ligji;

31) instalimi për djegie nuk i plotëson kushtet e lejes në pajtim me nenin 89 të këtij ligji;

32) operatori i instalimit të djegies pas marrjes së mbeturinave nuk vepron në pajtim me nenin 90 të këtij ligji;

33) operatori i instalimit të djegies vepron me mbetjet e djegies në kundërshtim me nenin 91 të këtij ligji;

34) kryen import të mbeturinave në kundërshtim me nenin 93 të këtij ligji;

35) kryen eksport, import, transit të mbeturinave në kundërshtim me nenin 96 të këtij ligji dhe

36) kryen aktivitete në kundërshtim me lejen e dhënë gjegjësisht pajtueshmëritë e dhëna në pajtim me nenin 97 të këtij ligji.

(2) Personi përgjegjës i personit juridik për veprimtarinë sipas paragrafit (1) të këtij nenit do t'i shqiptohet gjobë në shumë prej 1.000 euro në kundërvlerë të denarit për personin juridik të mikro tregtisë, 2.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, 6.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe 10.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj.

(3) Kryerësi i kundërvajtjes sipas paragrafit (1) të këtij neni, organi kompetent për kundërvajtje mund të shqiptojë sanksion kundërvajtje për ndalimin e kryerjes së veprimtarisë.

(4) Personit përgjegjës sipas paragrafit (2) të këtij neni, organi kompetent për kundërvajtje mund të shqiptojë sanksion kundërvajtës për ndalimin e kryerjes së detyrës.

(5) Organi kompetent kundërvajtës për shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse nga ky nen është gjykata kompetente.

Neni 133

Kundërvajtja për tarifën e mbeturinave

(1) Gjohë në shumën prej 4,000 deri në 5,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mikro ekonomisë, nga 9,000 deri në 10,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, nga 26,000 deri në 29,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe nga 43,000 deri në 48,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj do t'ju shqiptohet për kundërvajtje për ofruesit e shërbimeve nëse:

- nuk ka të dorëzuar kërkesë për përcaktimin e tarifës për mbeturinë deri te Komisioni Rregullator në pajtim me nenin 107, paragrafi (4) të këtij ligji;

- nuk është dorëzuar vendim për përcaktimin e tarifës në afat prej 15 ditësh në pajtim me nenin 108, paragrafi (14) të këtij ligji;

- vendim për përcaktimin e tarifës sipas nenit 108, paragrafi (14) të këtij ligji nuk është dorëzuar në afat prej tetë ditësh nga miratimi i saj deri te kryetari i komunës ose qyteti i Shkupit (neni 108, paragrafi (14) të këtij ligji);

- zbatim të tarifës së miratuar për mbeturinë gjeigjesisht të tarifës së miratuar rregullatore për mbeturinë nuk ka filluar të zbatohet në afat prej 45 ditësh në pajtim me nenin 109 paragrafi (1) të këtij ligji dhe neni 110, paragrafi (10) të këtij ligji;

- nuk i ka harmonizuar vendimet me aktvendimet e miratuara nga ana e Komisionit Rregullator (neni 109, paragrafi (3) të këtij ligji).

(2) Gjohë në shumën prej 6,000 deri në 7,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mikro ekonomisë, nga 13,000 deri në 14,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, nga 37,000 deri në 41,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe nga 62,000 deri në 69,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj do t'ju shqiptohet për kundërvajtje për ofruesit e shërbimeve nëse:

- të dhënat e bashkangjitura në kërkesën nuk janë të sakta dhe të besueshme dhe nuk janë në përputhje me evidencën e kontabilitetit dhe dokumenteve tjera të ofruesit të shërbimeve (neni 107, paragrafi (12) të këtij ligji);

- nuk i respekton kushtet në bazë të cilës është përcaktuar tarifa për mbeturina (neni 109, paragrafi (4) të këtij ligji dhe

- nuk ka siguruar qasje në hapësirat personale për kryerjen e kontrollit të Komisionit Rregullator dhe nuk e ka dorëzuar dokumentacionin e plotë në këqyrje e nevojshme për kryerjen e kontrollit (neni 122, paragrafi (4) të këtij ligji).

(3) Gjohë në shumën prej 9,000 deri në 10,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mikro ekonomisë, nga 18,000 deri në 22,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, nga 53,000 deri në 59,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe nga 88,000 deri në 98,000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj do t'ju shqiptohet për kundërvajtje për ofruesit e shërbimeve nëse:

- ka paguar çmim për mbeturina në tarifën e të cilës nuk është e lejuar nga ana e Komisionit Rregullator (neni 105, paragrafi (12) të këtij ligji) dhe

- nuk ka filluar me zbatim të tarifave të miratuara për mbeturina në periudhë më të gjatë se gjashtë muaj nga dita që është dashur të fillon me zbatim të tarifës së miratuar për mbeturina (neni 109, paragrafi (2) dhe neni 109, paragrafi (10) të këtij ligji).

(4) Personi përgjegjës i personit juridik për veprimtarinë sipas paragrafit (1), (2) dhe (3) të këtij neni do ti shqiptohet gjohë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë të denarit për mikro tregtarin, 1.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e vegjël, 3.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mesëm dhe 5.000 euro në kundërvlerë të denarit për tregtarët e mëdhenj.

(5) Organi kompetent kundërvajtës për kundërvajtje nga ky nen është gjykata kompetente.

Neni 134

Sanksionet kundërvajtëse për personat fizik

(1) Gjohë në shumë prej 150 euro në kundërvlerë të denarit do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtje nëse ai lë, hedh dhe/ose lë çdo lloj mbeturine (vajra mbeturinash, mbeturina ndërtimi, goma të mbeturinave dhe lloje të tjera të mbeturinave) në natyrë ose në rrugë (neni 37 paragrafi (6) të këtij ligji).

(2) Gjohë në shumë prej 200 euro në kundërvlerë të denarit, do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtje nëse largon (djeg dhe/ose varros) çdo lloj mbeturine (goma të mbeturinave, vajra të mbeturinave dhe lloje të tjera të mbeturinave) në natyrë dhe/ose rrugë (neni 37 paragrafi (6) të këtij ligji).

(3) Gjohë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë të denarit, do t'i shqiptohet personit fizik për veprimet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni nëse ato lihen, hidhen ose braktisen nga afër ujërave ose në trupa ujore (lumenj, liqene, pellgje, kënetë, e të ngjashme).

(4) Gjohë në shumë prej 50 euro në kundërvlerë të denarit do t'i shqiptohet personit fizik nëse ai nuk bën seleksionimin dhe nuk e hedh mbeturinat në kontejnerë të veçantë për atë qëllim në pajtim me nenin 63, paragrafi (3) të këtij ligji.

(5) Organi kompetent për shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse nga ky nen është Komisioni për Kundërvajtje.

Neni 135

Sanksionet kundërvajtëse për personat zyrtar

(1) Gjohë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë të denarit do t'i shqiptohet personit zyrtar nëse nuk i shpallë të dhënat për menaxhimin e mbeturinave (neni 102 të këtij ligji).

(1) Gjohë në shumë prej 5.000 euro në kundërvlerë të denarit do t'i shqiptohet kryetarit të Komunës nëse:

- vepron në kundërshtim me nenin 28, paragrafi (1) të këtij ligji;

- nuk vepron në pajtim me nenin 38, paragrafi (3) të këtij ligji;

- nuk i propozon kushtet, mënyrën dhe skemat e mbledhjes dhe transportimit të mbeturinave komunale në pajtim me nenin 61, paragrafi (1) të këtij ligji;

- nuk cakton vende për mbledhje dhe qendra për mbledhje në pajtim me nenin 62 të këtij ligji.

(2) Organi kompetent për shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse nga ky nen është gjykata kompetente.

Neni 136

Procedurat për shlyerje dhe marrëveshje

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 130 të këtij ligji, inspektorët kompetent janë të detyruar që kryesisht të kundërvajtjes t'i propozojnë një procedurë shlyerjeje me

lëshimin e urdhrorit të pagesës për kundërvajtje para se të paraqesin kërkesë për fillimin e procedurës për kundërvajtje.

(2) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 131 dhe 132 të këtij ligji, inspektorët kompetent janë të detyruar t'i propozojnë kryesit të kundërvajtjes procedurë për marrëveshje në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor dhe Ligjin për kundërvajtje

(3) Ministri i cili udhëheq me organi e mjedisit jetësor e përshkruan formën dhe përmbajtjen e urdhrorit për pagesë për kundërvajtje.

Neni 137

Udhëheqja e procedurës për kundërvajtje

Procedura për kundërvajtje udhëhiqet në pajtim me rregullativat për kundërvajtje dhe rregullative për mjedisin jetësor dhe Ligji për kundërvajtje.

XVI. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 138

Miratimi i planeve dhe dokumenteve programuese për menaxhimin e mbeturinave

(1) Planet rajonale për menaxhimin e mbeturinave sipas nenit 24 të këtij ligji do të miratohen në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Plani i parandalimit për krijimin e mbeturinave sipas nenit 25 të këtij ligji miratohet në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Programet e menaxhimit të mbeturinave sipas nenit 27 të këtij ligji miratohen në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(4) Plani për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2031 të miratuar në pajtim me Ligjin për menaxhimin e mbeturinave („Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 dhe 63/16 dhe „Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut“ nr. 31/20), do vazhdojë të vlejë deri në skadimin e afatit të tij ose deri në miratimin e Planit sipas nenit 23 të këtij ligji.

(5) Planet rajonale në paragrafin (1) të këtij neni, të cilat miratohen deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të vazhdojnë të jenë të vlefshme deri në skadimin e tyre, ose deri në miratimin e planeve rajonale të menaxhimit të mbeturinave sipas nenit 24 të këtij ligji.

Neni 139

Mbyllja e deponive ekzistuese jostandarde dhe krijimi i deponive rajonale për mbeturina të parrezikshme

(1) Organi për mjedis jetësor, kryetarët e Komunave dhe kryetarit i Qytetit të Shkupit do ti marrin të gjitha masat e domosdoshme për mbylljen e lokacioneve ekzistuese jostandarde për largim të mbeturinave të identifikuar në Planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2031, të cilët nuk kanë leje për kryerjen e veprimtarisë për largim të mbeturinave në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Njësia organizative sipas nenit 35 të këtij ligji, kryetarët e komunave dhe kryetari i Qytetit të Shkupit në afat prej tre vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji janë të obliguara të mbyllin dhe rikultivojnë lokacionet ekzistues jostandarde për largim të mbeturinave të paragrafit (1) të këtij ligji.

(3) Si përjashtim sipas paragrafit (1) të këtij neni, deri në themelimin e deponive rajonale të nenit 71, paragrafi (1) të këtij ligji, komunat dhe Qyteti i Shkupit nëpërmjet ofruesit të shërbimit të nenit 6, paragrafi (1), pika 25 e këtij

ligji, largimi i mbeturinave komunale kryhet nga vendet e identifikuar jo standarde për largim të mbeturinave në territorin e tyre ose në një komunë tjetër më të afërt, e cila identifikohet si një vend me rrezik më të ulët ose të mesëm në pajtim me Planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2031.

(4) Lokacionet e identifikuar për largim e mbeturinave me rrezik të lartë në pajtim me Planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2031 nuk mund të përdoren nga komunat dhe Qyteti i Shkupit për largimin e mbeturinave.

(5) Deri në themelimin e deponive rajonale sipas nenit 71, paragrafi (1) të këtij ligji, kryetarët e komunave dhe kryetari i Qytetit të Shkupit do ti ndërmarrin të gjitha masat e domosdoshme për funksionimin më të sigurt të lokacioneve ekzistuese jostandarde për largimin e mbeturinave të identifikuar në Planin për menaxhimin e mbeturinave në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2021-2031.

(6) Kryetari i komunës dhe Qytetit të Shkupit menaxhon me mënyrën e punës dhe trajtimin e lokacioneve ekzistuese jostandarde për hedhjen e mbeturinave sipas paragrafit (3) të këtij neni, deri në krijimin e deponive rajonale për largimin e mbeturinave në rajonin e tyre.

(7) Nëse menaxhimi rajonal i mbeturinave nuk vendoset për një periudhë dhjetë vjeçare nga momenti i hyrjes në fuqi të këtij ligji, komunat dhe Qyteti i Shkupit largimin e mbeturinave do ta kryen në deponinë rajonale më të afërt e krijuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(8) Njësia organizative e përmendur në nenin 35 të këtij ligji, kryetari i komunave dhe kryetari i qytetit të Shkupit brenda tre viteve nga ndërprerja e përdorimit të lokacioneve ekzistuese jostandarde për largim të mbeturinave janë të detyruar ti mbyllin dhe rikultivojnë lokacionet ekzistuese jostandarde për largim të mbeturinave nga paragrafi (3) të këtij ligji.

Neni 140

Harmonizimi i punës së personave juridikë të cilët menaxhojnë mbeturinat dhe menaxhuesit e mbeturinave

(1) Personat juridikë dhe personat fizikë që kryejnë veprimtari të menaxhimit me mbeturin janë të detyruar të harmonizojnë punën e tyre me dispozitat e këtij ligji, në afat prej tre vjetësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Personat juridikë dhe fizikë, të cilët janë të detyruar të kenë licencë për menaxhimin e mbeturinave, janë të detyruar ta harmonizojnë punën e tyre me dispozitat e këtij ligji, në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Procedurat e filluara deri në ditën e hyrjes në fuqi të kësaj do të mbarojnë sipas dispozitave të Ligjit për menaxhimin e mbeturinave („Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 dhe 63/16 dhe „Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut“ nr. 31/20).

Neni 141

Mbledhja dhe seleksionimi i mbeturinave komunale dhe tarifave për mbeturina

(1) Kryetari i Komunës dhe Qytetit të Shkupit në pajtim me nenin 62 të këtij ligji është i obliguar në afat prej 6 muajsh, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji të përcakton vende për mbledhje dhe selektim të mbeturinave komunale.

(2) Ofruesit e shërbimeve janë të detyruar që brenda gjashtë muajve pas caktimit të vendeve për mbledhje dhe seleksionimin e mbeturinave komunale të përcaktuara nga kryetari i komunës dhe qyteti i Shkupit sipas paragrafit (1)

të këtij neni të vendosin kontejnerë për mbledhjen dhe seleksionimin e mbeturinave në përputhje me nenin 62 të këtij ligji.

(3) Personat juridikë dhe individë që posedojnë PCB, PCB të përdorura dhe pajisje që përmbajnë ose kanë përmbajtur PCB janë të detyruar të raportojnë sasinë, origjinën, natyrën dhe përmbajtjen e PCB, PCB të përdorura dhe pajisjet që përmbajnë ose kanë përmbajtur PCB, tek organi profesional, në afat prej një viti nga dita hyrja në fuqi të këtij ligji.

Neni 142

Krijimi i sistemit rajonal

(1) Këshilli i Komunës dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji janë të detyruar të miratojnë vendim për lidhje të marrëveshjes për krijim të sistemit rajonal sipas nenit 31, paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Për secilin rajon, në bazë të nenit 32 të këtij ligji në afat prej gjashtë muajsh duhet të themelohet bordi ndërkomunal për menaxhimin e mbeturinaveve.

(3) Seanca e parë konstituive e bordit sipas nenit 32 të këtij ligji thirret nga kryetari i komunës me numrin më të madh të banorëve në rajonin e menaxhimit të mbeturinave, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(4) Njësia organizative e nenit 35 të këtij ligji do të vendoset në afat prej gjashtë muaj nga dita e lidhjes së marrëveshjes për vendosje të sistemit rajonal.

(5) Njësia organizative sipas nenit 35 të këtij ligji themelohet brenda gjashtë muajve nga dita e lidhjes së marrëveshjeve për krijimin s sistemit rajonal.

(6) Marrëveshjet për krijimin e sistemit rajonal sipas nenit 31, paragrafi (1) të këtij ligji të miratuara para hyrjes në fuqi të këtij ligji vazhdojnë të vlejnjë.

(7) Njësitë organizative sipas nenit 35 të këtij ligji, të krijuara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të vazhdojnë të funksionojnë në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

Neni 143

Realizimi i provimit për menaxhimin e mbeturinave

(1) Provimi i parë për menaxhuesit e mbeturinave gjegjësisht menaxhues i lartë për mbeturina sipas nenit 48 dhe 49 të këtij ligji do të mbahet në afat më së shumti 16 muaj nga dita e autorizimit të personit juridik sipas nenit 47, paragrafi (5) të këtij ligji.

(2) Komisioni sipas nenit 47, paragrafi (6) të këtij ligji, do të formohet në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Ministri do të autorizon person juridik sipas nenit 47, paragrafi (5) të këtij ligji në afat prej një viti nga hyrja në fuqi të këtij ligji.

(4) Menaxhuesit e mbeturinave të cilët kanë dhënë provimin për menaxhues me mbeturina në pajtim me Ligjin e Menaxhimit të Mbeturinave („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 dhe 63/16 dhe „Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut“ nr. 31/20), në afat prej gjashtë muajsh nga hyrja në fuqi të këtij ligji janë të obliguar të dorëzojnë kërkesë për regjistrim në listën sipas nenit 47, paragrafi (15) të këtij ligji.

Neni 144

Tarifa e mbeturinave

(1) Rregullativat nënligjore që dalin nga Kapitulli XIII “Financimi” të këtij ligji, të cilat i referohen përcaktimit të tarifës për mbeturina do të miratohen jo më vonë se deri më 31 dhjetor 2022.

(2) Ofruesit e shërbimit për mbledhje (grumbullim) dhe transportimit të mbeturinave, kërkesat për përcaktimin e tarifës për mbeturina të nenit 107, paragrafi (4) të këtij ligji do të fillojnë të parashtrojnë nga 1 gusht 2023, ndërsa më së voni deri 31 dhjetor 2023.

(3) Dispozitat e Kapitullit XIII “Financimi” që i referohen pagesës së tarifës së mbeturinave do të fillojnë të zbatohen nga 1 qershor 2024.

Neni 145

Miratimi i rregullativave

(1) Rregullativa më të përafërta për zbatim të këtij ligji do të sillen në afat prej dy vjetësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në ditën e hyrjes në fuqi të rregullativave më të përafërta të paragrafit (1) të këtij neni do të zbatohen rregullativat ekzistuese.

Neni 146

Zbatimi i dispozitave për llojet dhe klasifikimi i mbeturinave

Dispozitat e neneve 17, 18, 19 dhe 20 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen në ditën e hyrjes në fuqi të rregullativave të nenin 17, paragrafi (2), nenit 18, paragrafi (16), nenit 19, paragrafi (2) dhe nenit 20, paragrafi (6) të këtij ligji.

Neni 147

Taksat për deponi

Dispozitat e nenit 82 dhe nenit 132, paragrafi (1), pika 25 të këtij ligji kanë të bëjnë me vendosjen e taksës për deponim të mbeturinave e cila do të fillon të zbatohet me ditën e hyrjes të Republikës së Maqedonisë së Veriut në Bashkimin Europian.

Neni 148

(1) Dispozitat e neneve 81, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112 dhe 122 të këtij ligji të cilat i referohen kompetencës së Komisionit Rregullativ për Energji dhe Shërbime të Ujit do të fillojnë të zbatohen brenda shtatë muaj nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Ligji i Energjetikës në të cilën është rregulluar kompetencat e Komisionit Rregullator, komisioni do të harmonizohet me dispozitat e këtij ligji në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 149

Shfuqizimi

(1) Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji shfuqizohet Ligji i Menaxhimit të Mbeturinave („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15, 39/16 dhe 63/16 dhe „Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut“ nr. 31/20).

(2) Me ditën e fillimit të zbatimit të Rregullores për përcaktim të tarifës për mbeturina të nenit 107 të këtij ligji pushon të vlejë Rregullorja për përlogaritjen e çmimit për mbledhje, transportim dhe largim të mbeturinave („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 30/13).

Neni 150

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë të shpalljes në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.